Abatele Charles GRIMAUD

VIITORII SOȚI

LUCRARE PREMIATĂ DE ACADEMIA FRANCEZĂ

Adevărul de Veacuri

© Adevărul de Veacuri, 2026

Traducere în limba română © Robin Caramaschi, 2026

*Textul original al lucrării **Futurs Époux**, publicată în 1920 de Abatele Charles GRIMAUD (1874-1950), aparține domeniului public.*

Prezenta ediție constituie o traducere originală în limba română, realizată după ediții franceze conforme tradiției catolice preconciliare, și este protejată conform legislației în vigoare privind drepturile de autor asupra traducerilor.

Reproducerea fragmentelor scurte este permisă numai cu menționarea sursei.

Editura: Adevărul de Veacuri — adevaruldeveacuri.ro

ADEVĂRUL DE VEACURI

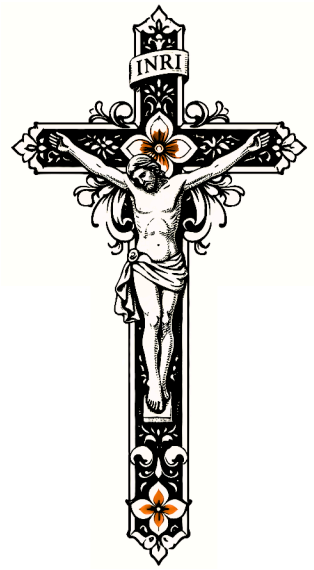
INRI

Abatele Charles Grimaud (1874–1950)

a fost un preot catolic și îndrumător spiritual francez, cunoscut pentru scrierile sale dedicate familiei și formării creștine. În tradiția marilor autori catolici ai secolului al XIX-lea, el a căutat să arate că sfințenia este accesibilă tuturor stărilor de viață și că căsătoria reprezintă o adevărată cale de desăvârșire.

Lucrările sale Viitori soți și Viitoare soții au fost multă vreme oferite tinerilor logodnici drept ghiduri de pregătire pentru viața conjugală. Îmbinând fermitatea doctrinară cu experiența pastorală, Grimaud prezintă căsătoria ca o unire rânduită pentru sfințirea reciprocă a soților, întemeiată pe fidelitate, spirit de jertfă și iubire de Dumnezeu.

Prin simplitatea și claritatea stilului său, el rămâne unul dintre autorii catolici care au contribuit cel mai mult la formarea generațiilor de familii creștine.

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI
ÎN JURUL VÂRSTEI DE ȘAPTESPREZECE ANI

CAPITOLUL ÎNTÂI - NOȚIUNEA LIBERTĂȚII 14

Suntem liberi – Slăbiciunea lui „vreau” – Ce este libertatea? – Este comparată cu o balanță – A dezvolta brațul balanței – Greutățile de pe talere – Motivele mobile

CAPITOLUL II - FORMAREA ÎN CURĂȚIE 35

Organizarea luptei. A instrui – Binefacerile cunoașterii – Cine trebuie să instruiască? – Cum trebuie instruit? – De ce castitatea? – Curăția înseamnă fericire

CAPITOLUL III - FORMAREA LA PIETATE 57

Prețuirea pietății – Libertatea noastră are nevoie de har – Strădania în rugăciune – Strădania în spovadă – În Sfânta Împărtășanie

CAPITOLUL IV - ALEGEREA UNEI STĂRI DE VIAȚĂ 88

A cunoaște scopul – A găsi mijloacele – A consulta propriile aptitudini – Pregătirea familială – Retragerea spirituală – Vocația sacerdotală

PARTEA A DOUA
VIAȚA LIBERĂ **116**

CAPITOLUL ÎNTÂI - DUȘMANII LĂUNTRICI 122

Sunt fermecători și teribili – Mândria – Lenea – Senzualitatea

CAPITOLUL II - DUȘMANII DIN AFARĂ 149

Tovarășii – Primejdia feminină – Remediile – Căderea – Afundarea în rău – Teatrul și cinematograful – Cartea

CAPITOLUL III - REGULA DE VIAȚĂ 187

Necesitatea lui – Direcțiunea spirituală – Meditația – Cum se meditează – Sfânta Liturghie – Pocăința – Întrebuințarea timpului

CAPITOLUL IV - APOSTOLATUL 216

Apostolatul camaradului – Apostolatul celui nenorocit – Apostolatul social – Presa

PARTEA A TREIA
Căsătoria **240**

CAPITOLUL ÎNTÂI - NOȚIUNEA IUBIRII 243

Adevărata iubire – Falsa iubire – Plăcerea și iubirea – Poemul iubirii – Sfințenia ei – Rodnicia ei – Iubirea este indisolubilă

CAPITOLUL II - INSTRUIREA PENTRU CĂSĂTORIE 276

Trebuie instruit – Când trebuie făcută instruirea? – Cine trebuie să instruiască? – Curăția tinereții, garanție a castității conjugale – Datoria conjugală – Această datorie nu admite excepție – Se poate practica înfrânarea – Respectul față de soție – Fidelitatea conjugală – Sacrificii răsplătite

CAPITOLUL III - ALEGEREA LOGODNICEI 311

Iluziile inimii – Paza inimii – Uniunile nepotrivite – Diferența de condiție, izvor de ciocniri – Examinarea prealabilă – Spiritul creștin, condiție necesară – A se feri de intelectualele emancipate – Trebuie ca logodnica să iubească maternitatea

Nihil obstat :

Lutetiæ Parisionum, 6 Déc. 1920

Ludovicus DE MONDADON.

Imprimatur :

Lisiis, die 7 Decembris 1920.

G. LEFEBVRE,

v. g.

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE
R.F.
IMPRIMÉS

PARTEA ÎNTÂI
ÎN JURUL VÂRSTEI DE ȘAPTESPREZECE ANI

CAPITOLUL I
Noțiunea libertății

CAPITOLUL II
Formarea în curăție

CAPITOLUL III
Formarea în pietate

CAPITOLUL IV
Alegerea unei stări de viață

ÎN JURUL VÂRSTEI DE ȘAPTESPREZECE ANI

Tânărul a crescut. El se apropie de al șaisprezecelea sau al șaptesprezecelea an al vieții sale.

Ceas solemn și hotărâtor!

Este epoca formării voinței. De ea depinde întregul viitor al tânărului. Va fi el creștin, serios, muncitor? Spuneți ce a fost în clipa în care omul începea să se contureze în el și așa va fi în viață.

Câte idei trebuie să fie create într-un creier de șaptesprezece ani! A face să răsară gândurile călăuzitoare ale existenței este o lucrare de cea mai mare însemnătate.

Care sunt aceste convingeri fundamentale care îl vor orienta pe tânăr în călătoria prin anii tinereții, atât de roditori atunci când nu sunt tulburați?

Mai presus de toate, va trebui să fie învățat cel care își începe viața să cunoască natura și valoarea libertății sale. „A fi liber nu este nimic; a deveni liber este totul.” Or, nu devine liber cine voiește, ci cine știe să-și conducă libertatea.

Apoi, va trebui să fie formată în el curăția, pentru ca să poată rezista ispitelor cumplite. Lucrare delicată și necesară, uneori, din păcate, neglijată dintr-o pudoare rău înțeleasă.

După aceea, va veni dezvoltarea pietății, fără de care nimic mare și nimic durabil nu se poate produce într-un suflet omenesc.

În sfârșit, va trebui ca tânărul să aleagă o stare de viață.

Iată imensa lucrare care trebuie să fie împlinită în sufletul tinerilor. Iată opera de formare a ultimilor ani ai adolescenței.

Aceste pagini vor relua și vor dezvolta una câte una aceste idei fundamentale. Dar, înainte de a începe, se impune o observație.

Adevărurile expuse aici nu constituie monopolul exclusiv al vreunei categorii de tineri. Orice tânăr, fie că se află la colegiu, fie că a părăsit școala și este angajat într-un birou, într-un atelier sau ocupat cu munca câmpului, dacă dorește să fie cineva și să devină ceva, trebuie să primească această formare și să dobândească aceste convingeri, temelie a oricărei vieți care voiește să scape de banalitatea comună.

Numai că aceia care nu au la îndemână resursele colegiului catolic, profesorii, cărțile și atmosfera de seră caldă, vor trebui să se îngrijească în alt mod de formarea lor omenească, morală și religioasă.

Să dorim ca întâlnirea cu această carte și influența sugestiilor ei să fi inspirat acestor tineri dorința de a lucra la nașterea, în ei înșiși, a unei vieți interioare care, odată născută, nu va cere cu siguranță decât să crească.

CAPITOLUL ÎNTÂI - NOȚIUNEA LIBERTĂȚII

Suntem liberi!

La șaptesprezece ani se reflectează încă puțin, iar marile probleme psihologice îi par tânărului filosof foarte obositoare.

Când i se vorbește despre caracter, despre felul în care trebuie format, despre marea și splendida putere pe care o purtăm în noi și pe care o numim libertate, el ascultă adesea cu o ureche neatentă, fără să bănuiască rezerva ascunsă de forțe pe care ar găsi-o în aceste mari idei.

Să încercăm aici să descoperim aceste resurse atât de rodnice și să arătăm ce folos poate trage tânărul, pentru viața sa practică, din „noțiunea libertății".

Ne putem îndrepta

Mai întâi, înainte de a pătrunde în „noțiunea libertății”, trebuie să respingem câteva doctrine false și descurajatoare care circulă în lume și al căror rezultat este de a crea în sufletul tânărului o stare de lene morală, flagelul distrugător al oricărei energii.

Unii filosofi, ale căror afirmații nu le vom acorda mare atenție, au pretins că caracterul este imuabil. Omul se naște imposibil de îndreptat.

Astfel, cel care este egoist, leneș sau mânios va rămâne întotdeauna astfel. Orice corectare, orice îmbunătățire, orice schimbare de direcție ar fi imposibilă.

Cine nu vede cât de potrivnice experienței sunt asemenea teorii? Câți tineri nu s-au văzut transformați!

Generația francezilor de dinainte de război, considerată pretutindeni degradată de lux și de căutarea plăcerii, nu a oferit oare cel mai formidabil exemplu de eroism pe care lumea l-a contemplat vreodată?

Viața de fiecare zi oferă exemple minunate ale puterii voinței. La patul de moarte al mamei sale, un tânăr ia hotărârea de a duce o viață înțeleaptă și o păstrează pentru totdeauna; în ajunul logodnei sale, un altul devine un muncitor neobosit; sunt cunoscute luptele și apoi hotărârea neclintită a Sfântului Augustin, chinurile morale urmate de minunile virtuții ale

atâtor convertiți, cunoscuți de oameni sau numai de Dumnezeu!

Să lăsăm filosofilor care au inventat-o această doctrină a caracterului imposibil de îndreptat. Ea este prea comodă pentru cei care doresc în taină să se abandoneze tuturor atracțiilor înclinațiilor lor; ea este înșelătoare pentru cei care, plini de bunăvoință, vor să-și îmbunătățească sufletul și să dea tot ce au mai bun.

Slăbiciunea lui „vreau”

O doctrină opusă celei precedente pare să fie răspândită pretutindeni; bunul-simț comun, întotdeauna simplist și vrăjmaș al nuanțărilor, aderă la ea fără prea multă cercetare. Părinți, învățători, profesori eruditi, chiar și predicatori, o propovăduiesc. Ea se întemeiază pe această formulă, primită ca o axiomă:

„Când vrei, poți.”

Această doctrină ar merita să fie numită doctrina **„Imperialismului voinței”**.

De câte ori, în tinerețea noastră, unii sau alții dintre noi n-am auzit cuvinte ca acestea:

„Ce trebuie să faci pentru a-ți mântui sufletul? Este de ajuns să vrei!... Dorești să te vindeci de un obicei rău? Să nu mai fii leneș, mincinos, nestatornic? Voințează!”

După asemenea îndemnuri, tinerii ascultători se simt cuprinși de entuziasm. Câte astfel de „Fiat”-uri poruncitoare, să spunem chiar „imperiale”, nu și-a decretat fiecare! Câți elevi ajunși la o vârstă mai matură, ieșind dintr-o retragere spirituală sau din îndemnul unui profesor, nu și-au spus:

„Voi munci, pentru că vreau!”

Din nefericire, aceste porunci rostite în avântul unui suflet înflăcărat, sub impresia unei emoții puternice, durează cât durează și trandafirii...

A doua zi, regăsindu-se același om, în același mediu de clasă, de cursuri, de atelier, de camarazi, școlarul, studentul sau ucenicul regăsește și aceleași slăbiciuni în fața ocaziilor, simte aceleași ispite și cade în aceleași decăderi.

Frumoasele „Fiat”-uri s-au topit ca roua la soare și, odată cu ele, s-a risipit încetul cu încetul credința în puterea libertății.

De aceea, câți dezamăgiți nu întâlnim!

„Dar, prietene, trebuie să te îndrepți!”, li se spune.

Ei răspund:

„Am vrut aceasta de atâtea ori! La ce bun să mai vreau încă o dată, fără folos?”

Nu mai au curajul să repete acel „Fiat”, odinioară atât de hotărât. Este o sabie ruginită și aruncată la o parte.

S-a greșit enorm prin exagerarea, înaintea ochilor lor, a puterii voinței. Ei au crezut că simplul „Așa poruncesc!”, simpla formulare a voinței, este atotputernică; iar experiența le-a demonstrat cu asprime contrariul.

Cum poate fi făcută executorie?

Nu, absolutismul nu există în libertate.

Guvernarea de sine este, prin însăși natura ei, o guvernare temperată. Voința hotărăște, dar executarea depinde de o mie de agenți, unii favorabili, alții potrivnici. Revoltații trebuie înfrânți, prietenii trebuie încurajați. Politică adesea dificilă și plină de primejdii; în orice caz, politică a răbdării, a efortului și a timpului îndelungat.

Și totuși, sunt necesare „Fiat”-urile! Sunt necesare hotărârile. Dar trebuie să știm și că împlinirea acestor hotărâri este opera unui efort stăruitor.

Am hotărât, de pildă, să îndrept drumul șerpuit care duce la proprietatea mea. Foarte bine. Dar acum este indispensabil ca, sub influența călăuzitoare și decisivă a acestei voințe, să înceapă efortul.

Acest efort nu va consta într-o singură lovitură de lopată; va fi nevoie de timp, de răbdare, de ajutorul roabei pentru transportarea pământului, de târnăcop pentru sfărâmarea stâncilor...

Tot astfel, nu printr-un simplu „Fiat” se transformă un suflet strâmb și colțuros într-un suflet netezit. Este nevoie de efort și de perseverență, de ajutorul pârghiilor omenești, sociale și religioase, de folosirea înțeleaptă a împrejurărilor și a influențelor.

Vrem să cunoaștem rolul conducător al lui „Fiat” și, în același timp, rolul executoriu al răbdării perseverente, al efortului prelungit, al adaptării inteligente la mediu, care constituie în plinătatea sa exercițiul libertății?

Să privim exemplul căpitanului de cursă lungă care odinioară pleca din Le Havre pentru a acosta la New York cu magnificul său velier. El ne va arăta perfect mecanismul foarte complex al voinței.

Este oare suficient pentru acest marinar să rostească un simplu „Fiat” pentru ca vasul său să părăsească cheiul francez și să se alinieze îndată la cheiul american?

Un „Fiat”! Ah! fără îndoială, bătrânul lup de mare îl rostește. Chipul său bărbătesc exprimă voința fermă de a ajunge acolo: le-a promis armatorilor că va transporta încărcătura.

Dar el știe că împlinirea acestui „Fiat” depinde de o mie de eforturi, de folosirea unei mii de împrejurări; mai ales de timp și de răbdarea sa!

Ce face atunci?

Adaptează tot ceea ce îi cade la îndemână la executarea planului său; pentru a părăsi portul se folosește de scripeți, de cabluri, de remorchere; pe mare se folosește de vânt, de curent, de val, de rezistența corpului navei pe apă, de direcția undelor, de pânzele pe care le orientează cu grijă față de direcția brizei; când linia dreaptă nu poate fi urmată, după expresia marinarilor noștri, el face borduri.

În mijlocul tuturor acestor elemente diferite și schimbătoare, care se năpustesc asupra lui într-o aparentă neorânduială, el, marinarul experimentat, le face să-l conducă în direcția pe care o dorește, dând, prin hotărârile pe care le ia, influență unei impulsii mai degrabă decât alteia, corectând cu cârma excesul de forță care l-ar face să devieze la dreapta sau la stânga și păstrând direcția spre New York.

Lucru minunat: după o lună sau două, marele velier se află în fața portului!

„Fiat"-ul se realizează, voința liberă triumfă!

Triumfă asupra elementelor. De ce? Pentru că le-a disprețuit? Nu; pentru că le-a folosit cu răbdare.

Lucru nu mai puțin minunat: aceeași navă, confruntată cu aceleași elemente atât de schimbătoare, ar fi putut la fel de bine să acosteze la Buenos Aires, cu timp și răbdare, dacă acolo ar fi fost îndreptat „Fiat"-ul!

Iată rolul libertății și stăpânirea pe care ea ne-o dă asupra energiilor atât de diferite în mijlocul cărora se desfășoară existența noastră.

Fiecare om are misiunea de a-și conduce corabia în port.

Un elev, un tânăr de la țară, un muncitor, este un începător în această navigație care cere perseverență și adesea îndrăzneală. Nimeni în lume nu se poate sustrage influențelor mediului înconjurător; trebuie să suporte șocurile, impulsurile, chiar și furtunile. Nimic nu constituie un obstacol real dacă voința știe să profite de toate pentru a face să înainteze ambarcațiunea, după cum marinarul își conduce nava fără a pierde nicio ocazie de a înainta.

Elementele, chiar și cele care par cele mai potrivnice, trebuie să împingă spre scopul urmărit; principalul este să știm să le folosim.

Nu fără suplețe, nu fără muncă și mai ales nu fără spirit de lepădare de sine și de jertfă se va putea organiza existența și conduce pe drumul ei.

Prevederea mijloacelor și a scopului, efortul stăruitor, curajul neînvins — iată ce va asigura biruința.

Libertatea ține cârma și conduce, prin mijlocul valurilor furtunoase ale vieții, corabia care „îl poartă pe Cezar și norocul său”.

Dar prin ce resorturi tainice va reuși această misterioasă libertate să împingă cârma mai degrabă spre dreapta decât spre stânga și să folosească toate lucrurile pentru a-și realiza „Fiat”-ul?

Căpitanul de cursă lungă a studiat multă vreme știința navigației; la studiu a adăugat practica îndelungată a călătoriilor pe mare.

Tot astfel, nu vom ști să ne folosim cum se cuvine de liberul nostru arbitru decât printr-un studiu constant și minuțios, însoțit de exercițiile practice pe care viața de fiecare zi ni le oferă.

Această știință, atât de prețioasă și totodată atât de ascunsă multora, a voinței inteligente, perseverente și biruitoare, această carte ar dori să o facă întrezărită și iubită.

Acum trebuie să ne străduim să-i descoperim tainele.

Ce este, așadar, libertatea?

Libertatea este puterea de a alege între mai multe bunuri care ni se înfățișează.

„Puterea de a alege între mai multe” *(Facultas eligendi inter plura)*.

Puterea de a alege între a munci sau a pierde vremea, între a vorbi sau a tăcea, între a rămâne un tânăr curat și evlavios sau

a deveni acel tânăr nechibzuit care se aruncă în lume, fără teamă, dar nu fără vină, și care vrea să acumuleze „experiențe” în scurtul ciclu al câtorva ani de nebunie.

Aceasta este definiția acestei puteri misterioase și prețioase, a cărei întrebuințare, înțeleasă în chip diferit, poate face dintr-un tânăr un sfânt sau un netrebnic.

Dar o definiție nu este o explicație; trebuie să pătrundem mai adânc în cunoașterea acestei „puteri de a alege”, dacă vrem să-i stăpânim întrebuințarea.

Este comparată cu o balanță...

Nu se poate explica mai bine libertatea decât comparând-o cu o balanță.

Să ne închipuim instrumentul delicat folosit de farmacist: două talere și o pârghie de o sensibilitate perfectă, până la miimea de gram.

Așa cum funcționează acest instrument de precizie, tot astfel funcționează și libertatea.

Greutăți în dreapta: acestea sunt, de pildă, motivele pe care le am pentru a face un drum pe jos. Greutăți în stânga: motivele de a-l face cu bicicleta. Pârghia se înclină; hotărârea este luată: bicicleta a învins.

Oare talerul care s-a înclinat a avut pur și simplu norocul de a fi fost mai greu?

Da și nu.

Un taler poate învinge chiar dacă este încărcat mai ușor decât celălalt.

Iată un fapt curios.

El provine dintr-o însușire specială a balanței liberului arbitru, însușire cu totul străină instrumentului farmacistului nostru: balanța libertății are o pârghie nu inertă și pasivă, ci inteligentă și activă.

...al cărei braț este inteligent și puternic

Această pârghie inteligentă și înzestrată în același timp cu o forță nativă, care poate fi dezvoltată prin exercițiu, cântărește cele două talere care o atrag în direcții diferite.

Ea simte, de pildă, că talerul în care au fost așezate motivele de a merge cu bicicleta este, prin sine însuși, mai ușor, iar cel în care se află motivele de a merge pe jos este mai greu. Atunci pârghia, fiind inteligentă, adaugă greutatea propriei sale forțe disponibile de partea slabă, care devine partea tare și câștigă hotărârea.

Pârghia noastră este vechiul căpetenie galică aruncându-și sabia în balanță pentru a completa greutatea răscumpărării;

sau, mai prozaic, este negustorul care completează măsura printr-o „apăsare cu degetul” asupra cântarului.

Se vede cu ușurință jocul libertății.

În fiecare clipă se prezintă alternative, talerele se încarcă; în fiecare clipă unul dintre ele învinge: nu întotdeauna cel mai greu, ci acela pe care pârghia l-a făcut să fie astfel.

De aici decurg consecințe de o importanță extremă pentru viață.

Le vom scoate în evidență printr-o cercetare mai atentă atât a pârghiei însăși, cât și a greutăților care îi sunt date spre cântărire.

Cum acționează acest braț inteligent?

Să studiem mai întâi acest braț.

El este înzestrat cu inteligență și activitate. Are o forță care îi este proprie. Prin puterea sa, poate da biruința talerului pe care îl voiește.

Dar va putea oare întotdeauna?

Dacă diferența dintre cele două greutăți nu este considerabilă, brațul va putea întotdeauna cu ușurință să dea părții mai puțin încărcate adaosul forței sale disponibile. Libertatea va fi pe deplin stăpână pe hotărâre.

Dacă diferența este considerabilă, efortul de făcut va fi mai mare și chiar va putea fi atât de mare încât, practic, este îngăduit a prevedea că brațul se va lăsa antrenat, deși, rezistența rămânându-i întotdeauna posibilă, libertatea sa subzistă încă.

Aceste răspunsuri se justifică de la sine. Brațul nostru va avea multă greutate să ridice o povară foarte mare, care îi cere o desfășurare extraordinară de energie. Se poate deci afirma că, ori de câte ori de o parte greutatea este foarte mare, adică atunci când antrenarea a depășit o anumită limită, voința, deși întotdeauna capabilă să reacționeze, va ceda înaintea enormității sacrificiului.

Se văd concluziile care trebuie trase din această constatare: trebuie să luăm seama să nu lăsăm să se creeze între talere o diferență de greutate prea însemnată, de teamă să nu riscăm a nimici efortul eliberator.

Întreaga tactică a tânărului doritor să păstreze exercițiul libertății sale în fața alternativelor care i se vor înfățișa în cursul existenței va trebui să constea în a încărca, pe cât va putea, talerul binelui, golind talerul răului sau, cel puțin, dacă nu realizează această desăvârșire, în a menține între talerele balanței o situație cât mai apropiată cu putință de echilibru.

Cu cât va fi evitat mai mult diferențele de încărcătură în favoarea talerului din stânga, cu atât își va fi asigurat mai mult perseverența de a înclina întotdeauna de partea cea bună. Se

poate chiar spune că numai libertățile astfel bine conduse și înțelept cumpănite își urmăresc fără slăbiciune idealul. Căci, în afară de cazuri foarte rare, în care, cu ajutorul unor haruri extraordinare, putem lua hotărâri cu totul neașteptate și care ies din obișnuințele noastre, trebuie spus că libertatea noastră lucrează în general cu o medie de forță pe care cu greu ar putea-o depăși.

A dezvolta forța brațului prin exercițiu

Totuși, să ne grăbim să adăugăm că vigoarea desfășurată de braț împotriva greutăților talerului din stânga nu este neschimbătoare. Obișnuințele bune o sporesc, cele rele o micșorează.

Orice organ al trupului se dezvoltă prin exercițiu. Această lege fiziologică se aplică, din fericire, și în domeniul psihologiei. Efortul constant al brațului liber îi va da „nerv". Ceea ce refuza să ridice la început i se pare, după ani de muncă urmată, un fir de pai.

De pildă, un tânăr care se constrânge la muncă timp de luni îndelungate ajunge să devină muncitor. De acum, dacă se află lipsit de cărți, se plictisește. El biruie cu ușurință dezgusturile în sarcina zilnică. Nici o dezamăgire nu mai este în stare să creeze pentru el o diferență de greutate de netrecut.

Această tensiune zilnică spre ideal a format la atâția oameni mari acele caractere energice pe care le admirăm într-un

războinic precum Napoleon, într-un lucrător neobosit precum Pasteur. Le admirăm încă și mai mult la Sfinți, a căror energie era supraomenească, fiindcă lucrarea libertății lor era înzecită, deși respectată — taină dumnezeiască și vrednică de adorare — prin atingerea delicată și atotputernică a harului.

Dimpotrivă, apaticul care nu-și exercită niciodată voința se afundă în inerție: acesta este reversul legii despre care tocmai s-a vorbit. Brațul balanței sale, asemenea unui metal vulgar, se lasă purtat la dreapta sau la stânga, după întâmplările care trec.

Prea numeroși sunt oamenii care, neștiind niciodată să voiască, nu vor mai învăța această știință, a cărei stăpânire întrece totuși pe aceea a comorilor.

Trebuie evitată mai presus de toate, ca cea mai rea dintre nenorociri, această decădere a voinței. De aceea vom încheia acest studiu al brațului balanței libertății invitând cu căldură tinerii de orice ocupație și de orice rang, studenți, agricultori, funcționari, muncitori, pe toți, într-un cuvânt, cei care au înaintea lor bogații ani ai tinereții, să se apuce fără întârziere de lucrarea eliberării voinței lor, întărindu-și libertatea prin exercițiu.

Această eliberare nu poate fi decât rodul unei munci perseverente și conștiincioase, a cărei importanță și natură se vor înțelege încă mai bine atunci când vom fi completat studiul brațului balanței prin acela al greutăților pe care le putem avea de pus în talere.

Cu ce greutăți se încarcă talerele?

Aceste greutăți sunt nenumărate: este la fel de cu neputință să enumerăm cauzele care pot influența o hotărâre, pe cât este de cu neputință să numărăm firele nisipului mării. Totuși, ele pot fi reduse la două categorii foarte distincte: aceea a motivelor și aceea a mobilurilor.

Motivele sunt impulsurile de ordin rațional. Un motiv este o rațiune. Este greutatea pe care „ideile" o pot exercita asupra talerului. De pildă, când spun: „Nu voi lipsi de la Liturghie, fiindcă Dumnezeu o interzice", acționez împins de un motiv. Un motiv este întotdeauna ceva înțelept, raționat, calculat. Este greutatea ținută între degetul mare și arătător, bine examinată și delicat așezată pe balanță, după o reflecție matură asupra efectului pe care îl va produce acolo.

Mobilurile sunt impulsurile de ordin afectiv. Ele constituie greutatea pe care emoțiile și sentimentele o pot aduce asupra talerului. Mobilul este elanul sufletului, entuziasmul, iubirea, ura, tristețea sau durerea, într-un cuvânt, mișcările afective de ordin sensibil sau intelectual, în toate gradele lor. Astfel, când tânărul declară: „O voi lua de soție, în ciuda părinților mei, pentru că o iubesc", el acționează mișcat de un mobil.

Un mobil, se înțelege, este întotdeauna o greutate mare, aruncată acolo în balanță fără precauție, uneori chiar cu violență, și care riscă, prin zguduirea pe care o produce căderea sa, să facă brațul să oscileze în folosul său.

Greutăți ușoare, motivele; greutăți mari, mobilurile: iată cu ce încărcăm talerele balanței noastre. Dar să ne grăbim să spunem că aici nu „după greutate” trebuie apreciată valoarea fiecărui lucru.

Motivele: mare valoare, greutate slabă

Motivele au o valoare superioară mobilurilor: sunt diamante de un preț incomparabil, excelența lor este foarte mare. O idee nu este oare cea mai de dorit dintre bogățiile pe care le poate ambiționa un om? A fi în posesia adevărului! A avea știința!... Cu idei se mișcă lumea: ideea unui Denis Papin, inventând mașina cu aburi, sau a unui Branly, creând telegrafia fără fir, aveau să transforme globul. Ideea este deci o piatră prețioasă de cea mai minunată strălucire.

Dar, oricât de excelentă ar fi, cât cântărește ea?...

Influența ei asupra libertății nu egalează pe aceea a mobilurilor. Câți oameni au idei pe care nu le urmează! Câți bețivi știu că se ucid, câți desfrânați că merg spre rușine, câți leneși că își pregătesc mizeria! Ei aleargă cu voie bună spre nenorocirea cunoscută și prevăzută, antrenați de alte impulsuri: ei scot strigătul întregii omeniri, repetat de poetul Ovidiu: „Văd binele, îl aprob, și fac răul”, și reluat de Apostol: „Nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acesta îl fac.”

Valoare imensă, greutate aproape nulă: aceasta este ideea.

Mobilurile: mică valoare, greutăți mari

Mobilurile au o influență superioară celei a motivelor, deși sunt inferioare în excelență. Dacă motivele sunt diamant, mobilurile sunt metal, orice fel de metal: de la aur, căci anumite sentimente sunt bogății rare, precum iubirea de Dumnezeu, patriotismul, iubirea conjugală sau paternă, până la fier vechi, căci altele sunt patimi josnice, precum ura, gelozia sau iubirea necurată.

Așezate într-un taler, aceste lingouri de aur sau aceste fiare vechi ar învinge, dacă am lua în considerare numai greutățile respective, talerul încărcat cu frumoasele diamante care sunt motivele. Diferența de greutate asupra brațului ar fi formidabilă: cine ar voi să reziste unei asemenea împingeri?

Va trebui deci ca libertatea să fie întotdeauna învinsă și ca înțelepciunea să nu triumfe niciodată?

Întrebare care ar fi chinuitoare, dacă s-ar admite că motivele trebuie să se afle întotdeauna de o parte, iar mobilurile de cealaltă. Dar tocmai formarea inteligentă a libertății constă în a repartiza încărcăturile pe talere, pentru a menține mai greu talerul binelui sau, cel puțin, pentru a realiza acea stare de aproape echilibru care îngăduie brațului să lucreze cu ușurință.

A tinde spre echilibrarea talerelor

Dar cum se poate ajunge la această repartizare a greutăților?

Aici se află marele secret al educației și formării tinereții. Trebuie să se ajungă la asocierea, în talerul binelui, a motivelor și a mobilurilor, a diamantelor și a metalelor prețioase, adică la însoțirea rațiunilor pe care voința le are pentru a-și împlini datoria cu sentimente puternice și antrenante.

Există un principiu enunțat adesea de psihologi atenți: „Un gând, pentru a deveni izvor de acțiune, trebuie să treacă prin inimă." Nimic mai adevărat. Prin sine însăși, ideea, plină de forțe ascunse, este rece și inertă ca diamantul. Pentru a face să izbucnească puternicele și minunatele ei focuri, care seduc și îi fac pe oameni să săvârșească nebunii, trebuie să fie aprinsă de raze scânteietoare.

Tot astfel, a muri pentru patrie nu pare nicidecum „soarta cea mai vrednică de invidie" tânărului care îl citește pe Corneille la gura sobei sale, fără să creadă posibil pentru el însuși un asemenea sacrificiu. Dar iată că într-o frumoasă seară clopotul de alarmă răsună: vrăjmașul calcă pământul Franței, părinții și prietenii pleacă la război! Sângele studentului nostru nu face decât o singură învârtire în vinele sale; este cu totul aprins de ardoare, se înrolează și pleacă să moară. Ideea patriotică a luat foc trecând prin entuziasmul inimii.

Așa este cu toate actele noastre. O mamă va spune: „N-aș fi crezut niciodată că iubirea pentru copiii mei m-ar fi făcut să

împlinesc cu bucurie lucruri de care, ca tânără fată, m-aș fi socotit incapabilă." Sfântul Augustin observase aceasta de multă vreme: „In eo quod amatur aut non laboratur, aut et labor amatur" („În ceea ce este iubit, ori nu se osenește cineva, ori însăși osteneala este iubită"). Aceasta se poate reda astfel: „Dacă iubești, nu ai osteneală; sau, dacă ai osteneală, îți iubești osteneala."

Pascal spunea în același sens: „Nimic mare fără pasiune." La om, scânteia izbucnită din inimă este aceea care aprinde pulberea.

Adevăr prea disprețuit în educația copilului și a tânărului. I se prezintă datoria uscată. I se spune că este „Datoria" cu „D" mare, un fel de idol care trebuie adorat. Dar de aici până la a-l face să o iubească este un abis.

Iată cum, nefiind făcut să simtă bucuria de a munci, de a se ruga, de a fi curat, elevul disprețuiește virtutea și o ia în oroare. Brațul libertății sale nu are avânt să încline de partea unde au fost așezate diamantele, fiindcă s-a lăsat ca metalele grele și de ordin inferior să se acumuleze de cealaltă parte.

Trebuia, dimpotrivă, să se încerce a așeza în talerul din dreapta motivele încastrate în mobiluri, rațiunile în sentimente, diamantele în aur sau argint; cu cât vor fi mai bine fixate pe piese de metal mai mari și mai luxoase, cu atât giuvaierul va fi mai greu, cu atât va fi mai puternic pentru a invita brațul să se aplece de partea sa.

Este o artă dificilă aceea de a se face cineva bijutierul sufletelor. Este o artă încă și mai dificilă aceea de a deveni orfăurarul propriilor sale diamante. A făuri aceste giuvaieruri, alcătuite din ideile noastre, briliante de o strălucire atât de curată, înălțate prin aurul sfintelor noastre uri, al nobilelor noastre iubiri, al elanurilor noastre către Frumos, Bine, Idealul dumnezeiesc, este un talent suprem pe care ar trebui să-l posedăm într-un grad eminent, așa cum l-au posedat atâția oameni mari și atâția mari sfinți.

În această artă, volumul de față ar voi să inițieze sufletele de bunăvoință. Acelea dintre aceste suflete care au avut curiozitatea de a ajunge până la aceste rânduri trebuie să aibă, nădăjduiesc, setea de a o dobândi. Capitolele care urmează vor fi destinate să le învețe ucenicia ei.

CAPITOLUL II - FORMAREA ÎN CURĂȚIE

Organizarea luptei

Nimic, în viața unui tânăr, nu îi pune libertatea la încercare atât de mult precum lupta pentru curăție.

În cucerirea atât de dificilă și atât de prețioasă a castității se vor aplica, mai mult decât oriunde altundeva, principiile enunțate în capitolul precedent. Aici va trebui, printr-o iscusință desăvârșită, să fie încrustate motivele de mare valoare, dar prea delicate pentru a fi grele, în imbolduri puternice și masive, căci impulsurile sensibilității sunt formidabile, iar greutatea impresiilor inimii sau ale simțurilor, atunci când nu s-a avut grijă să fie contrabalansată, apare ca irezistibilă.

Mai întâi, a instrui

Un tânăr ajunge la al șaptesprezecelea sau al optsprezecelea an al vieții sale în două dispoziții foarte diferite.

Fie a întâlnit camarazi care i-au făcut morală în felul lor și care l-au instruit, foarte puțin moral, în privința lucrurilor curăției — sau, mai bine spus, ale necurăției — și acesta este poate cazul cel mai des întâlnit în lume.

Fie a rămas fără nici cea mai mică bănuială asupra tainelor existenței, nepunându-și niciodată decât întrebări foarte vagi cu privire la originile sale.

Acest al doilea caz, deși mai rar, este totuși destul de frecvent în familiile creștine bune; se poate chiar afirma, din experiență, că în anumite medii profund catolice, un mare număr de tineri au păstrat naiva ignoranță a copilăriei.

Aceste două situații sunt de nesusținut și nu pot dura.

Libertatea, atât la cei dintâi, cât și la cei din urmă, nu este înarmată pentru lupta teribilă care se va declanșa curând.

La cei dintâi, adică la aceia care au fost instruiți de camarazi răi, ideile sunt adesea denaturate; tânărul se amăgește cu privire la dreptul la plăcere, la folosirea anilor tinereții, la obligațiile familiale viitoare.

Alături de aceste idei nesănătoase, care sunt „motive" de pierzare, există și „imbolduri" de o mare putere, care tind să se întărească în fiecare zi: sunt primele impresii rele, primele elanuri, primele căderi, care se vor transforma îndată în deprinderi...

Toate acestea încep să acumuleze, într-unul dintre talerele acestei fragile libertăți, o greutate pe care, atunci când va veni ziua, poate nimic nu va mai reuși să o contrabalanseze.

Primejdia este bănuită de mamă, care plânge deja ruina morală pe care o întrevede, și de tată, care nu știe ce leac să folosească pentru a preveni răul...

La cei din urmă, adică la aceia care au rămas în ignoranță, se poate spune că primejdia, deși mai puțin iminentă, nu este mai puțin mare.Talerele balanței sunt goale.Dar ele stau la dispoziția celui care va arunca primul o greutate în ele.Or, acest eveniment nu poate întârzia.

Un camarad mai îndrăzneț, o carte care cade în mână... chiar și fără nimic exterior, simpla dorință de a ști, atracția misterului, nevoia de a iubi, trezirea impresiilor...

Un nimic, și talerul se va înclina în mod inevitabil.Va fi o surpriză teribilă și neașteptată, ale cărei consecințe nu pot fi calculate.Ce este de făcut într-un caz și în celălalt?Fără ezitare, trebuie echilibrate talerele.

Știm că talerul din stânga se va încărca în mod natural, dacă nu este deja încărcat, cu motive și imbolduri voluminoase și ademenitoare.

Să încărcăm talerul din dreapta, până la a-l face să se rupă, dacă putem, cu motive și imbolduri opuse.Motivele vor fi date

prin instruirea asupra curăției.Imboldurile vor fi aduse prin crearea în sufletul tânărului a unui ideal al iubirii.

Greșeala celor cărora le este teamă să instruiască

Da, trebuie ca tânărul să fie informat despre lucrurile privitoare la curăție, într-un mod precis, detaliat și solid întemeiat pe adevăratele principii ale moralei creștine.

Imediat se aude aici o obiecție pe care mai mult de un tată și mai mult de o mamă, citind acest volum, o formulează îndată:

„Vă gândiți bine la ceea ce spuneți? Să-mi instruiesc fiul? Să-i spun lucrurile pe nume? Dar buna-cuviință? Nu-l va scandaliza un asemenea învățământ? Nu voi atenta oare la nevinovăția acestui mic suflet naiv? Și dacă, cunoscând rușinile vieții și fiind purtat de atracția unei plăceri până atunci nebănuite, dar descoperite de noi înșine, ar ajunge să ne scape?”

Această obiecție, pe care atât de mulți părinți o socotesc formidabilă, nu este totuși capabilă să reziste câtorva considerații înțelepte.

Mai întâi, fie că se dorește sau nu, tânărul care își urmează drumul către al douăzecilea an al vieții sale are dreptul să știe totul.

Curând va avea de susținut cele mai violente lupte pentru a-și apăra curăția și s-ar dori ca el să nu cunoască motivele pentru care trebuie să sufere și să moară pentru ea?

Dificultatea vieții nu este să-ți faci o situație frumoasă; dificultatea este mai degrabă să-ți salvezi castitatea.

Iată că nu i se va refuza tânărului nici o informație privitoare la arta sau meseria pe care trebuie să o exercite, în timp ce i s-ar refuza să fie instruit cu privire la castitate?Ar trebui să înainteze prin lume pe bâjbâite, mergând cu ochii legați, de teamă să nu vadă lucruri necuviincioase...

Cine nu simte că o asemenea tactică va avea drept rezultat aruncarea tânărului în mâinile celor care îl pândesc?Aceia vor smulge repede legătura de la ochi pe care educatorii pudibonzi ai acestui suflet prețios au legat-o.

Atunci tânărul va vedea cu mult mai mult decât ar fi trebuit să vadă...Și va cunoaște pe dos, adică interpretate de viciu, tainele pe care ar fi trebuit să le învețe interpretate de virtute.

Frumos avantaj!Căci trebuie să ne închipuim bine că ignoranța nu poate dura la nesfârșit.Vine un moment când, totuși, chiar și copiii cei mai „păstrați", după expresia consacrată, caută să afle.

Există experiențe dureroase în această privință.

Un tânăr căruia se neglijase să i se deschidă mintea asupra acestor adevăruri simțea, în adâncul inimii sale de nouăsprezece ani, o nevoie nebună de a pătrunde tainele care îi erau ascunse.

Îi avea pe părinții săi, dar nu îndrăznea să le vorbească despre aceasta; avea un director spiritual care, crezând acel suflet în pace, nu îndrăznea să-l tulbure...

Or, într-o zi, acest tânăr vine plângând la acel preot și îi istorisește lamentabila sa poveste.Trecând pe o stradă rău famată, cedase unei invitații neașteptate și făcuse, din nefericire, trista cunoștință a viciului, prin surprindere.

Trebuie spus că impresia păstrată din acea întâlnire lăsase în această inimă delicată o amintire atât de respingătoare, încât niciodată nu a mai avut sinistrul curaj de a repeta experiența.Dar nu ar fi fost mai bine ca acest tânăr să fi fost instruit?

Această întâmplare a fost o lecție crudă pentru directorul spiritual, care a jurat — însă puțin prea târziu — că nu va mai fi prins niciodată într-o asemenea greșeală.

Binefacerile științei luminate
Pentru cei neștiutori

Căci, dacă ignoranța are asemenea consecințe, știința are mari binefaceri. Trebuie să se pornească de la acest principiu:

„Ignoranța nu este nevinovăție” și să se creadă că, dacă pruncul poate avea o castitate negativă, tânărul nu poate avea decât una pozitivă, foarte conștientă și foarte voită.

Trebuie deci ca el să știe ce îi cere Dumnezeu, ce continență îi este impusă până la căsătorie, ce rațiuni profunde, scoase din natură, din ordinea socială și din voința dumnezeiască, fac necesară această continență; trebuie să știe ce primejdii pentru sănătate, pentru inteligență și pentru viitor îl pândesc pe desfrânat; ce răsplăți minunate, pământești și cerești, sunt rezervate inimilor curate:

„Fericiți cei curați cu inima!” (*Beati mundo corde!*).

Da, trebuie să i se facă gustat acest „Fericiți”, să i se explice bine, să i se facă simțit...

Ah! Ce frumoasă ședință de elocință, puternică și convinsă, este aceea care constă în a face să pătrundă aceste adevăruri într-un suflet de șaisprezece sau șaptesprezece ani!

Rezultatul este infailibil.

După această instruire foarte clară, tânărul neștiutor va manifesta mai întâi o oarecare surpriză, apoi o profundă oroare. Va fi ferit de curiozitățile nesănătoase, cel puțin pentru mult timp: aproape sigur va fi fost ținut departe de viciu.

Este ușor de înțeles starea psihologică a acestui copil care nu a cunoscut niciodată deprinderile necurate; el știe de acum prea

limpede la ce nenorocire s-ar expune pentru a alerga spre păcat cu inima ușoară. Vârsta lui cuprinde destulă rațiune pentru ca înțelepciunea să oprească tendințe care sunt slabe, nefiind niciodată exercitate.

Cu alte cuvinte, s-au pus în balanța acestei libertăți tinere, dar deja conștiente, greutăți considerabile: motive foarte limpezi, imbolduri de interes superior perfect înțelese, care vor ține talerul cel bun mereu înclinat.

Dacă vreun șoc aruncă în celălalt taler o masă, aceasta va avea greutate să depășească povara deja acumulată; sau, dacă o depășește, bara centrală, întărită prin deprinderea de a se înclina spre dreapta, va avea multe șanse să corecteze greșeala, suplinind diferența.

Astfel, o experiență de mulți ani le permite preoților educatori să constate că nici un tânăr, până atunci nevinovat, nu este dus, prin instruirea primită, la altceva decât la meritul unei castități voite și hotărâte, care urmează unei lungi perioade de curăție inconștientă.

Pentru cei rău instruiți

Iar tinerii care nu sunt neștiutori, ci rău instruiți, cei pe care camarazii i-au inițiat, ce folos trag ei din instruire?

În ei se produce aproape întotdeauna uimirea.

Cum? Tot ceea ce li s-a spus era deci atât de înșelător? Existau deci datorii atât de grave ascunse sub ceea ce lor nu le apărea decât ca o plăcere a tinereții?

Aceste facultăți, care le fuseseră descrise ca fiind la dispoziția celor ce vor să se distreze, sunt deci puteri foarte nobile, a căror folosire, sfințită printr-un sacrament dumnezeiesc, naște cele mai grave obligații?

Acești tineri nu priviseră, până în acea zi, lucrurile castității decât dintr-un punct de vedere exclusiv egoist. Principiul lor era: „Nu fac rău nimănui." Dar iată că orizontul se lărgește pe măsură ce ei urcă pe înălțimile moralei și încep să considere aceste realități din punct de vedere social, familial și religios. Ei înțeleg că Dumnezeu le cere să devină într-o zi „tată", iar această idee a Paternității viitoare nu le mai îngăduie rătăciri.

Rezultat aproape necesar: dintr-un cap ușuratic ați făcut dintr-odată un spirit care reflectează asupra consecințelor faptelor sale. Greșelile nu vor mai fi atât de ușor scuzate. Spiritul s-a maturizat brusc, ca și cum zece ani ar fi trecut peste el. Ah! Desigur, aceasta nu înseamnă că deprinderile sunt îndreptate, că tendințele rele sunt redresate. Dar de acum înainte va exista luptă, efort adesea îndelungat, regrete vii după cădere și, mai ales, nu va mai putea exista, nici măcar în mijlocul uitărilor, aprobarea nerușinată și fără remușcare a plăcerii.

Dacă, în talerul acestei libertăți falsificate, mai există încă o greutate de neînvins, făcută din deprinderi grele dobândite, există de acum înainte, de partea bună, o contrapondere destul de puternică pentru a modera alura coborârii, altădată amețitoare.

Poate că într-o zi nu va lipsi mult ca echilibrul să se stabilizeze, apoi să sfârșească prin a ceda de partea bună.

Concluzie foarte limpede pentru toți cei care au făcut experiența: instruirea păstrează sufletele curate, iar pentru celelalte trebuie să fie principiul unei ridicări.

Cine trebuie să instruiască?

Care tată ar mai putea rezista, de acum înainte, să-și ia fiul deoparte când sună ceasul voit și să-i spună, grav și creștinește, ceea ce trebuie spus despre acest subiect delicat?

Se pare, într-adevăr, că ființa cea mai indicată pentru a deschide larg unui tânăr porțile vieții morale este tocmai acela care i-a deschis porțile existenței.

Tatăl are, în ochii fiului său, o autoritate, o majestate, care trebuie să dea cuvântului său puterea de a pătrunde până în adâncul acestei tinere inteligențe și de a atinge această inimă fragedă. Tații profund creștini înțeleg cu ușurință acest rol și îl împlinesc cu totul firesc. Un venerabil călugăr, cu părul deja albit, povestea într-o zi, cu o emoție profundă și dulce, această

scenă memorabilă din viața sa. La ieșirea din anul de retorică, pe când avea optsprezece ani, tatăl său l-a făcut să intre în cabinetul său de lucru. Primul său cuvânt a fost acesta: „Copilul meu, am mari adevăruri să-ți spun. Să îngenunchem și să rostim un Ave Maria." Tânărul, cu totul impresionat, ghicea că ceva solemn și menit să rămână ca dată în existența sa urma să-i fie descoperit. După ce rugăciunea către Maica Toată Curăția a fost rostită, tatăl a început astfel: „Tocmai ai rostit Ave Maria. Ai înțeles-o oare?..." Și, din explicarea misterului dumnezeiesc al Întrupării, a făcut să decurgă expunerea originilor mai puțin sublime ale sărmanei noastre omeniri; apoi i-a arătat datoriile noastre, i-a semnalat stâncile de care avea să se lovească și precauțiile pe care trebuia să le ia.

Copilul asculta, abia punând întrebări, și pricepea idei care aveau să-l transforme.

„Simțeam", spunea el, „că deveneam bărbat." Convorbirea s-a sfârșit prin rugăciune, așa cum începuse. Și acest bun călugăr adăuga:„

Până atunci îl iubisem mult pe tatăl meu; din acea zi am avut pentru el venerație."Din nefericire, nu toți tații sunt deopotrivă capabili să se achite de această dificilă misiune.

Unii declară „că n-ar îndrăzni niciodată". Alții, „că nu ar ști să se exprime asupra unor subiecte atât de delicate". Alții, vai! prin însuși faptul vieții lor trecute, și-au retras dreptul de a preda castitatea copiilor lor.

În acest caz de lipsă a tatălui, cine trebuie să-l instruiască pe tânăr?Pare dificil, în afară de rare excepții, ca aceasta să fie mama.Mai întâi, ea nu pătrunde destul de adânc, cu inima ei iubitoare și care nu vrea niciodată să creadă răul posibil, în psihologia uneori atât de frământată a unui tânăr.

Apoi, este ea oare capabilă să cunoască nevoile acestor suflete de optsprezece ani, ea care, la aceste vârste dificile, nu a navigat pe aceleași oceane?

S-ar părea mai degrabă că preotului îi revine să ia locul tatălui lipsă.Preotul are caracterul sacru care îi dă autoritate și majestate pentru a învăța.El practică castitatea în ceea ce are ea mai riguros; are dreptul să vorbească.Este specialist în chestiuni de teologie și de morală.Prin spovadă pătrunde până în adâncul conștiințelor, al căror părinte, judecător și medic este.

Este deci așezat, mai bine decât oricine în lume, pentru a spune, așa cum trebuie spuse unui tânăr, adevărurile cele mai austere și cele mai decisive.

Dar dificultatea este de a găsi acest preot.

În colegiile noastre catolice, elevii au fericirea de a intra cu profesorii lor în relații de intimitate. Nu există nici unul dintre acești tineri care să nu-și poată găsi călăuza.

Nu există preot, cât de cât obișnuit cu tineretul, care să ezite să lămurească, asupra datoriilor castității, un suflet tulburat.

Dar ceilalți?

Tinerii care trăiesc în afara acestor case de mântuire? Elevii școlilor oficiale, funcționarii, muncitorii, tinerii țărani, cum vor face?Trebuie mărturisit că există privilegiați în lume și alții mai puțin favorizați.

Unde este acea frumoasă egalitate pe care socialismul o revendică drept unul dintre temeiurile cetății?Nu o găsim nici măcar aici, în posibilitatea de a cuceri „frumoasa virtute".

Totuși, cei mai puțin fericiți să nu se descurajeze!

Dacă nu au preotul la îndemână, îl pot găsi căutându-l sau, uneori, chiar fără să-l caute, căci Providența are asemenea delicateți plăcute: precum acel tânăr care, fără alt gând decât acela de a primi dezlegarea de la un necunoscut, intră la întâmplare într-un confesional și întâlnește acolo un preot care îl ghicește, îl pătrunde, îl cucerește și începe, chiar de la această primă convorbire, salvarea unei castități aflate în primejdie.

Mai târziu, în capitolul despre Directorul spiritual, vom reveni asupra acestui subiect.

Pentru moment, să se rețină numai această idee: că există, pentru tânărul care nu poate conta pe tatăl său, o necesitate absolută de a-și găsi „preotul său".

Cum trebuie instruit?

Fie că „tatăl său”, fie că „preotul său” îl instruiește pe tânăr, în ce fel trebuie concepută această învățătură a castității?

Nu trebuie să fie o instruire „în apă de trandafiri”.

Câteva considerații vagi nu ar fi suficiente pentru a răspunde semnelor de întrebare care, într-un mod inconștient sau mărturisit, s-au înmulțit în tinerele minți.Mulți educatori ar avea totuși tendința să se oprească aici.

Atenție! Ceilalți, camarazii băieți sau fete, nu se vor opri la aceste limite pudibonde. Să ne grăbim să le-o luăm înainte și să vorbim cum se cuvine, înainte ca ceilalți să vorbească așa cum nu se cuvine.

Există multe cărți care circulă prin bibliotecile pioase și al căror titlu atrăgător pare să făgăduiască tânărului explicațiile limpezi pe care le caută și principiile morale de care are nevoie. Dar lectura lor provoacă o amară dezamăgire. Aceste cărți s-au temut să fie precise. Ele cuprind elogii ale curăției, dar nimic aprofundat. De fiecare dată când una dintre ele este pusă în mâinile unui cititor dornic să cunoască, el o aduce înapoi cu dezamăgire: „Cartea aceasta nu m-a învățat nimic.”

Trebuie să ne luăm inima în dinți și, prin urmare, să nu ne temem a oferi noțiunile psihologice esențiale, pentru ca tânărul ascultător să știe despre ce este vorba și să aibă o bază limpede și precisă pentru principiile morale care vor urma.

Formarea la curăție

Să fim exacți, dar să ne limităm la ceea ce este necesar.

Mai ales să ne adresăm numai inteligenței, numai inteligenței, având grijă să ținem departe simțurile, întotdeauna ascuțite, și imaginația, întotdeauna nestăpânită.

După ce această descriere a fost făcută, nu fără strigăte de admirație în fața acestor minuni pe care Creatorul le-a înmulțit pentru a asigura opera generației umane, trebuie să înceapă expunerea obligațiilor pe care le naște pentru noi această participare la puterea divină. Căci, dacă Dumnezeu Și-a rezervat crearea primului om, El a făcut omului onoarea de a-i încredința viitorul neamului său. Ce demnitate și ce măreție!

A arăta rolul plăcerii

Prima idee morală care trebuie făcută înțeleasă tânărului este aceea a „rolului plăcerii". Va fi ușor să i se arate limpede că plăcerea nu este niciodată un scop, ci numai un mijloc. Dacă Dumnezeu a legat bucurii de faptele noastre, aceasta este pentru că acele fapte erau necesare vieții și dezvoltării activităților noastre: trebuia să fim împinși să le împlinim, altfel am fi pierit. Există plăcere în a mânca, pentru că trebuie să ne hrănim.

Dumnezeu ne dă plăcerea pentru a ne face să învingem repulsiunile și să acceptăm îndatoririle. Acolo unde îndatoririle sunt mai grele, El a pus o atracție mai puternică. Astfel îl îndeamnă cu mare tărie pe om să primească gravele responsabilități ale paternității. Dar niciodată Dumnezeu nu a îngăduit ca desfătarea să fie despărțită de îndatorire și culeasă pentru ea însăși. Crima unei omeniri nesăbuite constă tocmai în a despărți cu viclenie ceea ce Dumnezeu a unit și în a practica astfel „plăcerea necurată".

A da motivul castității

A doua mare idee morală care trebuie insuflată tânărului ascultător este aceea a continenței absolute care îi este impusă până la căsătorie. Trebuie să i se facă înțeles că, dacă animalul, născându-se deja înzestrat cu tot ceea ce îi este necesar, poate, după două luni, să se lipsească de tatăl și de mama sa, copilul, dimpotrivă, nu se dezvoltă nici trupește, nici sufletește decât în familie. Numai acolo trebuie asumată sarcina paternității; numai acolo plăcerea, în limitele fixate de Dumnezeu, este curată și îngăduită.

Aceste limite pot fi schițate tânărului mai mult sau mai puțin discret, după împrejurări, dar este întotdeauna indispensabil să i se facă înțeles foarte limpede că căsătoria, îndepărtată asemenea unei oaze la orizontul deșertului, nu va fi nicidecum consacrarea legală a desfrâului.

În treacăt se va respinge și obiecția: „Tinerețea trebuie să-și facă de cap.” Astfel, tânărul va poseda de acum înainte câteva convingeri serioase asupra marilor și vitalelor chestiuni ale castității.

În sfârșit, pentru a încheia convorbirea și pentru a lăsa în sufletul tânărului un puternic sentiment de încredere, trebuie să i se arate că totul poate fi spus și explicat în mod cinstit și prudent, că nici una dintre ideile sale, nici una dintre îndoielile sale nu trebuie să rămână ascunsă în inima sa, ci că trebuie să exprime totul și să întrebe totul.

Trebuie să i se făgăduiască faptul că întrebările sale, chiar dacă i se par ciudate, nu vor stârni niciodată mustrare și nici uimire. Trebuie să i se facă simțit că vremea tainelor s-a sfârșit și că va primi răspuns la tot ceea ce îl poate tulbura, în chip deplin și fără nici o restricție. Atunci va pleca mulțumit, încrezător și întărit. El știe că este bărbat.

A dovedi că puritatea este fericire

Căci această primă convorbire nu este și nu poate fi decât un început. Educația curăției, la fel ca instruirea speculativă ori practică, nu se încheie dintr-o singură dată.

Într-o singură întâlnire este ușor să fie prezentate motivele castității și să fie așezate, asemenea unor diamante prețioase, pe talerul balanței unei libertăți tinere și mândre. Dar acum trebuie începută lucrarea de încastrare a lor în metalul solid și

masiv al mobilurilor, în aurul sentimentului care, la strălucirea acestor briliante, va adăuga forța unei greutăți de neînvins. Este, după cum se vede, o chestiune de răbdare și de timp îndelungat.

De aceea trebuie pregătite împreună cu tânărul noi întâlniri. Nu este necesar ca ele să aibă loc într-un cabinet de lucru, cu un aparat de solemnitate; este mai bine să fie intime, variate și plăcute. De pildă, se va sta de vorbă mergând prin ținuturile de la țară sau șezând la umbra răcoroasă a vreunui copac. Câte după-amiezi frumoase de vacanță se pot petrece plimbându-ne prin câmpuri cu această tinerețe care, căutându-și recreațiile și odihna, găsește în același timp, în convorbiri pline de deschidere sufletească, convingeri solide despre castitate.

Și cum pot fi făcute să vibreze aceste suflete pentru cauza virtuții? Vorbindu-le despre viitorul lor.

La optsprezece ani se visează la viitor, așa cum la șaizeci de ani se va visa la trecut. Un tânăr este inepuizabil când vine vorba despre planurile și speranțele sale. Întregul său suflet este întins către realizarea idealului întrezărit prin dulcile iluzii ale unei inimi arzătoare și ale unei imaginații debordante.

Toată arta de a încastra aceste „motive" ale curăției în „mobilurile" puternice ale sentimentului va consta în a-l convinge pe tânăr că fericirea sa depinde de castitatea sa. Când această legătură dintre fericire și puritate va fi fost înțeleasă,

mai mult decât înțeleasă, simțită, lucrarea bijutierului va fi terminată; pe talerul balanței, minunata bijuterie va străluci, sfidând orice concurență.

Atât de adevărat este! Atât de ușor este de dovedit că castitatea înseamnă fericire!

Fericirea trupească mai întâi

Fericirea trupească mai întâi. Este bine să se înceapă prin a-i arăta acestui frumos tânăr, plin de putere, că desfrâul este un mare secerător de vieți omenești. Primejdii înfricoșătoare îl pândesc pe cel care „se distrează"; boli pe bună dreptate numite rușinoase i-ar putea răpi sănătatea și, mai rău încă, sănătatea urmașilor săi de-a lungul mai multor generații.

Nici aici nu trebuie să ne temem de precizări; ele sunt atât de grăitoare încât valorează cât predicile. Ba chiar ar fi bine să i se procure tânărului una dintre acele broșuri alcătuite de medici sau moraliști luminați, care urmăresc să inspire tinereții, prin simpla expunere a faptelor, cea mai sănătoasă teamă de necurăție. Aceste tablouri elocvente și convingătoare vor umple de o sfântă groază acest suflet care aspiră la viață și nu la o decădere mai rea decât moartea.

Acest sentiment al fricii are efecte foarte eficace.

Frica inspiră înțelepciunea. Un tânăr foarte bine crescut și foarte cast nu înceta să-i repete preotului care îl călăuzea:

— Virtutea mea nu este prea glorioasă. Mi-e o asemenea frică, încât nu aș vrea niciodată să slăbesc!

Acest copil generos și curajos își micșora prea mult meritul, căci avea motive foarte lăudabile pentru a rămâne virtuos. Dar sentimentul fricii era o greutate atât de mare, încât părea că singur el înclină întregul taler. Dovadă că impulsurile sentimentale sunt mase foarte puternice în balanță.

Mai ales fericirea morală

La sentimentul fricii pe care îl inspiră răul trupesc să ne grăbim să adăugăm un altul, mai nobil și mai puternic: acela al fericirii morale.

Fericirea morală se înfățișează tinerilor de douăzeci de ani sub forma iubirii. Nu vorbesc, firește, despre cei chemați de Dumnezeu la vocații mai înalte; aceștia, prin însuși faptul că sunt purtați spre jertfă, arată că au știut deja să așeze în talerele libertății lor diamantele ideilor superioare, încastrate în aurul fin cizelat al mobilurilor celor mai dumnezeiește atrăgătoare.

Dar pentru ceilalți, idealul fericirii se prezintă sub chipul unei logodnice blânde, făptură delicată și aleasă, capabilă să-i înțeleagă și să le împărtășească viața.

Acest ideal trebuie făcut să prindă contur în mintea tânărului și să fie mângâiat cu desfătare. Ar fi la fel de ridicol să nu se vorbească despre iubire unui tânăr, precum ar fi să nu se

vorbească despre medicină unui viitor medic. Trebuie să i se facă înțeles că fericirea este căsătoria, la ceasul rânduit de Dumnezeu. În imaginația sa să întrezărească deja acea tânără curată care îl așteaptă undeva; să o iubească dinainte, de departe; să trăiască pentru ea, să muncească pentru ea și, mai ales, să rămână curat pentru ea!

Tocmai asupra acestui punct trebuie atrasă atenția: să rămână curat pentru ea. Tânărul trebuie să înțeleagă că orice gând împotriva curăției este un atentat împotriva acestei iubiri; că orice afecțiune oferită alteia ar fi o trădare a acestei iubiri; că orice cădere ar fi, în termenii cei mai proprii, un „sabotaj al acestei iubiri".

Căci nu li se spune îndeajuns tinerilor: oricine dorește să iubească într-o zi așa cum a visat să iubească trebuie să poată iubi cu o inimă curată. Atunci se va împlini pentru el cuvântul: „Fericiți cei cu inima curată." Cel care și-a târât afecțiunile, care și le-a risipit petală cu petală, care și-a irosit inima, nu mai are puterea de a se atașa atunci când vine vremea de „a se așeza la casa lui".

Se constată cu o uimire plină de admirație că Dumnezeu răzbună întotdeauna morala și adevărul, condamnându-i pe cei care au abuzat de iubire să nu mai poată iubi. Aceasta este cea mai crudă pedeapsă a celui necurat.

Iată idei care, bine dezvoltate, sprijinite pe fapte și susținute de considerații supranaturale despre care vom vorbi în capitolul

următor, lovesc adânc sufletul tinerilor. Încetul cu încetul, ei înțeleg că fericirea lor viitoare va fi curată sau nu va fi deloc. Se entuziasmează și se aprind. Virtutea, oricât de austeră ar fi, li se pare dulce în comparație cu nenorocirile viciului. Se nasc hotărâri curajoase. Acești tineri ies din asemenea convorbiri întăriți și hotărâți, pentru că simt greutatea pe care pasiunile nobile au dat-o convingerilor lor.

Perseverența

Este rar ca tinerii care au fost astfel formați la curăție să nu păstreze pentru Maestrul care i-a instruit o profundă recunoștință, ba mai mult decât atât, o respectuoasă venerație.

Să ne amintim sentimentele piosului călugăr despre care s-a vorbit în paginile precedente față de tatăl său, acel creștin curajos care îl introdusese în această „Lume Nouă". Un îndrumător își amintește cu emoție atașamentul pe care i l-au arătat întotdeauna tinerii care îi datorau lumina asupra acestor subiecte întunecate.

Această afecțiune este deja o dulce răsplată. Dar există una de o sută de ori mai prețioasă: perseverența credincioasă cu care majoritatea acestor tineri luptă pentru a apăra castitatea pe care au fost învățați să o iubească.

CAPITOLUL III - FORMAREA LA PIETATE

Prețuirea pietății

Unul dintre cele mai prețioase rezultate pe care educația curăției le aduce sufletului tânărului este prețuirea pietății.

Până atunci i se spusese copilului:

— Fii pios, pentru că, fără ajutorul lui Dumnezeu, nu vei evita primejdiile care te pândesc și nu vei birui ispitele.

Dar copilul nu înțelegea. Despre ce primejdii i se vorbea? Despre ce ispite? Nu le vedea nicăieri.

De aceea avea tendința să creadă că maeștrii săi spirituali exagerau pentru a-l constrânge să fie pios. Aceste avertismente îi dădeau impresia unei sperietori menite să obțină de la el munca și cumințenia în vremea tinereții sale.

Dar iată că, deodată, primejdiile și ispitele se arată acestui copil de mai ieri, devenit acum bărbat, în înfricoșătoarea lor realitate: primejdii ale imaginației, ale inimii, ale simțurilor... ispite ale lecturilor, ale camarazilor, ale mediului social...

El înțelege că această castitate, virtute esențială pentru fericire, este anevoioasă... Se simte neputincios să o cucerească, el,

sărmana mică ființă purtată de lume ca pluta pe valuri... Atunci, de la sine, caută un sprijin.

Acest sprijin se oferă în chip firesc. În chiar acea clipă, cuvintele pe care școlarul le-a auzit odinioară despre spovadă, împărtășanie, efortul perseverent, corespondența la impulsurile dumnezeiești, capătă un sens. Era un limbaj închis, a cărui cheie tocmai a găsit-o. El înțelege că educatorii săi, departe de a exagera, erau mai prejos de adevăr și că religia nu le slujea, precum credea el, drept instrument de stăpânire.

Această vedere bine înțeleasă a rolului pe care îl au în viață puterile supranaturale procură inimilor cât de cât vibrante ceasuri minunate de credință și de avânt către Dumnezeu.

Tânărul nu trebuie să lase să treacă fără a-l folosi acest moment de har, ci trebuie să profite de el pentru a se avânta pe căile pietății. La rândul său, educatorul să aibă veghe și simț al momentului potrivit, pentru a nu pierde o clipă atât de prețioasă. Este ceasul în care sufletul tânărului este în chip esențial mlădios și se lasă condus. De reușita acestei îndrumări poate depinde orientarea creștină a unei întregi vieți.

În ajutorul slăbiciunii noastre

Mai înainte de toate, trebuie ca tânărul să guste și să judece această impresie, atât de vie în el în ceasul de față, a slăbiciunii sale.

Slăbiciunea sa nativă! Îi va fi de ajuns să arunce o privire asupra a ceea ce se petrece în lumea plină de vuietul scandalurilor, pentru a pricepe dintr-odată adevărul acestei teze teologice: „Nici un om nu poate, prin propriile sale puteri, să evite toate păcatele de moarte", și al acesteia: „Nici un om nu poate rămâne cast fără harul lui Dumnezeu."

El va înțelege repede rațiunea acesteia. Împrejurările oricărei vieți omenești sunt astfel încât, în chip inevitabil, într-o zi sau alta, cauze felurite vor arunca într-unul dintre talerele balanței greutăți înfricoșător de apăsătoare.

Cine nu se află, chiar fără să fi căutat aceasta, în luptă cu camarazi pervertiți? Cine nu are de îndurat influența unui mediu demoralizator? Cele mai multe școli, ateliere, birouri, cazarma mai ales — cazarma — sunt locuri în care este mai ușor să pierzi virtutea decât să o cucerești.

Și chiar admițând, printr-o presupunere aproape himerică, faptul că nici un exemplu rău nu ar veni din afară și nici o solicitare, tendința lăuntrică și personală nu este oare de ajuns pentru a face să se piardă capul? Puterile cresc odată cu vârsta; odată cu puterile crește nevoia de a le cheltui, de a-și împlini funcția de bărbat.

Alături de aceste impulsuri fizice, nu există oare, încă și mai puternice, chemările stăruitoare ale inimii? „A iubi! A iubi! A nu mai fi singur pe drumul vieții! A găsi sufletul pereche!" Îl căuta acest școlar abia primit la a doua parte a bacalaureatului,

care, neavând aproape nici o bucurie în familie, se stingea de singurătate și de plictis... Ce ispită! Ce atracție!

Ce voiește cineva să opună acestor atracții suveran de puternice? Acestor greutăți care apasă în chip înfricoșător talerul stâng al balanței?

Nu se știe: există masa bunelor motive și a mobilurilor generoase, bijuteria strălucitoare, cizelată și încastrată, care apasă atât de greu de partea cea bună. Dar are ea la toți greutatea pe care ar trebui să o aibă? Dacă artiști rari, tineri privilegiați, rămași curați și bucurându-se de o remarcabilă formare morală, au depus în talerul cel bun o lucrare minunată și grea, câți alții, din lipsă de grijă ori de noroc în educația lor, nu posedă decât o podoabă sărăcăcioasă!

Pentru aceștia din urmă, fără nici o îndoială, brațul balanței va avea de suportat abateri enorme. Pentru cei dintâi, diferențele vor fi mult mai mici; dar cine știe dacă, în anumite ceasuri, ele nu vor fi încă teribile?

Există, desigur, forța disponibilă a brațului balanței, ajutorul pe care, în mod liber, îl poate da talerului care poartă bijuteria, pentru a-l face să încline. În realitate, brațul balanței ar trebui să fie de ajuns și talerul virtuții ar trebui să triumfe. Aceasta proclamă rațiunea, aceasta ar voi tânărul, căci nici unul dintre cei care încă luptă — este un fapt de experiență — nu voiește și nu poate să-și aprobe slăbiciunile; fiecare recunoaște, dimpotrivă, că în mod liber a părăsit datoria.

Dar... Iată marele „dar”... Dar balanța nu este în stare desăvârșită! Ea funcționează scârțâind; brațul balanței obosește repede; reacționează o dată, de zece ori; a unsprezecea oară, fără ca efortul de făcut să fie mai mare, cedează și este învins.

Libertatea noastră poartă vina originară

De ce această balanță ruginită? Este acesta faptul oricărei libertăți omenești? Sau un accident la unele dintre ele?

Este faptul oricărei libertăți omenești. Fapt prea uitat și chiar negat, din nefericire, de educatorii laici moderni, care, refuzând să-l vadă, s-au rătăcit pe urmele lui Jean-Jacques Rousseau: toate procedeele lor de educație sunt viciate și conduc tinerețea spre abisuri, pentru că se sprijină pe falsul principiu al bunătății native a voinței și rațiunii noastre.

Există o cauză care a deteriorat și a micșorat sărmanul nostru liber arbitru. Ea este de ordin supranatural; trebuie numită pe numele ei: este „Păcatul Originar”.

Noi am fost zdrobiți; în pofida reparării care a fost făcută sufletului nostru prin Sfântul Botez, rămânem micșorați și slăbiți, adeseori incapabili de acele sfinte avânturi pe care am dori să le simțim și fără puterea necesară pentru a atinge idealul pe care l-am visat.

Formarea La Pietate

Iată care este adevărul. Atâta vreme cât tânărul credea că victoria este posibilă prin propriile sale mijloace, el aștepta cu încredere succesul numai de la sine și își încredința cu mândrie lui însuși grija viitorului său. Dar atunci când i s-a arătat că leacul neputinței sale se află dincolo de puterea sa și că vitejia sa personală va fi prea adesea neputincioasă, deoarece este supranatural slăbită, atunci, cu smerenie, simte că nu se poate lipsi de harul lui Dumnezeu.

Harul îi este necesar

Paguba pricinuită libertății noastre de păcatul originar poate fi, într-adevăr, reparată pe deplin prin har. Dumnezeu binevoiește, în bunătatea Sa, să suplinească slăbiciunea noastră și să susțină voința noastră, pentru a o face să dorească binele, să respingă ispita, să accepte cu curaj îndatoririle și jertfele datoriei.

Acesta este un adevăr teologic de prim ordin, care trebuie să pătrundă adânc în spiritul tânărului și să-i dea încredere. Căci trebuie să ne păzim bine de a-l lăsa sub impresia descurajatoare, care l-ar abate de la luptă, a neputinței esențiale a naturii noastre căzute; ci trebuie să-l întărim explicându-i că ceea ce noi nu putem face, Dumnezeu va face. Din această convingere se va naște dorința arzătoare de a obține prețiosul ajutor de sus, gustul pentru pietatea serioasă și iubirea de efort.

Harul lui Dumnezeu este un ajutor, dar de o natură superioară, care nu lucrează în felul ajutoarelor omenești. El ne ia dinlăuntru, ne îndeamnă fără a ne constrânge și ne face să voim fără a stânjeni libertatea noastră.

Minunea acestei impulsiuni constă în faptul că nimic nu-i poate rezista, dacă Dumnezeu voiește aceasta, și totuși, deși își atinge în mod infailibil scopul, nu vatămă nici libertatea noastră, nici meritul nostru.

Fără a încerca să explicăm un atât de mare mister, trebuie să căutăm să-l facem înțeles tânărului în măsura posibilului.

Dumnezeu, ajutând voința noastră, nu lucrează din afară, așa cum ar face un negustor care ar adăuga o greutate într-unul dintre talerele balanței. Dacă Dumnezeu și-ar arunca astfel intervenția Sa irezistibilă în balanță, brațul acesteia s-ar înclina în mod fatal către talerul infinit îngreunat, libertatea ar fi suprimată și meritul pierdut.

Pentru a ne ajuta fără a vătăma libera noastră voință, Dumnezeu nu are să întărească greutățile, ci însăși vigoarea brațului balanței. Atunci, folosindu-se în mod deliberat de această vigoare care îl pătrunde și a devenit a sa, brațul balanței dă, după cum voiește, aportul său de putere greutăților deja existente în balanță și face să încline în mod liber hotărârea către partea cea bună.

Cu ce am putea compara această atingere a harului asupra libertății? Orice comparație șchioapătă, mai ales într-un domeniu atât de misterios și dumnezeiesc. Totuși, câteva fapte pot da o idee, îndepărtată, este adevărat, despre felul în care harul lucrează în noi.

Să presupunem, într-o echipă de muncitori, un om istovit. Nu se mai simte în stare de nimic și totuși lucrarea este urgentă. Ar fi o crimă să fie neglijată. Este vorba, de pildă, despre repunerea unei șine înaintea trecerii unui tren expres...

Tovarășii săi, îngrijorați și temându-se de o nenorocire, îi dau o băutură întăritoare puternică. Îndată, o energie extraordinară începe să-i străbată venele muncitorului epuizat; un sentiment de putere pune stăpânire pe el. Atunci, în mod liber, bucuros să acționeze, omul se ridică și îngăduie echipei să termine lucrarea... Era timpul.

Puterea care a venit asupra acestui om provenea din afară, dar devenise a lui; se contopise, ca să spunem așa, cu organismul său. Deși ajutată în chip puternic, hotărârea sa rămăsese liberă; superiorii săi îl vor felicita.

Ceva asemănător se petrece, în anumite împrejurări, în suflet, sub lucrarea harului.

Suflet obosit, bolnav, rănit, el refuză datoria creștină. Castitatea îl înspăimântă, ca o povară prea grea pentru a fi ridicată. Tânărul este pe cale să slăbească și să se piardă...

Dar iată că sosește întăritorul dumnezeiesc; să spunem mai bine: seva dumnezeiască, deoarece Domnul nostru ne învață că El este vița, iar noi suntem mlădițele; în noi circulă viața lui Hristos, din momentul în care suntem uniți cu El, după cum seva vie circulă din trunchi în ramuri.

Această sevă pătrunde până în adâncul libertății, încălzește și întărește această voință. Ființa care, cu puțin înainte, era deznădăjduită, se simte acum viguroasă. Această putere care o umple nu vine de la ea însăși, dar este totuși a sa; ea se află sub dependența hotărârii și a personalității sale. Ar putea să i se împotrivească, dar este atât de plăcut să acționezi atunci când acțiunea te atrage, încât nici măcar nu-i vine ideea să i se opună.

Ea cheltuiește în mod deliberat energia care o pătrunde. Balanța voinței este electrizată. Ah! cât de puternic este brațul balanței! Cât de ușoare par greutățile! Cu ușurință talerul din dreapta învinge! Adio gânduri, adio camarazi, cărți și vorbe; înapoi ispite și solicitări, cu bucurie vă întorc spatele! Simt o bucurie negrăită în a vă respinge.

Eu, care ieri, în această dimineață, cu puțin înainte, mă găseam atât de neputincios, m-am rugat, m-am împărtășit și mă simt de neînvins. Cine săvârșește în mine aceste minuni? Harul lui Dumnezeu.

Tinerilor, nu vă mai temeți: „Toate le pot în Cel care mă întărește" („Omnia possum in eo qui me confortat").

Mijloacele de a dobândi harul

Aceste mari idei despre har, exprimate cu flacăra convingerii, au de ce să seducă un suflet tânăr de optsprezece ani. Ce gând încântător este acela al acestui ajutor care ne atrage, care pătrunde până în adâncul inimii și care, cu delicatețe, fără a ne răpi acțiunea personală și nici meritul virtuții noastre, ne poartă către ideal!

Puțini sunt tinerii care, dintre aceia ce au o oarecare noblețe de caracter, să nu simtă în acest ceas al vieții trecând prin ei un suflu de generozitate și de iubire pentru jertfă.

Fericit moment, în timpul căruia educatorul trebuie să profite de ocazia providențială care i se oferă pentru a-și continua lucrarea.

Tânărul, după ce a înțeles necesitatea ajutorului dumnezeiesc, este gata să-l caute. Trebuie deci acum să i se arate cum să-l găsească.

Orice fiu al unei familii creștine, care a urmat catehismul, știe că trei mijloace principale îi sunt puse la îndemână pentru a-l face să dobândească harul: rugăciunea, spovada și împărtășania.

Despre aceste trei lucruri dumnezeiești, școlarul de ieri nu are nimic nou de învățat. A-i repeta explicațiile pe care le-a auzit de atâtea ori l-ar obosi în zadar. Ceea ce trebuie schimbat în el, în acest moment, nu este doctrina, ci felul de a o privi.

Până acum, el nu a văzut, în rugăciune, spovadă și împărtășanie, decât niște pioase obișnuințe pe care le-a luat aproape automat, pentru a-i imita pe cei care îl precedau. Poate că i-ar fi fost imposibil să priceapă altceva în ele. Dar cu „ochii deschiși" se vede altfel decât cu ochii aproape închiși. Acum aceste practici i se descoperă tânărului sub adevăratul lor chip de mijloace infailibile, cu condiția să fie bine întrebuințate. El întrezărește deja ceea ce pietatea solidă are personal, ce parte de inițiativă presupune cucerirea virtuții; într-un cuvânt, acest moment trebuie să-i descopere rolul „efortului în pietate".

Efortul în rugăciunea vocală

Și mai întâi, efortul în rugăciune!

Un profesor care, vreme de douăzeci de ani, i-a văzut pe școlari rugându-se știe cât valorează cele mai multe dintre rugăciunile lor! Acele chemări către Sfântul Duh la începutul exercițiilor și acele rugăciuni către Maria la sfârșit!

Profesorul îi cheamă la ordine, silește limbile să articuleze, dar mințile au și plecat iarăși; se privește în tavan, pe fereastră, se zâmbește. Semnul crucii este neglijat. Aceasta este prea adesea rugăciunea elevului de colegiu. Profesorul se străduiește oare să reacționeze? Obține rezultate, dar care nu durează, decât cu o insistență susținută.

Se poate judeca de aici ce pot fi rugăciunile de acasă, cele de dimineață și de seară, și rugăciunile din biserică. Ele sunt rostite, dar atât. Este un mecanism care se declanșează la anumite momente hotărâte și care se execută.

Este aceasta rea voință? Necredință? Nimic din toate acestea. Este ușurătate. Ușurătate făcută din nepăsare și dintr-o adâncă necunoaștere a valorii rugăciunii. A spune cuvinte, a repeta o formulă, pentru copil, aceasta înseamnă a se ruga. El nici nu bănuiește aproape altceva.

Pentru cei mai mulți, această stare durează până în ziua binecuvântată în care copilul, devenit tânăr, a înțeles limpede că are nevoie de ajutorul lui Dumnezeu. Atunci este silit să se plece în fața evidenței: rugăciunea devine pentru el implorarea unui fiu.

Copilul care voiește să smulgă o favoare de la tatăl său găsește în inima sa avânturile unei elocințe de neînvins; glasul său devine insinuant; este un asediator care se străduiește cu dibăcie să cucerească o fortăreață.

Iată ce trebuie să fie rugăciunea: elocința inimii, cucerirea harului lui Dumnezeu. Fie dimineața, fie seara, la începutul unei mese sau al unei lucrări, sub lovitura unei ispite, în orice moment al zilei, rugăciunea este acest demers care trebuie să obțină totul de la Dumnezeu.

Pentru a smulge de la „Tatăl” favorurile Sale, trebuie ca ea să se facă adoratoare, recunoscătoare, laudativă, plină de căință; apoi să ceară, să implore, să insiste. Ea va obține, fiindcă este atotputernică potrivit făgăduinței lui Isus Hristos. Dacă rezultatul întârzie, ea nu se va descuraja, ci se va strădui să folosească întârzierile dumnezeiești pentru a-și aprinde dorința de a obține.

Cine nu vede că rugăciunea astfel concepută este plină de efort personal? Nu mai este rugăciunea, este „rugăciunea noastră”. Sunt argumentele noastre, sentimentele noastre, adorația noastră, lauda noastră, acțiunea noastră de mulțumire.

Dar atunci, pentru a formula această rugăciune, nu mai trebuie să strigăm în comun cuvinte la care nu ne gândim! Admirabilele formule pe care Biserica ne cere să le recităm au un sens minunat de profund și teologic. Tânărul trebuie să știe ce înseamnă ele, să-și fixeze atenția asupra sensului cuvintelor sale și să-și însușească toate expresiile pe care acestea le cuprind.

Acest efort loial va da rugăciunilor o valoare inestimabilă și putere. În lumea harului este de ajuns să te apleci pentru a culege... și când te gândești că ani de zile copilul a alergat prin mijlocul îmbelșugatului seceriș al roadelor supranaturale! Dacă ar fi făcut efort, ar fi adunat recolte. Fericit încă, atunci când, mai târziu, își dă seama că trecea pe lângă ele fără să-și ia partea!

Efortul pentru a se ruga mintal

Efortul nu trebuie numai să dea viață rugăciunilor vocale, ci trebuie să creeze, în tânărul care voiește să-și făurească o virtute solidă, obișnuința rugăciunii mintale. Ea este atât de ușoară și atâtea prilejuri se ivesc pentru a o practica!

De pildă, trebuie învățat tânărul că, în loc să se așeze nepăsător și plictisit în banca sa, așteptând să se sfârșească ceremonia, trebuie să profite de prețioasele clipe care îi sunt oferite. Să-și pună capul în mâini, să-și închidă ochii și urechile, mai ales să oprească torentul de imagini nebune care dansează în creierul său aprins; apoi, acolo, în singurătatea lăuntrică, în sanctuarul intim al acestui suflet pentru a cărui virtute se teme, să intre în convorbire cu cele Trei Persoane Dumnezeiești prezente în el.

Convorbirea va fi lentă și gravă, sau vie și însuflețită, adeseori poate afectuoasă și entuziastă, după ceasuri ori împrejurări, dar trebuie să exprime adevăratele sentimente care formează esența oricărei rugăciuni: adorația, iubirea, recunoștința, părerea de rău și cererea. Minutele vor trece repede și, când tânărul își va încheia convorbirea cerească, va fi surprins că timpul i s-a părut atât de scurt în biserică.

Cei care au avut curajul să se aplice acestui exercițiu pios au cunoscut reușita. Ceilalți să încerce, așadar! Impresia pe care o lasă o rugăciune bine făcută în sufletul tânărului creștin este atât de dulce, încât lasă în inimă cea mai vie dorință de a

regăsi aceeași fericire: de aici se naște în mod firesc „iubirea rugăciunii”. Aceasta este cea mai bună răsplată a bunei voințe.

Totuși, cei care nu gustă mângâieri simțite să nu aibă ispita de a se descuraja. Adeseori Bunul Dumnezeu îi încearcă pe cei pe care îi iubește, refuzându-le desfătările spirituale, și îi ține astfel într-o sfântă smerenie. Dar rugăciunea lor nu are decât mai multă valoare, pentru că poartă semnul unei mai mari dezinteresări. Tânărul care dorește înainte de toate să fie susținut de har în lupta pentru castitate să se socotească adânc fericit chiar și în clipele de uscăciune; eforturile sale loiale, care îi aduc atât de puține bucurii lăuntrice, nu sunt, probabil, decât cu atât mai puternice în a-i atrage ajutorul lui Dumnezeu.

Efortul în spovadă

Al doilea mijloc de sfințire pe care tânărul trebuie să-l folosească este practica spovezii. Și aici trebuie să i se învețe necesitatea efortului personal, organizat și continuu.

Ce idee au cei mai mulți copii despre spovadă? Pe la șapte ani, ea îi înspăimântă. Odată cu vârsta, se obișnuiesc să se apropie de preot fără teamă. Din nefericire, frica de Dumnezeu se micșorează împreună cu aceea de duhovnic, iar copilul își îndeplinește corvoada săptămânală sau bilunară fără prea multă stinghereală.

Rutina binevoitoare a adormit pe nesimțite personalitatea. Se constată atunci, în cele mai multe suflete, un fel de apatie față de Sacramentul Pocăinței, care le face să se folosească de el fără repulsie, dar și fără gust, nici folos.

Se asistă la un spectacol destul de curios atunci când un paroh, la catehism, anunță că îi va spovedi pe copii, sau când într-un colegiu directorul ori prefectul de disciplină amintește că a doua zi se va celebra cutare sărbătoare. Penitenții își iau îndată măsurile pentru a se spovedi. Dacă nu li s-ar fi făcut acest anunț, nu s-ar fi gândit la părerea de rău pentru păcatele lor.

În fond, ei se hotărăsc din pietate, dar dintr-o pietate neraționată, care îi împinge ca pe o turmă: „Vecinii vor merge la spovadă, și eu la fel." Acest scurt argument ține loc de convingeri asupra întrebuințării Sacramentului.

Dar, odată catehismele terminate sau vacanțele sosite, argumentul nu mai există și se uită spovada. Nu mai sunt anunțuri oficiale, nici atracția celorlalți. Cutare tânăr, care în timpul anului școlar nu pierdea niciodată prilejul comun, neglijează, în libertate, Adormirea Maicii Domnului, Nașterea Domnului, primele Vineri din august, septembrie, octombrie... La întoarcerea la școală, pierdut în mulțime, va urma mișcarea mulțimii și se va spovedi din nou cu regularitate desăvârșită.

Este adevărat că, în timpul anului școlar, Sacramentul este înconjurat de împrejurări care îi favorizează practicarea,

împrejurări care dispar în vacanță. La școală sau la colegiu, se spovedește în timpul orei ori al studiului. A merge la biserică, a-ți aștepta rândul, a-ți împlini penitența cere o mică jumătate de ceas. Scapi de o recitare, vei scrie cu zece rânduri mai puțin.

În vacanță, pentru a merge la biserica ce poate fi depărtată, pentru a-l aștepta pe domnul paroh și a te întoarce, trebuie probabil socotite două ceasuri. Cum nu ai nimic de făcut, ești mult prea ocupat ca să risipești atâtea clipe prețioase și nu găsești răgazul de a te duce la sfântul tribunal! Fără prea multă răutate în fond, dar printr-o moliciune care se explică, tânărul uită, tocmai în momentul în care ar avea cea mai mare nevoie de el, drumul confesionalului.

O asemenea somnolență nu poate dura. Încă scuzabilă la copilul care nu a priceput sensul vieții, ea ar fi înfricoșătoare la tânărul care tocmai a aflat cât de greu este să rămână curat. Este de cea mai mare însemnătate, pentru reușita eforturilor și a perseverenței sale, ca el să cunoască rolul indispensabil, în lupta pentru castitate, al Sacramentului Pocăinței, practicat în chip inteligent și curajos.

Tânărul nu ignoră, desigur, că este tot atât de imposibil să păstrezi harul fără spovadă, pe cât este de imposibil să păstrezi sănătatea fără igienă; tot atât de imposibil să te vindeci de păcat fără Pocăință, pe cât este de imposibil să te vindeci de boli fără leacuri. Aceste idei au fost dezvoltate cu elocință înaintea lui la catehism, în instrucțiuni ori în lecturile

spirituale. Nu este atât de important să i le repetăm în acest moment, cât să-l învățăm unde trebuie să-și poarte inițiativa personală în folosirea Spovezii.

Seriozitatea în cercetarea conștiinței

Există două acte cărora ușurătatea copilului nu le-a dat importanță, dar pe care voința deliberată a tânărului trebuie să le considere ca punctele principale asupra cărora își va purta efortul, cu scopul de a asigura căința, dispoziție esențială pentru Sacrament: cercetarea conștiinței și hotărârea statornică.

Spovada este instituită pentru a repara trecutul și a pregăti viitorul. Acestea sunt cele două scopuri pe care tânărul trebuie să viseze a le atinge prin practica Pocăinței.

A repara trecutul! Dar pentru a-l repara, trebuie să-l cunoști; pentru a-l cunoaște, trebuie să te cercetezi.

Cercetarea nu constă în a găsi enumerarea păcatelor. Această operație se face repede; este o problemă și un joc de memorie. Se poate vedea, de altfel, că nu costă prea mult atunci când privești copiii, care totuși acuză totul, pregătindu-se înaintea confesionalului. Dacă au zece minute de așteptat, folosesc două pentru cercetare; restul timpului cască privind bolțile, vitraliile, zidurile bisericii, sau cei mai evlavioși recită decade de rozariu.

Dar o întoarcere asupra sinelui, un inventar al pierderilor și câștigurilor, o descoperire a cauzelor și efectelor, aceasta este o lucrare necunoscută celor mai mulți. Totuși, la aceasta trebuie să se constrângă tânărul care voiește să repare trecutul și să profite de spovada sa.

Va trebui să consacre timpul cuvenit, să zicem zece minute sau un sfert de ceas, cercetării. Bine recules, penitentul va pătrunde, ca pentru acea rugăciune meditată despre care s-a vorbit mai sus, în chiar adâncul sufletului său și acolo, înaintea lui Dumnezeu care îl locuiește, va începe cercetarea slăbiciunilor sale.

Cercetarea se va face, evident, printr-o trecere în revistă a greșelilor, dar însoțită, pentru fiecare dintre ele, de un anumit număr de „de ce?". De ce această ispită? Această imprudență? Această inerție în împotrivire? Acest dezgust față de lucrurile spirituale? Nu este oare cartea aceasta pe care o citesc?... acest camarad ușuratic pe care îl frecventez?... această conversație pe care am purtat-o?... Dacă toate acestea nu erau foarte grave, nici rele, nu erau oare totuși slăbitoare pentru suflet?

Fiecare stare sufletească își are cauzele sale, dintre care unele sar în ochi, dar altele sunt uneori misterioase. De această anchetă lentă și minuțioasă se va lega penitentul. Nu-și va fi pierdut nici timpul, nici osteneala. Dacă, scotocind, ca un adevărat psiholog, ungherele sufletului său, are curajul să-și mărturisească micile motive care l-au împins, micile rușini pe care este nevoie de multă smerenie pentru a le recunoaște,

chiar și în propria intimitate, va face descoperiri folositoare. Un om prevenit face cât doi, spune proverbul. Fericit tânărul prevenit!

Rezultatele acestei cercetări vor fi multiple. Duhovnicul va găsi mai întâi un penitent smerit, lucru atât de rar! și, prin urmare, mlădios și ascultător. Va găsi apoi un penitent deschis, care știe să se acuze și să se lase îndrumat, pentru că își expune cum trebuie stările sufletești și le ușurează diagnosticul. Va găsi, în sfârșit, un penitent căit, pentru că vederea mizeriilor noastre contribuie puternic la a ne procura părerea de rău pentru ele.

Dacă duhovnicul, descoperind toate aceste calități în penitentul său, îl privește cu o afecțiune părintească, care va fi privirea lui Dumnezeu? Efortul loial al voinței va fi atras cu siguranță harul care va ajuta la formarea actului de căință indispensabil Sacramentului și la formularea hotărârilor.

Eficacitatea în căință

Căci hotărârea statornică este al doilea scop al inițiativei personale în spovadă. Este vorba de a prevedea viitorul și de a determina punctele asupra cărora se va îndrepta lucrarea de desăvârșire. Cu ajutorul duhovnicului trebuie luate hotărârile. El nu va lipsi să le indice penitentului care a știut să-i descopere laturile sale slabe.

Ca un medic încercat, preotul discerne îndată locul bolnav și aplică acolo remediul: „Va trebui să închizi această carte..., să te îndepărtezi de acest camarad..., să tai aripile imaginației visătoare..., să cosești încă din iarbă această afecțiune care ar putea deveni invadatoare..., să te înverșunezi în munca puțin neglijată..., să reiei cutare practică de pietate..."

Această lucrare a duhovnicului ar fi zadarnică dacă penitentul nu i-ar adăuga colaborarea sa. Pentru a primi îndrumările preotului, uneori aspre, și în a căror împlinire trebuie prevăzute bune măsuri de jertfe personale, tânărul trebuie să facă apel la toate energiile sale. Căci nu este vorba de a spune da pentru a-l mulțumi pe duhovnic, urmând apoi să nu te ții de cuvânt.

Acest răspuns se explica odinioară, atunci când, cu bună-credință, copilul făgăduia tot ceea ce i se cerea, fără grijă pentru împliniri. Acum el nu mai poate fi avut în vedere. „Da"-ul este un „da" urmat de faptă și cuprinzând, dacă este nevoie, urmări dureroase.

Pentru a-l rosti cu loialitate, curajul omenesc nu este de ajuns; greutățile care apasă de partea stângă sunt atât de grele! Dar în această clipă de smerenie căită, Dumnezeu, care „a făgăduit harul Său celor smeriți", trebuie să pătrundă brațul balanței cu energia supranaturală; Dumnezeu, într-adevăr, acordă acestui suflet harul căinței și, împreună cu el, puterea de a primi cu generozitate eforturile cele mai răstignitoare.

Penitentul iese din sfântul tribunal viguros pentru luptă, cum nu fusese niciodată. Fericiți tinerii care știu să înțeleagă comoara binefacerilor spirituale cuprinse în „Sacramentul Iertării” și se folosesc de el des, cu voința de a scoate din el cel mai mare folos!

Efortul în împărtășanie

Spovezii, care curăță sufletul, i se adaugă împărtășania, care îl hrănește. Dintre toate mijloacele de sfințire, Euharistia este cel mai puternic, fiindcă nu este altceva decât Dumnezeu Însuși venind la noi.

Două idei, noi pentru tânărul până atunci prea puțin cugetător, trebuie să-i fie înfățișate în acest moment; pe de o parte, ele îi vor face să simtă importanța împărtășaniei pentru păzirea castității și, pe de altă parte, îi vor face să înțeleagă cu ce efort personal trebuie însoțită manducarea Preasfântului Trup al Domnului nostru Isus Hristos.

Aceste două idei sunt următoarele: Euharistia hrănește; această hrană nu se asimilează decât prin exercițiu.

A se hrăni

Euharistia hrănește. Omul care mănâncă bine este vânjos, are înfățișare sănătoasă; are mușchi puternici, capabili să ridice poveri. Are, de asemenea, bucuria de a trăi, iubirea de activitate, ardoarea pentru muncă. Cel care este insuficient

hrănit este slab, inactiv, apatic; în loc să se mişte, caută să se aşeze, incapabil să-şi câştige ziua.

Tânărul, în general foarte bine hrănit trupeşte, trebuie să fie hrănit şi moral şi spiritual; dacă are trupul unui băiat mare şi frumos, trebuie să aibă sufletul robust al unui creştin solid. Mâncând hrana dumnezeiască ce procură îngrăşarea spiritului, va dobândi acest rezultat.

Toate aceste adevăruri tânărul creştin le ştie; le-a auzit de multe ori repetate în convorbirile spirituale sau în predicile de duminică. Dar, cu siguranţă, nu le-a văzut aplicarea la propriul său caz. Aceasta trebuie încercat să fie făcut să analizeze.

Ne amintim că s-a spus mai sus, cu privire la „Noţiunea libertăţii", că braţul inteligent al balanţei liberei voinţe putea, după împrejurări, să se dezvolte ori să se anemieze şi că era de cea mai mare importanţă ca, departe de a se atrofia, el să se dezvolte.

Acest braţ trebuie, într-adevăr, să-şi dea adeseori aportul talerului mai uşor şi să compenseze prin vigoarea sa diferenţe însemnate de echilibru. Dar nu poate ajunge la aceasta decât dacă puterea sa este suficientă. Este deci urgent să se ia măsuri pentru ca energia disponibilă a braţului balanţei să fie întotdeauna în mod considerabil superioară diferenţei poverilor.

Cum se întărește brațul balanței? Așa cum se întărește un mușchi: hrănindu-l.

A-și hrăni libertatea, pentru a o face nervoasă și viguroasă, pentru a îngădui brațului balanței să mențină echilibrul, iată ceea ce trebuie să caute tânărul care își dă seama deodată că ispita, sub chipul seducător al voluptății, va veni să se așeze în talerul balanței sale, pentru a-l face să se încline.

Care este această hrană a voinței libere? Tânărul o cunoaște: Biserica i-o înfățișează în fiecare dimineață, chemându-l să mănânce Preacuratul Trup al Fiului lui Dumnezeu.

Un tânăr creștin care se hrănește cu Euharistia va avea energie pentru a rezista seducțiilor; cel care nu se hrănește va fi lipsit de curaj în fața momelii plăcerii, se va înclina de partea greutăților apăsătoare, deși grosolane.

A mânca sau a posti devine o chestiune de viață și de moarte pentru sufletul tânărului: a mânca înseamnă a fi puternic, a primi sarcina supranaturală, a-și câștiga ziua spirituală, zi nu de opt ceasuri, ci de douăsprezece și adeseori de douăzeci și patru. A posti înseamnă a fi anemic, gâfâind, slab, incapabil să umbli, să lucrezi, să te îmbogățești; leneș până acolo încât să urci, din oroare față de mers, în trăsura acelora care aleargă nebunește spre desfrâu...

Trebuie deci ca tânărul să mănânce, pentru acest motiv că, dacă nu mănânci, mori de foame. Vrea el să trăiască? „Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu va avea viață."

A profita de hrană

Tinerii nu sunt refractari la aceste mari și sublime idei. Ei admit cu ușurință că este necesar să se împărtășească pentru a hrăni libertatea; dar rămâne să li se facă admis al doilea adevăr important privitor la Euharistie, adevăr față de care vor fi poate mai puțin primitori: că, dacă împărtășania hrănește sufletul, această hrană nu poate fi asimilată, ca orice aliment, decât prin exercițiu.

Împărtășania nu-și dobândește deplinul efect decât cu concursul eforturilor noastre personale. Dumnezeu a voit astfel: „Cel care ne-a creat fără noi nu ne va mântui fără noi." Trebuie să-L ajutăm pe Dumnezeu în binele pe care voiește să ni-l facă.

Iată marea idee care trebuie să pătrundă spiritul tânărului căruia i se descoperă minunile Euharistiei: cooperarea la lucrarea lui Hristos prin efort.

Efortul personal va trebui să se îndrepte mai ales asupra a două puncte: tânărul trebuie să tindă a se împărtăși cât mai des cu putință; trebuie să corespundă harului împărtășaniilor sale.

Când a apărut decretul lui Pius al X-lea asupra împărtășaniei dese, îndrumătorii tinereții au scos un strigăt de bucurie: „Cât de ușor va fi, își spuneau ei, să-i aducem în masă pe tineri la Sfânta Masă!"

Experiența a arătat că această dorință nu era atât de simplu de realizat. Într-adevăr, când voiești să împingi un tânăr spre împărtășania frecventă, te lovești de o dublă apatie, care s-ar numi „apatia de dinainte" și „apatia de după" împărtășanie: aceea a hotărârii de a se împărtăși și aceea a corespondenței la harurile împărtășaniei.

A profita de hrană reacționând împotriva „apatiei de dinainte"

„Apatia de dinainte"! Propuneți unui tânăr să se împărtășească în fiecare dimineață; îndată, în cele mai multe cazuri, simțiți o rezistență. Imaginea somnului care trebuie întrerupt cu câteva sferturi de ceas mai devreme se ridică înspăimântătoare. Ea oprește adeseori buna voință.

Această lene este cauza cea mai frecventă a abținerii. Se constată experimental în școli. Se obține cu ușurință de la interni practica frecventă, chiar zilnică, a împărtășaniei. Dar la externi sau la semi-interni, departe de a se găsi aceeași râvnă. Motivul este foarte simplu: la cei dintâi, scularea impusă are loc către ora cinci dimineața, în fiecare zi. Participarea la Liturghie urmează sculării. Ce poate fi mai ușor decât să se împărtășească?

La cei din urmă, scularea are loc cât mai târziu cu putință. Abia timp pentru a-și revedea lecțiile, presupuse a fi fost învățate în ajun, pentru a înghiți un mic dejun grăbit, și se aleargă la clasă. Împărtășania ar impune o jertfă în fața căreia mulți dau înapoi. Câte voințe înmugurite a adormit „perna moale" și câte tinere libertăți a moleșit!

De altfel, așteptați puțin vremea vacanței și urmăriți-i pe acești interni... vai! aproape toți și-au rărit împărtășaniile, unii le-au încetat! Jertfa lor, devenind aceea a externilor, curajul lor s-a coborât la același nivel. Ești ispitit să te întrebi dacă acești copii au cu adevărat noțiunea justă a împărtășaniei.

Tânărul care tocmai a fost avertizat asupra primejdiilor prin care trece puritatea sa și care voiește să fie viteaz în lupta pentru castitatea sa se va hotărî cu curaj să părăsească aceste obișnuințe copilărești și să acționeze ca un bărbat.

Scularea de dimineață, calculată în așa fel încât să păstreze înaintea începutului muncii timpul necesar ascultării Sfintei Liturghii și primirii Euharistiei, trebuie socotită ca o condiție esențială a perseverenței. Fie că plouă, fie că îngheață, iarnă, vară, întotdeauna, afară de cazul de boală sau de imposibilitate absolută, tânărul care voiește să înfrunte ispitele va începe prin a birui lenea pentru a se duce la Sfânta Masă.

Sfântul Vincențiu de Paul întreba dacă tinerii care îi erau aduși aveau curajul să se scoale devreme; obișnuința moliciunii

de dimineață constituia în ochii săi semnul unei incapacități însemnate a voinței.

Au fost cunoscuți tineri creștini admirabili prin energia lor de a sări din pat. Niciodată nu și-ar fi pierdut împărtășania. Chiar și atunci când, în ajun, o călătorie sau ocupații urgente îi lipsiseră de o parte din somn, se sculau întotdeauna la timp pentru a se împărtăși și a asista la Sfânta Liturghie înainte de a merge la muncă.

Această vitejie a fost răsplătită. Unul dintre ei, la întoarcerea din război, în timpul căruia se împărtășise cât de des îi fusese cu putință, putea să dea mărturie despre sine că nu-și amintea să-L fi ofensat vreodată pe Dumnezeu, în viața sa, păcătuind împotriva curăției. Duhovnicul său rămâne convins că acest tânăr curajos a dus la altarul căsătoriei sale o inimă încă împodobită cu nevinovăția botezului său!

Și împotriva „apatiei de după”

Totuși, nu totul este încheiat atunci când a fost biruită „apatia de dinainte” a împărtășaniei. Mai rămâne încă să fie convins tânărul că trebuie să biruiască „apatia de după”.

Ne închipuim prea lesne că, după ce ne-am împărtășit, nu mai este nici o osteneală de depus. Li s-a spus prea mult copiilor că este de ajuns să se împărtășească pentru a rămâne curați! Ei își închipuie că Împărtășania este un fel de talisman care îi apără de toate relele. Ieșind din capelă, dau frâu liber micilor lor

instincte de lene, de risipire, de orgoliu. S-au împărtășit, totul merge bine!

Această eroare nu mai poate fi aceea a tânărului care înțelege în ce constă lupta pentru viața supranaturală. Desigur, Împărtășania lucrează prin însuși faptul că este primită, „ex opere operato" („prin însăși lucrarea săvârșită"), după cuvântul teologilor; adică, independent de meritele și eforturile noastre, ea ne procură o sporire a harului sfințitor. Dar pentru ca această sporire să fie mai îmbelșugată, trebuie să aducem Sacramentului concursul nostru. Altfel, purtarea noastră ar fi aceea a slujitorului din Evanghelie, căruia Stăpânul îi dă o comoară, iar el o îngroapă în loc să o pună în valoare.

Stăpânul nu va avea oare dreptate să ne mustre această lene? El va fi cu atât mai nemulțumit cu cât lașitatea se dublează aici cu o lipsă de delicatețe. Cel care se împărtășește seamănă, într-adevăr, cu acela care, ieșind din casă în clipa în care un prieten bogat vine să-l viziteze, i-ar spune: „Fiindcă sunteți la mine, vă încredințez casa mea, mă voi întoarce mâine." Apoi ar lua-o la fugă peste câmpuri!

Câți copii lucrează astfel! Ei alunecă spre lenea spirituală, defect tot atât de urât ca lenea în munca zilnică. Zilele lor trec fără un sacrificiu, fără un efort, uneori chiar fără un gând către Oaspetele de dimineață. Văzându-i cum se roagă, muncesc, ascultă, ai fi înclinat să crezi că acești copii postesc de Euharistie.

De îndată ce tânărul, instruit asupra teribilelor responsabilităţi ale vieţii, priveşte viitorul din punct de vedere serios, îndată groaza sa de efort trebuie să se risipească. Apatia de după împărtăşanie se va transforma, dacă este logic, în ardoare voită, măsurată, perseverentă. Această ardoare se va îndrepta mai ales asupra urmăririi defectelor dominante şi va asigura victoriile de amănunt, care vor fi chezăşia marelui triumf asupra viciului necurat.

Ah! cât sunt de frumoşi aceşti luptători! Pentru ei este vorba de a atinge, prin folosirea împărtăşaniei, un obiectiv determinat. Exemplele cele mai mişcătoare sunt acelea ale tinerilor care voiesc să-şi dezlege inima de o afecţiune primejdioasă. Aceste mulţumiri după împărtăşanie! Aceste făgăduinţe, aceste hotărâri, prevăzute pentru cutare clipă de ispită posibilă! Şi apoi ziua trece, cu peripeţiile ei... Imaginaţia cere, este făcută să tacă... Un camarad propune să înlesnească o întâlnire, este respins... Prilejul de a se întâlni se iveşte, este fugit... Dar toate acestea nu fără întoarceri, avânturi, regrete, rugăciuni.

Se poate spune, şi toţi îndrumătorii vor fi de această părere, că pe cât se văd tineri care se ajută de Hristos pentru a lupta, pe atât se văd biruind. Nici unul dintre cei care corespund harurilor împărtăşaniei lor de dimineaţă şi care caută să se facă mai puţin nevrednici de cea de a doua zi nu înregistrează înfrângeri grave.

Cei care, în ciuda obișnuinței împărtășaniei frecvente, au ajuns la naufragiul moravurilor lor erau niște „apatici” care, cu nepăsare, Îi lăsau lui Hristos grija de a face totul în ei. Dumnezeiescul Învățător, lăsat singur, S-a retras puțin câte puțin, așa cum trebuie făcut cu discreție atunci când acela la care ești primit dă impresia că îl stinghereşti.

CAPITOLUL IV - ALEGEREA UNEI STĂRI DE VIAȚĂ

A cunoaște scopul

Dacă este grijuliu față de propriile sale interese, tânărul căruia i s-a arătat prețul castității, precum și mijloacele naturale și supranaturale de a o păstra, se va apuca să-și pregătească în chip curajos viitorul. Dar acest viitor trebuie încă întrezărit. Când cineva se îndreaptă spre un scop, merge; când se plimbă fără scop, hoinărește. Or, hoinăreala l-ar adormi pe luptător. Trebuie deci un scop de viitor, cunoscut, iubit, dorit cu pasiune. Iată de ce, îndată după ce i s-a vorbit tânărului despre dificultățile pe care le va întâlni în jurul vârstei de douăzeci de ani și despre datoriile atât de grele care apasă asupra slăbiciunii sale, trebuie, pentru a asigura biruința virtuții sale, să i se facă de pe acum alegerea viitoarei sale stări de viață.

Scopul este fericirea

Nici un tată, nici un educator nu se îndoiește de importanța a ceea ce Sfântul Ignațiu numește alegerea. Mare și solemn vot, care va hotărî o întreagă existență, și nu numai o existență materială, o avere sau un rang, ci o viață morală, o virtute păstrată ori pierdută, mântuirea ori moartea veșnică.

Ideea viitorului, cucerirea situației, va juca, într-adevăr, în libertatea tânărului rolul cel mai important: acela de determinant al acțiunii.

Dacă cititorul volumului de față a reținut teoria libertății, va fi înțeles că, dacă suntem „liberi" să alegem bunurile particulare, suntem „determinați", adică în chip fatal atrași către Fericire, care reprezintă pentru noi Binele suprem. Dacă alegem să fim curați, jertfiți, muncitori, aceasta este pentru că voim, prin aceste mijloace, să fim fericiți. Dacă alții aleargă spre desfrâu, aceasta este pentru că își văd în el fericirea.

Fericirea este stimulentul libertății; dacă nu ar veni să o trezească, ea ar rămâne adormită, indiferentă la a acționa ori a nu acționa, nepăsătoare față de acest bine mai degrabă decât față de altul. De pildă, atâta vreme cât nu mi-am văzut fericirea în dorința gloriei, puțin îmi pasă să fiu om de stat, general sau amiral; nimic din toate acestea nu mă ispitește. Dar dacă un prieten, un orator, o carte trezește în mine ambiția de a străluci, îndată voința mea va începe să se preocupe de a face o alegere.

Înlăturați ideea Fericirii, și brațul balanței devine inert; nimic nu-l va mai face să se miște: „Dacă nu ar exista un scop din urmă, nu s-ar dori nimic."

Sfântul Toma dă rațiunea acestui adevăr foarte important și decisiv pentru a înțelege bine jocul libertății. Numai ideea Fericirii ne captivează și ne poartă, pentru că numai ea răspunde aspirațiilor complete ale întregii noastre ființe. „Făceți-mă fericită!" — iată strigătul omenirii. Acestui bine total nici o voință nu-i poate rezista. Libertatea, creată de Dumnezeu pentru binele nostru, nu poate face altceva decât să alerge după el. Ea nu este deci liberă față de această atracție fundamentală către „Fericire".

Dar trebuie găsite mijloacele de a o atinge

Dar, odată atrasă și pornită către Fericire, voința rămâne liberă în alegerea mijloacelor care trebuie să o procure. Ea se poate hotărî pentru preoție sau pentru viața laică, pentru căsătorie sau pentru celibat, pentru comerț, agricultură sau orice altă carieră, potrivit concepției despre fericire pe care și-a format-o. Aceste mijloace sunt drumuri către scop.

Fiecare dintre aceste mijloace nefiind Binele Suprem, ci un drum care pare să ducă la el, voința nu este prinsă de nici unul dintre ele; ea rămâne stăpână pe sine pentru a lua calea care i se pare că o conduce cel mai bine acolo unde voiește să meargă. Suntem deci liberi în privința mijloacelor de ales, deși în chip fatal determinați către Fericire.

Pentru a face înțelese aceste idei, care par anevoioase cititorilor neinițiați în tainele filosofiei, ne putem folosi de o comparație, desigur foarte imperfectă. Un șofer de automobil, adormit liniștit în mașina sa, așteaptă în fața porții stăpânului. Atâta vreme cât nimic nu va veni să-l zguduie, va sforăi: nu are nimic altceva de făcut. Dar iată că primește ordinul să plece la Paris. Automobilul va porni spre Capitală: acesta este scopul. Șoferul nu este liber să meargă sau să nu meargă la Paris.

Dar zece drumuri i se oferă. Pe care să-l ia? Pe cel pe care îl va voi: cel mai scurt... cel mai frumos... cel mai puțin muntos... cel mai bine întreținut... cel mai puțin frecventat... cel care trece prin fața casei unui prieten... hotărârea este facultativă, deși scopul este impus.

Aceasta este libertatea; fără necesitatea omului de a ajunge la Fericire, această capitală și acest centru al întregii sale existențe, balanța care îi cântărește motivele și mobilurile, care adaugă sau refuză aportul la greutate, nu ar intra niciodată în mișcare. Această balanță are nevoie de o rațiune suficientă pentru a ieși din inerție. Rațiunea care permite libertății să aleagă un bine particular este tendința ei către Fericire în general.

Odată pus în mișcare, automobilul avea alegerea drumului... la fel, brațul liber și inteligent al balanței are alegerea mijloacelor. El va pune greutăți, le va evalua, le va discuta, le va respinge, va așeza altele, le va alege pe acestea și nu pe

acelea. Care va fi baza sa de apreciere? Va fi măsura în care aceste bunuri particulare îi vor părea brațului că răspund Fericirii sale.

Nici o altă atracție decât aceasta nu va face să fie așezate greutățile în talere; nici o altă rațiune nu va face să fie menținută acolo bijuteria încastrată cu diamant și aur, nu ne va purta să o lucrăm, să o sporim cu pietre noi și cu nou metal prețios. A corespunde fericirii: iată rațiunea de a fi a tuturor cântăririlor balanței, a tuturor hotărârilor libertății noastre.

Marele mijloc este starea de viață

Se vede îndată, potrivit acestor date, ce importanță capătă în existența tânărului alegerea Stării de Viață.

Sub chipul situației pe care o va ocupa în lume îi va apărea Fericirea. Pentru inima omenească, Fericirea nu este ceva abstract, invizibil, eterat. Dimpotrivă, trebuie să poată fi pipăită, prinsă, calculată. Însăși fericirea veșnică, atât de puternic impusă rațiunii noastre de Autoritatea unui Dumnezeu care ne-o făgăduiește, nu capătă forță de convingere decât dacă ni se înfățișează prin formele sensibile ale fericirii omenești, nădăjduită, deja aproape apucată în cutare funcție socială, răspunzând dorințelor noastre și capabilă să ne ducă la cer.

Dacă deci tânărul are intenția de a-și pune în mișcare libertatea pentru cucerirea castității, trebuie să facă alegerea

unei stări de viață fericite sau cel puțin care îi pare astfel. Odată această alegere făcută cu înțelepciune, libertatea sa, pentru a ajunge la fericire, se va mișca lesne în mijlocul datoriilor grele și al sacrificiilor dureroase.

Toate energiile naturale disponibile ale brațului balanței se vor încovoia asupra sarcinii, iar recursul sărmanei libertăți la energiile supranaturale va fi neîncetat, totul pentru a realiza idealul visat. Idealul! Idealul! Izvor al muncii, al sacrificiului, al pietății! El trebuie făcut să se nască, să crească și să se dezvolte în sufletul tânărului prin alegerea Stării de Viață.

Pentru a alege starea de viață: a-și consulta aptitudinile

Nu fiecare tânăr visează același ideal. Fericirea, acest motor irezistibil al libertății, îi apare fiecăruia sub trăsături diferite. De unde provin aceste nuanțe atât de multiple în concepția vieții fericite? Din aptitudinile diversificate până la extrem pe care Creatorul le-a așezat în indivizi.

Se știe — și este un subiect neîncetat de admirație pentru cel care contemplă natura — că Dumnezeu nu a făurit două frunze asemenea, nici două boabe de grâu identice. În această maiestuoasă unitate care este lumea materială, ce varietate a semănat Autorul tuturor lucrurilor! În omenire, varietatea nu este mai mică.

Nu există doi tineri care să posede aceleași aptitudini organice, intelectuale și morale. Diversitatea trupurilor, ca și aceea a sufletelor, este infinită. Fiecare înaintează deci în viață cu vederi, cu tendințe care sunt ale sale și care vor cere să fie satisfăcute în chip diferit. „Gusturile și culorile, spune proverbul, nu se discută." Nici aptitudinile.

Se înțelege îndată ce rol imens vor juca temperamentul, conformația fizică și morală în conceperea idealului de viață fericită pe care tânărul trebuie să și-l alcătuiască de îndată ce începe să dobândească despre sine o cunoaștere raționată. Dacă „Beatitudinea" este scopul, satisfacerea aptitudinilor este mijlocul. Un tânăr va fi fericit în măsura în care facultățile sale, așezate în condițiile favorabile dezvoltării lor, își vor atinge desăvârșirea.

Dar iată marea dificultate: cum să descoperi la timp aceste aptitudini? În timpul copilăriei, calea care duce la fericire se aseamănă cu un drum într-o zi de ceață: nu se zăresc decât câțiva metri, restul este pierdut în negură. Puțin câte puțin, dispozițiile tinerilor se vor preciza; orizontul se va lumina treptat. Pe la cincisprezece sau șaisprezece ani, primele raze ale soarelui primăvăratic vor începe să sfâșie norul; la această vârstă se conturează mai limpede direcția drumului ce va trebui urmat în mersul către fericire.

Această lucrare de orientare, atât de gravă pentru întregul viitor, nu trebuie săvârșită cu ușurătate, ci cu o adâncă seriozitate. De reușita acestei cercetări va depinde constituirea

idealului și avântul sufletului către Bine. De aici va decurge, de asemenea, bucuria în practica virtuții, iubirea jertfei, curajul în primirea datoriei.

Se poate de acum înțelege cât de mult contează ca tânărul să înceapă de timpuriu să reflecteze asupra viitoarei sale situații. Nu ar trebui să treacă de al optsprezecelea an fără să-și fi ales starea de viață. Aceasta este, cu siguranță, cea mai importantă hotărâre a existenței sale. Dar chestiunea este prea încărcată de urmări pentru a fi tratată fără deliberări mature. Ea cere rugăciune și reflecție.

Luminile de Sus nu vor fi refuzate tânărului creștin cu adevărat format la pietate. Dar Dumnezeu, în general, conduce sufletele făcând să lucreze asupra lor reprezentanții Săi. Va trebui deci ca tânărul, adeseori incapabil să-și discearnă singur aptitudinile, să-și caute îndrumarea acolo unde, de drept, o poate găsi: în sugestiile părinților, în sfaturile pe care le primește de la maeștrii săi.

Pregătirea familială pentru starea de viață

Părinții au datoria de a pregăti fiilor lor accesul la o carieră corespunzătoare temperamentului și dorințelor lor. Această datorie este aproape întotdeauna împlinită material; mai rar este împlinită moral.

Într-adevăr, cu greu se vor vedea oameni șovăind să le procure copiilor lor o instruire chiar costisitoare. Unii își

impun jertfe bănești enorme pentru ca fiii lor să fie capabili să ocupe în lume un rang superior celui al părinților. Familii modeste se lipsesc de cele necesare pentru ca „băiatul” să poată intra într-o școală superioară. Se cunosc destul de bine ambițiile mamelor; multe dintre ele seamănă cu aceea din Evanghelie care cerea Domnului nostru pentru cei doi fii ai ei, Iacob și Ioan, locul cel dintâi.

Dar dacă părinții sunt dispuși să le ofere fiilor lor mijloacele materiale pentru a-i face „să ajungă”, ei nu sunt tot atât de arzători în a le procura asistența morală pentru alegerea carierei. Mai mult de un tânăr a suferit din pricina acestei carențe a familiei în orientarea destinului său. Tânărul șovăia asupra hotărârilor de luat.

— Ce vi se spune acasă? era întrebat.

Răspuns:

— Nimic, nu mi se vorbește niciodată despre aceasta!

Sau, dacă i se vorbea, era pentru a i se spune:

— Fă ce vrei!

Acești tineri nu erau cei mai de plâns. Alții întâmpinau din partea părinților lor o împotrivire înverșunată. Voiau să fie preoți, marinari, soldați... iar acasă li se opunea un refuz absolut. Unii au târât, în urma unor asemenea refuzuri, o existență lugubră și au murit de durere.

Acești părinți nu înțeleseseră că, în loc să compromită viitorul fiului lor, ar fi putut să-i aducă ajutor în acel ceas grav. Este adevărat că, pentru mulți părinți, este aproape eroic să dea un sfat nepărtinitor. Mama își iubește atât de mult fiii! A suferit atât de mult pentru ei, încât socotește ca o ingratitudine orice încercare de plecare. Sărmanul tată a muncit toată viața pentru a-și îmbunătăți ferma, comerțul sau industria, ca să-și așeze acolo copiii. Și iată că fiul manifestă gusturi pentru altceva! Cum să nu te opui categoric unor asemenea proiecte? Sau, dacă nu voiești să bruschezi nimic, începi o luptă prin persuasiune împotriva tendințelor tânărului, cu gândul că îl vei convinge puțin câte puțin să rămână acasă.

Aceste calcule sunt rele. Tânărul are nevoie, în acel moment, de un sprijin dezinteresat și cu adevărat potrivit stării sale sufletești. Cine va cunoaște copilul mai bine decât părinții săi? Cine va constata mai bine decât ei aptitudinile lui fizice, intelectuale, morale? Cine va avea mai multe prilejuri de a-l face să se deschidă, să-și povestească proiectele, să-și dezvăluie micile secrete ale viitorului? Părinții posedă cele mai prețioase elemente pentru a întemeia un sfat luminat.

Dar pentru ca sfatul părintesc sau matern să fie primit de băiatul de optsprezece ani așa cum merită să fie, este necesar ca spiritul copilului să fi fost pregătit pentru aceasta de multă vreme. Părinții prudenți au semănat în sufletul lui, în vederea zilei în care fiul lor își va alege soarta viitoare, câteva idei drepte. Astfel, în convorbirile familiale, munca a fost întotdeauna prețuită la justa ei valoare, lenea și leneșii au fost

disprețuiți. Din frageda sa copilărie, fiul știe că mai târziu nu va avea îngăduința să stea cu brațele încrucișate; chiar dacă ar voi, nu ar avea mijlocul de a o face.

El a auzit de multe ori aprecieri înțelepte și măsurate asupra diferitelor ocupații posibile pentru un om; avantajele, inconvenientele, viitorul fiecărei situații i-au fost, fără ca el să bănuiască faptul că se vorbea pentru el, expuse pe rând. Cu prilejul afacerilor în curs, al evenimentelor actuale, părinții nu lipseau să tragă concluzii practice și învățături morale bine înțelese de tinerii ascultători adunați la masa familiei. Adăugați la toate acestea considerații asupra rangului social, onoarei profesionale, conștiinței meseriei, demnității vieții, care au depus în inima copilului convingeri pe care el le poartă fără să-și dea seama.

În această atmosferă de idei sănătoase pe care au respirat-o, tinerii s-au dezvoltat social, după cum se dezvoltau trupește. Când trebuie acum să-și aleagă starea de viață, ei au nu numai un trup robust și apt să suporte orice munci obositoare, ci și un suflet capabil să-și formeze o judecată asupra fiecăreia dintre ele înainte de a le alege.

Este foarte ușor să recunoști, de îndată ce le vorbești, copiii care au respirat principii bune și și le-au asimilat. Când discutați cu ei despre viitor, se simte că, chiar dacă nu au luat încă o hotărâre precisă, posedă noțiuni directoare; știu că vor avea ceva de voit; pentru acest ceva deja întrezărit și care va fi

curând determinat în detalii, muncesc din răsputeri; ei alcătuiesc elita truditoare a tinerilor.

Ceilalți, care au trăit într-un mediu familial indiferent față de ideile de muncă și de viitor, sunt copii indolenți, adeseori indisciplinați, uneori chiar îngrijorători prin tendințele și teoriile lor. Când îi întrebi ce vor să facă, răspund:

— Orice, mi-e totuna!

Răspuns rău, care întristează, pentru că arată o pregătire aproape ratată pentru alegerea unei stări de viață.

Retragerea de alegere

Pentru a-i ajuta pe tineri să iasă din această nepăsare vătămătoare față de viitor, nici un mijloc nu este mai puternic decât retragerea de alegere. Ar trebui ca toți tinerii să fie hotărâți să consacre trei zile, în jurul vârstei de optsprezece ani, acestor exerciții pioase, a căror binefacere este incalculabilă.

În multe centre se instituie astăzi retrageri pentru tinerii rurali sau pentru tinerii muncitori. Unele dieceze au practicat chiar mult acest minunat apostolat. Este de dorit ca el să se dezvolte din ce în ce mai mult. Nici un tânăr lucrător creștin de la oraș sau de la țară nu ar trebui să înainteze în viață fără să fi gustat binefacerea retragerii închise.

Cât despre tinerii din colegiile noastre catolice, se poate spune că sunt privilegiați, căci profită de avantajele Retragerii lor de sfârșit de studii, care, în cursul ultimelor luni ale anului școlar, îi cufundă pe elevii de filosofie în reculegere și tăcere; ea îi pune în prezența atâtor adevăruri, și atât de mari, contemplate la lumina unor asemenea haruri, încât le este foarte greu să nu iasă din aceste exerciții solid hotărâți asupra viitoarei lor stări de viață.

Binefacerile retragerii închise

Niciodată nu se va spune destul bine despre Retragerea închisă. Această claustrare în tăcere și pace îngăduie sufletului să se afle față în față cu Dumnezeu.

Nimic nu este mai dulce pentru sufletele tinerilor decât aceste câteva zile, unice în existență. Pentru această retragere, se părăsesc ocupațiile obișnuite și se pleacă într-o casă religioasă, organizată în acest scop. Aceste locuințe ospitaliere se află, în general, la țară, într-un loc încântător, unde inimile găsesc în natură un sprijin pentru avântul lor către Dumnezeu. Trebuie, într-adevăr, orizonturi noi acestor suflete care vor contempla depărtările spre care își vor grăbi mersul. Acolo, micul grup al participanților la retragere, izolat de restul lumii, va putea să se roage, să mediteze și să privească viitorul.

Când tânărul de optsprezece ani a așteptat această retragere cu iubire și intră în ea cu inima bine dispusă, ea marchează pentru el o etapă în existență. Ea este pentru alegerea stării de

viață ceea ce educația castității a fost în mintea lui pentru lucrurile curăției: o revelație. Niciodată vreo retragere a parohiei sau a colegiului, fie la începutul anilor școlari, fie în vremea primelor împărtășanii, nu l-a impresionat ca aceasta.

Căci această retragere este cu adevărat a tinerilor și pentru ei! Predicile nu sunt discursuri, ci convorbiri, întrevederi, simple, familiare, elocvente prin franchețea simplității lor. Predicatorul își privește ascultătorii în ochi, iar ei citesc în ochii predicatorului. Este pentru prima dată, li se pare, că aud vorbindu-se într-un chip atât de izbitor despre scopul omului, despre moarte, judecată, iad! În sfârșit! Pentru prima dată poate, nu s-a temut cineva să-i întrețină asupra curăției în predici care le aduceau precizări! Sunt cuceriți, entuziasmați!

Și ce rugăciuni arzătoare țâșnesc din inima lor! Niciodată nu se văzuse această atitudine sincer reculeasă! Cei mai risipiți merg cu ochii plecați, recitându-și rozariul... în capelă au fost surprinși unii care se rugau cu brațele în cruce... predicatorul a sugerat vreo mortificare, iar ei se grăbesc să o pună în practică. Și această tăcere? Totuși nici un supraveghetor nu stă în vestibule, nici în grădină.

În acest mediu atât de sfințitor, harul curge din belșug. Ceea ce se vede este o palidă imagine a ceea ce nu se vede. Predicatorul, el, își dă seama de aceasta constatând smerenia și căința penitenților; apoi, după ce i-a pus pe toți în regulă cu Dumnezeu, se străduiește să profite de aceste ceasuri de

Paradis pentru a pregăti pe fiecare dintre participanții la retragere pentru marea hotărâre a alegerii stării de viață.

Pentru a favoriza voința, a o lumina și a obține hotărâri serioase, a treia zi a retragerii este în general consacrată „alegerii". Predicatorul expune tânărului său auditoriu datoriile de viitor, avantajele fiecărei situații, toate lucruri deja de o mie de ori repetate, dar niciodată în acest cadru, nici cu această autoritate. Aici diamantele ideilor au o greutate neobișnuită, pentru că sunt, s-ar zice, aproape cufundate în acele mase de aur curat care sunt sentimentele vii și entuziaste încercate în aceste zile extraordinare.

Apoi, după convorbire, fiecare este rugat să urce în camera sa, să ia o pană, să scrie pe o foaie obiectul alegerii sale, cu argumentele pro și contra, motivele și mobilurile, rațiunile și sentimentele de ordin natural și mai ales de ordin supranatural care au apăsat într-un taler și în celălalt. Purtând această foaie, fiecare participant la retragere va veni în camera Părintelui pentru a discuta cu el proiectul astfel redactat.

Aceste hotărâri, ale căror prime semințe au fost semănate de familie încă de la începutul vieții raționale a copilului, apoi cultivate de maeștri și de părinți de-a lungul anilor de colegiu, și care tocmai au înflorit sub razele calde de har ale Retragerii, nu vor fi oare asemenea unor flori capabile să poarte într-o zi cele mai frumoase roade?

Fericiți tinerii care au trăit aceste ceasuri negrăite! Vorbiți-le despre aceste clipe binecuvântate, zece ani, douăzeci de ani mai târziu, atunci când vor fi devenit fericiți părinți de familie sau păstorul unei parohii... o lumină le va străbate ochii și vă vor spune din nou ceea ce exprima într-o zi un tânăr:

„Era ca în cer!"

Vai! Nu toți pot să se bucure de binefacerea Retragerii închise. Există tineri mai puțin favorizați, care nu au avut niciodată posibilitatea de a-și urma camarazii către aceste sfinte exerciții. Și aceștia au totuși hotărâri grave de luat și convingeri de dobândit. Poate chiar au, mai mult decât mulți alții, mare nevoie de Retragere. Să se străduiască să-și procure una.

De ce nu s-ar duce să se închidă trei zile într-o mănăstire, la trapiști, la benedictini sau la iezuiți? Ar avea și ei Retragerea „lor", și ar petrece acolo, în acele incinte atât de severe pe dinafară, dar atât de familiale și de bune, sub privirea lui Dumnezeu și a bunilor Părinți, cele mai frumoase trei zile ale vieții lor.

Vocația sacerdotală sau religioasă

Din aceste retrageri închise au ieșit multe vocații sacerdotale și religioase. Pentru unii tineri, care intrând acolo nu se gândeau nicidecum să se dăruiască lui Dumnezeu, retragerea a dat lovitura hotărâtoare.

Acesta nu este un caz frecvent. Cei care, la ieșirea din retragere, declară că au ales Preoția, se gândeau în general la aceasta de multă vreme. Retragerea nu a făcut decât să le precizeze alegerea și să o întărească.

Căci Bunul Dumnezeu Se apucă adeseori încă din copilărie să atragă sufletele la El. Aceste vocații timpurii, în toate rangurile societății, sunt numeroase, mult mai numeroase decât s-ar îndrăzni a se crede. Sfântul Alfons de Liguori merge chiar până la a susține că abia dacă există creștin credincios harului care să nu fi auzit, într-o zi sau alta, chemarea lui Dumnezeu.

Dumnezeu seamănă ideea cu îmbelșugare, așa cum înmulțește semințele; știind că, din mulțime, multe nu vor ajunge la rod, El asigură, creându-le fără măsură, supraviețuirea indispensabilă.

De aceea se poate afirma cu toată certitudinea, dată fiind această prevenire a lui Dumnezeu, că familiile creștine și bine crescute nu dau Bisericii contingentul de preoți și de călugări pe care ar trebui să-l dea. Această abținere ține de mai multe cauze, pe care este cu neputință să nu le semnalăm într-un capitol menit să-i lumineze pe tineri asupra alegerii Stării de Viață.

Trebuie făcut să se gândească la aceasta

Una dintre primele rațiuni pentru care prea mulți copii nu se gândesc la Preoție este că nu sunt făcuți să se gândească la ea.

Se statornicește în jurul vocației un fel de conspirație a tăcerii. Gurile sunt închise asupra acestui subiect.

Ceea ce le închide pe ale părinților este frica; pe ale maeștrilor, o delicatețe exagerată.

Părinții se tem ca fiii lor să nu-i părăsească. O mamă declara că ar înnebuni dacă fiul ei ar lua haina neagră! Ei își închipuie că un preot este pierdut pentru totdeauna, că nu va mai fi al familiei! Se vede îndată în ce eroare aruncă imaginația înspăimântată pe acești sărmani oameni. Fiul credincios, a cărui afecțiune față de părinți rămâne întreagă, inima lui nefiind împărțită, este preotul.

Este adevărat că, la unii părinți moderat creștini, fricii i se adaugă un sentiment de rușine; li se pare că a îmbrățișa starea ecleziastică înseamnă a degenera, a lua o condiție disprețuită; ei visaseră ceva mai bun. Se aud astfel de reflecții: „Ce nenorocire, fiul meu vrea să se facă preot! Un băiat atât de drăguț!"

Se înțelege că, pentru a evita această nenorocire, se previne de departe primejdia prin tăcere. Probabil nu în familie, așadar, va fi atrasă atenția copilului asupra ideii sublime a Preoției.

Va fi oare la clasă? În general, nu mai mult. Aici maeștrii rămân muți pentru a nu împiedica libertatea elevilor lor. Au scrupulul de a face presiune. Sentiment lăudabil, desigur. Dar ar trebui început prin a defini ceea ce se numește „a face

presiune”. A hărțui pe cineva pentru a-l sili să primească ceva înseamnă a-l presa. A-i expune imparțial un adevăr, lăsând puterii adevărului grija de a-și împlini lucrarea de pătrundere, înseamnă a-i lumina inteligența și a-i respecta libertatea.

Această expunere, orice educator are dreptul și datoria de a o face. Crede oare că atentează la libera alegere a tânărului său auditoriu atunci când vorbește despre celelalte profesii? De ce nu ar vorbi despre Preoție? Nu este vorba de a sili hotărârile, aceasta ar fi o crimă. Dar este necesar ca fiecare să fie pus în stare să judece între avantajele și inconvenientele diferitelor stări, între lume și slujirea lui Dumnezeu, viața laică și viața religioasă.

Trebuie recunoscut că mulți preoți-educatori au, din fericire, această franchețe și această îndrăzneală. Dar trebuie oare spus? O au poate mai mult față de copiii poporului decât față de fiii familiilor bogate. Se simte că, la cei dintâi, Preoția va fi socotită o onoare; la cei din urmă, o umilire. Aceasta explică în parte de ce recrutarea sacerdotală este mai numeroasă aici decât acolo.

Ce ar trebui deci făcut în familie și la școală pentru ca spiritul copilului să fie trezit fără constrângere asupra chestiunii vocației?

Apostolatul sacerdotal

Am spus mai sus că o familie preocupată de viitorul fiilor săi trebuie să creeze asupra stării de viață o atmosferă sănătoasă și curată de idei. Ea nu va fi astfel decât dacă va cuprinde toate elementele necesare vieții supranaturale a acestor suflete. Or, cine știe dacă Dumnezeu nu a rezervat cutărui copil harurile sale de mântuire în chip deosebit în Preoție? A înțelege adevăratul interes al acestui fiu înseamnă a-l pune în posibilitatea de a alege această cale.

Va trebui deci ca, în elogiile adresate cu îndemânare oamenilor care ocupă situațiile râvnite, să fie rezervată partea preoților, a călugărilor, a oamenilor Bisericii, a sfinților. Trebuie ca fiii să înțeleagă că, dacă tatăl lor nu le cere nicidecum să fie preoți, el nu va avea totuși nici frică, nici regret văzându-i îndreptându-se spre Seminar; că, dimpotrivă, el prețuiește atât de mult această sfântă stare încât, dacă Dumnezeu ar culege o floare din casa lui, s-ar simți profund onorat, amintindu-și cuvântul lui Veuillot: „Fiul meu a devenit mai mult decât un rege, mai mult decât un împărat, s-a făcut preot."

Astfel avertizat asupra existenței vocației și asupra dispozițiilor părintești față de ea, fiul o va alege sau nu o va alege; aceasta este o chestiune între Dumnezeu și el. Părinții, în orice caz, își vor fi făcut datoria.

Această chestiune va lua o întorsătură bună, cu condiția ca școala să continue lucrarea familială. Dacă părinții trebuie să

vorbească despre vocație, cu atât mai mult maeștrii creștini, cărora copiii le sunt încredințați.

Mii de prilejuri li se vor prezenta educatorilor pentru a-i face pe elevii lor să cunoască Preoția. Dacă acești educatori sunt preoți, simplul fapt al prezenței lor este deja o învățătură elocventă. Convorbirile oferă și ele aluzii felurite, explicații despre Seminar, Liturghie, breviar, de care copiii sunt întotdeauna doritori; clasa procură, la rândul ei, o sută de mijloace de a instrui și de a convinge.

Autorii care se studiază, istoria, literatura, mai ales învățământul catehismului, forfotesc de teme care pot fi dezvoltate asupra viitorului, idealului, celei mai bune întrebuințări a vieții. Cărțile care se citesc la refectoriu sau în clasă, când elevii au fost cuminți, aduc și ele partea lor de idei. De ce să nu se aleagă uneori biografia unui sfânt preot, a unor mari episcopi, a unor apostoli ai vocației sacerdotale? Un superior de Seminar mărturisea că vocația sa se născuse dintr-o lectură la refectoriu. Copilul va trebui să citească și în particular. Oare cei mai mulți dintre elevii școlilor noastre religioase nu ar trebui, într-o zi sau alta, să aibă în mâini vreo lucrare sau vreo revistă de Recrutare Sacerdotală?

Pe lângă acest apostolat discret al vocației, este de dorit ca școala și colegiul creștin să exercite și apostolatul public. O retragere de început de an sau de primă împărtășanie nu ar trebui să se încheie niciodată fără ca predicatorul să fi rostit înaintea copiilor adunați o predică despre Alegerea Stării de

Viață. Copiii de toate vârstele și-ar găsi folosul în ea și ar culege fiecare, după felul său și sub impulsul dumnezeiesc, o idee care ar fi poate comoara existenței lor.

Este îngăduit, de asemenea, să dorim ca directorii congregațiilor, aceste grupări ale elitelor noastre școlare, să vorbească deschis despre vocația rezervată elitelor... Fiecare dintre ei să cântărească în ce termeni o va face, în ce momente, în ce fel. Principalul este să nu uite să se gândească la faptul că Dumnezeu ar voi să-Și ia partea în această recoltă de frumoase suflete mici.

Și tinerii trebuie să-i răspundă

Dacă există datorii impuse părinților și maeștrilor față de vocații, copiii cărora într-o zi Dumnezeu le face simțită chemarea au, la rândul lor, mari obligații de împlinit.

Prima lor datorie este să considere acest gând care le-a venit, de a-L sluji pe Dumnezeu în Preoție sau în viața religioasă, ca pe un mare har, nespus de onorabil și prețios, pe care nu au făcut nimic pentru a-l merita. Este un dar cu totul curat al milostivirii dumnezeiești, care nu este împărțit tuturor oamenilor.

Uneori se aude spunându-se că preoții dau vocația! Trebuie să nu te fi ocupat niciodată de tineri pentru a vorbi astfel. Adeseori sunt atrași către Dumnezeu copii la care nu s-ar fi crezut niciodată posibile asemenea inspirații, în timp ce alții,

alături de ei, pioși, doritori să trăiască sfânt, nu manifestă nici o voință superioară.

Cum să explicăm faptul că fii ai unor părinți necredincioși, chiar ostili și militanți, crescuți în școli laice, trăind departe de cler, despre care nu auzeau spunându-se decât rău, au manifestat voința de a se face preoți, pe care nici un obstacol nu a putut-o opri? Intrând în Seminar, ei disprețuiau formal poruncile părinților lor, a căror mânie o înfruntau, acceptând să nu-i mai revadă ani îndelungați, să piardă poate o parte din moștenire, și totuși nu șovăiau. Aceste cazuri nu sunt atât de rare pe cât se presupune. Câți îndrumători au avut prilejul să le întâlnească!

Dimpotrivă, s-ar putea cita copii pioși care voiau să urmeze în toate voința lui Dumnezeu. Părinții lor ar fi fost încântați să-i vadă orientându-se spre Seminar. Unuia dintre ei i se împrumutase un volum despre Vocație; mai multe luni îl citise și îl meditase. Într-o zi, l-a adus înapoi mâhnit, spunând: „În toată conștiința, nu este pentru mine!" În acest timp, fratele acestui vrednic și pios tânăr, fără să caute atât de mult lumina, o găsise dintr-odată și declara că vrea să fie preot!

Este deci un har, un mare har, acela al Vocației Sacerdotale. Este însăși chemarea lui Dumnezeu. Domnul nostru o spune destul de limpede în Evanghelie apostolilor Săi: „Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi. Non vos me elegistis, sed Ego elegi vos" („Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi"). Dacă tânărul simte curajul jertfei, aceasta este pentru

că Dumnezeu i l-a dat; și pentru ce? „Ut eatis” („ca să mergeți”), acolo unde vă voi trimite în slujba Mea, și „fructum afferatis” („ca să aduceți rod”).

Ce har! „Ego elegi vos” („Eu v-am ales pe voi”)! Ce onoare! Trebuie ca tânărul să știe să o prețuiască la justa ei valoare. Vocația sa este comoara despre care vorbește Evanghelia, pe care un negustor tocmai a descoperit-o; el vinde totul pentru a o dobândi, prea fericit că o poate poseda!

Astfel trebuie să facă tânărul chemat. Trebuie îndată, în spiritul său, să vândă totul. A vinde totul înseamnă a renunța la situația viitoare strălucită pe care relațiile sale sociale i-ar putea-o procura; înseamnă a întoarce spatele averii și a o disprețui, pentru a alerga după munca adeseori ingrată și nerecompensată după valoarea ei, a ministerului apostolic; înseamnă a înstrăina dulcea libertate a frumoșilor ani ai tinereții pentru a se închide într-un seminar; înseamnă a întrezări, spre zilele bătrâneții, un sfârșit solitar, fără copii care să-l mângâie pe tatăl muribund și cărora să le transmită averea sa împreună cu onoarea și numele său! Vocația impune ruptura cu tot ceea ce va constitui fericirea pământească a celorlalți și bucuria oamenilor lumești.

Va avea oare curajul acestui sacrificiu tânărul elev din clasa a doua, din prima sau de filosofie? Va avea oare acest curaj tânărul lucrător din uzină sau de la câmp, care, simțindu-se făcut pentru preoție, întrevede obligația de a începe la o vârstă înaintată studiul latinei, pregătitor pentru anii de seminar? Da,

trebuie să aibă acest curaj! Va fi atât de răsplătit pentru el! Poate afla de la cei care l-au precedat cu generozitate pe această cale cât de dulce este plătită această jertfire.

Un seminarist, dintr-o familie foarte bogată, care se întorcea din război, visa să plece misionar. La obiecțiile care i se făceau împotriva acestui proiect, răspundea zâmbind:

— Credeți că nu m-am gândit la toate acestea încă de la intrarea mea în seminar? Știu că las automobile, cai, distracții de tot felul. Ei bine, dacă frații mei câștigă în locul meu marea avere, cu atât mai bine: îmi vor susține misiunea!

Vai! Pe acest teren al sacrificiului, dacă există biruitori, există și victime. Unii sunt cuprinși de frică și fug. Sunt poate mai puțin rari decât se crede. Un copil primește de la îndrumătorul său sfatul de a se deschide părinților asupra dorinței care părea să-l împingă către preoție. Copilul stă de vorbă cu mama sa, persoană de o pietate puțin adâncă, trebuie mărturisit, iar rezultatul convorbirii a fost că, pentru a-i încerca vocația, se vor organiza lecții de dans! Rezultatul a fost jalnic, iar mama a plâns adeseori de atunci asupra acestui fiu.

Un altul, care fusese însăși pietatea atâta vreme cât a fost credincios harului, a devenit, de când, la sfatul familiei sale, l-a disprețuit pentru a se îmbogăți, cel mai trist desfrânat.

Pentru a-i răspunde, a primi sacrificii

Aceste înfrângeri, se vede, sunt uneori prilejuite de opoziția pe care tânărul o întâlnește în familia sa. Unii preoți zeloși au primit mai mult de un reproș, chiar violent, de la mame furioase care îi acuzau că „pun idei" în capul copiilor lor!

Oricare ar fi dificultățile de biruit în viitor, datoria tânărului ales este de a le privi cu curaj; oricare ar fi împotrivirile, el trebuie să le nesocotească. Dumnezeu, care a semănat ideea, va ști să o facă să răsară și să crească, cu condiția să găsească în sufletul privilegiat o corespondență activă. Căci nu este de ajuns să privești cu sânge rece sacrificiile viitoare; trebuie încă de pe acum să le primești pe cele prezente. Ele vor fi motivate de obligația în care se află tânărul chemat de a-și păzi vocația născândă de primejdiile care ar putea să o facă să piară.

Tânărul trebuie să-și facă acest raționament:

„Nu știu dacă vocația mea este definitivă, dacă voi fi preot într-o zi. Dar nu vreau, în cazul în care aș fi obligat să rămân în lume, să-mi pot reproșa că am avut vreo parte în pierderea sfintelor mele dorințe."

Acest cuvânt este însăși înțelepciunea. Când bobul tocmai a fost semănat, nu se știe dacă va ieși din pământ și va aduce recoltă. Dar ceea ce se știe foarte bine este că, dacă nu este ferit de îngheț, sau de arșița soarelui, sau de lăcomia insectelor, nu va crește niciodată.

Fără a avea de luat o hotărâre fermă pentru viitor, ci așteptând cu răbdare indicațiile providențiale mai precise, tânărul să contracteze deprinderi de pietate și de sacrificiu. Teatrul, cinematograful, dansul, serbările mondene nu sunt pentru el. Și-ar pierde acolo seriozitatea spiritului și curăția inimii.

Afecțiunile omenești, ceea ce în societate se numește flirturi, sau în franțuzește amourettes, trebuie alungate cu severitate din viața sa. În schimb, să caute prilejuri de a se devota; ele nu lipsesc! Operele de tot felul îi solicită concursul: Conferința Sfântului Vincențiu de Paul îl va face să-i viziteze pe săraci la domiciliu; patronajele îl vor pune în contact cu preoții săi și cu sufletele tinere; coloniile de vacanță vor împiedica primejdioasa trândăvie a lunilor neocupate; cercetășia îl va forma la o disciplină austeră.

Ingeniozitatea tinerilor care au voința de a nu se sustrage datoriilor impuse de atracția dumnezeiască este adeseori admirabilă; sunt mai mulți care, încă înainte de a intra în seminar, dăduseră deja măsura a ceea ce aveau să fie după ce vor fi ieșit.

Tocmai pentru că nu au cunoscut aceste mari datorii pe care le impunea vocația lor, atât de mulți privilegiați au căzut în banalitatea vieții mondene. Se va auzi uneori spunându-se: „Nu avea vocația, dovada este că a pierdut-o!" Acest raționament valorează cât acesta: „Nu avea această bancnotă de o mie de franci, dovada este că nu o mai are!"

Să nu se liniștească educatorii, să nu se liniștească părinții atât de ușor asupra sorții copiilor care sunt obiectul favorii dumnezeiești. Dimpotrivă, să se creadă obligați să favorizeze planurile cerului prin toate mijloacele. Tânărul, la rândul său, simțindu-se sprijinit în sfintele sale proiecte, să meargă hotărât pe calea sacrificată și dulce a preoției sau a vieții monastice. Ar fi atât de mângâietor pentru Biserică, atât de glorios pentru Dumnezeu, să se vadă ieșind din cele mai bune familii franceze o generație numeroasă și hotărâtă de preoți și călugări de elită.

PARTEA A DOUA
VIAȚA LIBERĂ

CAPITOLUL ÎNTÂI
Dușmanii lăuntrici

CAPITOLUL II
Dușmanii din afară

CAPITOLUL III
Regula de viață

CAPITOLUL IV
Apostolatul

Viața liberă

După trecerea vârstei de șaisprezece ani, tânărul începe o nouă etapă a existenței sale, aceea a Vieții Libere.

Școlarul și-a terminat studiile.

Potrivit profesiei spre care se conturează, va deveni student, sau va intra într-o afacere comercială ori industrială ca funcționar începător, pentru a învăța meseria.

Pentru tânărul rural, ca și pentru viitorul muncitor, această perioadă de muncă profesională a început adeseori mult mai devreme. Viața lor liberă datează uneori din al treisprezecelea an, precocitate foarte primejdioasă pentru suflete încă prea fragede ca să reziste presiunilor din afară.

Această situație a tânărului care își pregătește viitorul constituie o perioadă foarte importantă și foarte primejdioasă în același timp.

Nimeni nu poate ascunde valoarea acestor ani care se scurg de la ieșirea din școală sau din colegiu până la așezarea tânărului

în viață. Ei sunt noviciatul existenței viitoare. În acest timp, medicul, avocatul, soldatul, comerciantul, agricultorul sau muncitorul de mâine trebuie să-și dea măsura, să-și arate talentul, voința, judecata, iubirea de muncă. Viitorul soț și tată de familie trebuie să sufere marile ispite din care castitatea sa va ieși biruitoare sau micșorată, sănătatea sa neatinsă sau rănită...

Tocmai din pricina violenței acestor încercări, aceste ținuturi sunt înfricoșătoare. Iluziile celui de-al douăzecilea an, înflorirea virilității, nevoia de a se bucura, seducțiile care se oferă la fiecare pas, primii bani câștigați, totul, totul vine să-l împingă pe tânăr spre pierzarea sa. Cât de mult se tem părinții de această trecere! Educatorii tremură când, salutându-și elevii la ieșirea de la ultima împărțire a premiilor, le spun adio și îi văd îndepărtându-se, unii poate pentru totdeauna...

Și totuși mulți se vor păstra curați... da, mulți, dacă vor ști să profite de această formare solidă pe care au primit-o în cursul adolescenței lor, formare a cărei expunere a făcut obiectul primei părți a acestui volum.

A sosit momentul ca acești băieți, frumoși ca speranța, să pună în lucrare, prin virtutea lor, sfaturile care li s-au dat din belșug. Mai ales să-și amintească ceea ce li s-a spus cu privire la folosirea libertății lor.

Eliberarea voinței este o lucrare de răbdare și de durată. Fiat-ul rostit cu toată energia celor optsprezece ani cere,

pentru a fi urmat de efect, o serie zilnică de mici eforturi obscure și stăruitoare, în vederea folosirii împrejurărilor de orice fel ca mijloace pentru atingerea rezultatului dorit.

În această perioadă a Vieții Libere, studentul, comerciantul, funcționarul, muncitorul, tânărul țăran sunt cu adevărat acel căpitan despre care se dădea mai sus exemplul, care tocmai a ieșit din port pentru a-și duce vasul de cealaltă parte a unui mare ocean.

Tânărul tocmai a părăsit portul școlii sau al casei părintești pentru a ajunge la cel al Căsătoriei. Dar între cele două, ce stânci, ce furtuni! Va trebui ca, pentru pilotul începător, ca și pentru lupul de mare, totul, chiar ceea ce pare obstacol, să devină un element de reușită: vântul, valul, curentul, în aparență potrivnice, îl vor împinge pe marinar de la Havre la New York; la fel, ispitele, solicitările, exuberanța puterilor, ușurința entuziasmului, inima, simțurile, camarazii, totul va trebui folosit de tânăr în vederea ajungerii la capătul călătoriei.

Aceasta va fi marea sa glorie, triumful său și răsplata sa viitoare: de a fi salvat de la naufragiu vasul care îl purta, știind, în fiecare minut, să supună voinței sale elementele care se năpusteau asupra ei pentru a o subjuga.

Acest efort este posibil. Poate fi dus la bun sfârșit. Este ceea ce capitolele care urmează vor încerca să demonstreze.

Ajutat de indicații care au orientat deja, în această traversare aspră, atâția navigatori începători, tânărul cititor al acestor pagini va ști, nădăjduim, să treacă prin strâmtorile primejdioase și să ajungă în portul atât de delicios dorit al Căsătoriei Creștine.

CAPITOLUL ÎNTÂI - DUȘMANII LĂUNTRICI

Sunt „încântători” și înfricoșători

Chiar înainte de a fi avut timp să facă întâlniri primejdioase în lumea în care tocmai a intrat, tânărul se află în prezența unor adversari înfricoșători. Sunt dușmanii săi „lăuntrici”, dintre care cei trei principali se numesc Orgoliul, Lenea și Senzualitatea.

Puterea lor este redutabilă din mai multe motive. Mai întâi, sunt dușmani cu care trebuie trăit într-un perpetuu tête-à-tête și care, după cuvântul spiritual al unui îndrumător înțelept, „nu ne părăsesc decât un sfert de ceas după moarte”.

Dar nu aici se află primejdia cea mai gravă: dacă acești adversari ar fi hidoși, prezența lor neîncetată ar fi un stimulent perpetuu pentru a-i combate și o încurajare permanentă la virtute. Dimpotrivă, ei ne poartă un război în dantele; amenințările lor sunt zâmbete, iar loviturile lor lasă impresia

unor mângâieri! Sunt asasini care ucid în amețeala desfătării! Se vede îndată la ce iluzii îi pot târî acești dușmani lăuntrici pe cele mai bune suflete, dacă acestea nu sunt prevenite împotriva lor. Acest avertisment preventiv ar avea ambiția să-l dea paginile acestui capitol.

Primul dușman: orgoliul

Orgoliul este un defect care se înfățișează în mii de feluri; de o suplețe nemaiauzită, el se adaptează vârstelor și situațiilor. La tânăr apare mai ales sub forma încrederii în sine însuși.

Încercați să sfătuiți la prudența cea mai elementară în purtarea sa un tânăr care debutează în viața liberă; în general, sunteți primit cu un zâmbet care vrea să spună: „Drept cine mă luați?"

„Eu, să mă las dus către greșelile de care vă temeți? Ah! de aceasta să nu vă fie teamă!" Iată cuvântul pe care un îndrumător îl aude repetat de o mie de ori. Cuvânt teribil și care face întotdeauna să tremure. El prevestește înfrângeri.

„Nu mergeți acolo, vă interzic!" spunea un preot unui tânăr temerar de zelos. Acest sărman copil, pentru a smulge un prieten de sub stăpânirea unei femei rele, hotărâse să meargă să o dojenească pe acea persoană prea puțin vrednică. Prostește prezumțios, nu ascultă interdicția; prevederile preotului, vai!, se adeveriră: apostolul imprudent al acestei despărțiri fu el însuși prins în legăturile din care venise să-și elibereze prietenul.

Încrederea în sine însuși face mai multe victime decât războiul; mulți tineri străluciți, a căror virtute ar fi fost de cel dintâi ordin dacă ar fi avut puțină smerenie, au naufragiat din vina acestui orgoliu nebun, care le dădea iluzia imunității.

Nu, tinerețea, ca și vârsta matură, și chiar bătrânețea, este slabă, foarte slabă. Vârsta matură, având experiența trecutului, pare să fie mai convinsă de mizeria sa. Dar tinerețea, presată de dorința de a ști și găsind înaintea ei un câmp minunat deschis, vrea să privească pretutindeni și să încerce toate experiențele. Dacă ar fi cumpătată, ar fi prodigioasă. Dar este prea adeseori saturată de vanitate!

Leacurile sale: neîncrederea...

Prima precauție care trebuie luată față de tânărul care intră în lume este să i se semnaleze, în adâncul lui însuși, prezența celui mai rău dușman al său și să i se procure acel sentiment de înțelepciune elementară care îndeamnă la fuga de prilejurile primejdiei. Fără această doză esențială de neîncredere în sine, nu există nici virtute, nici perseverență cu putință, ci nebunie și alergare spre abis.

Marinarul care traversează de la Havre la New York nu așteaptă, pentru a evita recifele, ca ele să fie la o sută de metri de navă; se îndepărtează de ele cât mai departe cu putință. Tânărul pilot care, mândru și încrezător în sine, își închipuie că, ținând el cârma, nici o nenorocire nu se poate întâmpla, va avea cruda surpriză de a naufragia!

Cum să se ajungă la a pune în aceste creiere de optsprezece sau douăzeci de ani aceste idei de smerenie? Făcând apel la bunul lor simț și la spiritul lor de credință.

Spiritul de credință le spune, într-adevăr, că „Dumnezeu dă harul Său celor smeriți și le stă împotrivă celor mândri." Adevăr adeseori repetat, a cărui întreagă însemnătate trebuie înțeleasă. Cum ar putea Dumnezeu să-l ajute pe acela care, prin faptele sale, declară în fiecare minut că nu are nevoie de ajutorul Lui, ci că își este suficient sieși, nu-I cere nimic și vrea să aibă singur toată gloria faptelor sale înalte?

Am învățat mai sus, în prima parte a acestei cărți, că fără har este cu neputință să nu cădem în cele mai joase rătăciri! Este o demonstrație pe care tânărul, școlarul de ieri, a auzit-o din gura educatorilor săi și de care trebuie să-și amintească.

Cea mai mică reflecție luminează, de altfel, această doctrină. Când se aruncă foc pe paie, ele se aprind. Or, ce este tânărul? Paie. Prilejul este focul. Să-l ascultăm pe Sfântul Ieronim: „Un bărbat și o femeie sunt foc și paie." Homo et mulier, ignis et palea. Diabolus numquam insufflare cessat ut accendatur („Bărbatul și femeia sunt foc și paie. Diavolul nu încetează niciodată să sufle ca să se aprindă").

Să înceteze îndată tânărul de a-și închipui, cu o strălucită siguranță, că nimic nu-i poate face rău. Iluzie! Fie că prilejul se prezintă sub forma unui camarad, a unei femei, a unei cărți, puțin contează: el este focul, iar tânărul este paiele.

Ce mijloc s-a găsit pentru a face ca paiele să nu se aprindă? Unul singur: a le îndepărta de foc. Dar niciodată nimeni nu a avut pretenția ca, oferindu-le flăcării, să le împiedice să ardă. Aceasta este totuși imposibilitatea visată de prezumția tânărului care refuză să fugă de prilejul păcatului.

Dacă șirele de paie la țară, dacă orașele, casele, uzinele, docurile unde se acumulează materiile combustibile nu sunt mai des incendiate, este pentru că se iau precauții, se îndepărtează prilejurile. Dacă tinerii neîncrezători în ei înșiși perseverează în practica virtuții, este pentru că le-a fost frică de foc.

În timp ce prezumțiosul, pradă arsurilor patimilor pe care le-a aprins prin temeritatea sa, Îl acuză pe Dumnezeu că a făcut ispita irezistibilă, sufletul smerit Îl binecuvântează pe același Dumnezeu pentru că a creat o ordine atât de frumoasă și bucurii atât de liniștite într-un cămin omenesc în care fiecare lucru este la locul său.

Nu va suferi Iadul decât acela care îl va fi meritat; la fel, nu va suferi această osândire pământească în focul chinuitor al dorințelor nesatisfăcute decât aceia care o vor fi voit, aruncându-se orgolios, prin încrederea în ei înșiși, în prilejul de a arde în el.

... și curajul de a fugi de prilejuri

Spuneți toate acestea unui tânăr, și le va înțelege. Totuși, orgoliul nu va fi biruit, ci va găsi chiar împotriva acestor adevăruri o obiecție care trebuie imediat respinsă.

Ea se prezintă sub această formulă ce pare dreaptă: „A fugi este o lașitate." Poltroneria, să mărturisim, este defectul cel mai rușinos care poate fi reproșat unei inimi nobile; și iată că Morala ar deveni o școală de lașitate? „Fugiți! Fugiți!" repetă maeștrii vieții spirituale. Nu este acesta un sfat pe care trebuie să refuzăm a-l urma? A privi viciul în față și a-i ține piept nu este oare însăși practica virtuții?

Evident, da, aceasta este virtutea, adevărata și eroica virtute, ori de câte ori, neavând posibilitatea de a scăpa, cineva se află, fără voia sa, silit să înfrunte primejdia. Acesta este cazul medicului care trebuie să îngrijească totul, al cenzorului care trebuie să citească totul, al omului înaintea căruia se ridică o cursă neprevăzută și nevoită.

Tânărul Toma de Aquino, întemnițat de părinții săi, furioși din pricina dorințelor lui de viață religioasă, este constrâns să facă față solicitării păcatului care se prezintă sub forma unei femei desfrânate introduse în temnița lui pentru a-l seduce; Sfântul Bernardin de Siena, vizitând o binefăcătoare, vede nobila doamnă cuprinsă pentru el de o patimă violentă, transformându-se în ispititoare.

În fața acestor prilejuri necăutate, dar inevitabile, curajul constă în a le suporta vederea fără a slăbi. În asemenea

împrejurări, slăbiciunea omenească biruie în general dificultatea, pentru că harul lui Dumnezeu îi susține pe cei care nu au căutat din orgoliu primejdia virtuții lor. Câți medici rămân cești și serioși, câți cenzori nu-și pierd nici mintea, nici inima prin lecturile lor!

Sfântul Toma de Aquino, inspirat de Dumnezeu, apucă un tăciune și o urmărește pe femeia infamă care fuge; Sfântul Bernardin își ia funia de capucin, îi aplică acestei rătăcite o disciplină sângeroasă și o readuce dintr-odată la simțul demnității sale.

Dacă biruințele dobândite în lupta împotriva unui prilej obligatoriu prezent presupun eroism, fuga de prilejurile care pot fi evitate nu cere mai puțin. Departe de a fi o lașitate, aici a fugi este o vitejie.

Există, într-adevăr, două feluri de dușmani: cei care amenință și cei care lingușesc, cei înfricoșători și cei seducători. A fugi de cei dintâi este lașitate: de pildă, a fugi când armata dușmană atacă sau a trece la ea strigând: „Camarade!" este o crimă al cărei mobil este frica.

A fugi de cei din urmă este un curaj suprem: de pildă, ca un rural să disprețuiască dansurile și întâlnirile pe care tovarășii săi le caută cu aviditate, ca un orășean să părăsească teatrele sau cafenelele-concert în care ceilalți pretind că leșină de plăcere; ca ei să renunțe la lectura romanelor pe care toată lumea le devorează pentru a găsi în ele impresii violente, este un

sacrificiu foarte meritoriu și glorios, fiindcă, pentru a se sustrage acestor ispite, se calcă în picioare tendințele naturale ale inimii și ale imaginației, se impune tăcere egoismului iubitor de plăceri.

Trebuie un temperament bogat și, cum se spune, nerv, pentru a prefera „lumii în care lumea se distrează" ocupațiile înțelepte și solide ale ceea ce libertinii numesc „lumea în care lumea se plictisește".

Cei mai depravați înșiși, departe de a vedea în aceasta o slăbiciune, admiră această fugă de viciu ca pe un act de curaj suprem. Ei aduc un omagiu fără măsură virtuții călugărilor și preoților, virtute care li se pare atât de mult că depășește puterile omului, încât unii aproape refuză să creadă existența ei. Or, nimeni nu ignoră că singurul secret al triumfului acestor suflete de elită este de a fugi de rău pentru a alerga spre bine.

Să nu mai aducă deci orgoliul juvenil scuze; în loc să împiedice fuga, dimpotrivă, să vină să o ajute. Este momentul de a-i aminti tânărului că talentul său de pilot va consta în a ști să întrebuințeze, pentru a-l împinge spre scopul său, energiile în aparență potrivnice mersului său. Amorul propriu este una dintre ele.

Dacă, în loc să-și așeze gloria în căutarea primejdiei, luptătorul o așază în dibăcia de a se sustrage ei, atunci va întoarce spatele răului cu aceeași ardoare cu care înainte alerga

în întâmpinarea lui. Odată bine convins că nobleţea, curajul, chiar eroismul constau în a se lipsi de mângâierile voluptăţii; că acest eroism are pe pământ, printre îngeri şi sfinţi, spectatori atenţi care ştiu să preţuiască imensitatea sacrificiilor şi să le aplaude, ce legitimă mândrie nu va concepe tânărul din vigilenţa sa de a fugi de prilejurile păcatului?

Toată ruşinea pe care odinioară se temea să o adune asupra capului său ezitând să se apropie de primejdie, o vede acum acumulându-se pe fruntea celor care au prostia de a alerga spre desfrâu, de teamă să nu treacă drept laşi.

Al doilea duşman: lenea...

Marea furnizoare a prilejurilor înaintea cărora naufragiază orgoliul este lenea. Iată al doilea dintre duşmanii lăuntrici împotriva cărora tânărul trebuie să lupte fără cruţare.

Din trândăvie se naşte, într-adevăr, dorinţa de a se distra fără osteneală; leneşul este prada cu totul pregătită a voluptăţilor: asemenea furnicilor care târăsc un cadavru de muscă, ele se agaţă de această fiinţă inertă şi o duc fără ca ea să reziste.

Există deci tineri leneşi? Vai! sunt o legiune. Lenea, este adevărat, se prezintă la ei sub forme multiple, după ocupaţii şi temperament. Un student va avea mai multă uşurinţă de a ajunge la ea, din pricina marii sale libertăţi, decât un funcţionar prins de orele sale de prezenţă la birou şi antrenat fără voia lui în mişcarea afacerilor, decât un muncitor purtat

de ritmul mașinii sale, decât un agricultor presat de anotimp. Dar dușmanul este atât de subtil, încât orice tânăr trebuie să se teamă de el.

... la lucrătorii manuali

Lucrătorul manual, de la câmp sau din uzină, în ciuda sarcinii care i se impune, este adeseori ispitit de lene. Există atât de multe feluri de a face lucrarea: cu grijă sau cu neglijență. Evident, brazda este trasată, grâul semănat, vitele îngrijite, dar în ce fel?... În grabă, omițând detaliile, neluând nici o precauție, pentru a termina mai repede și a se odihni mai mult...

La fel, alături de muncitorul atent la lucrul său, vigilent, econom, preocupat să întrebuințeze în mod cinstit timpul plătit, se află leneșul ale cărui ore de prezență nu corespund deloc celor de muncă.

Tânărul aplicat profesiunilor manuale trebuie să reacționeze împotriva acestor tendințe, căci ele sunt periculoase. Lucrătorul leneș este prada tuturor patimilor rele. Ce face el, într-adevăr, neocupat în câmpul său sau aplecat asupra mașinii sale care nu se învârte? Visează la plăcere, la sărbători, la viață intensă... Or, lângă el, ispita, sub forma unui camarad vicios, a unei tinere fete intrigante, îl pândește. Cum îi va rezista el, care nu are energie pentru luptă? Astfel, atâția tineri, pentru că nu au fost harnici, au devenit vicioși.

Leacul acestei lenei care amorțește mădularele este de a trezi în inima tânărului iubirea muncii sale. Agricultorul să se simtă fericit la țară! Dacă i s-a lăudat întotdeauna aerul curat, hrana bună, libertatea câmpurilor, și dacă a înțeles lecțiile asupra valorii vieții rurale auzite la clasă, acasă, din înălțimea amvonului, atunci își pune sarcina mai presus de oricare alta și o împlinește cu sârguință. Adio plăceri rele, gânduri nesănătoase, iubiri funeste, dansuri și cârciumi care ar vătăma munca iubită!

Cât despre tânărul muncitor, să aibă ardoarea profesiei sale. Dar pentru a o iubi, nu trebuie să vadă în ea numai mijlocul său de existență; trebuie să o privească drept un mijloc de a împlini aici, prin rolul său social, o funcție dată lui de Providență. Atelierul este teatrul apostolatului său, unde va predica prin exemplul și cuvântul său, sanctuarul în care se va sfinți prin efort și sacrificiu...

Mulți tineri, astăzi, întrevăd în acest chip nobil munca lor. De aceea lenea și trândăvia nu au putere asupra lor. Fericiți tinerii muncitori care, împărtășind aceste idei, merită în tot adevărul titlul de harnici, împlinind prin mâinile lor o lucrare de ridicare socială.

... la intelectuali

Lenea este, pentru lucrătorul manual, un defect mai degrabă rar. Pentru tânărul atașat lucrărilor gândirii, ea este o stâncă de poticnire mult mai cumplită și mult mai frecventă.

Există unii indivizi care au oroare de muncă, din moment ce ea cere un efort intelectual. Ar voi să fie medici, avocați, soldați, industriași sau comercianți. Un singur lucru îi plictisește în starea pe care au ales-o: medicina, dreptul sau comerțul. Mai degrabă să nu știe nimic decât să-și dea osteneala de a dobândi o competență!

Se vede ce poate fi ziua unor asemenea lucrători! Dacă familia lor locuiește în orașul unde se află Facultatea, Școala de Comerț sau biroul lor, ei sunt spaima părinților. Niciodată nu studiază la masa lor, cărțile lor zac părăsite în praf! Sunt departe de casă, pierduți în marele oraș, locuind într-o cameră închiriată? Atunci lenea lor, lipsită de control, nu mai are margini. Se plictisesc la școală, la birou, acasă; rareori se întorc în camera lor, decât pentru a dormi. Locuința lor li se pare atât de lugubră!

Este ușor de calculat urmările dezastruoase pe care le poate naște o asemenea stare de spirit. Plictiseala este o povară atât de apăsătoare, încât nu o porți multă vreme. În chip firesc, acest tânăr trândav caută distracțiile, iar dintre cele care se prezintă va sări asupra celor mai potrivite cu nepăsarea lui.

Disprețuiește bucuriile sănătoase ale conferințelor literare, artistice sau științifice, comerciale, economice, călătoriile de studiu, de arheologie sau de geologie, convorbirile cu oameni instruiți. Fie! Mai bune sunt cărțile de joc, șederile la cafenea, cinematograful și teatrul!

De ce să se constrângă la studii când nu are poftă de muncă? Acești anti-intelectuali sunt creați pentru a planta varză. Poate că la țară și-ar fi mântuit sufletul, care se va pierde cu siguranță la oraș. Cea mai bună cale de luat pentru ei este să devină rurali. „Viței, vaci, porci, cloști" îi vor ocupa în chip sănătos. Adeseori te întrebi de ce părinții condamnă la muncile silnice ale spiritului copii care nu au gust decât pentru lucrările materiale. „Fiți mai degrabă zidari, dacă acesta este talentul vostru." Un tânăr respins la retorică venea radios să-și găsească profesorul: „Am obținut să las filosofia pentru a mă ocupa de fermele tatălui meu!" Acum face figură bună la țară.

Lenea intelectuală nu este, din fericire, împinsă întotdeauna până la acest exces care o face incurabilă; ea poate să nu fie decât un somn pe jumătate. Deși tânărul are o dorință reală de a ajunge la scopul său, munca îi este îngrozitor de grea! Merge regulat la cursuri, dar notițele îi sunt neglijente, nu se poate reciti; se duce la birou, dar sarcina lui nu este niciodată îngrijită; acasă rămâne la masa sa un anumit timp, înaintea autorilor săi, dar în loc să se dăruiască efortului, răsfoiește, privește imaginile, parcurge vreun pasaj care îl interesează, în afara programului său, firește.

Toate pretextele sunt bune pentru a părăsi studiul: a lua un caiet de la un prieten, a cumpăra din oraș un top de hârtie, a face o cursă pentru un camarad, a prinde pe perete o gravură..., o mie de nimicuri care omoară timpul. Zilele trec; au părut ocupate, dar sunt goale.

Două drumuri i se oferă acestui leneș: acela al vindecării, căci nu este incurabil; sau acela al morții intelectuale și morale, dacă nu reacționează. Curând, într-adevăr, dacă nu există împotrivire constantă și voită, obișnuința de a nu face nimic va aduce nereușita, reproșurile, dezgustul față de sarcină, căutarea plăcerilor ușoare, și partida va fi pierdută. Câți se cunosc dintre acești începători în viață care, plini de promisiuni, au alunecat spre mediocritate, iar din mediocritate spre nulitate!

Cum să fie vindecată?

... Prin gustul pentru „la sine acasă”...

Totuși, această lene ar fi fost vindecabilă, dacă ar fi fost îngrijită la timp. De aceasta trebuie convinși tinerii atinși de nepăsare în prima perioadă. Această vindecare se va face chiar cu ușurință, cu condiția ca ei să aibă talentul de a-și organiza existența încă de la intrarea în Viața Liberă.

Această organizare va avea ca scop să creeze în ei bucuria muncii și să-i pregătească pentru amețelile succesului. Prima condiție pentru a ajunge aici este de a avea o locuință care să le placă și să-i rețină.

Camera sa, oricare ar fi ea, chiar dacă nu răspunde idealului, începătorul în Viața Liberă trebuie să o considere ca pe un loc sacru, sanctuarul muncii sale, al sacrificiilor sale, al rugăciunilor sale. Va trebui să întrețină acolo o ordine

desăvârșită și o curățenie scrupuloasă; nu ai nici o plăcere într-o cocioabă: semnul lenei este haosul și murdăria.

Va trebui, de asemenea, să o împodobească. Către un cuib grațios și atrăgător revii cu bucurie, rămâi acolo fără plictiseală. Cea dintâi podoabă va fi frumosul Cristos, Căruia tânărul creștin va fi ținut să-I facă mai întâi onorurile casei sale, pentru ca El să prezideze această viață de muncă, din care nici un amănunt nu trebuie să fie nevrednic de privirea dumnezeiască.

Apoi, pe șemineu, o statuie a Fecioarei, mama sa din cer, model și pază a curăției sale; alături, fiul iubitor va așeza portretele părinților săi. La întoarcerea din plimbările la țară, va împodobi cu flori toate aceste ființe iubite, iar tonurile strălucitoare ale petalelor vor răspândi în cameră veselia și prospețimea lor. Unii tineri, în anumite zile mai marcante din viața lor, de pildă în vremea examenelor, aprind înaintea Madonei o mică lampă, simbol al rugăciunii lor rugătoare și recunoscătoare.

... prin iubirea cărților

Alături de aceste podoabe, care fac din cameră un sanctuar al pietății, sunt acelea care o transformă într-un templu al muncii: cărțile, frumoasele și bunele cărți, acești prieteni fermecători. Un tânăr care voiește să guste sarcina sa zilnică trebuie să aibă o pasiune pentru cărți! Vedeți cum le îngrijește, le rânduiește, cu ce respect le deschide! Este atât de mândru de

ele! Are câteva economii? Sunt pentru a dobândi un nou instrument de studiu sau de distracție sănătoasă.

Astăzi se găsesc lucrări atât de minunate publicate asupra tuturor ramurilor cunoașterii omenești! Un viitor medic începe încă din primul său an să-și alcătuiască biblioteca medicală; un viitor jurist, biblioteca sa de jurisprudență; un industriaș are nevoie să fie formidabil documentat. Tânărul muncitor însuși și începătorul în viața țărănească găsesc un folos imens în a citi lucrări care le deschid perspective asupra profesiei lor. Cutare fiu de rurali, pasionat de studiu, a reușit repede, odată ajuns la vârstă, să dea fermei părintești o prosperitate neașteptată.

Nu-ți poți închipui cu ce mândrie unii tineri vă arată rafturile abia începute ale colecției lor. Este semn bun. Această atracție dovedește că avem de acum de-a face cu un om harnic. Cu atât mai bine pentru el, căci poate nu a fost întotdeauna astfel: probabil l-am cunoscut odinioară sub chipul unuia dintre acei nepăsători care disprețuiau cărțile și le făceau să simtă aceasta destul de aspru; dar de atunci, străduindu-se să reacționeze, a știut să le înțeleagă, să le iubească și, prin bucuriile muncii, să-și vindece la timp urâta indolență.

... prin distracțiile sănătoase

Dar nu poți fi întotdeauna cufundat în lectură; pentru clipele de destindere, serile, zilele de odihnă, trebuie recreații plăcute și captivante, care, reținându-l pe tânăr acasă, în compania

unor excelenți camarazi, să-l smulgă din viața leneșă a cafenelei, a cinematografului și, de asemenea, a străzii...

Priviți în acest colț: cutia de vioară; pe această mobilă, teancul de partituri. Dacă tânărul lucrător nu și-a părăsit familia, poate avea la îndemână pianul sau armoniul... Serile vor trece repede, iar pe aripile armoniei se vor risipi toți norii negri.

Priviți încă: iată aparatul de T.S.F., sau mai bine, cutia pentru acuarelă ori pictură în ulei, în vederea plimbărilor la țară, a după-amiezilor de duminică, a frumoaselor zile de vară. În loc să mucegăiască într-un cinematograf sau să se târască la dancing, nu este mai bine să străbată cu bicicleta câmpuri și văi, pentru a aduce de acolo amintiri? Astfel, pereții camerei se împodobesc puțin câte puțin; tapetul banal dispare, iar locatarul acestui loc este mândru să introducă acolo un vizitator care, în acest interior seducător, nu va găsi nici el mijlocul de a se plictisi.

Cu condiția să nu se risipească și să atribuie acestor distracții pasionante rolul de accesorii, socotind ca principale datoriile profesionale, tânărul este salvat de lene. Trândăvia nu-l va mai invada de acum înainte. Dimpotrivă, totul îl va dezgusta de ea. Înțelegând importanța în viață a ordinii, atât materiale, cât și intelectuale și morale, va fi cuprins de o milă sinceră pentru cei care, mai puțin fericiți, coboară nepăsători în jurul lui treptele obișnuite ale decadenței, trecând de la dezordinea în lucruri la haosul în idei, izvor al rătăcirii moravurilor!

... prin bucuriile succesului

Antrenat la lucru prin bucuriile muncii, tânărul harnic va cunoaște curând bucuriile succesului. Ce savoare au primele biruințe! Complimentele profesorilor și ale prietenilor la ieșirea de la proclamarea unui examen; felicitările patronilor, urmate de primele măriri, sărutările tandre ale părinților la întoarcerea acasă, chipurile înflorite ale celor mici care îl privesc pe fratele mai mare cu un fel de admirație misterioasă: expresia tuturor acestor simpatii procură o mândrie de nespus!

Pofta vine mâncând. Gustul reușitei dă foame de noi triumfuri. Ardoarea se înzecește odată cu dificultatea; se arată zel la lucru. Se simte că se naște încrederea, că reputația se statornicește; profesorii, patronii, chiar camarazii prevestesc o carieră strălucită. Viitorul surâde prin amețelile succesului.

Și, întoarcere curioasă, în mijlocul oboselilor și al surmenajului, acest fost leneș, atât de bine convertit la cauza muncii, își va susține energia visând la inacțiune! Neputându-și îngădui oprire în sarcina actuală, cel puțin se va odihni în gânduri! În aceasta, încă o dată, va demonstra că pilotul iscusit nu uită niciodată să se lase împins chiar și de vânturile potrivnice.

Să guste deci, în imaginația sa, acea liniște delicioasă de care va fi meritat să se bucure după cariera sa rodnică. Ce dulce nepăsare, scump câștigată, îl va cuprinde înconjurat de familia sa! Atunci va înceta orice efort! Adio, surmenaj, afaceri

complicate care cer zile și nopți de neliniști! El va fi trecut altora asprul jug; el va păstra onoarea, gloria poate, de a fi slujit omenirea. Retragere respectată și fără primejdie, căci omul, în această epocă târzie a existenței sale, este asemenea acelor stejari noduroși, puternic înrădăcinați, pe care nu-i mai atinge nici o furtună.

Al treilea dușman: senzualitatea

Firavul trestiei tinereții este, dimpotrivă, zguduit cu violență de uraganele pe care le dezlănțuie în el al treilea dușman lăuntric: senzualitatea.

Ea atacă într-un chip mai puțin subtil decât orgoliul, mai puțin ipocrit decât lenea, dar mai seducător. Tânărul are mult de luptat împotriva ei. De aceea nu va fi niciodată îndeajuns avertizat asupra vicleșugurilor adversarului și asupra mijloacelor de a le dejuca.

Senzualitatea este tendința de a se bucura de plăcerile trupești. A-și îngriji trupul, a-l trata cu blândețe, a scoate din el cât mai multă fericire cu putință: iată idealul senzualului. Un suflet nobil socotește acest ideal respingător, și totuși să se păzească, amintindu-și cuvântul celebru: „În adâncul fiecărui om, doarme un porc."

Senzualitatea procedează pe etape, pentru a ajunge la biruința finală. Cea dintâi ispită de plăcere i se va înfățișa tânărului sub aparențele, foarte legitime la vedere, ale plăcerii în băutură și

mâncare. Nu este oare îngăduit să te hrănești bine? Un mic banchet, ce poate fi mai cinstit? Pentru a uda ospățul, cine va refuza o sticlă veche? Dacă într-o zi s-a făcut sărbătoare și mai rămân bani în buzunar, de ce să nu se înceapă din nou? Este adevărat că a invita prieteni la cină costă scump, dar nu există oare mijlocul de a-ți procura satisfacție adunându-te la cafenea? O partidă de écarté, una de manille, un bridge, cu o pipă bună și un păhărel de rom, nu sunt oare cea mai bună întrebuințare a serilor?

Obișnuința acestor reuniuni vesele se capătă repede. După ceasurile petrecute foarte plăcut, se pare, omul merge să se culce. Doarme un somn greu. Ziua se strecoară deja prin crăpăturile obloanelor când ochii se deschid. Ah! cât de bun este patul! Ești atât de obosit de ieri!... După o lungă deliberare, îți spui că un ultim somn va fi delicios... Adormi din nou... Dar iată că foamea apucă strâns: dacă se poate, micul dejun se ia în pat...

Ce rezistență va opune plăcerilor necurate acest tânăr preocupat de bunăstarea sa? Nu este nevoie de mare experiență pentru a răspunde: nici una. Senzualității nu i se dă partea ei. Dacă idealul este a te bucura, cum ai putea spune plăcerii: „Te vei opri aici!”?

Mâncarea bună, vinul, băuturile tari, atmosfera excitantă a sălilor unde se bea, îndelungatele șederi în pat dimineața vor avea aproape întotdeauna drept urmare favorizarea nașterii obișnuințelor rele. La primele greșeli, tânărul va fi rușinat și

surprins... apoi se va obișnui cu această decădere secretă care îl umilește; va sfârși prin a o găsi firească și prin a o socoti drept un complement indispensabil al vieții fericite pe care voiește să o ducă...

Aceste căderi individuale, micșorându-i energia, distrug idealul de continență juvenilă pe care și-l formase odinioară, când i se descoperiseră tainele curăției; își spune că, într-adevăr, i se cerea prea mult, că se exagera, că dacă Dumnezeu i-a dat puteri de a se bucura, aceasta este pentru a se folosi de ele, că de altfel abținerea de la voluptate este împotriva naturii... Într-o seară, își îngăduie să glumească cu femei a căror purtare îndoielnică o cunoaște, iar istoria acestui tânăr vine, din acea zi, să-și ia locul în capitolul desfrânaților.

Să nu fie această istorie aceea a tinerilor care citesc aceste rânduri! Să evite mai presus de toate acest naufragiu în care, împreună cu onoarea lor, s-ar scufunda adevărata lor libertate, bucuriile curate ale conștiinței, ardoarea pentru muncă, pietatea solidă și idealul de viitor! Să-și cufunde privirea până în adâncul abisului în care senzualitatea voiește să-i târască, prăpastie în care se îngrămădesc atâtea lucruri nobile, devenite cea mai rea dintre corupții. Această priveliște îi va face să dea înapoi de groază.

Leacurile sale: sobrietatea...

Atunci ce trebuie făcut pentru a scăpa de stăpânirea senzualității? A doza cu înțelepciune plăcerile trupului. A pune austeritate în viață.

Mai întâi, trebuie ca tânărul să-și impună o regulă de sobrietate. Desigur, nimeni nu înțelege să-i interzică să-și satisfacă pofta de mâncare. Este tânăr, îi este foame, cheltuiește mult trupește și intelectual; hrana sănătoasă și îmbelșugată îi este necesară. Nimeni nu-l blamează nici pentru faptul de a se bucura cu prilejul vreunei sărbători, în familie sau cu prieteni. Dar toate acestea se pot face fără exces.

Un principiu domină folosirea mâncării: „nu trebuie ca stomacul să ia capul." Dacă studentul nu mai poate urmări cursurile de după-amiază, dacă tânărul funcționar doarme peste hârtiile sale, este pentru că s-a depășit măsura. Libertatea spiritului trebuie să fie întotdeauna socotită ca un bine inalienabil.

Această moderație în folosirea hranei va fi adeseori mai ușor de obținut decât moderația în folosirea băuturii. Un tânăr care voiește să se păzească de primejdiile senzualității trebuie să-și impună reguli severe. Asupra acestui punct mai ales se va îndrepta austeritatea sa.

De multă vreme Sfânta Scriptură a spus: „Vinul duce la desfrânare." Cu greu se înțelege, pentru un tânăr serios care voiește să rămână cast, folosirea obișnuită a vinului altfel decât

la mese, și încă amestecat cu apă. Obișnuința vinurilor fine, a vinului curat între mese, este de condamnat.

Aici, sfatului moral i se adaugă condamnarea medicală: tânărul care lucrează mai mult cu mintea decât cu trupul nu ar trebui, spun maeștrii științei, să bea decât apă... Să nu fim atât de severi. Să admitem că pune apă în vinul său, oh! din belșug, și va fi bine. Să rezervăm apa curată celor mai curajoși, acelora care ar fi dornici să dea lui Dumnezeu o dovadă mai vizibilă și mai efectivă a bunei lor voințe în lupta împotriva senzualității.

Dacă folosirea moderată a vinului poate fi aprobată, folosirea alcoolului trebuie să fie cu totul respinsă dintr-o viață care voiește să rămână curată. Admițând împreună cu Sfânta Scriptură că vinul „duce la desfrânare", nu suntem oare aduși să spunem despre alcool că duce acolo de două ori mai mult?

Nu este vorba aici de a condamna alcoolul în numele igienei: pentru puțin ce ai parcurs revistele sau lucrările antialcoolice, știi că rachiul este apa morții, că, sub aparențe ipocrite, această otravă atroce roade organismul, duce la decădere și la nebunie. Să fie de ajuns să-l blestemăm din pricina rănilor pe care le aduce castității juvenile.

Alcoolul exercită în mod obișnuit împotriva ei o acțiune în același timp excitantă și deprimantă: excitantă, aprinzând dorințe nesăbuite de plăcere; deprimantă, paralizând puterile care ar trebui să se opună exigențelor senzualității. Imagini voluptuoase, pe care rațiunea este neputincioasă să le

controleze, dansează în creierul supraîncălzit. Alcoolul produce asupra sufletului tânărului efectul furtunii asupra acului busolei: amețește brațul balanței libertății.

Este un sacrificiu de făcut: tânărul trebuie să se lipsească de alcool; în fond, această hotărâre nu este dureroasă, totul este să nu se ia obișnuința băuturii otrăvite. Se spune: „Cine a băut va bea." Se poate spune cu tot atât adevăr: „Cine n-a băut nu va bea." Este de ajuns, la intrarea în viața liberă, un act de voință, care va fi de altfel larg răsplătit, căci abstinența și continența își dau mâna.

... scularea de dimineață

O altă austeritate pe care trebuie să și-o impună tânărul este scularea de dimineață. Puțini tineri au curajul de a se hotărî la ea din proprie voință; așteaptă să fie siliți pentru a ieși din pat. Când mergeau odinioară la clasă, ajungeau încă adormiți, uneori pe jumătate îmbrăcați, nu întotdeauna spălați.

Dacă aceste moravuri nu sunt prea mult ale ruralilor, a căror situație morală este în multe puncte foarte privilegiată, ele persistă agravate în situația de student, de comerciant sau de funcționar: ora cursului, deschiderea biroului fiind destul de târzii, ora nouă sau chiar mai târziu, somnolența se prelungește. Când, venită duminica, s-a hotărât să se asiste la liturghia de la ora unsprezece, aceea a leneșilor, întreaga dimineață este risipită în moleșeală.

Am văzut că această ședere în pat, într-o semi-conștiință, contribuie puternic la pierderea castității. Ispita este foarte aproape; se prezintă sub forma unor reverii vaporoase și scânteietoare, pe care rațiunea le străpunge cu tot atâta greutate cu cât soarele răsare prin cețurile dimineții. Cei mai hotărâți să reziste senzualității în ceasurile în care văd limpede în ei înșiși nu mai disting, în acel moment de penumbră, rațiunile care interzic a-i ceda. Se lasă duși, iar obișnuința,

„Această bătrână cu pas monoton
Adoarme tânăra libertate."

Ceasul a sunat: jos din pat! Haideți, tineri, curaj! În seara din ajun v-ați fixat deșteptătorul, calculând larg durata normală a odihnei care vă este necesară. Destule ceasuri absorbite de inconștiență! Înviați!

Cine va fi capabil de acest act de curaj? De la sine, puțini tineri. Le trebuie un stimulent care să-i smulgă toropelii. Acest pinten este cu totul găsit: este foamea, nu după micul dejun material pe care lenea senzuală caută încă mijlocul de a-l lua în pat, ci după hrana dumnezeiască, izvor al oricărei energii, care este Sfânta Euharistie. Iată cum Hristos, chiar înainte de a-l întări prin prezența Sa pe tânărul atlet împotriva teribilului „demon de la amiază", îl păzește deja prin stăruitoarea Sa chemare zilnică împotriva vicleanului „demon al dimineții".

... exercițiile fizice

În ciuda austerităților pe care tânărul și le impune, se poate ca el să simtă totuși în sine solicitări încă prea stăruitoare. Gândiți-vă ce forțe se țin în rezervă la douăzeci de ani! Ele cer să se exercite, iar revendicarea lor devine, uneori, imperioasă. Trebuie oare deci să se descurajeze? Să declare biruința imposibilă și să se mărturisească învins în lupta pentru castitate?

Nu, niciodată! Căci există întotdeauna mijlocul de a pune senzualitatea la pas. Tânărul revarsă o vigoare care voiește să fie întrebuințată. Să o cheltuiască deci! Dar, în loc să o risipească în obișnuințe vinovate, în fapte criminale, să opereze ceea ce în bănci se numește un virament de fonduri. Printr-un joc de înscrisuri se transferă dintr-un cont în altul o sumă căreia i se voiește o nouă destinație. La fel, prin jocul voinței, se pune la dispoziția unei plăceri îngăduite energiile pe care o plăcere oprită se pregătea să le întrebuințeze.

Există plăcerile acestor mușchi care se dezvoltă, ale mâinilor agile care lucrează, ale plămânilor care se dilată, ale ochilor care contemplă natura, ale tuturor simțurilor care au dreptul să-și găsească satisfacția legitimă; nimic nu este mai sănătos decât oboselile vesele ale exercițiilor fizice bine înțelese, gimnastica, sporturile, tenisul însuși, care este excelent atunci când nu este un izvor de intrigi amoroase și de frecventări prea libere între tineri și tinere așa-zis bine crescute.

Ce poate fi mai plăcut decât o călătorie cu bicicleta prin ținuturi pitorești, o plimbare cu barca de-a lungul unui râu

încântător, o ascensiune pe munte? Într-o zi de libertate, câțiva prieteni se înțeleg pentru o escapadă. Se va face o incursiune până la mare sau la munte. Zile obositoare, dar savuroase, pline de senzații noi, de voluptăți de tot felul, cu excepția celor necurate. La întoarcere, trupul este zdrobit, dar sufletul reînnoit; el are imagini sănătoase pe care să le întoarcă mult timp în minte, căci ele vor rămâne atrăgătoare până la următoarele ceasuri de vacanță, când altele vor veni să le înlocuiască.

Se spune: „Păziți-vă de apa stătătoare, este mâloasă." Se poate spune: „Păziți-vă de tinerețea apatică, este coruptă." Dar aceea care știe să se distreze, să se exteriorizeze la momentul voit, care se pasionează pentru acțiune, care caută bucuria sănătoasă în aer liber și în lumină, bând cu amețire plăcerile vârstei sale, această tinerețe are multe șanse să rămână curată. Ea cheltuiește prea multe forțe urmărindu-și ocupațiile vii pentru a mai putea deturna din ele în contul desfrâului.

Încă o dată legea se verifică: impulsurile în aparență cele mai potrivnice trebuie să împingă barca acolo unde pilotul voiește să o ducă. Cel mai mare dușman, s-ar crede, al virtuții devine sprijinul ei. O vie iubire a plăcerilor sănătoase, umplând dorințele sale legitime de bucurie, face să tacă în tânăr sfaturile perverse ale senzualității.

CAPITOLUL II - DUȘMANII DIN AFARĂ

Dacă a izbutit să dobândească triumfuri asupra dușmanilor săi lăuntrici, orgoliul, lenea și senzualitatea, tânărul nu a terminat totuși de luptat. Trebuie să ducă și bătălia împotriva dușmanilor din afară. Război civil, război străin: aceasta este soarta sărmanei noastre vieți pământești.

Acești dușmani din afară, care atacă virtutea născândă, care sunt ei? Nu-i căutați prea departe. Ei se ridică pretutindeni în jurul tânărului și îl asediază zi și noapte.

Camarazii

Trebuie numiți mai întâi camarazii. Ei sunt adeseori adversari înfricoșători.

Printre tinerii care îl înconjoară, tânărul care intră în Viața Liberă distinge îndată câțiva, destul de rari, care sunt franc răi. Conversația lor de o trivialitate respingătoare, viața lor privată

cu care se laudă cu glas tare, bolile de nemărturisit contractate în slujba desfrâului și cu care se glorifică precum cu niște răni de război, lipsa lor de delicatețe, orgoliul lor, lenea lor, totul în ei este atât de neplăcut, încât inspiră îndată o repulsie instinctivă noului venit. Aceste oi râioase nu sunt cele mai de temut la început pentru începătorul care intră în viață cu ideal și noblețe de caracter.

Se poate chiar afirma că cursele întinse în jurul tinerilor crescuți creștinește sunt cu atât mai puțin de temut cu cât sunt mai grosolane. Când mai târziu tânărul, devenit recrut, va intra în cazarmă, nu indecențele dormitorului comun, pornografia limbajului, moravurile fără frâu ale câtorva camarazi îl vor impresiona cel mai mult. Va fi scârbit de ele.

La regiment, ca și la fermă, în școli, birouri, uzine sau administrații, primejdia nu vine atât de la câțiva tovarăși care se etalează ca fiind obraznic de răi, cât de la spiritul care domnește în mediul camarazilor mediocri.

Mediocritatea este, într-adevăr, nota omenirii. Masa tinerilor care se înghesuie la intrarea în cariere nu este cu totul pervertită; dar nu este nici virtuoasă. În ceea ce privește răul, ea îl caută pe acela care amuză fără a compromite; în ceea ce privește binele, se mulțumește cu puțin. Și-a creat asupra moralei principii ușoare, admise ca dogme intangibile: „Tinerețea trebuie să treacă; distrându-te nu faci rău nimănui; nu trebuie oare să te distrezi? Dacă nu am avea dreptul să ne bucurăm de plăcere, am fi fost alcătuiți altfel. Trebuie să

dovedești că ești bărbat. Inocenții sunt imbecili. Castitatea este un semn de prostie. Băiat ușuratic, soț model."

Ansamblu de axiome care nu se discută: ele alcătuiesc fondul de idei al tinereții semi-păgâne, rod al învățământului laic, mare pervertitor al sufletelor.

Asupra religiei, starea de spirit domnitoare nu este de o calitate mai bună. Se admite că „toate religiile sunt bune, pentru cei care le vor. O religie nu se demonstrează, este pură chestiune de sentiment. Un protestant valorează cât un catolic, iar un liber-cugetător cât un protestant. Religia este o chestiune privată, care nu se afișează și care privește intimitatea fiecăruia. Cât despre a-ți da osteneala pentru a practica sacrificiul, aceasta este nebunie și inutilitate." Odată reglat astfel contul religiei, fiecare poate trăi în pace: glasul conștiinței nu va veni să tulbure râsetele.

Mizeria respectului omenesc

Aceste principii, care se află în minți într-o stare mai degrabă confuză decât sub formule precise, își găsesc aplicarea neîncetată în moravuri. Fără ca nimeni în jurul tânărului care tocmai a intrat în viață să le rostească pe față, ele îi sunt opuse în fiecare clipă. Un camarad proiectează o partidă de plăcere pentru duminică dimineață. Tânărul refuză. „Ah! ții deci să mergi la liturghie? Gustul acesta îți va trece!" Nu a apărut la cinematograf: „Preferi bisericile!" Fuge de alte întâlniri mai

primejdioase, unde trebuie să se întâlnească în companie aleasă: „Uitam că vrei să rămâi inocent!”

Reflecții spuse nu cu răutate, dar izvorâte din inimă, și care au ca efect să dovedească tânărului creștin care voiește să rămână pios și curat că nu este la diapazonul acestei mediocrități sufletești cu care se mulțumește din plin anturajul său.

Se vede primejdia pe care o aleargă tânărul țăran, studentul nou, funcționarul sau muncitorul începător, în ambianța camarazilor. Oricât ai fi convins de adevăratele principii ale credinței și ale moravurilor, totuși boldul respectului omenesc străpunge inima. Ar trebui să fii un erou pentru a nu te simți umilit înaintea acestor băieți veseli care glumesc pe seama virtuții naive a nou-venitului.

Aceste sarcasme, de o ironie nedisimulată, sunt crude și fac să se sufere. Ești puțin rușinat de acest brevet de inocență pe care opinia ți-l acordă cu un zâmbet. Aceste dezamăgiri ale tânărului îi provoacă o amară decepție. Își închipuise că virtutea sinceră se va impune pretutindeni și întotdeauna, și iată că constată contrariul!

Pentru așii, cum s-ar spune astăzi, aceste batjocuri și aceste contradicții nu sunt înfricoșătoare. Ei râd de cei care râd de ei și își urmează drumul drept. Caracterele cu adevărat călite nu cunosc prostia respectului omenesc. Printr-un cuvânt politicos, dar scurt, le dau replica tovarășilor și îi pun la locul lor. Repede, cei curajoși se afirmă. Locul lor este cucerit,

autoritatea lor statornicită; de aceștia nu se mai atinge nimeni. Este sigur că virtutea, cea adevărată, nu tremurătoare, nici înspăimântată, se impune întotdeauna.

Dar nu există numai ași. Există mulțimea tinerilor buni, ieșiți aproape toți din școlile libere și din colegiile creștine, mulțime bine intenționată, profund doritoare să persevereze, dar timidă. Aceasta are totul de temut de la respectul omenesc înaintea camarazilor mediocri.

Există un principiu al fizicii care se exprimă astfel: „Diferențele de nivel tind întotdeauna să se egalizeze." În vasele comunicante, lichidul se fixează la o înălțime comună; corpurile reci, cufundate într-o atmosferă caldă, se încălzesc și invers. Această regulă a corpurilor este și o lege a sufletelor. Idealul, în contact cu mediocritatea, coboară treptat la ea.

Acest fenomen, vai!, se verifică prea adeseori. Câți tineri, ieșiți din școală cu hotărârea fermă de a fi virtuoși, au devenit puțin câte puțin ca toată lumea! De câte ori se aud mame de familie spunând: „Mi se pare că fiul meu nu se îmbunătățește. Își rărește împărtășaniile, ține vorbe care mă neliniștesc." Alții, mai ales tați, declară melancolic: „Ideile fiului meu au evoluat." Stăpânire a mediului, coborâre constatată cu tristețe spre mediocritatea comună, triumf al respectului omenesc.

Leacul său: gruparea camarazilor buni...

Trebuie oare ca „tânărul bun”, care este mai plin de dorințe sfinte decât de putere pentru a le realiza, să se deznădăjduiască și să părăsească lupta împotriva camarazilor, ca imposibil de susținut? Nu, desigur! Căci aici, ca pretutindeni altundeva, există mijloc de a triumfa.

Secretul biruinței va fi întotdeauna același, cel pe care, de la începutul acestei cărți, încercăm să-l expunem, pentru că el decurge din natura libertății noastre: pentru a ne asigura izbânda asupra elementelor care ne contrariază, să le plecăm în slujba noastră și să le supunem pentru a ne elibera de tirania lor. Respectul omenesc pentru viciu încearcă să înlănțuie libertatea tânărului: încă de la intrarea în Viața liberă, să-și creeze un respect omenesc pentru virtute.

Acest respect omenesc se va statornici în sensul triumfului bunelor tendințe, al moravurilor curate, al practicii religioase desăvârșite, dacă tânărul, de îndată ce ajunge pe teatrul acțiunii sale, știe să se înconjoare de prieteni adevărați.

De multă vreme Scriptura a spus: „Fratele ajutat de fratele său seamănă cu o cetate de necucerit.” Ea spusese și: „Vai celui care este singur!” Tânărul trebuie să tindă din toate puterile sale să nu mai rămână izolat în luptă. Să aibă pe cineva alături, un frate care gândește ca el, care voiește să rămână serios și nu va socoti sacrificiile pentru a ajunge acolo. Dacă întâlnește mai mulți camarazi hotărâți și ei să ia partea virtuții, să se alăture lor: unirea face puterea; „cu greu se rupe o funie împletită în trei.”

Nu este necesar ca acești asociați să fie toți eroi. Pot fi nehotărâți, timizi, chiar mediocri în bine: din moment ce se înțeleg, vor rezista influenței mediocrilor în rău. Un mănunchi de suflete stă în picioare asemenea unui mănunchi de puști.

Rațiunea acestei puteri se află în faptul că se stabilește între acești tineri o înțelegere de onoare căreia nici unul nu ar vrea să-i lipsească. Un respect omenesc bine înțeles și colaborând cu respectul dumnezeiesc îl obligă pe fiecare să se supravegheze. După cum ceata camarazilor răi are o îndrăzneală stranie pentru viciu, tot astfel societatea celor buni are o putere extremă pentru virtute. Zâmbetul unora nu mai impresionează când este contrabalansat de aplauzele celorlalți. Tinerii fără ideal, fără convingeri, își pot lăuda moravurile ușoare și își pot bate joc de religie: micul „sindicat catolic" are programul său și îl ține cu tărie.

Acestui fenomen de unire morală trebuie să i se atribuie perseverența în bine a atâtor tineri ieșiți din colegiile noastre libere. Intrați apoi la Saint-Cyr, la Politehnică, la Centrale, la școlile pregătitoare pentru toate diplomele de ingineri, la școlile de Drept, de Medicină, de Comerț, pretutindeni găsesc grupul elevilor din instituțiile religioase. Deși întreține bune relații cu ceilalți, această robustă colectivitate stă foarte aparte, își păstrează ideile, libertatea de acțiune și își practică fățiș datoriile. Întotdeauna respectată, ea nu are greutate să se mențină. Iată de ce Franța a avut atâția ofițeri, medici, ingineri, jurisconsulți catolici.

Tinerii agricultori, lucrând în general în familie, găsesc destul de ușor, în relațiile lor din copilărie sau din vecinătate, camarazi pe care aspra muncă a câmpurilor îi păstrează în viața serioasă. Și aici trebuie constatat că ruralul ocupă o situație privilegiată.

Pentru tânărul care intră într-un atelier sau într-o administrație, este în general mai greu să găsească prieteni pe care să se poată bizui. Poate va avea șansa de a discerne îndată, în ceata camarazilor, pe aceia pe care poate pune temei. Când ai puțină psihologie, apreciezi repede valoarea morală a tovarășilor. Pe de altă parte, dacă printre cei vechi se află un suflet serios și zelos, el îl va repera repede pe nou-venit și îi va face apropieri care vor fi primite îndată cu râvnă. Acesta este un apostolat pe care orice tânăr creștin ar trebui să-l exercite cu curaj.

Un director de patronaj povestea că unul dintre tinerii săi, intrând într-un șantier de construcții navale, observă că întreaga echipă era anticlericală și, pentru a nu-și atrage neplăceri, se puse să urle cu lupii. La o sărbătoare catolică de gimnastică, acest tânăr se întâlni cu unul dintre camarazii săi de atelier, care făcea parte dintr-un alt patronaj. După un moment de uimire, râseră de mutuala lor lașitate, care încetă dintr-odată. De ce cel vechi nu căutase să-și cunoască noul venit?

Dar uneori privești în zadar, nu găsești pe nimeni. Trebuie oare ca tânărul catolic să se descurajeze? Nicidecum. Să-și

caute binele în altă parte. Are cu siguranță undeva tovarăși din copilărie sau de colegiu care, rămași serioși, voiesc să persevereze. Să întrețină cu ei raporturi urmate; dacă este rural, să-i regăsească în târg, duminica, la ieșirea de la liturghie, și să petreacă împreună cu ei ceasuri de destindere; dacă este orășean, să-i întâlnească la ieșirea de la birou sau de la școală, să se plimbe cu ei în zilele de libertate.

Acești prieteni vor fi sprijinul virtuții sale și ajutorul său în luptă. Nu este necesar să trăiască sub ochii lor pentru ca influența lor să fie binefăcătoare; este de ajuns să li se fi dat dreptul de a ști totul. Chiar și relațiile epistolare, dacă sunt destul de intime, vor ajuta la contrabalansarea efortului primejdios al camarazilor mediocri.

Binefacerile prieteniei

Dar acești prieteni trebuie să-i ai! Vai de tânărul care nu i-a găsit! Trebuie repetat părinților și educatorilor că nu vor înțelege niciodată destul cât este de important să-i lege pe tineri unii de alții prin legăturile prieteniei. Maeștrii trebuie să se preocupe să facă să se nască între copiii al căror caracter și spirit par să se completeze aceste afecțiuni solide care durează cât existența și care sunt izvorul atâtor binefaceri.

Unii îndrumători ai tinereții, favorizând aceste suduri ale sufletului, au contribuit cu putere la formarea unor creștini de elită. Dacă se poate obține ca aceste prietenii să depășească buna camaraderie și, sprijinindu-se pe motivele supranaturale

pe care le dă pietatea, să procure unificarea gândurilor și a sentimentelor, comunitatea de ideal, încrederea mutuală, devotamentul până la pungă și chiar până la viață, atunci se poate spune împreună cu Sfânta Scriptură că „acela care a găsit un prieten a găsit cu adevărat o comoară."

Pentru mulți tineri, agricultori, ucenici, muncitori sau funcționari, în Grupările de Acțiune Catolică vor găsi aceste relații sănătoase atât de necesare perseverenței lor. Nu mai există astăzi aproape nici o parohie importantă, de oraș sau de țară, care să nu ofere tânărului avantajul prețios de a putea face parte dintr-o elită. Copiii preocupați de curăția lor și doritori să se întărească împotriva amenințărilor respectului omenesc să nu șovăie să-și dea numele preotului zelos care conduce opera: vor găsi acolo întotdeauna sprijinul ideilor nobile și al celei mai mari prietenii.

Primejdia feminină

Prietenia adevărată, care este paza tânărului împotriva primejdiei camarazilor, nu-i va fi de mai mic ajutor împotriva acestui alt dușman din afară, încă mai redutabil: femeile vicioase care îl pândesc ca pe o pradă ușoară.

Sărmani tineri, la ce primejdii este expusă castitatea lor! Fericiți încă aceia de la țară care, trăind departe de centre, întâlnesc relativ puține solicitări. Dacă tinerii rurali ar înțelege harul pe care Dumnezeu li l-a făcut dându-le să trăiască

departe de atmosfera mereu împuțită a orașelor, cu ce iubire și-ar înconjura situația privilegiată!

În schimb, la ce chinuri este pradă castitatea tinerilor citadini! Este de ajuns să traversezi străzile frecventate ale marilor noastre orașe pentru a vedea ce trupă fardată, pudrată, indecentă și provocatoare aruncă desfrâul în fiecare zi la cucerirea tinereții! Încă dacă asaltul nu ar veni decât din partea acestei respingătoare armate de meserie! Dar trebuie ținut seama și de ispitele înfricoșătoare care îl solicită pe tânăr din pricina promiscuităților atelierului sau biroului, a mersurilor și venirilor în tramvaie, metrouri, autobuze, unde se regăsesc aceleași chipuri.

Acum, când în bănci, administrații, ateliere, tineri și tinere se ating zile întregi, înhămați la aceeași muncă, stânca de poticnire a virtuții este formidabilă. Chiar și în școli, tânărul nu mai este la adăpost de cochetăria feminină: lângă studenți se află studentele, viitoarele femei-medic, avocat, inginer, care ar fi adeseori mai la locul lor acasă, soții credincioase și bune mame, ocupate să dea Franței, lucrare esențialmente socială și patriotică, copii bine crescuți. Întors acasă, tânărul regăsește primejdia: ea se prezintă sub chipul unei vecine care caută să lege conversație, sau încă al unei servitoare angajate de părinți și a cărei ținută, vai!, nu este prea supravegheată.

Nu ne putem mira că, invitat neîncetat prin atracții nedisimulate, tânărul simte în adâncul inimii sale arzătoare solicitări înfricoșătoare. Ele vor fi ușor de biruit dacă,

neîncrezător în sine și temându-se mai presus de toate să-L ofenseze pe Dumnezeu, este exact în a fugi de foarte departe de prilejuri, neîncepând raporturi afectuoase cu nici o femeie, nici tânără fată. Dacă la aceste precauții adaugă rugăciunea, practica împărtășaniei, ardoarea pentru muncă, sprijinul prietenilor, tânărul este sigur că va ieși fără zgârieturi din desele tufișuri de spini pe care trebuie să le traverseze virtutea sa.

Leacurile sale: adevărata apreciere a plăcerii...

Din nefericire, la începutul Vieții Libere, băiatul entuziast se înșală profund asupra valorii plăcerilor pe care le procură frecventările feminine. A auzit apologia lor din gura camarazilor. Dar puțini oameni au știut să-i facă o critică înțeleaptă și raționată, întemeiată pe credință și pe fapte.

Trebuie să i se demonstreze bine tânărului că credința îl învață că creștinul este „mădular al lui Hristos". „Nu știți că trupurile voastre sunt mădularele lui Hristos?" Aici Sfântul Pavel nu folosește o simplă imagine, ci exprimă o realitate. Biserica este trupul lui Hristos, noi suntem mădularele ei, iar Hristos este capul ei. Primim viața supranaturală de la Domnul nostru atâta vreme cât suntem legați de El asemenea mădularului de cap.

Tânărul este deci ținut să rămână „mădular al lui Hristos"; de atunci, puterea creatoare care îi îngăduie să transmită altora viața naturală nu trebuie să fie exercitată de el decât asigurând

în același timp lucrarea lui Hristos, adică procreând copii care vor fi și ei mădulare ale Bisericii și viitori cetățeni ai Cerului. Or, această lucrare, în același timp naturală și supranaturală, nu trebuie împlinită, după ordinea voită de Dumnezeu, decât în căsătorie.

Dar dacă această minunată putere pe care o posedă, de a prelungi omenirea în vederea procurării, în cele din urmă, a continuității laudei lui Dumnezeu pe pământ, voluptuosul o transformă într-un joc de ignominie, într-o plăcere josnic egoistă, el săvârșește un păcat esențialmente antisocial și anticreștin.

„Voi face oare dintr-un mădular al lui Hristos mădularul unei desfrânate? Niciodată!" Este cu neputință ca acest mădular răzvrătit împotriva capului, renegându-i poruncile și disprețuindu-i interesele, să rămână unit cu Hristos. „Niciodată!" „Va fi tăiat și aruncat în foc."

... frica de Iad

Aceste adevăruri, expuse cu elocință, sunt de natură să lovească spiritul unui tânăr serios și pios. Dar solicitarea patimii este atât de vie, încât forța acestor mari idei nu va deveni suficient de impresionantă decât dacă se insistă energic asupra consecințelor acestui formidabil „Niciodată!" Un tânăr care decade până la a deveni „mădularul unei desfrânate" este de acum bun să fie aruncat în focul „Iadului!"

Iadul! Perspectivă cumplită, dar mântuitoare, care trebuie pusă sub ochii tinereții în acel moment în care tocmai ea ar voi mai mult să o uite. În amețeala unei porniri aproape irezistibile, orice raționament își pierde puterea demonstrativă: atunci trebuie aruncate în balanță cele mai grele greutăți care pot fi găsite. Oare sentimentul fricii nu este dintre acestea? Nu ne vom teme, așadar, să amintim nenumăratele dovezi ale iadului, să-i descriem osânda, focul, veșnicia. Atâtea rele pentru puțină voluptate?... Ce nebunie!... Sunt tineri pe care această viziune neașteptată și subită i-a oprit pe loc în alergarea spre viciu.

Trebuie oare spus? În epoca noastră abia dacă se mai îndrăznește a vorbi despre iad. S-a auzit chiar învățându-se, cu ton doctoral, că aproape nu există osândiți! Aceste cuvinte liniștеau mult tânărul auditoriu, care le găsea încântătoare... Sfinții se exprimau altfel: ei tremurau la gândul chinurilor veșnice. Citiți, de pildă, pe sfânta Tereza. Și iată că sfântul Alfons de Liguori, cu privire la acest înfricoșător iad, exprimă o idee în stare să-l facă să se cutremure îndeosebi pe tânărul ispitit să se smulgă din strânsoarea lui Hristos pentru a căuta o alta. Acest sfânt doctor, a cărui experiență de confesor și misionar nu este mai puțin sigură decât știința sa teologică, susține că, după părerea sa, marea majoritate a celor lepădați a fost aruncată în foc pentru pedepsirea păcatelor de necurăție!

...frica de pedepsele imediate

Aceste mari adevăruri, care au convertit atâtea suflete, au puterea de a-l împiedica să guste plăcerea necurată pe tânărul

bine format, care luptă pentru a rămâne creștin. Dar nu trebuie să ne oprim aici. După ce i s-a arătat iadul viitor, trebuie să i se arate iadul prezent, acela la care se osândește încă de acum nefericitul care cedează seducției femeilor vicioase. Printr-un efect al milostivirii divine, de laturile faptei rele se găsesc legate pedepse ale căror amărăciuni, bine simțite dinainte, sunt și ele de o greutate imensă pe talerul cel bun. Să le aruncăm acolo printr-o critică, întemeiată pe fapte, a voluptății.

Dacă această expunere, pentru a fi izbitoare, este silită să stăruie asupra unor mizerii despre care am prefera să nu vorbim, „nici să nu le pomeniți între voi", cititorul să ierte precizările și dezvoltarea lor, din pricina necesității imperioase de a deschide ochii tinerilor asupra groaznicelor primejdii care îi pândesc.

În fond, tânărul bine crescut este pătruns, pentru motivele superioare care tocmai au fost expuse, de o profundă oroare față de acelea care vin să-i ofere serviciile lor. Aceste lingușitoare pot fi împodobite, seducătoare; ele sunt în ochii lui „morminte văruite", al căror lăuntru este numai corupție trupească și morală. Trupească: el are dovada, fiindcă știe ce accidente cumplite i-au surprins pe unii camarazi, care au adus dintr-o noapte de desfrâu o pată de neșters, ale cărei urmări îngrozitoare le vor purta urmașii lor, dacă îi vor avea vreodată. Morală: o știe de asemenea, fiindcă aceste suflete, astfel vândute, nu pot fi decât înjosite.

Căderea

Ce cauze vor ajunge, așadar, să facă atât de mulți tineri să biruie această primă scârbă? Mai ales două. O vanitate prostească și iubirea nechibzuită. Vanitatea: nu trebuie oare să-i imite pe ceilalți? să fie la fel de îndrăzneți ca ei? Iubirea, fiindcă o inimă de douăzeci de ani se aprinde pentru o nerușinată împodobită cu trufie, chiar dacă ar avea sufletul degradat și condiția socială a celei mai vulgare rătăcite.

Odată făcute primele avansuri, cât de greu este, de obicei, să se oprească mersul lucrurilor! De regulă, tânărul merge spre plăcere împins orbește de avântul inimii sale, care crede că a găsit îndestularea tuturor dorințelor sale. Intriganta, la rândul ei, îl cucerește sub impulsul instinctiv al dublului sentiment al orgoliului feminin, care se măgulește că-l îmblânzește pe bărbat, și al lenei, care nădăjduiește ca, fără să mai muncească de acum înainte, să trăiască pe seama naivului căruia se angajează să-i procure fericirea.

Aceste prime iluzii ale bietului fluture atras de strălucire nu durează mult. El învață repede prețul pe care asemenea legături cumplite îl costă pe cei care le sunt victime. Tânărul este silit să suporte caracterul pretențios al unor persoane cu sentimente egoiste, fără educație și fără delicatețe. Ele nu pot arăta altceva decât momeli trupești, pe care nu le completează nici harurile spiritului, nici sentimentele inimii. Cu limbaj trivial, cu idei comune, sunt incapabile de o conversație înaltă, de un schimb serios de vederi, de un sfat. Ele sunt ceea ce le

sileşte să fie situaţia lor: fiinţe joase şi depravate. Tânărul care, în iubire, credea că ţine albastrul cerului, cade înapoi dezamăgit; el, care nu renunţă atât de uşor ca tovarăşa sa de vină la ideal, se simte coborât în aceste relaţii ruşinoase; înţelege că s-a rătăcit.

Această impresie crudă creşte zi de zi, pe măsură ce frecventează mai mult aceste intrigante. El sfârşeşte prin a-şi da seama că este privit de aceea care îl ţine încă, sau de acelea care îl acaparează succesiv, nu ca o fiinţă scumpă inimii lor, ci ca un mijloc de trai. Fără a îndrăzni să şi-o mărturisească, are impresia că este în mâinile lor buretele pe care ele îl storc. Trebuie să târască această însoţitoare la restaurant, unde ea nu se mulţumeşte nici cu mâncăruri obişnuite, nici cu vinuri comune; la cafenea, la teatru, pretutindeni! Banii se topesc... şi totuşi nu încă destul după gustul nesăţioasei. Ea se face insinuantă pentru ca el să-i ofere daruri: aceasta este condiţia. Blănarul, croitorul, bijutierul n-ar avea nimic destul de frumos pentru ea, dacă veniturile lunare ale tânărului ar putea ajunge.

Ca o oaie, el se lasă tuns şi plăteşte notele. Dar totuşi studentul, tânărul funcţionar, are tresăriri atunci când contemplă melancolic fundul portmoneului său. Nu mai are cu ce să-şi plătească propriile datorii, camera, pensiunea la restaurant. Va trebui să ceară ajutor familiei. Sub ce formă?... un pretext de boală, de călătorie... va spune că a ajutat un prieten... că a plătit taxe la Facultate... oricare ar fi procedeul, va recurge în mod inevitabil la minciună.

El, atât de loial odinioară, trăiește ceasuri cumplite, bietul copil! ceasuri de supremă neliniște în momentele sale de singurătate! Își trece din nou prin minte umilințele pe care le îndură, grosolăniile pe care le aude, scenele cărora le este obiect, rușinile pe care și le impune în ochii oamenilor cinstiți frecventând această lume urâtă; se teme de mustrările părinților săi, pe care îi ocolește; regretă bucuriile sănătoase și binefăcătoare de altădată, plimbările sale luminoase și vesele în mijlocul râsetelor fără amărăciune. Pentru a compensa tot ceea ce pierde, ce regăsește? Voluptăți care nu umplu nicidecum golul inimii sale. Ele îl fac abia să uite, pentru câteva ceasuri, enormitatea sacrificiilor pe care și le impune; dar este scump plătită o plăcere care nu-i dă fericirea.

Căci, amintindu-și cursul său de filosofie, unde îi erau prezentate atâtea idei sănătoase, simte ce abis, practic nebănuit de el până în ziua aceea, desparte plăcerea de fericire. Plăcerea este o notă; fericirea, o armonie. Muzicianul care ar cânta numai note joase ar produce o cacofonie: în acorduri, fiecare tonalitate trebuie să-și ia locul la momentul cuvenit. El, bietul copil, nu a cântat decât notele joase ale senzualității; ele i se păreau că dau sunete atât de ample, dar uita notele mai înalte ale inimii, ale inteligenței, ale voinței. Viața sa a devenit o înfricoșătoare cacofonie: facultățile superioare disprețuite subliniază, printr-un scrâșnet dureros, jocul asurzitor al facultăților inferioare. Platon a spus că „înțeleptul este un muzician”; el, bietul tânăr, pentru că a fost nebun, a sfărâmat armonia vieții sale!

De aceea suferă cumplit și nu o ascunde. Cum ar putea-o face? Chipul său poartă urmele pustiirii lăuntrice. Fac apel la îndrumătorii care au știut să atragă încrederea tinerilor. În anumite zile, după eclipse adesea îndelungate, ei apar deodată la acela care rămâne părintele sufletului lor. Plâng în hohote împreună cu el, descriindu-i mizeria lor! Dacă Răstignitul atârnat pe pereții acelei camere de preot ar putea vorbi, câte amărăciuni nebănuite ar descoperi lumii uimite, care, cu beatitudine și fără critică, se încăpățânează să asocieze plăcerea cu fericirea.

Împotmolirea

De obicei, tânărul iese din această convorbire înarmat cu o hotărâre: va rupe legătura. Își ia inima în dinți și, la următoarea întâlnire, va declara că se retrage. Aici, vai!, îl așteaptă cea mai amară dintre dezamăgiri. Mândrul independent de odinioară experimentează că nu fără motiv limbajul popular a inventat, spre disprețul bărbatului, numele de amantă-stăpână.

Pentru ea este vorba să nu lase să-i scape puiul de leu care aduce prada leoaicei: toată tactica va consta în a se agăța de el. La anunțarea veștii, izbucnește în lacrimi, se roagă, își declară inima sfâșiată, se zvârcolește de deznădejde, îi amintește imprudentului jurămintele sale de veșnică fidelitate. Adesea această primă comedie ajunge, căci naivul — și câți asemenea naivi sunt! — a crezut-o sinceră. Tânărul rămâne ferm? Durerii îi urmează scena sinuciderii: ea se va omorî, va fi

pentru el o rușine de neșters; sau scena geloziei: dacă o părăsește, este pentru alta; pe aceea o va ucide.

Sunt oare aceste artificii încă neputincioase? Atunci amanta se ridică și amenință. Se face înfricoșătoare, și mai mult de un băiat pe care lupta nu l-ar înspăimânta rămâne tremurând înaintea ei. Jură că îi va face scene în plină stradă, că va scrie familiei lui, că îl va împiedica să se căsătorească dacă i-ar veni această fantezie. Copilul palid reintră adesea, prin această admonestare, sub sceptrul îmblânzitoarei sale.

Dacă rezistă, îndrăcita, mai degrabă decât să slăbească priza, va recurge la mijloacele mari. Tineri au fost ținuți sub jug de revolverul intrigantei care nu era la primul sânge vărsat. Un altul, fiu de negustori bogați, are imprudența, într-o nebunească revărsare sufletească, de a dezvălui unei femei de pradă secrete profesionale de o extremă gravitate. În ziua în care, pocăit, îi înștiințează concedierea, ea îi răspunde că, departe de a o părăsi, o va lua de soție, sau va face dezvăluiri... Tânărul întrevede un proces, un scandal formidabil, poate închisoarea pentru el. Cu moartea în suflet, crede că trebuie să se hotărască la căsătorie, împotriva voinței părinților săi, înnebuniți de durere, pe care era convins că îi apără de nenorociri și mai mari.

Unele, în acest ceas al rupturii, declară că, purtând un copil în sânul lor, nu mai pot fi părăsite. Cer căsătoria! Tânărul tată, care poate nu este deloc tată, pe care această femeie îl înșală asupra stării sale, sau al cărei copil este poate al altuia, se lasă

adesea prins în cursă. Fără măcar să examineze mijloacele legitime pe care conștiința i le oferă pentru a ieși din acest impas, își pleacă fruntea înaintea dominatoarei sale.

Cu atât mai rău pentru cei care nu au niciodată curajul de a scutura jugul: ce viață își pregătesc acești nefericiți! A nimici o existență întreagă în legăturile scandaloase ale păcatului de moarte afișat public, cu acest parazit nemărturisibil și misterios, pe care îl scoți numai pe ascuns, pe care nu-l prezinți în societate, care costă bani nebunești, totdeauna insuficienți, care devorează sufletul și onoarea, este o tortură de iad fără merit și fără speranță, căci nici Dumnezeu, nici oamenii, nici însăși zeița adorată atât de scump nu vor da răsplată pentru ea.

Ah! cât sunt de fericiți! Aceasta este plăcerea! Aceasta este viața veselă! Aceasta este distracția! Aceasta este sărbătoarea fără încetare! Să ne gândim că aceste cuvinte amăgitoare l-au atras pe nechibzuit la aceste nunți ale desfrâului! Autorul inspirat al Cărții Proverbelor rostește o sentință veșnic adevărată, pe care tinerețea n-ar putea-o medita niciodată îndeajuns: „Buzele curtezanei par să picure faguri de miere, dar, prin experiență, ea este mai amară decât pelinul."

Se știe că, după aspre peripeții, majoritatea vrăbiilor ușuratice, prinse prostește în clei, sfârșesc prin a se elibera. Când sunt sfătuite cu fermitate și, mai ales, când ascultă, își dezleagă legăturile. Pot striga cu bucurie: „Lațul s-a rupt: am fost

izbăviți!” Să nu se mai lase prinși din nou: această recădere ar fi poate fără leac.

A-și crea un ideal al femeii

După considerațiile supranaturale care au fost enunțate mai sus și după mijloacele oferite de pietate, despre care s-a vorbit atât de des în această carte, cel mai bun sprijin natural al virtuții împotriva acestor nebunești rătăciri de conduită va consta în efortul pe care tânărul îl va împlini pentru a întări în fiecare zi idealul pe care și l-a creat despre femeie. La începutul vieții libere i s-a descoperit puterea iubirii, dar a iubirii rânduite, în care inima, spiritul, inteligența, libertatea sănătoasă și sinceră se dezvoltă într-o înțeleaptă armonie.

Pentru tânăr trebuie ca această iubire să se întrupeze în viziunea cu totul curată a unei tinere fete fără pată, a cărei inimă este feciorelnică și fără șovăire. Tânără blândă și bună, care va accepta grelele sarcini ale maternității și va aduce toate resursele sufletului ei la această operă atât de mare a educației. Or, nici una dintre aceste ispititoare care îl solicită pe tânăr nu poate sta în comparație cu acest ideal. Tânărul atins de adevărata iubire, zărind una dintre aceste nefericite cu trupul și inima desfrunzite, nu poate decât să rostească un grăitor: „Înapoia Mea, Satano!”, care înseamnă: „Femeie rușinoasă, nu meriți osteneala ca eu să trădez afecțiunea curată pe care o port în inimă! Ce mi-ai da în schimbul comorii pe care ți-aș preda-o? Poate nici măcar cei treizeci de arginți ai

trădătorului, dar cu siguranță deznădejdea. O iubesc deja prea mult pe aceea care va fi soția mea ca să-i fiu necredincios."

Teatrul și cinematograful

Dacă atâția tineri, vai!, nu au știut să-și formeze acest ideal binefăcător al femeii, aceasta vine în mare parte din ideile false care le-au fost insuflate despre ea. Profesori de imoralitate, înșelători nerușinați, caută să iluzioneze spiritul tânărului încă de la intrarea în viața liberă: Teatrul și Cinematograful. Aceștia sunt dușmani foarte perverși și foarte puternici.

În general, una dintre marile dorințe ale tânărului este să meargă la teatru sau, dacă nu poate, cel puțin la cinematograf, care este teatrul vulgarizat și popularizat. În fond, totul îl cheamă la aceste reprezentații: feeria ochilor, a urechilor și a spiritului. Socotește că va găsi acolo, și într-adevăr găsește, o plăcere intensă. Din nefericire, dacă această plăcere este vie, ea este, în aceeași măsură, nesănătoasă.

Teatrul, real sau filmat, este un magnet puternic care îl atrage la cultul pasionat al femeii, fără voia lui și fără să-și dea seama, pe tânărul bine crescut și care totuși a hotărât să rămână curat. Acest tânăr cu inima bine așezată îi disprețuiește pe camarazii mediocri și vulgaritatea lor: el ar vrea atât de mult să-și realizeze idealul! De aceea, ispitele josnice nu-l tulbură prea mult. Dar când este vorba de cultură intelectuală și artistică, se entuziasmează. Nimic nu i se pare prea mult pentru a dobândi acea rafinare pe care atingerile artei o adaugă sufletului.

Or, iată că teatrul aduce toate splendorile spiritului omenesc: el este locul de întâlnire al pictorilor, al poeților, al muzicienilor, al arheologilor, al istoricilor, al filosofilor; este rezumatul geniului și al moravurilor unei epoci; învață, critică, laudă, încălzind inimile sau desfătându-le. Oricine înțelege viața și voiește să se dezvolte poate oare neglija asemenea avantaje?

Iată raționamentul în numele căruia cineva se convinge că teatrul este necesar. El este, cu siguranță, una dintre cele mai seducătoare manifestări ale gândirii. Astfel se înțelege că se pot găsi în el desfătări reale. De aceea este greu să fie împiedicat un tânăr să caute aceste impresii dramatice, muzicale sau poetice, pe care le socotește superioare. Din nefericire, alături de sentimentele nobile care înalță sufletul, se poate teme că va întâlni senzațiile josnice care îl coboară. Să recunoaștem că, de cele mai multe ori, teatrul, și poate încă mai mult cinematograful, așa cum este înțeles în zilele noastre, este de natură să corupă tinerețea care, sub florile poeziei și ale armoniei, nu vede șarpele care se ascunde.

Primejdia lor: idolatria trupului

Această artă scânteietoare are drept rezultat cel mai pozitiv, și acela rareori ratat, de a crea în adolescentul ale cărui facultăți vitale se trezesc un sentiment, la început vag — el spune: am „o nelinişte a sufletului" — apoi mai distinct, de adorare a femeii.

Orice piesă, într-adevăr, fie ea chiar cinstită, aduce pe scenă actrițe care sunt pentru tinerețe niște ispititoare. Reușita în funcția de stea, cum se spune, presupune un anumit ansamblu de calități trupești; frumuseții naturale, geniul omenesc — și se știe cât este de rafinat — vine să-i adauge toate seducțiile pe care le poate inventa: arta coafurii, a machiajului, a costumului, a cântecului, ...a indecenței, se străduiește să înconjoare aceste femei cu farmece orbitoare. Astfel „suprafeminizate", ele înaintează, înconjurate încă de aureola jocului iluziilor scenei sau ale filmului, în mijlocul valurilor unei armonii excitante, în atitudinile pe care le cere starea sufletească pe care sunt însărcinate să o redea: râsete sau lacrimi, contorsiuni ale durerii sau delir al entuziasmului.

Dacă rolul este sfâșietor și bine interpretat, atunci actrița este simpatică, atrăgătoare... Trebuie să ai optsprezece ani, să fii pătruns de seva vieții care curge prin vine la această vârstă, pentru a înțelege puterea unor asemenea spectacole. Aceste femei hipnotizează tinerețea și o fac să viseze... actrița își are fanaticii ei, tot atât de numeroși ca obișnuiții sălii, dar mai arzători, printre tinerii care concep o iubire misterioasă pentru această specie de divinitate.

Este cu adevărat idolatria trupului. Nici virtutea, nici inima, nici spiritul nu ating în această femeie. Admiratorii ei știu că tot ceea ce spune, exprimă, cântă, pare să simtă, nu vine de la ea; ei nu cunosc nimic din adâncul sufletului ei, adesea foarte vulgar; vocea ei, costumul ei, focurile diamantelor ei,

frumusețea ei trupească... iată ceea ce îi atrage spre acest astru care aprinde atâtea patimi.

Pentru a completa acest cult păgân al femeii, adăugați la această contemplare a actriței, cu care tânărul, în numele artei, își hrănește ochii, pe aceea a balerinei, care, venind să zburde în costumul ei indecent și clasic, face să scânteieze creierele de imagini rele și amețitoare...

Tânărul spectator aspiră aceste impresii cu tot sufletul său; niciodată nu i se pare că ar putea lua destul: gândiți-vă, este artă!

Și ce artă! Din nefericire, nu există numai piese sănătoase; există mai ales, există aproape exclusiv piese cu teze îndoielnice sau de-a dreptul imorale, în care se găsește, pe lângă exhibarea actriței, apologia seducțiilor ei; alături de farmecele ei trupești, aprobarea căderilor pe care acestea le pricinuiesc. Teatrul proclamă aproape întotdeauna divinizarea iubirii, iar aici prin iubire trebuie înțeles viciul, fermecător, înflorit, nepedepsit! Sărmană căsătorie, nu mai ești decât un lanț greu și demodat; ești înlocuită de adulter și de desfrâu, care, ridicate la rangul de instituții sociale sub numele de divorț și uniune liberă, trebuie să dea, în sfârșit, fericirea omenirii! Iată adevărurile pe care actorul și actrița le subliniază prin cele mai puternice lecții concrete, sub ochii căscați și încântați ai ascultătorilor care se îngrămădesc în jurul scenei sau al ecranului.

O femeie serioasă, susținând într-un salon de oameni cinstiți asemenea teorii, ar ridica împotriva ei indignarea; actrița, devenită seducătoare și corupătoare publică, spune și face, predică și practică aceste grozăvii, în aplauzele unei săli în delir.

Ah! aceste lecții de morală! Ele nu se pierd! Este adevărat, pentru galerie, pentru bătrânii prudenți care frecventează teatrul, există condamnarea finală a vicioșilor, hotărârea judecătorului sau sosirea jandarmilor... dar ceea ce este făcut rămâne făcut, și ceea ce este spus rămâne spus. Tânărul ascultător conștient și-a făcut selecția și a reținut ceea ce i-a lovit imaginația, tulburându-i în mod vinovat simțurile.

Astfel, când, poate foarte emoționat de ceea ce tocmai a privit, își coboară ochii de la înălțimile scenei sau ale ecranului și îi aruncă în jurul său, crede cineva că tânărul nu va fi atras în chip irezistibil de farmecele perverse, poate mai puțin puternice decât ale actriței, dar mai la îndemâna lui, ale tuturor acestor femei de moravuri ușoare care îl înconjoară? Ce rezistență va opune el zâmbetelor, vorbelor îmbietoare, semnelor acestor intrigante aflate în căutarea unei prăzi? Căci bietul copil este înconjurat de ele. Acesta este locul, atmosfera, ceasul favorabil. El este asemenea unui organism luptând cu microbii, care s-a pus singur într-o stare de inferioritate; va fi invadat... poate nu astăzi; poate nici mâine... dar va veni seara în care, după teatru, va urma cina fină...

Cum trebuie îndepărtat tânărul de teatru și de cinematograf?

Este vorba, tineri care voiți să rămâneți curați, să nu vă puneți niciodată, nici măcar sub pretextul artei, într-o asemenea stare de slăbiciune față de ispitele feminine. Fie că este înaintea actriței de carne și oase care gesticulează pe scenă, fie înaintea celei poate mult mai necuviincioase de pe ecranul cinematografului, vă veți moleși.

Nimic nu răpește gustul curăției, al jertfirii senzualității, atât de mult ca această desfătare a ochilor, a urechilor, a pasiunii, care, tocmai pentru că are o aparență mai artistică decât altele, este cu atât mai pătrunzătoare și mai irezistibilă. Nimic nu expune mai mult la contractarea bolilor morale decât a merge să le culegi din însăși cultura lor de dezvoltare.

Concluzie: cu excepția unor rare cazuri, în care toate garanțiile moralității sunt asigurate, a se lipsi cu generozitate de teatru și de cinematograf; a fugi cu desăvârșire de cafenelele-concert, de pianele mecanice și de toate instituțiile de perversiune care își deschid larg porțile mulțimii dornice de plăceri și, în chip deosebit, tinereții! Aceasta este o hotărâre ce trebuie luată încă de la începutul Vieții Libere, hotărâre care va fi foarte ușor de ținut dacă cineva este bine convins de primejdiile subtile la care s-ar expune.

Dar, pentru ca tânărul să fugă de spectacole, trebuie să fie ajutat de familia sa în curajoasa abținere de la această plăcere

seducătoare. Aici părinții au de împlinit o dublă datorie. Mai întâi, ei trebuie să-l lase pe fiul lor să nu cunoască drumul teatrului și al cinematografului. Se cunosc tați care iubeau atât de mult aceste reprezentații, încât își târau neîncetat copiii acolo! Aceia erau, să nădăjduim, niște inconștienți. Iată însă un altul care era vinovat: nu numai că își ducea fiul la teatru, dar se strecura cu el în culise, ca să-l prezinte actrițelor! A găsit ceea ce căuta: în purtarea desfrânată a fiului său, o scuză pentru propria sa purtare.

Nu este de ajuns să nu-i învățăm pe copii drumul scenei; trebuie încă să-i abatem de la el. Și cum? Exploatând în sensul voit, ca un adevărat cârmaci al acestor libertăți, avântul lor spre divertismente. Tinerii nu-și pot petrece existența fără ceasuri vesele de destindere, pe care trebuie să ne străduim să le oferim. Dar aceste atracții să fie sănătoase și curate.

Să se creeze în ei iubirea pentru bucuriile familiale, pentru întâlnirile vesele și animate de acasă; mai ales să se trezească în ei pasiunea pentru toate plăcerile câmpului, care înfrumusețează atât de vesel viața rurală: vânătoarea, pescuitul, plimbarea, călăria pe calul fermei, experiențele creșterii animalelor. Fericiți sunt tinerii care trăiesc departe de orașe, în aerul curat al câmpurilor! Câte primejdii evită! Trebuie să știe cu adevărat să guste fericirea lor...

Nu numai tinerii țărani să învețe să prețuiască aceste divertismente, ci și tinerii de la oraș, care vor fi astfel smulși seducțiilor străzii. Părinții lor să caute înspre câmpie

mântuirea fiilor lor. Pe cât cunoaștem familii care posedă în împrejurimile orașului un castel, o vilă sau chiar o colibă, lângă un râu, o pădure, o colină, unde copiii se desfată, pescuiesc, aleargă, plantează chiar fără să recolteze vreodată, se recreează în toate felurile, pe atât cunoaștem familii care au izbutit să păstreze sufletul copiilor lor.

Părinților le revine să se străduiască ingenios pentru a umple viața fiului lor cu aceste distracții cinstite, chiar dacă aceasta ar costa mult punga lor: băieți robuști și muncitori, care la cea mai mică vacanță sar să se distreze la țară, pe care o iubesc cu pasiune, în soarele mare și în aer liber, vor fi întotdeauna mai puțin costisitori decât aceia care își anemiează trupul și sufletul în plăcerile nocturne, la lumina rampelor de teatru sau a luminilor electrice ale cafenelelor.

Totuși, în ciuda marii lor dorințe de a procura copiilor lor bucurii atrăgătoare și sănătoase care să-i smulgă cinematografului și teatrului, mulți părinți se găsesc paralizați de imposibilitatea materială de a li le oferi. Acești fii ai unor familii mai puțin înstărite sunt oare condamnați la trândăvie dacă vor să fugă de ocaziile de a se pierde? Din fericire, nu. Să nu uite că Cercetășia le oferă, împreună cu atracția disciplinei sale, farmecul ieșirilor și taberelor sale. Să nu uite nici că „Patronajul" parohiei lor sau al unei parohii vecine posedă o înfloritoare societate sportivă.

Seara sau duminica, tinerii se antrenează în stadion la toate felurile de exerciții: alergare, minge, atletism, sărituri, aparate.

Când vin frumoasele zile de vară, acești cocheți campioni pleacă, în sunetul goarnelor, să ia parte la serbările sportive. Unii tineri au făcut, pentru a purta departe onoarea fanionului lor, călătorii prin Franța, la Paris, pe Coasta de Azur sau chiar în străinătate. Sunt amintiri de care sunt mândri.

Acești catolici ai grupărilor noastre de Acțiune Catolică pregătesc Patriei o rasă puternică, familiei franceze părinți cinstiți și harnici, care nu se vor teme de efort și al căror suflet va fi rămas curat, fiindcă aceste distracții sănătoase îi vor fi împiedicat să fie atrași de momeala pestilențială a teatrelor, cinematografelor și cafenelelor-concert.

Cartea

Totuși, orice primejdie nu este conjurată prin fuga de teatru. Un al doilea profesor de imoralitate, mai suplu, mai viclean și nu mai puțin insinuant, îl urmărește pe tânăr pretutindeni, la oraș ca și la țară; pătrunde în camera lui, se instalează până și pe noptiera sa, îl ține treaz ceasuri îndelungate și își împlinește la domiciliu, fără strălucire exterioară, dar nu fără zgomot lăuntric, opera de perversiune: Cartea.

Literatura nesănătoasă este, din nefericire, la îndemâna tuturor inteligențelor și a tuturor pungilor. Poate fi procurată ieftin din tutungerii, din gări sau, încă mai ieftin, din bibliotecile populare. Societatea noastră este invadată de aceste producții nelegiuite și pornografice, care fac furori.

Aceste cărți au, într-adevăr, două scopuri diabolice: sapă credința, distrug morala.

Literatura romanescă este artileria care răstoarnă zidul de apărare al bunelor moravuri. Ca și teatrul, ea este cu totul consacrată apologiei pasiunii. A exalta iubirea senzuală, a arăta că ea este singurul bine al existenței, că viața merită să fie trăită numai din pricina ei, a conchide de aici că această iubire are dreptul la toate satisfacțiile sale și nu trebuie oprită de nici una dintre barierele pe care opinia, obiceiul sau religia i le opun, fie că acestea se numesc familie, căsătorie, onoare: iată opera romanului la modă.

La aceste izvoare otrăvite îi place atât de mult tinereții să bea! Sunt atât de delicioase! atât de amețitoare! Trebuie ca, la începutul Vieții Libere, tânărul să înțeleagă de ce trebuie cu orice preț să se abțină de la aceste lecturi, dacă nu vrea să asiste la naufragiul iremediabil nu numai al castității sale, ci și al credinței sale, comoara comorilor.

Primejdia cărții: ea corupe moravurile...

Nici o curăție nu ar rezista frecventării romanelor zilei. Organismul nu se poate alcooliza nepedepsit: inteligența nu se poate „pornografiza" fără primejdie. Dacă teatrul este cumplit fiindcă creează în tânăr adorarea voluptății, cartea, prin alte mijloace, produce nu mai puțin negreșit aceleași rezultate.

Ea nu posedă, să recunoaștem, magia exterioară a jocului dramatic, dar își acordă licențe pe care teatrul nu ar îndrăzni să și le aroge. Există grosolănii care, expuse pe scenă, ar provoca dezgust; pe acestea cartea le zugrăvește și chiar se complace în ele, se târăște în ele. Există indecențe care ar ridica indignarea unei săli, fiindcă, înaintea publicului, nici un om nu îndrăznește să arate până unde coboară ignominia instinctelor sale; cartea nu ezită să prezinte, înconjurate de flori, cele mai josnice fapte ale bestiei omenești, și tocmai asupra acestor pasaje rușinoase cititorul, singur cu discretul său tovarăș, va stărui cu cea mai vie plăcere.

Nu se poate calcula răul făcut sufletului unui tânăr de descrierile voluptuoase pe care le citește, le recitește și le meditează. Adesea seara, după ce s-a culcat, gustă capitolele romanului așa-zis trăit, pe care ar voi să-l trăiască la rândul său. Ce noapte de vise necurate!... ce ispite!... Sărman nefericit! Tocmai a pus foc inimii sale; cum să nu ardă?

Puterea iluziilor scenice este, din fericire, contrabalansată de repeziciunea lor. Gestul actriței trece, cuvintele zboară, memoria fugară abia le reține; cartea însă rămâne acolo; o închizi, dar pentru a o redeschide; nu ai prins destul pasajul atrăgător, îl vei savura pe îndelete.

Vom spune mai târziu importanța pe care o are, pentru virtute, lectura aprofundată și reflecția serioasă; când te gândești că mulți tineri, care ar fi fost valori, dacă ar fi pus în slujba curăției avantajele meditației, le-au aplicat deja căutării

viciului! Cu ce convingeri vor alerga atunci spre desfrâu! Ei zboară într-acolo cu avântul unor oameni convinși că este indispensabil, pentru a trăi, să te abandonezi la ceea ce romancierii la modă îndrăznesc să numească sfânta pasiune!

Se va spune: „Lăsați, așadar, tineretului romanele: nu trebuie oare să se instruiască? Ceea ce nu va citi va contempla în viață; impresia nu va fi oare aceeași?" Această obiecție, formulată în fiecare clipă, slujește drept scuză unor părinți pentru a-și îngădui lor și a îngădui copiilor lor tot felul de curiozități. Ea le răpește fiilor orice scrupul în alegerea autorilor. Niciodată nu va fi combătut îndeajuns acest sofism primejdios.

Da, în viață se va asista la tot felul de aventuri, cele mai rușinoase și cele mai josnice. Existența este un mare roman. Dar tocmai de aceea, între romanul existenței și acela al cărții este toată deosebirea care separă ceea ce este trăit de ceea ce nu este. Dacă în realitate se vede viciul exercitându-se, se poate constata alături oroarea operei sale: familiile destrămate, lacrimile mamelor, mizeria din cămin, bolile atroce, viitorul secerat.

Acest spectacol, care este partea principală a romanului vieții, aruncă o umbră înfricoșătoare asupra pretinselor bucurii ale desfrâului. În roman, scriitorul are grijă să șteargă umbra. În jurul viciului nu mai este nimic odios în aceste pagini mincinoase. Totul este frumos pentru el, totul îi surâde. Glasul mamelor, strigătele copiilor, reproșurile prietenilor,

remușcările inimii, gemetele suferinței, dezonorările căminului sunt înăbușite cu dibăcie.

Romanul este trăit în acest sens: desfrâul este descris în el sub trăsături, vai!, prea adevărate; dar minte, fiindcă suprimă toate ororile care mișună în jurul viciului pentru a-l face hidos. Romanul devine atunci o fantasmagorie. Când tânărul înșelat, voind să guste fericirea acestor ființe ireale al căror destin îl invidiază, coboară la practica trăită a patimilor lor roz și aurite, își dă seama curând, dar prea târziu, că a fost amăgit. Viciul, prin milostivirea lui Dumnezeu, va purta întotdeauna cu el cortegiul său de dureri. Nu se dezbracă de el decât în cărți, prin răutatea corupătorilor tinereții.

...ea ucide credința

Răutate care se străduiește, răpindu-i moravurile, să-i smulgă și credința. Otrăvitorii publici știu că stricăciunea și nelegiuirea sunt legate între ele; de aceea se înverșunează să ducă, împreună cu lupta împotriva Moralității, războiul împotriva Religiei.

Armele le iau de unde le găsesc. Vechile erori de o sută de ori condamnate, tainele istorice de o sută de ori explicate, textele dificile ale Scripturii, totuși strălucit lămurite de celelalte pasaje ale Bibliei și de învățătura seculară a Bisericii, visările filosofice cele mai opuse bunului-simț și vieții practice, toate sunt reeditate sub o mie de forme noi, adesea cu farmecul stilului și aparențele convingerii.

Când în numele istoriei naturale se va dovedi că omul se trage din maimuță, când în numele rațiunii se va demonstra că nu are suflet. Când i se va face tânărului cititor să creadă că lumea exterioară nu există, ci este o creație subiectivă a spiritului; se va conchide de aici că, dacă lumea este opera noastră personală, religia este și ea tot astfel și nu are altă valoare decât aceea pe care fiecare binevoiește să i-o dea: aceasta va fi erezia modernistă. Altundeva se va pretinde că evoluția, admițând reintegrări succesive, se lipsește de creație și că Personajul incognoscibil numit Dumnezeu este inutil Științei.

Pe de altă parte, se va folosi o tactică cu totul opusă: Isus Hristos este Mântuitorul nostru; este acoperit cu flori, este un geniu, un mare om, cel mai ilustru binefăcător al omenirii; dar, în timp ce este copleșit de respect, se torturează istoria și se ajunge la explicarea minunilor Sale prin magie și prestidigitație, a virtuților Sale prin ambiția de a părea, și, sub sărutări de Iudă, I se înăbușă Dumnezeirea!

Toate acestea nu au nimic nou, nimic în sine impresionant. Un spirit format, versat în studiile unei filosofii sănătoase sau care, pur și simplu, își cunoaște catehismul, zâmbește când vede oameni scoțând din subsoluri, cu cea mai mare seriozitate, vechi catapulte pentru asedii de teatru și ridicându-le împotriva Bisericii. Dar tânărul, în mintea căruia adesea nu s-a prea avut grijă să se pună cunoștințe religioase solide, este înspăimântat înaintea acestor puternice mașini de război, pe care le crede invincibile! Este dureros să vezi o parte din această strălucită armată care este tinerețea noastră fugind

îngrozită dinaintea atacului câtorva bătrâni scrimeri, înarmați cu săbii de lemn!

Remediul: a-și alege cărțile

Remediul este evident. Tinerii care au sete să fie informați trebuie să se instruiască și să-și creeze, încă de la intrarea lor în viață, ceea ce până atunci au fost incapabili să dobândească: o știință religioasă personală, serioasă și solidă. Iată de ce trebuie să se folosească, atât cât pot, de ardoarea lor pentru lectură și să întrebuințeze, ca întotdeauna — minune a libertății care tinde să se elibereze de tiranii — această tendință, care pe atâția alții i-a pervertit, spre mântuirea inteligenței lor.

Să citească, să citească! Dar să citească bine. Înconjurându-se de sfaturile unui îndrumător luminat, după cum le vom spune în capitolul următor, vor ști să descopere cărțile răscumpărătoare. Adevărata știință omenească, aceea care, neavând teamă de adevăr, spune cinstit ceea ce a văzut și afirmă numai ceea ce știe sigur, a produs minuni de toate felurile; istoria, apologetica, arheologia, critica artistică și literară, științele naturale și matematice, filosofia își au maeștrii lor. Nu este îngăduit nimănui să ignore principiile fundamentale care cârmuiesc neamul omenesc, Biserica, Societatea, Patria, Viața personală.

Tinerii care, în chip loial, vor voi să fie introduși în minunatul palat al Adevărului, pe oricare dintre cele o mie de porți ale lui

ar intra, vor fi atât de orbiți de Frumusețe, splendoarea Adevărului, încât vor rămâne pentru totdeauna seduși de Ea.

Iată opera pe care trebuie să o împlinească lectura bine îndrumată. Totuși, la douăzeci de ani, nu se poate răsfoi întotdeauna lucrarea serioasă. Trebuie să te mai și înveselești. Tânărul își va îngădui câte un roman. Dar va avea grijă să aleagă. Să ia drept călăuză în această selecție severă criticii serioși ai Revistelor noastre catolice, care aduc un imens serviciu conștiințelor, deosebind în grămada enormă a producțiilor romanești ceea ce este perlă de ceea ce este gunoi.

Dacă tânărul este un pasionat al studiului și un iubitor al Frumosului și al Adevărului, nu va avea pentru roman decât atracția destinderii; îi va lăsa pe alții să-și facă din el hrană; pentru el nu va fi decât un baston de zahăr: masa îi este așezată în altă parte.

CAPITOLUL III - REGULA DE VIAȚĂ

Această regulă este necesară

Pentru a susține lupta împotriva dușmanilor săi lăuntrici și exteriori, luptă cumplită și neîncetată, tânărul trebuie să-și organizeze forțele. Se știe ce dezastre aduce lipsa de pregătire. Tânărul care a prevăzut atacul și și-a dispus energiile pentru a-l primi va susține asaltul și îl va respinge. Acela care, posedând resurse minunate, dar bizuindu-se pe norocul său, neglijează să le pună în ordine de bătaie, va da înapoi învins. Fericit dacă Providența îi îngăduie, după crude retrageri, o restabilire victorioasă!

Această organizare înțeleaptă și prevăzătoare a forțelor se obține prin Regula de Viață.

A-și regla viața, a o rândui: iată care trebuie să fie prima preocupare a tânărului la intrarea sa în Viața Liberă. Lucru, în realitate, deloc ușor și înaintea căruia mai mult de unul

eșuează; lucru totuși de primă importanță, fiindcă fără această folosire rațională a energiilor naturale și supranaturale ale voinței, nu trebuie aproape deloc să te gândești, dată fiind importanța forțelor angajate în luptă, la altceva decât la înfrângerea morală, curând urmată de celelalte decăderi.

Pentru a o stabili, a căuta un îndrumător

Impresia de lipsă de experiență pe care o simte tânărul, pus în fața acestei lucrări de strategie care cere competență și maturitate, îl va împinge să caute ajutor. Din partea adevăraților prieteni găsește, ce-i drept, sprijin, dar puțină știință a luptei. Acestei trupe novice îi trebuie o comandă. Prima grijă a tânărului care voiește să-și întemeieze o regulă de viață va fi să pornească în căutarea unui Îndrumător.

Uneori, tânărul îl are deja pe acest sfătuitor înțelept. Tânărul care și-a făcut studiile a cunoscut la colegiu preoți zeloși; dintre ei, de multă vreme, l-a ales pe acela pe care îl prefera; nu are decât să continue a-l vizita. Nu ne putem închipui bucuria pe care o simt profesorii când îi văd întorcându-se la ei pe foștii lor elevi. În mijlocul muncii apăsătoare a clasei, există asemenea ceasuri răcoritoare în care trecutul este retrăit, pentru a fi perpetuat. Maeștrii simt că nu și-au pierdut nici osteneala, nici timpul, când aceste suflete, cărora odinioară le-au dat setea de ideal, vin să le ceară să li-l apropie de buze.

Alți tineri au frecventat, la patronajul parohiei lor sau în gruparea lor de tineret, un preot a cărui ardoare pentru bine îi

subjuga. Au avut fericirea de a rămâne în legătură cu el; aceia sunt asigurați de perseverența lor.

Din nefericire, cei care și-au găsit astfel fără greutate părintele spiritual sunt relativ rari. La începutul vieții libere, cei mai mulți tineri trebuie să facă această căutare. Mulți înțeleg că ea este pentru ei o datorie. Unii se neliniștesc mult în privința ei. De câte ori, plecând spre alte orașe, cer indicații: „Cunoașteți un preot la Paris? La Tours? La Lyon?..." Cu cea mai mare bucurie se răspunde acestor copii care mărturisesc o dorință atât de mare de a-și organiza existența.

În ciuda cercetărilor sale personale și a informațiilor primite, tânărul nu găsește întotdeauna din prima încercare îndrumătorul așteptat. Aici este cazul să repetăm cuvântul Domnului nostru: „Căutați și veți afla." Este cu neputință ca Dumnezeu să îngăduie ca, într-o chestiune atât de gravă și care privește atât de puternic mântuirea, buna voință să nu fie răsplătită. Dacă Dumnezeu i-ar refuza tânărului doritor să fie condus călăuza dorită, cu siguranță i-ar rezerva ajutoare deosebite pentru a suplini pe cele care lipsesc.

Cei care sunt docili față de îndrumare...

Trebuie să ne grăbim a spune că, în cele mai multe cazuri, cei care nu au găsit un îndrumător nu trebuie să învinuiască atât Providența, cât pe ei înșiși. Dacă tinerii nu sunt îndrumați, aceasta este cel mai adesea din vina lor. Landa pietroasă și presărată cu spini s-ar plânge pe nedrept că nu este cultivată:

ea se împotrivește cu încăpățânare sapei plugarului! Câte suflete nu se pot acuza decât pe ele însele că rămân necultivate!

Când ai oarecare practică a tinereții, îți dai seama, într-adevăr, că există, ca să zicem așa, două feluri de penitenți: cei care vor fi întotdeauna îndrumați și cei care nu vor fi niciodată.

Cei dintâi au un caracter asupra căruia preotul dobândește repede o influență binefăcătoare și solidă; îi cunoaște în adâncime; pătrunde înlăuntrul lor, le ghicește ușor gândurile. Acești copii sunt deschiși, încrezători, dornici să se desăvârșească; sunt smeriți și ascultători; primesc cu generozitate jertfele care li se cer. Când au nevoie de un sfat, știu să-l ceară; nu întreprind nici o lucrare de oarecare gravitate fără să fi stabilit împreună cu îndrumătorul lor calea de urmat. Astfel, fiind bine intenționați, găsesc întotdeauna sfătuitorul de care au nevoie. Nici un preot, cât de cât obișnuit cu tinerețea, nu va întâmpina greutate în a conduce asemenea suflete pe calea mântuirii.

Dar trebuie oare spus? Tinerii zidiți după acest model nu sunt destul de numeroși. Aceasta este elita. Mulțimea nu este de această specie. Ea simte mult mai multă greutate în a se lăsa condusă. Este necesar să li se arate cititorilor acestei cărți care sunt cauzele ce îi împiedică, poate fără știrea lor, să știe a se lăsa îndrumați.

Cei care îi sunt răzvrătiți

...cei mândri

Cea mai gravă cauză pare a fi mândria. Viciu cumplit, care taie de la rădăcină toate florile spirituale. Cel mândru se simte capabil să se conducă singur. Cunoaște dinainte sfaturile care i se vor da. Ce nevoie ar avea să consulte? Astfel, neîncrederea nu există la el.

Am cercetat, în paginile care tratează despre acest crud Dușman lăuntric, nenorocirile prezumțiosului. Una dintre cele mai mari este lipsirea voită de îndrumare. Uneori, acești tineri siguri de ei înșiși vin să facă o vizită de curtoazie fostului lor profesor sau confesor din copilărie. Preotul încearcă să ceară vești spirituale, căci această sănătate îl interesează încă mai mult decât cealaltă. Răspunsul evaziv și destul de sec arată că tânărul nu mai dă nimănui dreptul de a păși pe acest teren.

Mai bine este să te retragi decât să riști un proces-verbal... te retragi plângându-l pe nefericit, cu atât mai amar cu cât îi prevezi viitorul: această blestemată iubire de sine, care închide acest suflet înainte de cădere, îl va zăvorî încă și mai mult după aceea. Atunci nu va mai fi un gard viu, ci un zid în jurul acestei proprietăți păzite, pentru ca nimeni să nu poată descoperi rușinea ascunsă... până în ziua în care îngrămădirea viciilor, depășind zidul, se va putea vedea din afară paguba.

...cei nepăsători

Aceşti mândri nepocăiţi sunt, din fericire, destul de rari. Mulţimea celor ce nu se lasă îndrumaţi este formată mai degrabă din cei nepăsători şi din cei timizi.

Câţi tineri nu se îngrijesc aproape deloc de această chestiune atât de importantă pentru păstrarea curăţiei lor, care este îndrumarea! Dacă li se spune: „Încredinţaţi-vă unui sfătuitor prudent", ei răspund întotdeauna da, dar nu fac niciodată nimic. Nu au timp, ocupaţiile îi copleşesc! Orele lor nu coincid cu acelea ale preotului: el este liber dimineaţa, ei seara. Unii tineri sunt atât de nestatornici, încât nu se adresează niciodată aceluiaşi confesor! Intră în confesionale la întâmplarea ocaziilor şi după numărul penitenţilor care aşteaptă.

Dacă se întâmplă ca vechiul lor îndrumător, rămas prietenul lor, întâlnindu-i pe aceşti tineri, să le spună: „V-am prins, când veniţi să mă vedeţi?", ei convin asupra zilei, asupra momentului; dar nenorocirea face aproape întotdeauna ca, tocmai în acel moment, să fi apărut o dificultate! Copii buni, încă serioşi, dar care nu au simţit necesitatea unui sprijin moral şi supranatural, a unui ajutor experimentat în această luptă pe care abia o încep. Fericiţi dacă aceşti nepăsători nu vor alerga în lacrimi, peste un an sau doi, la acest preot, pentru a-i mărturisi că, fluturi nebuni, zburând fără teamă prea aproape de flacără, s-au ars dureros în ea!

Nu se va pune niciodată prea mult plumb în aceste capete uşuratice. Nu li se va da niciodată îndeajuns simţirea

primejdiei pe care o înfruntă. Să nădăjduim că aceste reflecții vor tulbura liniștea acestor înfricoșători nepăsători.

...cei timizi

După nepăsare, timiditatea. Nu ne închipuim cât îi costă pe unii tineri să-și deschidă sufletul. Sunt reținuți de mai multe sentimente. Unii își închipuie că îl vor uimi pe îndrumătorul lor, care nu îi va înțelege. Ei cred, neavând încă experiența vieții, că numai ei simt ispitele, impresiile, pornirile pe care le resimt. Preotul, părându-li-se scutit de aceste slăbiciuni, nu le va pricepe vorbirea. Și apoi ce cuvinte să găsească pentru a exprima lucruri atât de intime și pentru care se presupune că limbajul nu conține nici un termen potrivit? Atunci se tace. Dacă părintele spiritual nu are finețea de a ghici totul, de a pune întrebările și aproape de a da răspunsurile, tânărul va pleca purtând în inima sa grelele sale secrete.

Alții ar ști bine să se explice; nu s-ar teme nici să uimească, dar s-ar teme să-l plictisească pe îndrumător întreținându-l asupra acestor subiecte. Își închipuie că preotul este o ființă prea sfântă pentru ca înaintea lui să îndrăznească a aborda chestiuni atât de joase. Sărmani copii! ce idei își făuresc! Atunci, fiindcă medicul este sănătos, nu ar trebui să-i vorbești despre boli? fiindcă preotul are un suflet foarte ridicat deasupra trupului și a simțurilor, nu ar căuta să întindă mâna celor care se zbat împotriva relelor tendințe? Preotul este în slujba sufletelor, mai ales a sufletelor păcătoase; el este medicul lor. Toate bolile lor le cunoaște și le vindecă. Dacă nu trebuie niciodată, din

plăcere, să-și coboare ochii spre obiectele necurate, din datorie trebuie să asculte și să răspundă, să sfătuiască și să mângâie.

Da, să mângâie, să mângâie mult, cu o imensă paternitate. Căci îndrumătorul trebuie să fie primitor și bun. Trebuie să se ferească să dea pretext timidității unor tineri care nu ar șovăi să se deschidă, dacă nu ar fi închiși de răceala preotului care îi primește. Se știe, această gheață este mai mult aparentă decât reală. Dar este nevoie de atât de puțin lucru pentru a împiedica un suflet să se deschidă! Un îndrumat care are de exprimat mărturisiri delicate este asemenea unei mimoze. Cea mai mică atingere îl face să se replieze asupra lui însuși.

Un îndrumător grăbit, care ar manifesta un semn de plictiseală, care ar întreține conversația asupra unor subiecte banale sau care ar avea nenorocirea de a vorbi despre sine însuși cu insistență, fără a oferi interlocutorului deschizăturile prin care acesta să-și poată infiltra mărturisirile, ar face repede imposibilă orice revărsare din partea tânărului, care se va retrage dezamăgit și descurajat. Dimpotrivă, preotul surâzător și amabil, întotdeauna fericit să-și primească fiii, dând vizitatorului său impresia că este singurul din lume care îi ocupă inima și gândul, ascultând atât cât trebuie, întrebând, făcându-l să vorbească, să povestească, arătând un interes profund chiar pentru cele mai mici detalii, certând fără asprime, ferm fără rigiditate, mai ales mărturisind întotdeauna o afecțiune profundă și reală, adesea tradusă în fapte de devotament, acest preot cucerește stima și încrederea.

Tinerețea aleargă la el, uitându-și timiditatea, nepăsarea și chiar mândria.

Primul articol al regulii: meditația

Acest îndrumător înțelept, dornic să stabilească Regula de Viață a tânărului, îl va sfătui înainte de orice să mediteze.

În prima clipă, această cerere va uimi. A medita este bun pentru călugări. Îi vedem destul de bine, cu mâinile în mânecile largi ale cuculei, rumegând, mergând cu ochii plecați, sentințe cumplite pictate pe zidurile unui claustru ogival... Dar un tânăr din lume, un student, un negustor, un muncitor, un tânăr țăran, nu au oare de o sută de ori lucruri mai bune de făcut?

Mai bune? Nu. Oricine voiește să-și stăpânească desăvârșit instinctele perverse trebuie să mediteze. Reflecția este condiția necesară a eliberării voinței.

Necesitatea Meditației

S-a văzut, la începutul acestei cărți, studiind noțiunea de libertate, că tot secretul perseverenței în bine constă în a ști să echilibrezi talerele balanței, creând mobiluri care vor cântări de partea cea bună.

Impulsurile afective sunt atât de grele, încât par practic singurele motoare ale libertății. Ideea, atât de frumoasă, atât de

luminoasă, pare să conteze prea puțin pe lângă aceste mase compacte. Ba chiar se poate spune că nici o idee nu lucrează asupra hotărârilor noastre dacă nu a trecut prin inimă; nici un diamant nu are greutate decât încastrat în metal. Trebuie să facem să se nască în noi înșine pasiunea muncii, gustul lucrurilor nobile, iubirea ideală, într-un cuvânt să acumulăm la dreapta aurul curat care va ajuta să încline spre bine acul balanței pe care fierăria mobilurilor senzuale ar tinde să-l tragă la stânga.

Or, cine va împlini această lucrare? Cine va fi bijutierul acestei podoabe neprețuite, făcută din diamantul ideii cu o mie de focuri, încastrat în metalul bogat al sentimentului? Meditația.

Ar fi o iluzie să credem că ideea strălucitoare, fiindcă apasă foarte puțin în talerul balanței, are o acțiune aproape nulă în exercitarea libertății. Trebuie să credem tocmai contrariul. Ea ocupă primul loc și joacă rolul esențial: ea acumulează greutățile în jurul ei; dacă balanța se înclină sub metalul mobilurilor, aceasta se întâmplă fiindcă el a fost aglomerat acolo prin atracția misterioasă a diamantului. Această lucrare de atragere și de organizare se produce prin meditație: silindu-ne să reflectăm, ea ne face să cunoaștem adevărul și, făcându-ne să-l cunoaștem, ne constrânge să-l iubim.

Într-adevăr, un sentiment nu se naște și nu trăiește decât prin idee. Față de necunoscut nu avem nici o dorință. Un sălbatic care nu a auzit niciodată vorbindu-se despre blândul nostru Mântuitor poate oare să-L iubească? Un tânăr care nu și-a

găsit încă logodnica nu o iubește decât în măsura în care prevede ceea ce va putea fi ea... iubire ideală, dar care se va întări de îndată ce va avea precizări.

Cunoașterea, adică ideea, este deci izvorul oricărei iubiri. A cunoaște un obiect în chip confuz ca putând procura o fericire vagă și nedeterminată înseamnă a începe să-l iubești; a-l cunoaște mai bine și a ști că poate oferi bucurii foarte suave înseamnă deja a-l iubi în mod solid; a-l cunoaște desăvârșit ca fiind capabil să reverse desfătări și să încânte viața înseamnă a concepe pentru el pasiune; a-l cunoaște încă mai bine și a poseda convingerea că, după ce a încântat viața prezentă, acest obiect va umple de mângâieri negrăite viața viitoare de-a lungul veacurilor veșnice, atunci aceasta înseamnă a zămisli în inimă acea iubire supraomenească ce i-a făcut pe martiri și pe sfinți.

Ea creează convingerile

Cine va procura această cunoaștere a obiectelor vrednice de iubirea noastră, a ființelor vrednice de pasiunea noastră? Reflecția meditativă. Nu zburând ușor peste idei se soarbe seva adevărului lor. Ci gustându-le îndelung. Tânărul, la începutul vieții libere, nu știe nimic în profunzime. Ceea ce i-au spus maeștrii săi a admis mult mai mult din respect față de autoritate decât ca urmare a cercetărilor sale.

Astfel, în momentul de a se avânta, tânărul nu vede aproape decât un singur lucru: pe sine însuși; nu iubește aproape decât

unul singur: mica sa persoană. El este pentru sine însuși centrul lumii. Își închipuie naiv și puțin nebunește că totul — adorări, succese, bani — va trebui să conveargă spre el.

Tocmai în acest moment Regula de Viață trebuie să impună tânărului datoria de a medita. Dacă primește să reflecteze, să se așeze în fiecare zi înaintea Adevărului și să-L contemple, atunci orizonturile sale se vor schimba și se vor lărgi. Atunci va pricepe că o mulțime de ființe nobile se oferă iubirii sale: Dumnezeu, mai întâi; Isus Hristos, Preasfânta Fecioară Maria, Biserica, aproapele. În ce lume imensă pătrunde! Ce minuni îl vor răpi! În chip firesc, Adevărul va crea în sufletul său o aglomerare a celor mai nobile și mai generoase sentimente.

După cărările pe care le va fi urmat spiritul său și după ideile pe care le va fi întâlnit și gustat, tânărul va concepe pasiunea jertfei în practica castității desăvârșite, sau pasiunea devotamentului în familia înțeleasă și organizată creștinește, sau pasiunea carității în dezvoltarea operelor sociale, sau pasiunea studiului în căutarea principiilor mântuitoare pentru Omenire.

Dar este cu neputință ca această cunoaștere să nu nască în el iubirea și ca iubirea să nu creeze acțiunea. Pe talerul balanței se va produce această minune a unei splendide podoabe vii: un diamant care crește și se dezvoltă și care, pe măsură ce se mărește, atrage în jurul său aurul cald și clocotitor al sentimentelor și al convingerilor care se acumulează, lavă vie,

pentru a trage acul balanței și a se revărsa, debordând, în valuri arzătoare, asupra talerului libertății celorlalți.

Iată rezultatul meditației. Nu s-a văzut niciodată ca un suflet care a cunoscut cu adevărat ideile adevărate și sănătoase să nu le fi iubit cu putere.

Oamenii mari, savanții, și-au datorat uimitoarea superioritate reflecției meditative. Ne amintim cuvântul lui Newton. A fost întrebat: „Cum ați descoperit gravitația universală?" El a răspuns: „Gândindu-mă mereu la ea."

Pentru a dobândi știința și virtuți pur naturale, trebuie să te gândești mereu la ele. Tinerii care, neavând credința, ar mângâia un ideal simplu omenesc, s-ar vedea obligați, dacă ar voi să reușească, să se dăruiască meditației. Cu cât mai mult cei care au nobila ambiție de a dobândi virtuțile supranaturale și de a-și trăi Credința trebuie să practice acest exercițiu roditor, dacă voiesc să facă să coboare adevărurile morale și dogmatice care le-au fost predate la catehism, din vârful inteligenței lor până în adâncul inimii, transformând astfel credințe numai văzute în convingeri trăite cu ardoare.

Dar se văd atât de puțini care să aibă curajul de a se așeza în fața Adevărului în fiecare zi și de a-L privi! Tocmai din pricina acestei nepăsări față de reflecție gemea de multă vreme Profetul în această solemnă plângere: „Pământul este plin de pustiire, fiindcă nimeni nu consimte să mediteze."

De aceea este indispensabil ca, după ce i-a dovedit necesitatea absolută a reflecției meditative pentru eliberarea voinței, Îndrumătorul să-i explice tânărului cum va putea, în practică, să mediteze.

În ce constă meditația?

Dacă atât de mulți tineri nu îndrăznesc să abordeze reflecția meditativă sau, după ce au abordat-o, se dezgustă repede de ea, aceasta este pentru că s-a căutat să se încarce acest exercițiu cu dificultăți inutile. Meditația este tot atât de naturală spiritului precum respirația plămânilor. Practica ei trebuie să se facă fără constrângere și fără oboseală.

Două elemente constituie o meditație serioasă: ideile și o lucrare personală pentru a te pătrunde de ele.

Ideile, aceste diamante prețioase, unde se găsesc? Desigur, tânărul nu le va scoate din propriul său fond: nu le posedă, nici măcar ascunse. La optsprezece ani nu ai învățat încă destul, nici nu ai văzut destul, pentru a putea gândi prin tine însuți. De această sărăcie intelectuală, îndrumătorii de conștiință nu-și dau întotdeauna seama îndeajuns. Uneori se recomandă, pentru a dobândi convingeri, să-ți cufunzi capul în mâini, să reflectezi și să te rogi. Nu se bănuiește că, după câteva ședințe ale acestui pios tête-à-tête cu sine însuși, conversația va fi repede epuizată. Ce să-ți spui pe care să nu-l știi deja? Ce să gândești pe care să nu-l fi gândit dinainte?

Tânărul de bunăvoință, obosit de această trudă neroditoare, o va fi părăsit curând.

Trebuie idei noi, captivante, antrenante. Idei în jurul cărora, ca în jurul nucleelor aștrilor, gravitează valuri de lumină și mase enorme în fuziune. Idei care se reînnoiesc și se succed cu ordine, asemenea punctelor luminoase care înaintează în procesiune pe bolta eterată. Idei care scânteiază în acest spirit ca stelele pe firmament, stârnind extazul frumoaselor seri de vară. Este rar ca tinerețea care găsește idei să nu fie iradiată, entuziasmată, transformată de ele. Niciodată noapte neagră în sufletul ei, nici situație fără ieșire: ideile o călăuzesc precum aștrii pe marinar. Tinerețea lipsită de ele se rătăcește și cade în prăpăstii. Totuși, ar fi fost de ajuns acestor sărmani orbi să-și deschidă ochii pentru a vedea, căci adevărul luminează lumea.

Dumnezeu a avut bunătatea de a-Și manifesta propriile idei omenirii în monumentul Scripturii inspirate; sfinții, doctorii, teologii, marii moraliști s-au însărcinat să le interpreteze și să le dezvolte, într-o varietate de lucrări în care fiecare, potrivit situației sale, poate descoperi adevărul pus la îndemâna sa. Este de ajuns să se găsească acea carte a ceasului și a momentului, aceea care răspunde nevoii, caracterului, vârstei, și să fie pusă în mâinile tânărului.

Dacă nu citește aceste cărți răscumpărătoare, va simți curând anemia spirituală; apoi va veni ultima suflare a vieții creștine. Câți tineri, plecați de la școală, de la patronaj sau de la colegiu, cu modestul lor lot de idei, le-au risipit la cotiturile

drumurilor. Fugeau de lucrarea serioasă, care îi plictisea, de predici, care le inspirau groază. Într-o bună zi sunt găsiți morți... nu mai au pietate, nu mai au practici religioase și, în unele cazuri, nu mai au credință!

Într-un fel sau altul, trebuie ca ideea divină să pătrundă într-un suflet; trebuie ca acest strălucit centru de atracție al sentimentelor și, prin aceasta, al energiilor, să fie așezat cu orice preț pe talerul acestor fragile libertăți. Sfântul Alfons de Liguori spune că creștinul care, după mijloacele sale personale, nu meditează, va fi osândit. Cu greu se poate concepe contrariul. Celui căruia i s-au dat cinci talanți i se va cere tot atât; tânărul știe să citească, să înțeleagă, să cântărească vorbele și să le prețuiască sensul. Are la îndemână comori nesfârșite. Să se folosească de ele.

Cum să medităm?

Dar cum? A lua o carte nu este totul. Mai trebuie să știi să te folosești de ea. Mulți tineri, înspăimântați de ariditatea ei, o refuză sau, după ce au răsfoit-o, o închid istoviți de o primă lectură. Se gândiseră, după lauda care li se făcuse acelei lucrări, să se desfete cu ea ca și cu un roman. Trebuie să-i învățăm pe acești neexperimentați că aceste idei, asemenea unui lichior tare, nu pot fi înghițite dintr-o dată, ci trebuie băute în înghițituri mici, savurându-le.

Mai întâi, această carte nu va fi deschisă decât în calm și în tăcere. Dimineața, când te-ai sculat înainte ca locuința să fi

început să se agite; seara, când ea este adormită; sau la o altă oră a zilei, cu condiția să-ți poți închide ușa. Alții preferă reculegerea unei biserici, colțul tainic de unde se vede scânteind candela Preasfântului Sacrament. Înainte de a lua volumul, se va îngenunchea pentru a face o rugăciune în care se va cere lumină pentru inteligență și ardoare pentru voință. Apoi, așezat sau în genunchi, se va începe lectura. Cu liniște, fără grabă, se vor parcurge două, patru, zece rânduri. Va fi de ajuns. Se vor reciti, dacă trebuie, pentru a le înțelege bine; apoi se va reflecta asupra întinderii lor, asupra aplicării lor la cazul personal, asupra felului în care s-a acționat față de acest adevăr. De aici se vor naște dorințe de a face mai bine, regrete pentru trecut, rugăciuni...

Seva acestor câteva rânduri este epuizată? Să se citească altele câteva, care vor procura un cu totul nou snop de reflecții, purtând spice de cereri. Dacă inima se încălzește, nu-i opriți avântul. Dacă gustă o idee și se oprește asupra ei, lăsați-o să zăbovească după voie: voința își va găsi câștigul. Un singur rând poate ocupa o jumătate de oră când sufletul este bine dispus; dimpotrivă, cincizeci de rânduri abia hrănesc atunci când spiritul este îngreuiat de cauze adesea de nepătruns. În ziua în care totul merge bine, citiți puțin; când ideile, aspirațiile, iubirea sunt adormite, citiți mai mult: va rămâne întotdeauna oarecare substanță hrănitoare în adâncul sufletului.

Trebuie mărturisit că nu orice pasaj din orice carte este în aceeași măsură sugestiv. Sunt gânduri care entuziasmează,

altele care lasă mai reci; adevăruri care se potrivesc îndată cu tendințele noastre, apărându-ne ca făcând parte din patrimoniul nostru intelectual sau moral, altele care ni se par străine. Iată de ce trebuie alese lucrările care vor fi obiectul meditațiilor noastre; dar iată și de ce nu trebuie să ne descurajăm în clipele de ariditate. Se va încheia întotdeauna acest exercițiu printr-o hotărâre practică. După o privire aruncată asupra ceasurilor care vor veni și asupra datoriilor cu care ele vor fi încărcate, se va decide asupra cărui punct determinat se va îndrepta efortul. Astfel, frumoasele idei întrezărite prin reflecție vor găsi imediat prilejul de a se încorpora în existența noastră.

Sfinții nu au întrebuințat adesea alt mijloc decât acesta pentru a pătrunde în Viața Spirituală. Sfânta Tereza povestește că la început nu îndrăznea să facă rugăciunea mintală fără o carte. Ea adaugă că această carte era „scutul pe care primea loviturile gândurilor inoportune".

Studentul, începătorul în Viața Liberă, care consimte în fiecare zi să consacre zece minute sau un sfert de ceas acestui exercițiu mântuitor, va deveni un creștin minunat. Se înțelege lesne. Ideile divine devin propriile sale idei. Le-a rumegat; rumegându-le, le-a gustat; gustându-le, le-a iubit. Iubirea a stârnit dorința de a se devota, și iată viața creștină: devotamentul față de ideile divine. Această tânără libertate a găsit comoara ascunsă, perla prețioasă despre care vorbește Evanghelia, diamantul care atrage în jurul lui aurul minunat al iubirii sfințite, al acțiunii eroice pentru cauza lui Dumnezeu.

Această viață creștină a fost văzută practicată, până la jertfa foarte frumoasă a curăției desăvârșite, însoțită de iubirea muncii și de zelul apostolatului, de către tineri care consimțiseră să așeze în fruntea regulii lor de viață Meditația. Nu ne putem închipui la ce știință religioasă, trăită și profundă, au ajuns.

Sfânta Liturghie

Este rar ca acești tineri, hrăniți cu gândirea lui Hristos și trăind din ea, să nu se simtă foarte puternic atrași spre același Hristos, prezent la Altar, al Cărui spirit îl împărtășesc. Ei caută să devină asidui, fervenți și inteligenți ai Jertfei Divine, la care țin să participe în fiecare zi prin Împărtășanie.

Sfânta Liturghie trebuie să ocupe un loc privilegiat în Regula de Viață a tânărului. Ea este, într-adevăr, actul esențial al pietății creștine, în jurul căruia gravitează întreaga Viață spirituală.

Tânărul creștin își va face astfel existența roditoare și deplină înaintea lui Dumnezeu, atribuindu-i adevărata ei întrebuințare. Am fost creați mai întâi pentru a glorifica Preasfânta Treime. Interesele noastre personale sunt secundare. Important este ca, prin mijlocirea noastră, Cel Preaînalt să fie adorat, lăudat și mulțumit așa cum este vrednic. Dar, vai!, prea puțini oameni se gândesc să-I procure lui Dumnezeu acest cult care I se cuvine. Printre cei care se roagă Lui, câți se îngrijesc de gloria Sa? Priviți, de pildă, mulțimile

care se grăbesc la pelerinaje: ce cer ele mai ales? Haruri; prin aceasta înțeleg sănătatea, bogăția, reușita în afaceri. Dar a te arunca în genunchi la piciorul unui altar pentru a-I spune lui Dumnezeu că El este „singur Sfânt, singur Domn, singur Preaînalt"; pentru a-I „mulțumi pentru că este în chip suveran glorios", aceasta este o devoțiune din nefericire aproape necunoscută, care este totuși pietatea fundamentală.

De la această lipsă scapă cei care, înțelegând Liturghia, știu să asiste la ea și să se folosească de ea. Liturghia este omagiul comun al preotului și al credincioșilor, oferind lui Dumnezeu, prin Domnul nostru Isus Hristos, supremul tribut de laude. „Prin El — adică prin Isus Hristos — în El și cu El, este adus Tatălui Atotputernic, în unitatea Sfântului Duh, toată cinstea și toată gloria."

„Toată cinstea și toată gloria." Când Sfânta Liturghie a fost celebrată, când „omagiul nostru" a fost prezentat Preasfintei Treimi de către Domnul nostru, atunci Dumnezeu a primit din partea noastră o adorare desăvârșită, o laudă totală, o mulțumire proporționată cu binefacerile Sale, o reparare prisositoare pentru toate păcatele noastre. Să adăugăm că, în același timp, prin Hristos care Se jertfește, transmitem lui Dumnezeu cele mai grăitoare cereri care pot fi în lume și asigurăm rugăminților noastre personale maximum de putere.

Iată Sfânta Liturghie. Se înțelege cum autorul Imitațiunii a putut scrie această frază, care este expresia adevărului strict: „Când preotul celebrează, Îl cinstește pe Dumnezeu, îi bucură

pe îngeri, zidește Biserica, procură ajutoare celor vii, odihnă sieși și se face părtaș tuturor bunurilor."

Tânărul să nu omită, așadar, la sfatul Îndrumătorului său, să înscrie în Regula sa de Viață asistarea zilnică la Sfânta Liturghie. Toate obiecțiile de lene sau de pierdere a timpului se vor șterge pe măsură ce va aprofunda această minune a Jertfei divine. Meditând Liturghia, va iubi să participe la ea; participând la ea, va voi să o mediteze mai mult.

Cel mai bun mijloc de a pătrunde tainele acestui mare mister al jertfirii lui Hristos va fi, pentru tânăr, să se unească cu rugăciunile înseși ale celebrantului. Va căuta deci să-și procure un Misal, complet ca acela al preotului, pentru a urmări „liturghia sa". Dacă Biserica a socotit, din timpurile apostolice până în zilele noastre, că textele minunate de care se folosește pentru a celebra sunt cele mai potrivite marelui act al Jertfei, de ce am căuta în altă parte, în câteva devoțiuni alăturate, expresia laudelor noastre?

Pe măsură ce va înțelege învățăturile cuprinse în liturgia Liturghiei, tânărul o va prețui mai mult și va simți, în adâncul său, sporind ataşamentul pentru Domnul nostru Isus Hristos.

Astfel se plămădesc creștinii: trăind din spiritul lui Hristos. Părinții spun că Domnul nostru este prezent în două locuri: în Scriptură, prin gândirea Sa, și în Euharistie, prin trupul Său, sângele Său și sufletul Său. Căutând să-L cunoască și să-L înțeleagă prin meditație, frecventându-L în Jertfa Euharistică,

participând la El prin Sfânta Împărtășanie, tânărul intră cu divinul său Învățător într-o intimitate de vederi și de voință a cărei valoare nu poate fi prețuită; el devine „ruda apropiată" a lui Hristos, care spune despre el: „Acela este fratele Meu, sora Mea, mama Mea."

Folosirea Sacramentului Pocăinței

Această iubire față de Domnul nostru nu va persevera în toată puterea ei decât dacă tânărul frecventează cu asiduitate Sacramentul Pocăinței. Este nevoie de o inimă atât de curată pentru „a-L vedea pe Dumnezeu", încât nu i se poate recomanda îndeajuns să fixeze în Regula sa de Viață, într-un chip foarte precis, folosirea pe care o va face de spovadă.

În capitolul despre Formarea la Pietate au fost expuse foloasele pe care creștinul le dobândește din ea pentru Curăția sa. Nu este nevoie să revenim aici asupra acestui subiect. Dar în Regulă este bine să fie fixate datele la care cineva se apropie de Sfântul Tribunal.

Prea mulți tineri ar avea tendința de a-și rări spovezile. Să reacționeze energic împotriva acestei ispite, căci este o ispită. Pe această cale ocolită, demonul a târât spre rău multe suflete, foarte doritoare totuși să rămână caste.

Viața Liberă este epoca furtunilor, ceasul dificil mai presus de toate. Dacă în copilărie spovezile lunare puteau fi de ajuns, în momentul primejdios al celor douăzeci de ani tânărul are

nevoie să fie ținut în mâini. A se simți sprijinit și încurajat în fiecare săptămână de preotul său, a avea înaintea ochilor, în clipa solicitării, această perspectivă că, în sâmbăta următoare, va trebui să acuze sincer și să regrete cu generozitate greșelile săvârșite, adăugând la această căință hotărârea loială de a le evita, nu este oare un mijloc puternic de a amorți „boldul trupului”?

Practica a demonstrat că tânărul care, în perioada dificilă a vieții libere, consimte să vină în fiecare săptămână la confesorul său și care rămâne credincios acestui obicei, se salvează de primejdiile întinse virtuții sale.

În momentul stabilirii Regulii de Viață, Îndrumătorul să nu șovăie să sfătuiască, iar penitentul să nu se teamă să primească folosirea frecventă și regulată a Sacramentului Pocăinței.

A rândui întrebuințarea timpului...

Cine consimte să primească meditația, asistarea la Liturghie și Pocăința ca practici fundamentale ale devoțiunii sale nu va avea greutate să determine celelalte puncte ale Regulii de Viață, în care nu mai rămâne, partea pietății fiind făcută, decât să rânduiască întrebuințarea timpului.

Fiecare, după situația sa și după obligațiile zilnice care i se impun, își va constitui în mod diferit programul zilelor sale. Nu trebuie deci dat aici un tabel al orarului de urmat. De altfel, acest orar importă puțin. Momentul nu înseamnă nimic,

cu condiția ca fiecare datorie să fie bine împlinită. Dar ceea ce este necesar să fie prezentat sunt principiile care cârmuiesc această gravă chestiune a întrebuințării timpului.

Sunt tineri care își risipesc clipele. Această irosire a vieții este una dintre cele mai jalnice nenorociri care se pot vedea. Prin ce sunt ei neîncetat reținuți și absorbiți, nici ei înșiși nu ar ști să spună. Au dorința de a munci, dar nu pot găsi un sfert de ceas; de a face un serviciu, dar nu au răgazul să-l facă; ajung târziu pretutindeni. Seara nu se pot hotărî să se culce, și totuși veghea nu este încărcată cu nici o lucrare folositoare; dimineața, istoviți, nu se mai scoală, și totuși munca îi presează.

...pentru a-l folosi...

Acești tineri care își pierd timpul sunt atinși, într-o oarecare măsură, de acea boală mintală numită „abulie", sau incapacitatea de a se hotărî. Nu au nici o hotărâre; priviți-i în cea mai simplă și mai materială îndeletnicire, la toaleta lor, de pildă. Ceea ce cere câteva minute le devorează șaizeci. Și tot așa cu restul.

La acești abulici primejdia este mare. Răul poate, într-adevăr, să crească și să aducă urmări cumplite: imposibilitatea de a dobândi vreo situație, de a împlini o funcție; se poate cita cazul unui individ totuși foarte inteligent, care, devenit incapabil să voiască a se pune în pat, cădea de somn la biroul său, unde se regăsea dimineața frânt și tremurând de frig!

Nehotărâtul să prevină răul. La el, starea de rău mintal este la început și, prin urmare, vindecabilă: acul libertății sale nu este „gripat”, este numai puțin ruginit și funcționează cu greutate. Trebuie, pentru a-l ajuta să oscileze, degetul îndrumătorului și sprijinul exigențelor Regulii pentru întrebuințarea timpului.

Acest tânăr trebuie să precizeze împreună cu preotul său toate amănuntele zilei și să fixeze minutele care îi sunt acordate pentru fiecare lucru. Nici mai mult, nici mai puțin. La orice abatere, să-și impună o penitență și să se roage pentru ca Dumnezeu să-i dea puterea de a asculta. Dacă nu izbutește din prima încercare, să nu se descurajeze; căderile să nu-l respingă. Ascultarea față de regulă este singurul leac împotriva acestei lenevii a voinței, care poate, asemenea unui cancer înfricoșător, să roadă, dacă nu este suprimată, toate facultățile sufletului.

...fără a-l risipi

Se recunoaște, din fericire, că printre tineri „abulicii” sunt mai rari decât „voluntarii”. Și totuși acest alt tip nu are mai puțină nevoie de Regula de Viață pentru întrebuințarea timpului, pentru a scăpa de un exces opus care îl pândește.

Acest exces constă în a voi prea multe deodată. Toate întreprinderile nobile ispitesc aceste spirite generoase, toate felurile de bine le solicită. Ar dori să reușească în toate ramurile apostolatului sau ale cunoașterii și să-și înfrumusețeze

viața cu toate resursele artei. Astfel se văd unii tineri înverșunându-se în urmărirea celor mai variate scopuri.

Unul, de pildă, este student la drept. Dimineața, înainte de a merge la curs, a făcut o oră de vioară; se precipită la școală pentru ora opt. La ora nouă este la biroul notarului unde își împlinește un stagiu; acolo copiază câteva acte, dar mai ales pregătește o conferință pentru muncitori, pentru a doua zi; la unsprezece ia o lecție de dicțiune; la amiază se întoarce acasă pentru prânz. Nu a înghițit ultima îmbucătură că pleacă să vadă un prieten împreună cu care se ocupă de organizarea unui meci de fotbal pentru duminica următoare; la ora două se întoarce la birou; momentele libere ale după-amiezii sunt consacrate scrierii unei cărți de arheologie; la ora cinci, curs de drept; de la șase la șapte, lecție de engleză; după cină, reuniune la Societatea de arheologie sau la Conferința Sfântului Vincențiu de Paul, dacă nu cumva la clubul sportiv sau... la lecția de dans! Întors acasă, pe la unsprezece, cum nu a studiat deloc în timpul zilei, își deschide cărțile, nu fără a fi scris totuși câteva scrisori și a fi luat notițe. Pe la ora unu își face rugăciunea și se culcă, sforăie cu pumnii strânși și cu conștiința liniștită după o zi atât de bine umplută!

A doua zi, programul va fi același sau aproape același, numai că lecția de engleză va fi înlocuită cu cea de germană, vioara cu pianul, vizita la prieten pentru fotbal cu vizita la un alt prieten pentru tenis, iar lecția de dicțiune cu un curs de literatură. Zilele urmează zilelor, lecțiile lecțiilor, lucrările lucrărilor. Este o activitate debordantă și fără sfârșit.

Se va spune că acest tablou este exagerat. Nu. Trebuie mărturisit că, în general, tinerii sunt mai puțin agitați, dar se poate afirma că se întâlnesc mulți încă foarte hărțuiți. Cei care erau victimele acestei fragmentări a timpului, ale acestei risipiri a forțelor, nu erau caracterele cele mai puțin frumoase, nici inimile cele mai puțin arzătoare. Cedau entuziasmului irezistibil pe care îl trezea în ei vederea Adevărului, a Frumosului sau a Binelui. Se îndreptau spre ele fără să se gândească la faptul că nu aveau decât un singur trup, un singur suflet și că zilele nu numărau decât douăzeci și patru de ore. Rezultatul unui asemenea avânt este jalnic. Acești mari risipiți rămân mediocri în fiecare lucru. În definitiv, formare nulă, forțe risipite, nimic dobândit: un vernis ascunzând o mizerie intelectuală.

Acestor tineri, îndrumătorul trebuie să le impună, pentru a-i împiedica să se împrăștie, o severă întrebuințare a timpului, care va avea două scopuri: să sacrifice ocupațiile inutile, să oblige la îngrijirea lucrărilor de stare. Să se facă parte sporturilor, artelor de agrement, relațiilor mondene, aceasta este în ordine; dar a neglija datoriile esențiale este o dezordine. De pildă, dacă dreptul este situația aleasă, să facem drept, din toată inima, studiindu-l în profunzime, cu ideea că numai această știință va furniza mijloacele de a realiza idealul familial și de a cuceri influența socială atât de visată!... De atunci, la notar sau la avocat, să copiem acte, să urmărim procedura fastidioasă; în momentele libere, să deschidem explicațiile indigeste ale Codului, relegând distracțiile la orele

când munca va fi terminată și lecțiile învățate. Cum lucrarea va fi terminată mult mai devreme, fiind mai puțin abundentă și mai bine împărțită, tânărul va avea timp să mediteze, să se împărtășească. Va redeveni pios. Astfel, de sus până jos în casa sa, armonia va începe să domnească.

Dar Regula de Viață și Întrebuințarea timpului nu vor avea nici o valoare, nici pentru „abulici", nici pentru „risipiți", dacă aceștia nu sunt desăvârșit ascultători și profund smeriți. Vor fi ascultători dacă au în Îndrumătorul lor o încredere absolută; smeriți dacă primesc să-și sacrifice propriile idei, propriile feluri de a vedea, pentru a se încredința acelora ale preotului „lor". Această filială abandonare va fi mântuirea lor, izvorul măreției lor viitoare și mijlocul de a-și realiza idealul.

A intra în grupări organizate

Dar acest ideal, cât este de greu să-l urmărești singur! Aici, mai mult decât oriunde, unirea face puterea. De aceea, îndrumătorul înțelept va încerca să asigure perseverența tânărului în viața spirituală, făcându-l să intre într-o organizație unde va găsi îndemnul exemplului și întărirea prieteniilor solide.

Asociațiile de tineri îi deschid mai întâi porțile. Puține parohii astăzi sunt lipsite de un grup care să realizeze programul de acțiune catolică.

Orice tânăr doritor să se desăvârșească va găsi în jurul clopotniței sale, sub conducerea preoților săi, camarazi aleși, care îl vor ajuta să-și practice și să-și apere credința. Tinerii noștri rurali și muncitorii noștri să nu șovăie să se afilieze organizațiilor care, sub forme variate, adesea foarte moderne și foarte adaptate, se oferă să-i înroleze.

Cei care sunt siliți, prin studiile lor, să frecventeze capitalele intelectuale, orașele universitare, vor găsi cercuri de studiu sau conferințe întemeiate cu scopul de a grupa în interiorul fiecărei corporații energiile creștine. Această înflorire de opere care s-a dezvoltat în zilele noastre procură studenților care petrec în capitală sau în marile orașe anii lor frumoși un sprijin admirabil în practicarea credinței și în fidelitatea față de regula lor de viață.

Dacă a ținut cu fidelitate la gruparea sa și dacă i-a urmat metodele, tânărul doritor să fie susținut în practicarea regulii sale și dus la Cer de un curent de pietate nu va avea greutate să intre într-unul dintre fluviile de viață creștină care străbat societatea noastră. Acolo, barca sa ușoară va alerga pe firul apei și, vâslaș pașnic, nu va avea, pentru a o ține în direcția cea bună, decât să dea ușoare lovituri de vâslă. Astfel, fără prea multe osteneli, nici primejdii, va ajunge la estuarul care se deschide spre Oceanul fericirii cerești.

CAPITOLUL IV - APOSTOLATUL

Motivele apostolatului

Un tânăr care și-a organizat Viața Liberă după principiile bune nu poate rezista nevoii de a-i invita pe ceilalți să împărtășească fericirea sa. Binele, prin natura sa, caută să se răspândească și să se facă iubit. Cel care a descoperit comoara virtuții și se bucură de ea dorește să-i facă părtași pe cei care îl înconjoară. Iată cum sufletul umplut de un ideal și hotărât la toate jertfele pentru a-l realiza simte în sine însuși o tendință profundă de a exercita Apostolatul. El înțelege că are, față de cei mai puțin favorizați, o datorie pe care se simte împins să o împlinească cu flacăra frumoasei tinereți.

Este, într-adevăr, o datorie, și una dintre cele mai grave. Dacă prima poruncă este aceasta: „Să adori pe Domnul Dumnezeul tău și să-L iubești din toată inima ta", există „o a doua poruncă asemenea celei dintâi", care este aceasta: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți, pentru iubirea lui Dumnezeu."

Rațiunea acestei „a doua porunci asemenea celei dintâi” se înțelege ușor dacă ne amintim că orice om a ieșit din mâinile lui Dumnezeu, „creat după chipul și asemănarea Sa”, și destinat Cerului, fiind răscumpărat de Hristos.

Această filiație divină naște datorii de caritate frățească și universală. Omenirea este o mare familie al cărei Tată este în Ceruri și ai cărei membri trebuie să se ajute unii pe alții.

În această familie există un grup de oameni între care există legături încă mai strânse. El este alcătuit din cei care fac parte din Biserică. În cursul acestui volum am repetat adesea acest adevăr pe care îl învață sfântul Pavel: „Biserica este trupul lui Hristos; Domnul nostru este capul, noi suntem mădularele Sale.”

Dacă în trup există o ierarhie care face ca toate mădularele să fie dependente de Cap, există și o armonie care le obligă să-și concentreze acțiunea pentru a contribui la opera comună. Dacă deci ele trebuie să fie supuse capului: „Să iubești pe Dumnezeu din toată inima ta”, le este deopotrivă necesar să lucreze în acord, ca urmare a unei înțelegeri desăvârșite: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți.” Iată de ce a doua poruncă este asemenea celei dintâi: pentru a asigura viața acestui Trup al lui Hristos care este Societatea creștină.

Aceste idei mărețe și teologice, bine expuse, sunt de natură să entuziasmeze. De aceea, această strălucită elită de tineri, care voiește să rămână curată și să practice fără slăbiciune

exigențele austere ale Regulii sale, nu ar putea șovăi să se avânte cu generozitate pe căile Apostolatului.

Apostolatul camaradului

Primul „aproape” care se înfățișează în chip firesc zelului născând al tânărului este camaradul. Ce câmp de acțiune se oferă activității sale în colțul său de țară, în atelierul său, în cursul său sau în biroul său! Tânărul creștin va descoperi repede diferitele categorii de tovarăși de evanghelizat.

Sunt mai întâi cei care, primind în familie sau la școală o educație catolică, au nevoie numai să fie menținuți în bunele lor sentimente. Sunt apoi cei care, cunoscând odinioară adevăratele principii și trăind după formula lor, au început deja să le arunce peste bord: acestor rătăciți trebuie să li se întindă o mână prietenească pentru a-i aduce înapoi. În sfârșit, sunt cei care au crescut ca niște sălbatici, ignorând totul despre dogmele noastre și despre morală: ei sunt mai numeroși decât ne închipuim, în societatea noastră aflată în retragere spre păgânism; acești nefericiți, lipsiți de lumină, merită să fie compătimiți și, după mijloacele de care dispun prietenii lor, să fie luminați.

Această operă a Apostolatului camaradului, la unul dintre cele trei grade ale sale, se prezintă bunăvoinței tânărului îndrăgostit de apostolat. Dar să ne grăbim a spune: nu oricine este dintr-odată capabil să-l exercite. Ce tact trebuie pentru a te insinua cu blândețe, fără a brusca nimic, în intimitatea unui

individ a cărui familie, educație, deprinderi sunt la antipodul alor noastre! Ce răbdare în acest război de cucerire prin hățișurile de idei false, cu care sunt năpădite atâtea spirite! Această operă cere în apostol o maturitate înțeleaptă, stăpână pe sine, unită cu acea simplitate arzătoare și cu acea spontaneitate cu totul neprevăzută, care fac farmecul tinereții. Dacă nu avem aceste calități, le putem dobândi. Pentru a-l pune pe cititor pe calea care duce la descoperirea lor, ar fi folositor să ne oprim o clipă.

Iubirea, temelia apostolatului

Este cu neputință aici să indicăm amănuntele tacticii de urmat în fiecare caz. Pașii și demersurile de făcut, hotărârile de luat vor trebui cercetate la fața locului, după loc, împrejurări și caractere. Este o chestiune de bun-simț. Dar există un principiu general care domină orice apostolat, și apostolatul camaradului în particular. El s-ar rezuma bine în aceste două cuvinte ale sfântului Augustin: „Dacă iubești și ești iubit, atunci vei face și vei spune ceea ce vei voi."

Necesitatea afecțiunii reciproce, temelie a oricărui zel personal, se înțelege lesne. Nu am repetat oare destul, în cursul volumului de față, că ideea prin ea însăși, deși scânteietoare și prețioasă, cântărește relativ puțin în balanța hotărârilor noastre? Sentimentele care o încastrează vor fi acelea care îi vor da adaosul masei lor.

Un tânăr va putea expune strălucit motivele de a crede în Isus Hristos și de a rămâne curat; elocvența sa nu va avea nici un succes dacă este un indiferent pentru interlocutorul său. „Ce te amesteci? Ocupă-te de ceea ce te privește!" Iată răspunsul, subliniat de un zâmbet, pe care îl va fi câștigat. Dimpotrivă, dacă, cu răbdare, s-a făcut mai întâi apreciat, apoi stimat, în sfârșit iubit; dacă simte că este căutat, că se dorește a i se lua sfaturile, atunci poate începe să vorbească. Ideile pe care le va emite vor avea greutate.

Odinioară era acel negustor care îi prezenta unui client puțin cunoscător un diamant învelit în hârtie. Cumpărătorul nu era deloc impresionat: „Asta e tot?" Acum este bijutierul care îi prezintă aceluiași individ aceeași piatră, minunat montată pe un inel elegant cizelat, vrednic să facă privirile să conveargă spre mâna fericită care va fi împodobită cu el. Iată marele secret al apostolatului: a prezenta cauza lui Dumnezeu în frumusețe, a o face iubită. Dar pentru aceasta trebuie să te faci iubit. Nu se atribuie afecțiunii o parte: când iubești pe cineva, îl iubești întreg, așa cum este, cu felurile lui de a vedea și cu modurile lui de a gândi. De la a iubi convingerile creștine la altul până la a le iubi în sine însuși nu este decât un pas, pe care unii încă șovăie să-l facă, dar pe care mulți îl trec cu voioșie, antrenați în hotărârea lor de atracția de neînvins a sentimentului.

Pentru a se face iubit: a se uita pe sine

Aici, mai mult de un cititor va pune această neliniștitoare întrebare: „Dar cum să te faci iubit de ceilalți?" Să nu se neliniștească: filtrul care cucerește inimile este la îndemâna tuturor; el se numește uitarea de sine.

Dacă există o putere în lume, aceasta este aceea a acestei virtuți prețioase; din nefericire, ea este tot atât de ignorată de public pe cât este de suverană în efectele sale. Dacă tânărul știe să profite de lipsa aproape totală de uitare de sine pe care o constată la ceilalți, pentru a se insinua la ei renunțându-se cu totul pe sine însuși, este sigur că va pătrunde la cine va voi și aproape atât de adânc cât îi va plăcea.

Fiecare se interesează de sine însuși și de ai săi, de fericirea sa personală și de colaboratorii imediați și indispensabili ai acestei fericiri. În afara acestora, nimic nu este de obicei capabil să captiveze spiritul omenesc. Această iubire de sine, așezată în chip providențial în inima omului, este marele stimulent al întregii activități personale și familiale. Dar adesea omenirea exagerează: preocuparea constantă și primordială pe care o avem față de noi înșine și față de ai noștri degenerează adesea într-o idee fixă, care invadează facultatea de a gândi, absoarbe energiile și înăbușă dezinteresarea.

Tânărul apostol să-i ia, așadar, pe camarazi așa cum sunt. Fiindcă le place să nu vorbească decât despre ei înșiși, despre trecutul lor, despre prezentul lor, despre viitorul lor, să-i

asculte, arătând cel mai mare interes pentru istorisirile lor. O reflecție dreaptă, din când în când, o întrebare pentru a conduce conversația sau pentru a stârni noi deschideri, manifestări necruțate ale impresiilor sale: aceasta va fi partea pe care o va lua în convorbiri.

Efectul atitudinii sale nu se va lăsa așteptat: va plăcea să fie frecventat. „Cel puțin cu acesta spui ceva!" Atenția susținută pe care o dă celor ce i se povestesc, râsetele sincere pe care le lasă să izbucnească atunci când lucrul este hazliu, gravitatea cu care primește lucrurile serioase, toate îndeamnă să se intre cu el pe calea confidențelor. În puțină vreme, acest plăcut însoțitor va ști istoriile fiecăruia și își va cunoaște în adâncime lumea. Cum va fi omis să vorbească despre sine însuși și nu-și va fi arătat sărăciile intime, nu se va fi micșorat în ochii celorlalți, ci va apărea cu o anumită autoritate, care va provoca încrederea, apoi adevărata afecțiune. Va avea cineva un necaz? Pe el îl va căuta pentru a i se deschide; lui i se va cere sfat; iar dacă este nevoie de un serviciu, la el se va adresa pentru a-l obține.

A se uita pe sine până la devotament

Atunci uitarea de sine a tânărului va trebui să-și dea dovezile. Căci, pentru a deveni cuceritor de suflete, trebuie să meargă până la devotamentul practic. A primi să facă un demers penibil, a-și impune o pierdere de timp, o muncă suplimentară sau chiar a sacrifica puțini bani pentru a ușura o strâmtorare: iată ceea ce zelul apostolic nu trebuie să se teamă

a împlini. În schimbul acestor bune servicii aduse cu o dezinteresare totală din partea omenească, dar cu o geloasă interesare din partea supranaturală, sufletele vor putea fi cumpărate, cu condiția să se aștepte cu oarecare răbdare ceasul de a percepe dobânzile plasamentului său.

Va veni momentul în care această inimă înlănțuită de atâtea legături afectuoase se va lăsa trasă de ele, nu fără o voioasă docilitate, precum capra, pentru a folosi comparația sfântului Augustin, se lasă atrasă de ramura care i se prezintă spre păscut, fiindcă aceasta îi face plăcere: „Ne lăsăm trași de iubire, ne lăsăm trași de legăturile inimii."

Acesta este farmecul care cucerește. Nu este arătat destul tinereții. Nu i se repetă îndeajuns minunile acestei smerenii practice care este uitarea de sine. De altfel, dacă tinerețea ar observa, nu ar fi remarcat fără greutate că ea însăși a suferit mai mult de o dată atracția de neînvins a acestei virtuți? De ce aveau tinerii atâta avânt să alerge spre cutare preot pe care îl iubeau profund, căruia i se deschideau atât de ușor și de la care primeau cu docilitate sfaturile? Oare nu fiindcă acest desăvârșit îndrumător era cu totul și exclusiv ocupat de interesele copiilor săi? „Cum vă merge?... Sănătatea?... Treburile?... Pietatea?... Încercările?..." Preotul asculta cu atenție, fără nici o mișcare de nerăbdare când explicațiile se prelungeau. Vizitatorul încerca senzația că era singurul din lume care îl interesa. Toate serviciile spirituale și temporale i le cerea: dacă erau posibile, erau acordate. Se retrăgea înflorit la suflet, adesea fără să se gândească măcar că acest om caritabil avea o

sănătate, interese materiale, preocupări personale, atât de mult toate acestea cădeau în uitare îndată ce îndrumatul apărea.

Acest farmec cuceritor, a cărui putere supranaturală sfințea tinerețea, s-ar fi risipit dacă acest preot ar fi acționat asemenea atâtor oameni de lume cărora le place să vorbească despre ei înșiși. Cu acești oameni nu poți strecura un cuvânt. De la primele fraze, îi taie vorba interlocutorului și, apucând îndată prilejul de a se pune în scenă, îl țin sub avalanșa povestirilor lor! Dacă insiști să exprimi la rândul tău vreo idee, profită de o pauză pentru a relua, cu multe amănunte, narațiunea întreruptă a isprăvilor sau a bolilor lor... Rezultatul este limpede! Ieși de acolo cu urechile asurzite și capul obosit, jurând că nu te vei mai întoarce decât cât mai rar cu putință.

Tinerețea să se gândească bine că dezgustul pe care îl simte față de oamenii stăpâniți de demonul „eu-eu-eu" îl produce ea însăși dacă este egoistă. Dimpotrivă, atracția pe care a suferit-o spre cei care se uită pe sine o exercită dacă, la rândul ei, știe să se uite pe sine. Apostolatul are acest preț.

Dar și ce răsplată își atrage! Printr-o milostivă bunătate a Providenței, care a prevăzut cu înțelepciune această întoarcere a lucrurilor, această cucerire dezinteresată a aproapelui devine pentru autorul ei cea mai bună garanție a mântuirii. Sfântul Iacob lasă să se înțeleagă că oricine salvează sufletul fratelui său îl salvează pe al său. Nici un titlu nu este mai capabil să dobândească milostivirea divină decât acela de a-I procura aleși. Tânărul zelos găsește prin Apostolat un har special de

perseverență în bine, de groază față de păcat și de înaintare în virtute. Dacă îi este cât de puțin credincios, își pregătește o viață curată și o veșnicie fericită.

Această doctrină a fost exprimată de sfântul Ioan într-un cuvânt de o imensă întindere: „Noi am trecut de la moarte la viață, fiindcă îi iubim pe frații noștri." Adevăr care se realizează în fiecare zi în chip experimental. Câți tineri au fost smulși din primejdia tovarășilor desfrânați, a femeilor perverse, a teatrelor și a cărților, fiindcă, înverșunându-se asupra sufletului unui camarad, nu îl puteau sfinți decât rămânând uniți cu Isus Hristos?

Apostolatul celui nefericit

Uitarea de sine va trebui să-l aducă pe tânăr, liber în inițiativele sale personale, să se ocupe și de săraci. Departe de a dăuna binelui făcut camarazilor, apostolatul celui nefericit este, dimpotrivă, un nou stimulent pentru practica devotamentului.

Cel care nu a văzut mizeria de aproape, nu a pătruns în cocioabe, nu a cunoscut strâmtorările înspăimântătoare ale familiilor pradă tuturor felurilor de rele, este lipsit de o experiență necesară vieții sociale. Frecventarea săracului este prea formatoare pentru a fi neglijată.

Ea dă o lecție perpetuă egoismului. Oricât de amabil ar fi cu camarazii, oricât de uitător de sine ar putea fi în raporturile

zilnice cu prietenii, tânărul de 18 până la 20 de ani este în mod firesc un om fericit că trăiește, care ar gândi, fără a raționa prea mult această idee, că întregul pământ împărtășește bucuria lui de a exista. Când mănâncă cu mare poftă, nu-și închipuie că alții sunt flămânzi, iar când izbucnește în râsete zgomotoase, nu bănuiește că sunt oameni al căror răgaz este acela de a plânge. Dacă nu a fost niciodată pus față în față cu suferința trupească și morală, niciodată, prin sine însuși, nu o va înțelege. Va avea despre ea o știință teoretică, după ceea ce spun cărțile, ziarele sau predicatorii; dar nu va avea impresia simțită care face să se nască mila și dorința de a ușura nenorocirea. În această privință i s-ar putea întâmpla să aibă idei foarte frumoase, dar fără greutate asupra libertății, fiindcă sunt izolate de sentimente. Or, trebuie ca dragostea față de săraci să fie o virtute a tinerilor, dacă voiesc să fie, în societate, oameni compleți.

Una dintre primele griji ale începătorului în Viața Liberă va fi, așadar, să caute a intra în legătură cu vreo strâmtorare. Uneori mizeria va veni de la sine să i se ofere: să nu o respingă! Alteori, și acesta este cazul obișnuit, va trebui să-i iasă în întâmpinare. Un mijloc excelent de a o întâlni este afilierea la o societate a Sfântului Vincențiu de Paul. Aceste asociații atât de cunoscute oferă toate garanțiile. Ele se însărcinează să aleagă nenorocirile, pe cele adevărate, pe cele care merită să fie ajutate: donatorul are siguranța că nu-și plasează rău milosteniile. Ele susțin perseverența începătorului prin sfaturile lor înțelepte, prin regula lor atât de măsurată și prin

exemplul membrilor mai vechi: noul venit are, așadar, toate șansele de a nu se descuraja în exercițiul foarte ingrat al vizitei la domiciliu. Ele procură subvenții pentru a veni în ajutorul familiilor sprijinite: punga tinerilor, de obicei puțin bogați, nu va avea deci de suportat o povară peste măsură.

Este de dorit ca aceste grupări pioase, destinate să ușureze mizeriile, să se înmulțească în orașele noastre și în toate acele centre rurale unde este cu putință să fie întemeiate. Ce bine ar dobândi tinerii din ele! Vizitându-i cu fidelitate și generozitate pe săracii lor, îi iubesc; învață astfel să aplice în viața lor legea indispensabilă a milosteniei, care „răscumpără mulțimea păcatelor".

Dar, pe lângă aceste lecții esențiale pe care le rețin cu credință și pietate, ei găsesc în cenaclul lor cea mai curată veselie și cea mai voioasă deschidere sufletească. Este o sărbătoare, în fiecare săptămână, să se regăsească. După reuniunea condusă metodic și urmărită cu atenție, adesea se distrează sau cântă. Iarna, se organizează o ședință în folosul săracilor, în care talentul fiecăruia este pus la contribuție. Este o minune să vezi înțelegerea pentru bine și avântul acestor plăcuți tovarăși: ei au învățat iubirea săracului și, împreună cu iubirea săracului, întrebuințarea banului.

Întrebuințarea banului: nici avar, nici risipitor

Căci nu este o știință mică aceasta. Teoriile despre devotament și uitare de sine, frumoasele hotărâri de

generozitate, vin uneori să se nimicească pe închizătoarea portmoneului! Portmoneul, iată un mic obiect în folosirea căruia se poate cădea în două defecte, unul tot atât de urât ca celălalt: ori nu știi să-l deschizi, ori nu știi să-l închizi: avariția și risipa.

S-ar crede că avariția nu este niciodată fapta unui tânăr. Să nu ne amăgim: a fost văzută, și nu întotdeauna la cei mai puțin bogați. Sunt părinți care, departe de a-i învăța să dea, i-au învățat pe copiii lor cum să rețină. Adesea fiii au profitat de lecție; sunt interesați. În afară de bănuțul de la colectă, nu îi veți vedea niciodată făcând milostenie. Ei lipsesc de la o datorie gravă. Nu ne putem împiedica să gemem gândindu-ne că această urâtă cupiditate paralizează în ei cele mai strălucite calități și că vor trece prin lume pe lângă influența socială pe care ar fi putut-o exercita! Creștinul caritabil, care știe să împartă din bunul său, poate deveni primarul comunei sale, regele uzinei sale, prietenul tuturor. Răpitorul care își păstrează monedele pentru sine se face pur și simplu detestat. El leagă de persoana sa anatema cumplită pe care Domnul nostru a repetat-o de atâtea ori: „Vai vouă, bogaților." Avariția este un defect care crește repede. Încă de la intrarea în Viața liberă trebuie prevenită. Apostolatul săracului este cel mai bun mijloc de apărare împotriva ei.

El este și o pavăză împotriva excesului opus: risipa, viciu mult mai comun la tineri. Se cheltuiește fără socoteală și pentru nimicuri. „Banul este rotund, ca să se rostogolească." Se va cumpăra fără discernământ tot ceea ce se vede. Se va fi gata să

se plătească prietenilor, care de altfel o știu bine, ceea ce le va face plăcere: un aperitiv, un loc la cinematograf. Resursele se duc acolo... fericit încă dacă nu se fac datorii. Se trăiește nepăsător, mâncând, bând, risipind, repetând în mijlocul râsetelor: „După mine, sfârșitul lumii!”

Sunt asemenea cheltuitori pe care apostolatul săracului i-a îndreptat. Buni în fond, căci înclinația de a scoate bani arată mai degrabă o inimă dezlipită și o anumită uitare de sine, acești copii au simțit, lângă patul unui sărac bătrân și paralizat sau într-o cocioabă rău mirositoare care cuprindea cinci ori șase locuitori roși de tuberculoză, un foarte viu sentiment de rușine. Aceste mizerii le reproșau nepăsarea. Generozitatea lor nativă se răzvrătea împotriva rătăcirilor în care se lăsase dusă; înțelegeau că larghețile lor fuseseră prost așezate.

Dintr-odată, acești risipitori, golindu-și pe loc portmoneul pe masa murdară, luau loc printre cei milostivi și coborau treptele șubrede ale scării negre cu mintea plină de lumină asupra artei de a da. Această viziune valorează cât multe predici. Ea constituie o învățătură puternică pentru tineri, pentru a începe să-i instruiască asupra doctrinei atât de delicate și atât de grave a bogăției.

Folosul săracului și al bogatului

Căci va trebui totuși, într-o zi sau alta, să tragă din această lecție concretă pe care au primit-o în vizitarea săracilor învățătura pe care ea o cuprinde. Vor pricepe încetul cu

încetul întinderea extraordinară a acestui cuvânt al Domnului nostru: „Pe săraci îi veți avea totdeauna printre voi.” Săracul, într-adevăr, este de o indispensabilă utilitate socială: fără el bogații ar fi pierduți din punct de vedere economic și spiritual. Într-adevăr, dacă nu ar exista săraci care să consimtă să lucreze cu osteneală, să învețe meseriile și să le exercite pentru a-și câștiga viața, bogații ar muri lipsiți de obiectele cele mai necesare; dacă nu ar exista săraci care să procure celor ce posedă ocazia dezinteresării, a devotamentului și a tuturor virtuților caritabile, bogații și-ar împietri în chip vinovat inima în lux și desfătare. Trebuie deci să existe săraci pentru a-i salva pe bogați.

Dar, de asemenea, acesta este reversul medaliei, trebuie bogați pentru a-i salva pe săraci din punct de vedere economic și spiritual. Fără deținători de rezerve puternice, munca nu ar avea nici mașini, nici localuri, nici materii prime, într-un cuvânt nici un capital pentru a se exercita; fără bogații buni, săracul ar crește în ignoranță, apoi, devenit bolnav, bătrân, doborât de încercare, ar pieri de mizerie morală și materială. Bogatului îi revine să-i procure pâinea zilnică, a sufletului și a trupului.

Iată ce înțeleg tinerii care știu să-și raționeze caritatea. Ei au citit, în vizitele lor la domiciliul mizeriei, cea mai frumoasă respingere care poate fi în lume a teoriilor crude și egoiste ale socialismului, care aleargă după această himeră: a face pe toată lumea fericită, suprimând în același timp bogăția și sărăcia.

Apostolatul social

Ideile tânărului asupra acestor Adevăruri se vor preciza și mai mult dacă va consimți să se devoteze unui alt fel de apostolat: Apostolatul Social.

Este o datorie pentru el să exercite o influență. Ea trebuie să fie proporționată cu inteligența, talentul, funcția, averea. Nimeni nu are dreptul să se dezintereseze de aceasta; fiecare este obligat, după mijloacele sale, să „treacă făcând binele".

Din nefericire, egoismul și teama de efort sunt atât de mari la un anumit număr de tineri, încât preferă liniștea lor grijii pentru ceilalți. Se muncește cu înverșunare, fără a vedea în starea de viață altceva decât un câștig de pâine. A-ți face o situație este un mijloc de a te îmbogăți, dar nu de a dobândi o autoritate. Astfel, când cineva va fi stabilit, va lăsa apa să curgă pe sub pod, nu se va amesteca în nimic. Dacă clerul parohial vine să-l roage pe acest doctor devotat, pe acest agricultor important, pe acest negustor reputat să-l ajute pentru succesul patronajului sau al școlii; dacă îi cere numele pentru grupările de Acțiune Catolică, răspunsul va fi invariabil același: „Dacă vreți milostenia mea, iat-o; nu așteptați de la mine nimic altceva."

Se asistă la adevărate dezastre sociale. Acești oameni inteligenți, absorbiți poate în momentele lor libere de ocupații foarte secundare, precum creșterea rațelor, a bibilicilor sau chiar simpla colecționare a timbrelor poștale, își cheltuiesc

activitatea în pură pierdere, în timp ce, dacă ar fi înțeles puterea influenței, ar fi regii ținutului. În acest timp, fiii unor nenorociți crescuți laic, primariști abia știind să citească, sectari înverșunați, propagându-și teoriile pe sub mantaua hornului, vor veni să bată în breșă influența celor care ar trebui să fie apărătorii ordinii și ai religiei. Se va geme... se vor căuta cauzele acestui eșec neașteptat al apărătorilor dreptului și ai adevăratei libertăți: ea este ușor de descoperit în defecțiunea celor care ar fi trebuit să conducă lupta.

Au fost deplânse prea multe asemenea catastrofe. Franța și Biserica le-au plătit prea scump. Pentru a le evita de acum înainte, trebuie ca toți cei care au fost bine crescuți, care luptă pentru a-și păstra onoarea și demnitatea și care muncesc pentru a cuceri o situație, să învețe încă de la începutul Vieții lor Libere necesitatea unei acțiuni roditoare și valoarea influenței.

Patronajul

Apostolatul social se prezintă mai întâi sub o formă foarte accesibilă tinerilor și, în același timp, atrăgătoare pentru ei: sunt reclamați cu stăruință în Patronaje. Nu există vicar de parohie care să nu aibă ambiția de a poseda, pentru a-l ajuta joia sau duminica, lângă cetele mișunătoare și turbulente, câteva concursuri serioase. Chemarea acestor preoți devotați să nu rămână fără răspuns. Tinerii să accepte, cel puțin, să vină să facă o vizită la patronaj. Cei mai mulți vor fi cuceriți de operă după această primă vizită.

Când vor fi văzut acest mic popor, cu chip ștrengar, alergând în jurul lor, invitându-i să se joace și arătându-și bucuria de a fi obiectul atențiilor celui mare, nu se vor putea împiedica să se atașeze de acești copilași. Curând, dacă vor continua să frecventeze acest patronaj, își vor da seama de groaznica rană care roade în ceasul de față sufletul francez: ignoranța religioasă. Vor constata că mulți dintre fiii familiilor țărănești și muncitorești, crescuți fără religie, nu știu nici măcar un cuvânt de rugăciuni! La vârsta la care acești copii încep să urmeze catehismul, adică la opt sau nouă ani, mulți nu recită încă Tatăl nostru! Părinții au cu totul altceva de făcut, învățătorii aproape nu se ocupă de aceasta. Dacă acești părăsiți nu i-ar fi întâlnit pe membrii patronajului, poate nu ar fi știut niciodată să se roage.

Când tânărul curat și pios, care Îl iubește sincer pe Dumnezeu, descoperă această mare mizerie a ignoranței grosolane în aceste generații care sunt Franța viitoare, zelul său se aprinde și jură să se înhame la această operă socială atât de prețioasă a mântuirii copilăriei populare.

Fericiți cei care au luat această hotărâre! Vor împlini un bine imens. Dar cel mai mare folos va fi probabil pentru ei înșiși. Am văzut că băiatul de optsprezece ani, ieșit din colegiu îndopat cu „știință-de-bacalaureat", nu știe aproape nimic simțit și personal despre sfânta noastră religie; cu atât mai mult muncitorul sau țăranul, lansați în viață înainte de cincisprezece ani, înzestrați cu certificatul lor de studii, sunt încă și mai vag înștiințați despre tainele credinței. Dar iată că

deodată acești tineri, presați de descoperirea neașteptată a sărăciei religioase a sufletului popular, simt necesitatea de a deveni profesori și Maeștri. Trebuie deci ca, dintr-odată, să știe ceva mai precis și mai bine asimilat decât ceea ce le-a fost de ajuns până acum. În chip firesc, vor scoate din fundul dulapului vechiul lor catehism, poate rezumatele lor de Instrucție Religioasă, pentru a le răsfoi.

Atunci vor avea o impresie curioasă, pe care orice profesor a încercat-o într-o zi: vor citi ceea ce studiază în vederea unei predări într-un cu totul alt fel decât citeau ceea ce studiau pentru a învăța pentru ei înșiși. Fiecare adevăr le va apărea sub un aspect de utilitate concretă și se va impune cu o forță presantă pe care nu o descoperiseră până atunci. Dorința arzătoare de a răspunde nevoilor unui tânăr auditoriu îi va face să simtă puterea dogmelor și a moralei asupra vieții și fericirii omenești. Interesul celorlalți îi va fi făcut să-l priceapă pe al lor propriu: vor gusta religia și îi vor înțelege indispensabila necesitate practică în viața lor personală, gustând-o și înțelegând-o pentru viața celorlalți!

Vechiul proverb se va aplica acestui caz al profesorilor improvizați: „Dacă voiești să fii savant, citește; mai savant, scrie; foarte savant, învață pe alții." Învățarea catehismului la patronaj le va fi procurat știința iubită și entuziastă a Religiei noastre! În balanța libertății lor, diamantul Credinței se va fi înconjurat, ca urmare a actului de caritate împlinit față de copilăria ignorantă, cu un aur strălucitor și greu, care va ține

de acum înainte acest ac, poate atât de independent până atunci, adânc înclinat în adorația divină.

Iată care ar fi visul: să vezi tinerețea instruită și creștină devotându-se mântuirii celeilalte. Ne plângem că legile nelegiuite au creat două Franțe: aceea care nu se mai roagă, alături de aceea care continuă să creadă și să se roage. Mijlocul de a reconstitui unitatea seculară a sufletului național nu ar fi oare în acest act de iubire supremă al tinereții noastre catolice, aplecându-se spre sora sa dezmoștenită pentru a-i comunica Credința și fericirea sa?

În rândurile precedente era vorba despre tinerii care se devotează pentru a supraveghea patronajul celor mici. Dar nu trebuie oare să vorbim acum despre cei care fac parte din patronajul celor mari? Ce operă admirabilă este și aceasta! Ea grupează în jurul preotului, seara și duminica, tinerețea muncitoare, pentru a o învăța să-L iubească pe Dumnezeu, procurându-i totodată camarazi excelenți și cele mai atrăgătoare divertismente. Un muncitor, un țăran, un funcționar creștin trebuie să facă parte din ea. Vor găsi în această societate două avantaje: un sprijin pentru propria lor perseverență și prilejul de a exercita asupra camarazilor o acțiune roditoare.

Nimic nu este mai întăritor decât să vezi tineri devenind, în aceste opere atât de prețioase, colaboratorii preotului, pentru a-l ajuta să facă respectată disciplina, să întrețină spiritul bun, să mențină moralitatea conversațiilor. Ce bine poate împlini

un tânăr inteligent și zelos în acest mediu unde întâlnește atâtea suflete care au primit atât de puțin! Cei care au mai mult să se străduiască să-i umple pe ceilalți din plinătatea lor de har și de iubire de Dumnezeu: acesta este un apostolat însuflețitor.

Presa

Dorința de a face cunoscut adevărul nu va putea adormi în adâncul inimii tânărului când împrejurările vieții, îndepărtându-l de patronaj, îl vor fi silit să nu se mai ocupe de el. Va căuta alte mijloace de a-și răspândi nobilele idei, nu numai printre copiii care sunt ignoranți, ci și în mediile muncitorești, țărănești sau chiar burgheze, care nu sunt mai puțin astfel.

Apostolatul care i se va oferi în acel moment va fi acela al Presei.

Convins de necesitatea de a răspândi lecturile sănătoase în toate mediile, tânărul creștin trebuie mai întâi să-și impună lui însuși, ca regulă absolută, să nu citească niciodată publicații antireligioase. Sub nici un pretext nu-și va da banii dușmanului, care ar turna din ei gloanțe și obuze împotriva lui. Se întâlnesc copii excelenți a căror conștiință asupra acestui punct este prea largă. Ah! desigur, cu condiția să aibă hotărârea fermă de a nu recidiva, nu li se face o crimă din faptul că, împinși de curiozitate, au parcurs unul dintre acele ziare în care, de altfel, de data aceasta, din întâmplare, poate

nu au văzut mare rău. Dar li se reproșează că cedează ispitei reînnoite în fiecare zi și devorează cu înverșunare cotidianul ipocrit pe care îl găsesc acasă! Căci sunt părinți — această constatare este sfâșietoare — care se spun catolici, chiar practicanți, și care nu au înțeles încă primejdia atroce a ziarului neutru sau anticreștin, fie el, în formă, politicos față de ideile noastre! Acești părinți nu bănuiesc pustiirea pe care o săvârșesc în copiii lor!

Așadar, tânărul își va interzice aceste feluri de foi; dacă le vede în casa sa, își va începe apostolatul lucrând cu dibăcie la înlocuirea lor cu altele pozitiv catolice, apoi se va strădui să răspândească Presa bună în jurul său. Pentru a ajunge la acest scop, va consacra bani, timp și talent.

Bani... va găsi el mijlocul de a economisi vreo mică sumă, fie și numai din țigările sale, pentru această operă primordială. Dacă catolicii ar înțelege o dată pentru totdeauna că adevăratul interes personal, familial și francez este intim legat de succesul doctrinelor sănătoase, Presa Catolică nu ar duce niciodată lipsă de resurse. Aceste adevăruri tânărul va ști să le răspândească, dăruind acestui Apostolat puțin din timpul de care dispune, pentru a-i vizita pe oamenii susceptibili de a se abona... întreprindere delicată și dificilă, dar care nu depășește puterile celor mai mulți tineri serioși care au convingeri solide în adâncul inimii.

Aici zelul nu se va opri întotdeauna. Uneori va trebui să încerce să meargă mai departe. De ce aceia care au idei și știu

să le exprime nu ar lua condeiul pentru a le expune și a le răspândi? Talente s-ar descoperi, alergând în ajutorul cauzelor pe care le susținem. Cine ar fi gândit că micul funcționar care era Veuillot avea să devină un ilustru jurnalist? Apărători, și dintre cei mai buni, ne-au venit nu numai din drept, din medicină, din industrie, ci și, cu ce succes, din fermă și din atelier. Activitatea socială a tinerilor nu va fi niciodată prea mult încurajată să se dăruiască din belșug.

Dacă tânărul nu poate scrie, de ce nu ar vorbi? În unele centre, oameni activi ai operelor au format Conferențiari populari care, în general, obțin cel mai mare succes. I-au găsit printre tinerii din orașe și de la țară, dintre care unii au descoperit un minunat talent.

În mai multe centre importante, organizații foarte bine concepute de Conferințe Populare funcționează cu regularitate și produc roade mângâietoare. Nimic nu le lipsește, nici răbdarea îndrumătorilor, nici caritatea doamnelor patroane, nici talentul cântăreților. O singură categorie de colaboratori ar oferi, se spune, oarecare dificultate la recrutare: conferențiarii. Nu pentru că ar lipsi talentele, ci se pare că la tineri timiditatea este atât de mare încât este greu să-i lansezi. Și totuși, ce foloase de toate felurile ar avea să se desăvârșească în arta elocvenței! Dacă pana este puternică, cuvântul este încă și mai puternic. Cuvântul este lava caldă și curgătoare care iese din vulcan; cartea sau ziarul o conține, dar încremenită și răcită. Marele mijloc al apostolatului a fost întotdeauna cuvântul: „Credința intră prin auz. Cum o vor face să fie

auzită dacă nu este predicator?” Trebuie ca tinerii zeloși, convinși de aceste adevăruri, să fie arzători în a se dezvolta în această artă puternică, pentru a putea cuceri mulțimile.

Dar să nu cerem prea mult. Tânărul care voiește să-și consacre Viața liberă binelui să-și aleagă felul de apostolat. Cel mai bun este acela care răspunde cel mai bine gusturilor, ideilor, aptitudinilor sale. Are de ales. Important este să-și cheltuiască ardoarea în slujba lui Dumnezeu și a aproapelui; aceasta va fi cea mai sigură cale de a lucra pentru sine însuși.

PARTEA A TREIA
CĂSĂTORIA

CAPITOLUL ÎNTÂI
Noțiunea iubirii

CAPITOLUL II
Instruirea pentru căsătorie

CAPITOLUL III
Alegerea logodnicei

Căsătoria

Anii Vieții Libere au trecut repede, ca un vis, lăsând în amintirea tânărului care a știut să lupte un farmec straniu. Ani de progres intelectual, moral și religios, ei au fost cu adevărat gustați. Personalitatea s-a afirmat, situația s-a conturat, omul s-a format treptat în acel adolescent care intra în viață fără barbă și naiv. Acum este cineva, și trebuie să se țină seama de el.

Tocmai fiindcă omul s-a dezvoltat, va trebui să se gândească să împlinească marele rol social rânduit bărbatului, acela de soț și de tată. Ceas important și solemn. Dintre toate hotărârile de luat până atunci, aceasta este cea mai gravă; dintre toate alegerile de făcut, aceasta este cea mai grea în urmări. În acest moment, tânărul caută cu aviditate sfaturi și lumină. Fericit acela care găsește lângă el, în această clipă, călăuza și sprijinul pe care le merită.

Dacă volumul de față ar putea veni în ajutorul sufletelor aflate în căutarea adevăratului drum la această răscruce complicată a

căilor existenței! Această mică carte ar voi să risipească prejudecăți, să ajute conștiințele să se lumineze, să-i călăuzească pe tineri în căutarea aceleia care le va împărtăși viața. Sarcină delicată, dar cât de folositoare! Capitolele care urmează vor întreprinde să o ducă la bun sfârșit: să nădăjduim că vor reuși.

CAPITOLUL ÎNTÂI - NOȚIUNEA IUBIRII

Adevărata iubire

Iubirea este marele mobil care pune în mișcare libertatea. Omul trăiește, luptă și moare pentru ceea ce iubește. De felul în care va înțelege iubirea va depinde întreaga întrebuințare pe care o va face de voința sa.

Cei cărora le-a fost dat să înțeleagă iubirea adevărată și desăvârșită, care constă în a iubi ceea ce este în mod esențial vrednic de iubire, Frumusețea dumnezeiască, au fericirea de a gusta pacea supremă, „care covârșește orice simțire", izvorâtă din unirea inimii, a spiritului și a libertății lor cu Dumnezeu.

Să se citească scrierile Sfinților: ele sunt revărsări de iubire și, prin aceasta însăși, de fericire; sfinții au fost, chiar încă de aici de jos, fericiți: „Sunt copleșit de bucurie în necazul nostru", spunea sfântul Pavel; toți ceilalți au repetat aceasta după el.

Dar acest har al vocației nu a fost vestit decât celor „care aveau urechi de auzit”; mulțimea neamului omenesc nu înțelege nimic din această taină a adevăratei iubiri, care se înalță direct la Dumnezeu, disprețuind creatura.

Cei mai mulți oameni nu sunt capabili să-L iubească pe Dumnezeu decât simțindu-se atrași către El prin cărările iubirii omenești. A tinde către Dumnezeu împlinindu-și rolul social împreună cu o soție și cu copii, aceasta este soarta aproape tuturor. Inima lor merge mai puțin direct către Dumnezeu, fiindcă este „împărțită”; dar aceasta se întâmplă printr-o fericită împărțire, care îngăduie purtarea de către mai mulți a poverii virtuții, prea grea pentru umerii unuia singur.

Dar pentru ca iubirea omenească să ducă la Dumnezeu și să nu-i abată pe creștini de la drumul lor, trebuie să fie ceea ce trebuie să fie. Or, nu există lucru în jurul căruia patima să fi acumulat atâtea prejudecăți. Puțini oameni, înainte de căsătorie, cunosc pe deplin sensul iubirii; puțini i-au aprofundat noțiunea.

Este necesar ca tânărul, ai cărui ochi caută deja să deslușească, printre tinerele fete care îl înconjoară, pe aceea pe care o va alege, să fie foarte bine avertizat asupra noțiunii iubirii.

Falsa iubire

Cele mai multe dintre aprecierile pe care tânărul le-a auzit rostindu-se au contribuit la a-i da o idee falsă despre iubirea pe care trebuie să o aibă pentru viitoarea sa logodnică.

În mediile mondene, iubirea este înjosită. În jurul ei se creează o echivocitate cumplită, încercându-se asimilarea iubirii omenești cu iubirea dobitoacelor. Dobitoacele, neavând nici inteligența care îngăduie înțelegerea finalității faptelor, nici libertatea, izvor al responsabilităților, nici sensibilitatea aleasă a inimii, sunt reduse, în viața lor conjugală — dacă acest cuvânt nobil poate fi folosit aici — la simplul exercițiu al organelor trupești, fără ca vreun sentiment sau vreun ideal să vină să înalțe această funcție pur animală. Astfel, nefiind călăuzite de legea morală, ci mișcate numai de legea fiziologică, ele se împerechează la întâmplarea întâlnirilor, fără pudoare și fără noblețe.

Iată idealul pe care îndrăznesc să-l propună tânărului ce se pregătește pentru rolul său familial oamenii care, chipurile, „au trăit". Această eroare, care ar putea fi numită eroarea iubirii bestiale, străbate lumea.

Sub forme poate destul de politicoase, se lasă să se înțeleagă că idealul visat pentru omul care aspiră să trăiască fericit ar fi această dulce libertate a dobitoacelor, care le îngăduie să-și potolească instinctele când le place, fără nici o rușine, fără mustrare și, mai ales, fără grija familiei viitoare, care, aproape îndată ce se naște, va fi părăsită de femelă.

Fără a formula brutal aceste teorii, conversațiile pe care tinerețea este expusă să le audă sunt, în fond, impregnate de acest libertinaj care urmărește două scopuri: să exalte plăcerea grosolană și să-l elibereze pe om de îndatoririle paternității.

Aceste tendințe ale spiritului monden, pe care adolescentul cu inimă delicată poate că nu a știut să le analizeze desăvârșit pe când frecventa o societate care păstrează încă un anumit respect al convenienței, îi apar lipsite de orice fard și în toată grozăvia lor de îndată ce intră în cazarmă.

Acolo, trivialitatea nu va mai avea margini, iar ideile iubirii bestiale vor domni ca stăpâne.

Nu este mică mirarea tânărului rămas curat, obișnuit să-și așeze sentimentele cu mult deasupra acestor murdare grosolănii, când aude, de la intrarea sa în dormitorul comun, discuțiile camarazilor. Se poate spune că, în acest mediu, toate manifestările gândirii dansează în cerc în jurul plăcerii iubirii bestiale. Cuvintelor celor mai obișnuite și mai nevinovate li se atașează un dublu sens, care creează imaginea și amintește vreo grosolănie. Acolo unde nu mai există un cuvânt destul de crud, argoul inventează un termen care adesea face carieră și circulă din gură în gură.

În timpul războiului, aceste expresii se transmiteau de la un capăt la altul al frontului aproape cu repeziciunea ordinelor privitoare la asalt. Trebuie mărturisit că limbajul „poilu”-lui a

făcut, sub obuze, câteva descoperiri viguroase; dar, alături de acestea, ce acumulare de grozăvii în jurul aceluiași subiect!

Când pătrunde în această atmosferă nouă pentru el — dacă nu iese dintr-un atelier sau dintr-un birou unde a auzit deja lucruri și mai rele — tânărul nu mai știe și nu mai îndrăznește să vorbească. Pentru o frază foarte simplă și corectă pe care a rostit-o, i-a văzut pe cei vechi zâmbind. De acum înainte se teme de toate cuvintele. Până va învăța limba, se va teme de acest succes al ilarității.

La aceste conversații care celebrează actul voluptuos în hidoșenia lui și îl descriu ca pe însuși centrul în jurul căruia gravitează existența omenească, redusă la această unică mângâiere în nenorocirile sale, se adaugă exemplul anumitor camarazi care, slabi, insuficient avertizați sau chiar avizi de plăcere, se lasă antrenați și devin, la rândul lor, apologiști, în aparență convinși, ai iubirii grosolane.

Această educație pe dos nu produce, în general, o impresie foarte profundă asupra noului recrut care a primit o bună pregătire morală. În timpul retragerii foarte importante care i-a precedat chemarea sub drapel, preoții-îndrumători i-au vestit toate aceste mizerii de limbaj și de purtare. „Bobocul" le găsește așa cum se aștepta și nu se arată prea surprins. Mai ales dacă găsește în cazarmă câțiva camarazi de colegiu sau de patronaj, este sigur că nu se va scufunda în practica nerușinată a voluptății bestiale.

Dar, dacă scapă din acest infern moral nevătămat în ceea ce privește trupul și chiar în ceea ce privește esențialul curăției sale, tânărul va ieși aproape inevitabil cu delicatețea sufletului tocită și cu noțiunea iubirii falsificată. Tot auzind aceste lucruri, va sfârși prin a crede că iubirea este o chestiune pur senzuală și că plăcerea trupească pe care o procură este fericirea supremă; că, pentru că a fost amânată un timp, această fericire nu trebuie mai puțin să rămână gândul dominant al celui care visează să se căsătorească.

Căsătoria a devenit, în judecata sa, vălul legal al unei desfătări revărsate și fără frâu, un fel de desfrâu legitimat, din care trebuie alungată orice idee stânjenitoare, mai ales aceea a familiei.

Întors în viața civilă, soldatul de ieri va răspândi aceste maxime în jurul său; vai, poate chiar va trăi după ele. Dacă se dedă lecturii, teoriile sale false se vor înrădăcina și mai mult în inteligența sa. Cum se crede, în calitate de fost militar, autorizat să citească orice, va constata repede că literatura contemporană este, în mare parte, glorificarea actului voluptuos. Dacă ar fi să-i credem pe mulți dintre romancierii noștri, pe mulți dintre poeții noștri, scopul cel mai înalt și mai nobil pe care și-l poate propune o ființă omenească este satisfacerea unui instinct pe care îl avem în comun cu animalele.

Fie că această glorificare este învăluită în florile stilului și în farmecul imaginației, fie că este expusă în înfricoșătoare

grosolănii, această literatură, otrăvitoare publică, va fi sfârșit prin a vicia în această inimă doctrina adevărată a iubirii. Astfel, deși, în virtutea deprinderilor primite și chiar în interesul așezării sale în viață, acest soț de mâine păstrează moravuri exterioare rezervate și decente, el merge spre căsătorie cu un spirit corupt, visând o fericire înjositoare, care îi pregătește cele mai amare dezamăgiri.

Plăcere și iubire

Cine nu vede eroarea funestă care se ascunde în această noțiune mondenă a iubirii? Ea constă în a lua accesoriul — și ce sărman accesoriu! — drept principalul; aparența — și cât de înșelătoare! — drept realitatea.

Este de ajuns să reflectăm o clipă pentru a înțelege că plăcerea trupească nu merită mai mult numele de iubire decât degustarea unei bomboane dulci, dată copilului, nu merită numele de virtute. Când voim să obținem de la el jertfe, suntem siliți să-l hotărâm spre bine prin atracția unei desfătări sensibile. Dar între această momeală și formarea morală urmărită nu există posibilitate de asimilare.

În fața marilor îndatoriri ale familiei și a imenselor sale responsabilități, omul este puțin asemenea copilului. Cunoscând slăbiciunea voinței lor, Dumnezeu a prevăzut în înțelepciunea Sa că soții nu ar primi grelele sarcini ale paternității dacă nu ar fi împinși de farmecul plăcerii. Această atracție către procreare, Providența a așezat-o în organismul

nostru, copiat după acela al animalului, al cărui elan procreator nu are alt stimulent.

Dar să nu uităm că, alături de această constituție fiziologică, cu satisfacțiile ei senzuale, suntem înzestrați cu o constituție intelectuală și morală, supusă jugului datoriei, în împlinirea căreia sufletul nostru gustă bucurii nespus mai înalte. Dacă, pentru a-i îndemna să-și împlinească rolul de născători, în vederea aducerii altor ființe în sferele luminoase ale vieții inteligente și libere, părinții întâlnesc impresiile — calificate de mulți drept umilitoare — ale voluptății, aceasta nu este decât o trecere repede străbătută, care se deschide îndată spre orizonturile foarte largi ale acelui ocean de fericire care este iubirea.

Aceste adevăruri, a căror logică apare strălucitoare, sunt de altfel întărite în chip de nebiruit de experiență. A asimila iubirea cu plăcerea senzuală, a face iubirea să depindă de voluptate, înseamnă a o transforma într-un bine atât de precar, trecător și inaccesibil, încât este mai bine să renunți îndată la el.

Cât durează această plăcere în viața unui om? Anii adolescenței nu o cunosc încă, anii bătrâneții nu o mai cunosc. Rămâne vârsta matură. Până la căsătorie, desfătarea senzuală este interzisă, continența totală este impusă. Tânărul, încă de la șaptesprezece sau optsprezece ani, a învățat rațiunile austere ale acestei rezerve.

Vin anii căsătoriei: trebuie scăzute timpurile de boală, de absență, de imposibilitate trupească; trebuie ținut seama de o posibilă văduvie. Este nebunie să-i fie prezentată omului, ca ideal suprem, voluptatea.

Chiar și la animal, pe care unii ar vrea atât de mult să-l copieze în ceea ce are ușor iubirea lui, ceasurile desfătării trupești au fost rânduite de Creator în chipul cel mai sever. Cel mai neînsemnat vânător cunoaște epocile atât de rare și atât de scurte ale împerecherii și ale ouatului păsărilor; în afara acestora, aceste nobile făpturi trăiesc asemenea unor comunități de monahi, ocupate pe câmpuri cu celebrarea slavei Celui Preaînalt. Omul să ia, așadar, mai degrabă din iubirea bestială această lecție de ascultare față de legea așezată de Dumnezeu.

Dacă această plăcere este prea rară în viață pentru a o lumina, ea este prea înjositoare pentru a constitui un ideal al iubirii. Numai două rațiuni pot justifica voluptatea: mai întâi bucuria de a deveni tată, apoi aceea de a iubi mai mult sufletul-soție. Atunci toate durerile și toate vulgaritățile sunt uitate, fiindcă sunt compensate. Cu o imensă mândrie părinții scot strigătul femeii despre care vorbește Domnul nostru în Evanghelie: ea se bucură că are cinstea de a aduce un copil pe lume! Cinste imensă, care se va continua prin aceea de a-l instrui, de a-i forma sufletul la virtute, de a-l îndruma spre mântuirea veșnică.

Dar retrageți din plăcerea senzuală acest scop măreț, luați-i ceea ce o motivează, mai mult decât atât, ceea ce o onorează, și atunci omul nu mai este nici măcar o fiară; el coboară mai jos decât animalul. Căci, dacă animalul nu se gândește la puiul care va purcede din el, cel puțin nu are niciodată răutatea de a suprima în sine dorința generației. Se întâmplă, dimpotrivă, ca „omul trupesc", căutând plăcerea ca scop, să retragă în chip criminal, atât din intenția sa, cât și din actul său, urmările nobile și generoase pe care acesta ar trebui să le cuprindă. Crimă odioasă, care înlătură, odată cu vederea copilului ce va veni, însăși existența iubirii.

Iată de ce cei dedați plăcerii, adică aceia care identifică iubirea cu voluptatea, sunt curând dezamăgiți. Desfrânările lor sunt fără speranță. Când se întorc greoi la viață, după abrutizarea petrecerii, simt că nu și-au asigurat viitorul, neîmplinind nimic fecund și durabil, și că în curând inima lor nu va mai avea de cine să se lege.

Căci vine repede ceasul în care puterile suprasolicitate slăbesc, în care idealul desfătării se șterge, în care se face gol în inimă, gol mai înfricoșător decât moartea, de vreme ce unii dintre acești deziluzionați aleargă la sinucidere. Ei pot repeta: „Mi-am pierdut osteneala și timpul!", fiindcă au lipsit iubirea de cununa ei.

Dimpotrivă, să se cerceteze o existență rânduită în chip normal și se va vedea îndată ce loc neînsemnat ocupă în ea

iubirea fizică. La drept vorbind, latura trupească a iubirii este o jalnică nimicnicie.

Nu este oare vădit că, la marea majoritate a țăranilor, a muncitorilor, a oamenilor care trăiesc o viață sănătoasă și activă, care nu mănâncă în fiecare zi până la indigestie și nu petrec douăsprezece ceasuri în pat, voluptatea nu este decât un aperitiv? Cine nu cunoaște cumplitele griji ale unui tată de familie prins în dificultățile afacerilor, luptând cu bolile care se abat asupra leagănelor sale, dintre care unul sau altul poate a fost golit de moarte?

Întrebați-l pe acest bărbat și pe această femeie în lacrimi lângă patul unde odihnește fermecătorul prunc al cărui suflet tocmai și-a luat zborul spre Rai, dacă gândul iubirii senzuale le atinge măcar mintea? Ce lucru repede uitat este acesta, repede împins în planul din urmă! În schimb, bucuriile inteligenței și ale inimii cresc pe măsură ce copiii cresc.

Părinții, deveniți apostoli, îi învață religia pe acești dragi micuți; formează la pietate, la virtute, la curăția desăvârșită aceste suflete pe care Dumnezeu li le-a încredințat. În aceste ceasuri, adevărata iubire, care îi cuprinde pe acești soți intim uniți în opera educatoare, este mai vie ca niciodată, dar cu o tendință tot mai mare, zi de zi, de a se desprinde de materie.

Ce este iubirea

Se vede, așadar, că iubirea nu este plăcerea. Se înțelege că trebuie căutată mai sus decât în poftele senzuale, oricât de violente ar putea fi ele, noțiunea sublimă a iubirii. Tânărul are, în general, puțină greutate în a pricepe această parte negativă a definiției: sufletul său generos vede repede ceea ce iubirea nu este. Trebuie acum să i se expună partea pozitivă, spunându-i ce este iubirea.

Iubirea este un sentiment delicat și profund care îl leagă pe bărbat de soția sa, în scopul de a întemeia o familie. A crește copii în frica de Dumnezeu, a le procura, pe cât este cu putință, adevăratele bucurii de aici de jos, în vederea dobândirii fericirii Cerului: iată obiectul iubirii.

Iubirea astfel înțeleasă este apariția fericirii sub o formă concretă, făcându-se din carne și oase pentru a se apropia de noi și a se pune în slujba noastră. Am spus, de multă vreme, că libertatea, nedeterminată în alegerea mijloacelor, este atrasă în chip de neînvins către Fericire. Dar această Fericire nu poate rămâne întotdeauna abstractă.

Pentru câteva spirite alese, care au înțeles că, jertfind omenescul, vor cuceri dumnezeiescul, ea este un lucru mai presus de simțuri, pe care nu caută să-l întrupeze în nimeni. Dar majoritatea celor vii vrea să-și vadă fericirea, să o atingă, să o pipăie și să ajungă la scopul final, care nu poate fi decât Dumnezeu, pe căile foarte accesibile ale iubirii.

În bunătatea Sa, Dumnezeu aprobă și binecuvântează aceste căi, care, dacă sunt urmate cu credincioșie, duc în mod negreșit la El. Iată de ce Autorul tuturor lucrurilor îi prezintă tânărului idealul sub înfățișarea unei tinere fete căreia I-a plăcut să-i reverse farmece.

Dar aici, ca întotdeauna, trebuie să știm să înțelegem. Pe când omul monden, îmbibat de ideile false ale iubirii senzuale, care tocmai au fost respinse, nevăzând în această soție decât un obiect de plăcere, se va opri aproape exclusiv la contemplarea grațiilor ei trupești și nu va ști să descopere în căsătoria sa tainele unui viitor dulce, logodnicul care va fi știut să dobândească adevărata noțiune a iubirii va citi în grațioasa sa logodnică întregul poem viitor al fericirii sale.

Poemul iubirii

Viața este un mers neîncetat către scopul pe care omenirea îl salută de departe. Pentru un creștin care cunoaște adevărul, acest scop este viața veșnică și senină. Drumul care duce acolo este „urcător, nisipos, anevoios". A face drumul singur, cu totul singur, în mijlocul greutăților, al nesiguranțelor, al durerilor, este o povară apăsătoare care înzecește amărăciunile.

Dar iată că apare o însoțitoare care se oferă să meargă cu credincioșie și întotdeauna alături de călător. Ea va împărtăși bucuriile ca și neliniștile; conversația ei va înveseli monotonia drumului. Sfaturile ei vor fi prețioase în clipele primejdioase, afecțiunea ei va sprijini în ceasurile de descurajare; ea îl va

îngriji pe tovarășul ei dacă este bolnav; va fi zâna binefăcătoare care va face scurtă și suavă o plimbare nesfârșit de obositoare.

Când se vor ivi invitațiile de a părăsi calea dreaptă, când el sau ea se vor simți chemați de alții să vină să guste împreună cu ei bucurii vinovate, urechile lor vor fi închise, fiindcă între ei doi vor avea dreptul să caute îndeajuns satisfacțiile necesare naturii omenești.

Și iată, lucru minunat, că drăgălași tovarăși, foarte așteptați, vor veni să li se alăture: ființe mici, încântătoare, gingașe și tandre, care vor apărea pentru a păși într-o zi pe urmele tatălui și ale mamei, către marele scop spre care, cu pas grăbit, trebuie să meargă fără oprire orice om venind în această lume.

Acești copii vor lega inima, gândirea și voința părinților. Ei vor fi veselia drumului, viața de-a lungul acestei căi pe care atâția alții se opresc ca să moară! Va trebui ca tatăl și mama, uniți în chip de neînvins în opera educatoare, după ce îi vor fi purtat multă vreme la gât pe acești nevinovați incapabili să facă efort pe calea fericirii, să-i învețe să meargă ținându-i de mână; apoi, lăsându-i să meargă singuri pentru un timp, să-i prindă din nou înainte de pasul greșit; în sfârșit, să-i facă să înainteze alături de ei cu un mers devenit statornic.

În acest timp, scopul final, încă foarte îndepărtat pentru cei tineri cărora le surâde viitorul, se apropie pentru părinții care au îmbătrânit. Într-o zi, tatăl se oprește. Va muri. În jurul lui

sunt adunați soția și copiii săi. Dacă are puterea, în acel moment, să-și adune amintirile și să-și exprime simțămintele, va lăsa să iasă din sufletul său un imn de recunoștință către Dumnezeu care îl cheamă; deși îi este dureros să părăsească aceste ființe iubite, nu poate decât să-I mulțumească lui Dumnezeu că i le-a dat în stăpânire și că i-a îngăduit să străbată în iubire drumul vieții.

Apoi, întorcându-se către aceste chipuri preaiubite, le va da întâlnire în „Iubire", socotind cu tărie că despărțirea va fi scurtă, căci inimile unite prin legături atât de puternice Dumnezeu, cu siguranță, nu le va despărți pentru totdeauna!

Iată poemul iubirii omenești.

Condițiile iubirii

Aprofundând strofele acestui cântec încântător pe care tânărul visează să-l cânte, se vede că el se modulează în jurul a trei motive care fac viața, armonia și poezia iubirii: iubirea trebuie să fie sfântă, dacă voiește să excludă din sine orice amărăciune; fecundă, dacă voiește să împlinească scopul pentru care Dumnezeu a creat-o; indisolubilă, dacă voiește să asigure copiilor respectarea drepturilor lor la viața materială și la virtute și să procure stabilitatea familiei prin liniștea inimilor.

Studiul acestor trei idei din care este țesută iubirea ne va face să pătrundem în intimitatea noțiunii sale.

Iubirea este sfântă

Este sfânt ceea ce poartă către Dumnezeu. Sfințenia ființelor care ne înconjoară se măsoară după felul în care ele ne atrag către desăvârșirea creștină.

Sfântă este o lectură care instruiește spiritul în principiile supranaturale și aprinde inima pentru virtute; sfântă este o conversație care trezește o hotărâre curajoasă; sfântă este o îndeletnicire care naște practicile lepădării de sine sau ale milostivirii.

Or, dintre toate lucrurile pe care Dumnezeu le-a așezat pe drumul nostru, cel mai puternic dintre toate pentru a-l smulge pe om din mediocritatea sa, pentru a-i ridica fruntea către scopul final veșnic și pentru a-l face să împlinească acte de devotament și de pietate, este iubirea.

Este de ajuns să fi cercetat, fie și superficial, tinerețea, pentru a ști ce electrizare către bine și virtute îi aduce sentimentul iubirii atunci când este desăvârșit înțeles. Câți adolescenți au fost, în copilăria lor, buni nepăsători, pe care nici o mustrare nu-i hotăra la efort susținut și curajos! Acești elevi nestatornici au folosit doar în parte frumoșii ani în care spiritul se îmbogățește atât de ușor.

La intrarea în viața liberă, educația curăției a operat deja în ei o schiță de schimbare. Acești tineri par atunci să capete de la sine o anumită ținută. Ce s-a petrecut, așadar, în ei? Au avut

prima revelație a iubirii. Învață care trebuie să fie rolul lor de soț și de tată; care vor fi demnitatea și responsabilitatea lor viitoare.

În același timp, aceste viziuni ale viitorului încep să se întrupeze în spiritul lor sub chipul unei tinere fete ideale pe care Providența le-o păstrează undeva. Ei nu bănuiesc încă sub ce trăsături trebuie să și-o imagineze, dar fiecare tânăr știe că ea va fi fericită dacă el este virtuos, muncitor, blând, milostiv; că el va fi vrednic de ea dacă este pătruns de sentimente de credință și dacă își păstrează sufletul curat, așa cum ea, în acest moment, își păstrează inima fecioară de orice întinare, în vederea lui!

Această primă apariție a iubirii va produce deja efecte minunate. Băiatul nestatornic se fixează asupra datoriei sale; el, leneșul, se scoală dis-de-dimineață ca să muncească, spre a deveni acel bărbat desăvârșit pe care ea dorește să-l ia de soț. Din risipitor, a devenit econom, punând deoparte ceva bani; odinioară ușuratic în conversațiile sale, destul de îngăduitor în prieteniile sale, puțin rezervat în privirile și frecventările sale, acum este așezat; și, fiindcă ordinea cere să domnească pretutindeni, acest bun copil introduce în conștiința sa o armonie desăvârșită: se spovedește și nu omite să se împărtășească.

Cei care, judecând numai după exterior, îl văd progresând pe căile binelui se miră și constată câștigurile sale fără să și le explice. Cei care pătrund — și sunt rari — în tainele inimii sale

știu adevărata cauză a atâtor binefaceri: el a început să înțeleagă iubirea.

Bunul Dumnezeu nu va întârzia să încurajeze un suflet aflat pe un drum atât de frumos. Într-o zi, Providența — și cu câtă delicatețe! — îi înfățișează acestui tânăr fata vrednică de el. El o știe profund pioasă, de o nevinovăție desăvârșită, formată la virtute de părinți solid creștini; este o floare cu totul albă, cu un surâs de primăvară.

Visul său a prins trup. Și-a văzut viitoarea soție: cunoaște istoria vieții ei și virtuțile inimii ei. Iubirea, dintr-odată, precizându-se, se intensifică, înmulțindu-și în același timp efectele.

Îndată, acest tânăr logodnic, revărsând de bucurie și de recunoștință față de Dumnezeu, caută cum să treacă în faptă ardoarea sa pentru virtute. Își simte curajul înzecit la muncă, pietatea purtată parcă de aripi; s-au văzut chiar băieți veseli, cu chipul înflorit, lucru de care ar fi fost socotiți incapabili, mortificându-se cu generozitate.

Întrebări se ridicau din adâncul gândului lor: „Voi fi oare vrednic de ea? Nu este ea mai pioasă decât mine? Voi izbuti să o urmez pe calea slujirii lui Dumnezeu?” Sunt tineri pe care aceste scrupule atât de vrednice de laudă îi chinuiau. Alții se întreabă dacă sunt destul de curați. Dacă glasul conștiinței le amintește vreo cădere de odinioară, atunci curg în valuri lacrimi de pocăință.

Cât de zidit este uneori un îndrumător de aceste regrete adânci pentru o singură slăbiciune trecută!

„Părinte, păcatul meu este oare bine iertat? Nu mi-am vătămat întreaga viață de soț? Părinte, mă puteți asigura că Dumnezeu nu mă va pedepsi în copiii mei?"

Când delicatețile sentimentului față de Dumnezeu erau satisfăcute, bucuria înflorea din nou pe aceste chipuri, asemenea soarelui după ploaia răcoritoare. Aceste inimi entuziaste își luau atunci avântul către viitor:

„Ce fericire, dacă Dumnezeu ne va da copii! Îi vom crește creștinește! Dacă bunul Dumnezeu ne-ar face cinstea de a ne da un preot!"

Proiectele de educație începeau să se înalțe. Ai fi zis, pe când vorbeau, că acești tineri aveau deja senzația de a mângâia mici capete blonde. Deja se vedeau și apostolii acestor suflete, doctorii acestor inteligențe, îndrumătorii acestor conștiințe de copil...

„Da, pentru Dumnezeu!... Vom munci pentru Dumnezeu și pentru Franța!"

Aceste hotărâri arzătoare, sugerate de iubirea creștină care producea această înaltă tensiune către virtute, nu erau vorbe în vânt. Dovada este că, de multe ori, viitorul a pus la încercare soliditatea acestor simțăminte. Iubirea conjugală rămasă ideal curată, procesiunea copilărească a chipurilor blonde și buclate,

educația desăvârșită dată în cămin, toate acestea arătau că nici unul dintre impulsurile sfinte ale iubirii nu slăbise.

Cine ar îndrăzni, așadar, să pretindă că iubirea nu este un lucru sfânt? Ea este cea mai sfântă dintre toate: ea, atunci când este ceea ce trebuie să fie, împinge cel mai puternic făptura omenească spre Dumnezeu. Este greutatea maximă care poate fi așezată în talerul unei libertăți: „Iubirea mea este greutatea care mă poartă." Ea are taina de a atrage toate energiile spre virtute, făcând să producă sărmana inimă omenească eforturi amețitoare, împinse uneori până la eroism.

De aceea, Dumnezeu nu putea să nu imprime iubirii o pecete care să-i sigileze sfințenia. El a creat un sacrament, semn sensibil al harului nevăzut, menit să o supranaturalizeze. Este căsătoria, care unește în chip irevocabil bărbatul și femeia pentru a trăi după Dumnezeu, consacră jurămintele lor și dă curentului lor de iubire valoarea unui act autentificat de autoritatea divină.

Aici, tânărul chemat să cunoască într-o zi aceste dulci legături ale căsătoriei trebuie să fie instruit asupra admirabilei taine de sfințenie pe care ea o cuprinde. Sfântul Pavel îi dă cheia, explicând că unirea soțului cu soția este făcută după asemănarea unirii lui Cristos cu Biserica. Nimic mai puțin! Ce cinste!

Așa cum Isus Cristos a iubit Biserica, mireasa Sa, „curată, sfântă, fără zbârcitură", și S-a dat pe Sine din iubire pentru ea,

ca ea să nu facă decât un singur trup și un singur suflet cu El — căci Biserica este trupul lui Cristos — tot astfel soțul trebuie să iubească în Cristos, al cărui mădular este, pe soția sa, alt mădular al lui Cristos, pentru ca amândoi să nu formeze, în această unire îndumnezeită, decât o singură inimă și un singur suflet, un singur mădular al lui Cristos înviat, „cor unum et anima una" („o singură inimă și un singur suflet").

Căsătoria creștină este deci unirea bărbatului și a femeii, sfințită prin iubirea lui Isus Cristos, pentru a propaga viața supranaturală care va continua pe pământ Biserica, mireasa lui Isus Cristos.

Se poate imagina ceva mai frumos și mai mare? Se poate visa ceva mai sfânt? Ce orizonturi de bucurie pământească, în vederea mântuirii veșnice, se deschid visurilor celor chemați la aceste curate bucurii ale iubirii!

Totuși, ceva superior poate fi imaginat: este sfânta iubire a celor care, disprețuind nunțile omenești, zboară către nunțile Mielului; este căsătoria mistică a subdiaconului culcat pe lespezi și unindu-se într-un elan de negrăit cu însăși Jertfa lui Cristos; este aceea a călugărului care se jertfește prin voturi! Acestora le este făgăduită încă de aici de jos însutita fericirilor omenești pe care le părăsesc: „Centuplum accipietis" („Veți primi însutit")! Fericiții! Dar trebuie mărturisit că ei sunt puțini la număr, căci această parte minunată nu revine decât privilegiaților, „celor cărora le-a fost dat să înțeleagă".

Mulțimea neamului omenesc, bucurându-se de fericirea, deja imensă, a bucuriilor pământești, să se sfințească în iubirea supranaturalizată a căsătoriei creștine. Soarta ei este încă măreață.

Iubirea este fecundă

Această soartă va fi cu atât mai frumoasă cu cât iubirea, realizând scopul pentru care a fost creată, va deveni izvor de viață.

Niciodată nu i se va arăta îndeajuns tânărului că ține de însăși esența iubirii să tindă spre fecunditate, că o iubire voit sterilă este un arbore uscat. Este indispensabil să fie sădite adânc aceste adevăruri în spiritul tinerilor, care sunt amenințați în această privință de o cumplită invazie de idei false.

Teza pe care oamenii mondeni o susțin cu o convingere interesată împotriva fecundității iubirii este aceea a egoismului, care se exprimă prin această formulă: „Trebuie să iei maximum de plăcere cu minimum de osteneală." Este, exprimată într-un singur cuvânt, teoria respinsă la începutul acestui capitol: aceea a iubirii bestiale.

Cei care, în cazarmă, în cetele vesele sau în căminele înspăimântate la gândul copilului, ridică la rang de principiu sacru faptul că iubirea constă în întregime în delectarea fiziologică, sunt consecvenți cu ei înșiși atunci când blestemă orice povară familială care ar putea urma. Este nebunie să fii

tată pentru acela care voiește să rămână dedat plăcerii. Repede se fac din aceste maxime senzuale un fel de dogme, la care lumea se înverșunează să-l facă să subscrie pe soțul de mâine, în cursul trecerii sale prin viața liberă.

Este urgent să i se facă înțeles că aceste doctrine rușinoase sunt radical distrugătoare ale iubirii. Dacă voiește să iubească pe deplin, cu toată înflorirea inimii sale și cu ardoarea energiilor sale, tânărul trebuie să primească iubirea așa cum este, fără să-i taie cele două aripi pe care ea se înalță până în regiunile fericirii: dezinteresarea și devotamentul.

Dezinteresarea face parte din însuși fondul iubirii. Cine spune iubire spune expansiune, tendință către altul, ieșire din sine. A iubi cu adevărat înseamnă a substitui propriei personalități o personalitate străină, pentru care trăiești, gândești, te emoționezi, neglijând grija de tine însuți.

De câte ori este dat să se constate că, în sufletul unui anumit tânăr, nu mai trăiește el, ci ea. În mintea lui nu se ivește nici o imagine care să nu o reprezinte sau de care ea să nu fie legată, nici un gând care să nu conveargă spre acest obiect stăruitor; dacă inima bate, dacă plămânii respiră, este pentru ea. Iubirea, când este vie, ar împinge această dezinteresare până la uitarea totală de sine.

Aceste experiențe, banale prin faptul că sunt atât de obișnuite, ne duc în chip firesc la concluzia că iubirea trăiește din acest sentiment pe care filosofii îl numesc substituirea eului. Câtă

vreme iubirea găsește în afara ei obiecte pe care să le mistuie în flăcările sale, ea arde cu putere. Luați-i aceste alimente pe care le consumă și moare asemenea incendiului care se stinge după ce și-a sfârșit lucrarea.

Când pentru tânăr sună ceasul logodnei, încântătoarea tânără fată care i se oferă pare să-i umple cu desăvârșire și pentru totdeauna nevoia de a iubi. Dar să nu se amăgească: acest foc strălucitor și trosnitor, după ce a aruncat o lumină minunată, va cădea treptat. Această așezare este un fapt atât de cunoscut, încât limbajul popular l-a tradus în cuvinte vulgare, dar expresive: el numește această violentă înflorire a afecțiunilor luna de miere, care, asemenea astrului nocturn, cunoaște repede descreșterea.

Trebuie, într-adevăr, remarcat că vâlvătaia patimii, care se manifestă la intrarea în viața conjugală, este condamnată să se micșoreze. Și totuși, pentru că ea este provocată doar accidental de întâlnirea atât de emoționantă a două suflete, nu poate, căzând, să stingă iubirea al cărei esențial rămâne: unirea celor două voințe în uitarea de sine și în dezinteresare.

Această iubire fundamentală, eclipsată în perioada strălucitoare a sensibilității, apare atunci când flacăra s-a liniștit, asemenea jarului arzător și durabil din care ea provenea. Dar acest jar însuși, pentru a nu scădea și pentru a-și păstra intensitatea, cere să fie hrănit. Cum va izbuti? Căutând un aliment care va putea periodic să-i reînvie căldura. Fără a avea nevoie să reflecteze mult, urmându-și simplu și naiv înclinația, iubirea,

printr-un efect milostiv și admirabil al Providenței, îl va produce ea însăși: copilul! Copilul, pentru care părinții simt atâta bucurie să se pasioneze!

Fie că este frumos sau urât, harnic sau leneș, de o inteligență strălucită sau obișnuită, el va fi întotdeauna, pentru cei care l-au zămislit, idealul care îi încântă. În copil, afecțiunea mutuală a tatălui și a mamei se cimentează și se întărește, se reînnoiește și se înmulțește. Lucru curios și cu adevărat dumnezeiesc: inima omenească este atât de minunat alcătuită, încât la fiecare venire a acestor ființe încântătoare iubirea, departe de a se împărți, se înzecește; ea crește asemenea focului, pe măsură ce i se aruncă mai multe lucruri pentru a-l întreține.

Iată cum dezinteresarea din care trăiește iubirea îi cere fecunditatea. Devotamentul nu o cere mai puțin imperios. Iubirea simte nevoia de a se traduce prin fapte; ea nu suportă să rămână inertă; trebuie să dea ceva din sine însăși, eforturile sale, timpul său, viața sa, dacă este necesar. Jertfa este legea și bucuria ei.

De aici se înțelege că, pentru a putea satisface această tendință nesățioasă de a se oferi pe deplin și cu totul, ea trebuie să găsească în jurul ei cui să-i reverse devotamentul. Ah! Desigur, tinerii logodnici știu că vor avea de făcut unul altuia servicii mutuale de ajutor moral și material; dar simt, de asemenea, că ardoarea lor de a se dărui nu va fi absorbită de aceste două părți primitoare care alcătuiesc familia la începutul

ei; devotamentul lor cere guri de hrănit, inteligențe de împodobit, inimi de dezvoltat, cărora visează să le consacre ceea ce este mai bun în sufletul lor.

Este de ajuns să fi pătruns într-un interior în care iubirea și-a manifestat fecunditatea, pentru a constata cât de firesc se exercită acolo devotamentul, chiar până la eroism. Părinții sunt neobosiți în toate împrejurările, triste sau vesele, ale existenței acestor ființe care trăiesc din iubirea lor.

În jurul patului copiilor suferinzi, ce infirmieri a așezat iubirea! Pentru a prezida lucrările începătorilor în știința religioasă sau profană, ce maeștri a ales! Pentru a-i îndruma pe adolescenții care își orientează primii pași în viață, ce sfătuitori a format! În ceasurile lacrimilor, ce mângâietori! În ceasurile destăinuirilor, ce inimi!

Prin o atracție irezistibilă sunt purtați soții să se devotaze acestei societăți familiale atât de atașante, al cărei centru sunt ei. Fiii mari, în grația lor juvenilă, fiicele mai mari, care se deprind deja în rolul lor de mici mame, toți acești ochi care îi privesc pe rând pe părinți, aceste guri care le surâd, aceste brațe care îi îmbrățișează: ce cerșetori de jertfe! Iubirea este încântată să cedeze solicitărilor elocvente care îi vin din toate părțile.

Taină admirabilă! În ciuda grijilor și a oboselilor, inima iubitoare găsește o bucurie de negrăit în acest exercițiu al devotamentului, căci, după cuvântul adânc care a fost deja

citat în cursul acestui volum: „Când iubești, nu ai osteneală; sau, dacă ai osteneală, îți iubești osteneala."

Astfel, în fecunditate, iubirea adevărată găsește formula fericirii pe care oamenii mondeni o căutau în sterilitatea plăcerii senzuale luate pentru ea însăși. Formula lor era: „În sterilitate, iubirea procură maximum de plăcere cu minimum de osteneală." Adevărul, dimpotrivă, iată-l: „În fecunditate, iubirea procură maximum de fericire cu minimum de osteneală."

Iubirea fecundă a simțit din instinct abisul nesfârșit care desparte plăcerea de fericire și, punând fiecare lucru la locul său — instinctele voluptuoase în colțul lor foarte mic, sentimentele de renunțare, de devotament, de credință creștină, de datorie, de iubire de Dumnezeu la rangul lor de suverani — a făcut să răsară asupra existenței soarele care o luminează.

Iubirea este indisolubilă

Fecunditatea iubirii atrage după sine, ca urmare inevitabilă, indisolubilitatea ei: a aduce pe lume urmași nu este decât începutul unei lungi și grele sarcini. Iubirea a încheiat în căsătorie un pact sacru pentru procrearea și educarea copiilor. Acest pact trebuie să dureze atât cât durează obiectul său. Va fi ușor de arătat că acest obiect durează întotdeauna. Dar mai înainte să ne oprim o clipă pentru a înfiera acest atentat împotriva iubirii care este teza partizanilor divorțului.

Acești oameni pornesc de la un principiu fals, care arată mereu aceeași necunoaștere a realității. „Iubirea, spun ei, neavând alt scop decât acela de a procura plăcerea senzuală, coparticipanții au dreptul să se părăsească în ziua în care societatea lor mutuală nu mai obține efectul căutat." Concluzia este dedusă logic, dar punctul de plecare — iubirea bestială și fiziologică luată drept bază a unirilor matrimoniale — constituie cea mai dureroasă eroare cu care poate fi infectată familia.

Când te gândești că romanul, teatrul, ziarul, cinematograful se înverșunează să răspândească pretutindeni, în masele populare, acest virus primejdios! Mulțimea, încântată să audă predicându-i-se voluptatea brutală și imediată, nu caută, în ignoranța ei, să critice această propagandă grosolană și aleargă prostește spre uciderea iubirii.

Într-adevăr, ce se întâmplă cu nefericitul care se pregătește pentru o unire conjugală din plăcere? El nu caută în soția sa decât o complice legală, pe care o va putea arăta fără rușine și frecventa fără mustrare. Găsește poate ceea ce a dorit: desfătarea. Dar ce este acest puțin în fața marilor datorii ale vieții, a încercărilor care se ivesc, a responsabilităților care, în ciuda a toate, într-o zi sau alta, se impun? În fața dificultăților, iluzia se prăbușește și ceea ce părea fericire se risipește. Atunci, pretutindeni unde legea o permite, se aleargă la avocat pentru a cere ca ea să binevoiască a desface o unire ratată.

Istorie jalnică și zilnică. În țările unde este legal, divorțul se află în stare de epidemie în toate mediile, afară de lumea cu

adevărat religioasă, care știe să distingă iubirea de voluptate, fericirea de plăcere. Este de ajuns să deschidem ochii asupra familiei păgânizate pentru a vedea că divorțul, creat, spuneau promotorii săi, pentru a ușura lanțurile căsătoriei, nu a obținut decât un singur rezultat: să înmulțească ocnașii iubirii rău înțelese.

Câți oameni, rușinos transfugi astăzi, ar fi dus, dimpotrivă, o existență perfect liniștită dacă, punând mai presus de instinctele lor senzuale adevărata noțiune a iubirii, și-ar fi constituit unirea după planul de sfințenie, de fecunditate și de indisolubilitate pe care trebuie să fie zidit căminul creștin.

Scopul căsătoriei nu este numai „lucrarea trupului", ci și, mai ales, „lucrarea sufletului". Dacă iubirea nu ar avea drept scop al fecundității sale decât să zămislească, pentru a le abandona apoi sorții lor, câteva ființe nefericite, părinții s-ar putea despărți de la naștere, sau chiar mai înainte, după exemplul animalelor. Dar între om și animal există două deosebiri care fac din procrearea omenească o operă aparte, unică în lume în felul ei.

Prima deosebire este aceasta: omul este înzestrat cu un suflet spiritual, de care animalul este lipsit. De aici decurge imensa demnitate a familiei, sipet al acestei nestemate fără asemănare care este copilul.

A doua deosebire este aceasta: pe când animalul apare gata înarmat pentru luptă, omul vine lipsit de mijloace personale

de existență. În câteva săptămâni, animalul va ști tot atât cât tatăl și mama sa și se va lipsi cu totul de ei; copilul, dimpotrivă, multe luni după naștere, nu va fi nici măcar în stare să-și descopere hrana. În primii săi ani îi vor trebui, pentru a-l împiedica să moară, atenții necontenite din partea părinților săi, care nu au dreptul să dezerteze, pentru a merge să se distreze în altă parte, de la această slujire a copilului.

Dar rolul lor nu se mărginește la îngrijirea materială a micii ființe pe care Dumnezeu le-a încredințat-o. O altă sarcină va începe odată cu trezirea sufletului, sarcină tot atât de lentă ca dezvoltarea trupească și încă mai durabilă. Va fi vorba de a forma inteligența, voința și inima acestui om care abia peste douăzeci de ani va începe să conteze efectiv în cadrele sociale.

Există părinți care își înțeleg misiunea splendidă. Există alții care nu îi pricep sensul. Cei dintâi vor fi în chip firesc convinși de indisolubilitatea perpetuă și absolută a unirii lor; cei din urmă vor fi partizanii rupturii voite. Dar, pe când la aceștia din urmă această opinie lașă și voluptuoasă nu le va îngădui să cunoască decât o amăgitoare simulare a iubirii, la cei dintâi credința în soliditatea legăturii conjugale va îngădui afecțiunii lor să nu sufere declin.

Nimic nu reînvie mai mult entuziasmul mutual al părinților decât formarea sufletelor. Primele cuvinte ale copiilor, primele lor simțăminte îi încântă pe tată și pe mamă. Apoi se pune marea chestiune a instruirii. Ce maeștri li se vor alege? Ce școală? Vine vârsta primei împărtășanii. Ce emulație maternă

și paternă va inventa iubirea pentru a-i face pe copii vrednici de Dumnezeu!

Adolescența se apropie cu grijile ei. Soții se neliniștesc împreună pentru a forma la curăție aceste ardoări juvenile. Viața liberă este ceasul neliniștilor, uneori al lacrimilor. În aceste clipe cumplite, familia, strânsă în iubire printr-un puternic instinct de conservare, se unește pentru a purta război împotriva dușmanilor fiilor și fiicelor: afecțiunea care domnește în cămin face din el, pentru copii, fortăreața împotriva asalturilor viciului, portul unde se vor refugia în furtună, azilul unde vor găsi, chiar după căderi, surâsul mereu primitor.

În sfârșit, se apropie solemnitățile logodnelor și ale căsătoriilor. Roirea societății familiale trezește în părinți o nouă desfășurare de iubire: va trebui să accepte zdrobirea inimii văzându-și copiii plecând, micșorarea înlesnirilor prin înzestrarea lor, jertfe care nu sunt lipsite de bucurie, fiindcă dau o prospețime nouă simțămintelor de afecțiune reciprocă. Soții experimentează că este bine să se strângă unul lângă altul și să se iubească mai mult ca niciodată, în ceasul în care cuibul, odinioară atât de plin și atât de fremătător, se golește. O, bucurie! Viața apare în leagăne: li se dăruiesc nepoți!

Atunci începe pentru soții deja îmbătrâniți practica dulce și binefăcătoare a acestei revărsări familiale atât de tandre, care constituie arta de a fi bunic.

Este deci o iubire fără descreștere aceea pe care au practicat-o, reînnoită și întinerită neîncetat prin devotamentele care se impuneau: soții se simțeau din ce în ce mai mult, pe măsură ce înaintau în viața conjugală, „o singură inimă, un singur suflet”. Nici o fisură nu se putea produce în unirea lor. Nu era loc nici pentru searbădă moleșire, nici pentru plictis în această afecțiune a cărei savoare era reînviorată în fiecare zi de sarea unei noi jertfe.

Când bunicii se culcă pentru a muri, înconjurați de copiii și de nepoții lor, nu simt oare că iubirea lor indisolubilă va păstra, dincolo de mormânt, în ocrotirea afectuoasă cu care îi vor înconjura amândoi, odată ajunși în cer, pe cei pe care nu vor înceta niciodată să-i iubească?

Această istorie a iubirii indisolubile, care este aceea a tuturor căminelor concepute cu înțelepciune după planul creștin, nu este oare adevăratul poem al iubirii omenești sfințite? Poem al iubirii și poem al fericirii, în măsura în care, pe pământ, Fericirea poate fi realizată.

Ascultați acum, jos, tristul cântec al iubirii bestiale: acești soți de schimb, dezertând căminul care a încetat să placă, abandonând copiii veniți într-o zi, atât de indiscret, să tulbure petrecerea... spectacol care răscolește inima.

Cât de crudă este plângerea acestui copil al cărui tată și a cărui mamă, recăsătoriți fiecare după noul lor gust, nu se mai ocupau de el decât pentru a scăpa de el plătindu-i pensiunea

într-un liceu. Nedorind să-l primească nici unul, nici celălalt în timpul vacanțelor, și-l aruncau unul altuia ca pe o minge. Copilul striga în mijlocul lacrimilor sale: „Tată! Mamă! Ce ați făcut din mine?” Strigăt sfâșietor! Elocventă revendicare a dreptului lezat de acești fugari ai datoriei, care, dacă nu ar fi căzut în stupiditatea dobitoacelor, nu s-ar fi bucurat prea mult de iubirile lor voluptuoase, atât de nevrednic cumpărate.

Dumnezeu, care a creat inima omenească, știa bine că lucrează la fericirea ei poruncind ca iubirea conjugală să fie indisolubilă. El știa, Cel care a însuflețit lutul nostru cu suflarea Sa, că nu va fi odihnă pentru suflet decât în afecțiunea liniștită, sigură și plină de viitor a familiei puternic constituite.

Iată de ce „femeia va trebui să-și părăsească tatăl și mama pentru a-și urma soțul” și să rămână fidel alipită de el. Cel care atinge legătura sacră a iubirii matrimoniale săvârșește o crimă împotriva lui Dumnezeu și, în același timp, atentează la ordinea naturală, la pacea și la fericirea soților. Să avem înțelepciunea esențială de a respecta lucrarea lui Dumnezeu: „Ceea ce Dumnezeu a unit, omul să nu despartă.”

CAPITOLUL II - INSTRUIREA PENTRU CĂSĂTORIE

Marile și entuziasmantele principii expuse în capitolul precedent, dacă au fost desăvârșit înțelese, trebuie să-i furnizeze tânărului care se pregătește pentru căsătorie cele mai neclintite convingeri. Aceste idei limpede văzute au făcut să se nască în el simțăminte foarte vii, poate cele mai impresionante care pot însufleți inima omenească.

În balanța libertății sale s-a format, aproape într-un chip definitiv, greutatea minunată prin care acul balanței va avea atâta fericire să se lase antrenat, fiindcă de acea parte se află virtutea.

Dar a dobândi idei și sentimente nu este decât o parte a sarcinii zilnice; mai trebuie încă să știm a le pune în lucrare. După teorie, aplicarea. După contemplație, acțiunea. La această practică a datoriei creștine în căsătorie ar voi capitolul de față să încerce a-l iniția pe cititorul care a avut perseverența de a ajunge până la aceste rânduri.

Este de cea mai mare folosire ca acela care se pregătește să devină tată de familie să aibă o instruire precisă asupra datoriilor căsătoriei.

Trebuie inițiat

Dacă era necesar, în momentul în care tânărul lua conștiință de energiile sale vitale, să i se procure o formare serioasă la castitatea juvenilă, este încă și mai urgent să nu se lipsească, la ceasul în care se pregătește pentru căsătorie, de pregătirea la castitatea conjugală.

Curăția, la celibatari, privește, este adevărat, fericirea lor pământească și cerească; dar, până la un anumit punct, ei singuri vor suferi de pe urma slăbiciunilor lor, în sensul că nimeni altcineva decât ei înșiși nu este legat în chip absolut intim și irevocabil de faptele lor.

În căsătorie, orice lipsă față de legile datoriei va avea, dimpotrivă, o repercusiune directă asupra unor ființe care au drept la virtutea soțului: mai întâi tânăra femeie, a cărei castitate, se poate afirma, nu face decât una cu aceea a soțului ei; apoi copiii, a căror existență va fi cu siguranță compromisă de ignoranța sau de reaua voință a părinților.

Căsătoria este o instituție sacră, al cărei scop este de a conduce societatea familială la viața veșnică: mai întâi tatăl și mama, iar

după ei copiii, destinați să continue pe pământ, odată cu viața omenirii, viața Bisericii lui Isus Cristos. Se vede, așadar, ce importanță îmbracă datoria matrimonială, ce eroare antisocială și anticreștină ar săvârși aceia care ar neglija să-l instruiască asupra ei pe viitorul soț.

Această eroare va părea încă și mai gravă dacă se reflectează la urmările ei cumplite. Este aproape sigur că logodnica va intra în viața în doi cu o cunoaștere destul de imprecisă a obligațiilor sale sacre. Mama ei poate că o va fi avertizat, dar această monire, dacă a existat, va fi fost vagă și adesea puțin teologică. În afară de rare, să spunem chiar foarte rare excepții, inițierea conjugală a tinerei fete este în mod notoriu insuficientă.

După constatările care se pot face, am fi înclinați să credem că, foarte adesea, o nouă soție este, cel puțin în parte, inconștientă de datoriile stării sale. Un tânăr soț, la puțin timp după căsătorie, îi scria îndrumătorului său: „Soacra mea, pentru a păstra nevinovăția fiicei sale, a ținut-o în cea mai deplină ignoranță."

Pentru a remedia această neglijență atât de regretabilă și, așteptând să se ajungă la convingerea mamelor creștine de a da fiicelor lor o formare solidă și amănunțită, oare cel mai bun mijloc nu este de a instrui soția prin soț? Evident, ar fi de o mie de ori mai bine ca amândoi să fie puternic convinși de principiile fundamentale ale căsătoriei. Dar, deoarece probabil tânăra fată nu va avea știința suficientă, aceia care au influență

asupra tinerilor să se grăbească cel puțin să-i lumineze. Prin ei vor îndrepta răul întunericului la logodnică! Soțul este capul căminului. Rolul său de îndrumător al sufletelor nu trebuie oare să înceapă tocmai, dacă este nevoie, prin această educație a castității conjugale în propriul său cămin?

Dintr-odată se vede ce mare mizerie este pentru o nouă unire ignoranța datoriilor matrimoniale la tânăr. Iată-l, în chip firesc, prin însăși situația sa, devenit maestru de morală practică. Dacă nu știe nici primul cuvânt al acestei cunoașteri indispensabile, care va fi învățătura sa? Pe ce temelii va așeza viața comună? Fericit încă dacă, neavând adevăratele principii, nu le are pe cele false!

Căci atunci ar deveni, în mod conștient și voit, în această sfântă stare a căsătoriei, chiar a doua zi după primirea dumnezeiescului sacrament, un profesor de imoralitate! Profesor cumplit, fiindcă sărmana sa elevă, cu totul nevinovată, este în același timp lucrul și proprietatea sa!

Se asistă uneori la drame sfâșietoare. O tânără femeie, de pildă, crescută într-o mănăstire de călugărițe, pioasă copilă a Mariei, se căsătorește cu un ofițer care îi declară chiar după căsătorie că înțelege să nu aibă sarcini de familie... Soțul ei a părăsit practica religioasă. Ea, la rândul ei, duce o existență foarte întristată, de o singurătate mohorâtă și apăsătoare...

Fericită, dimpotrivă, aceea care găsește în soțul ei, odată cu apărătorul și sprijinul material, sfătuitorul, aș spune aproape

părintele spiritual. Același tânăr, a cărui scrisoare către îndrumătorul său a fost citată mai sus, adăuga: „Din fericire, soția mea are în mine o încredere absolută, de care mă străduiesc să mă fac pe deplin vrednic."

El îi cerea apoi preotului să-i trimită câteva sfaturi pe care tânăra femeie le-ar citi și ea și care ar întări autoritatea soțului ei în materie de învățătură morală. Așa s-a făcut, și în acest încântător interior, al cărui întreg gând este de a asculta de legea lui Dumnezeu, domnește pacea supranaturală. El poate fi cu adevărat numit fericit.

Trebuie deci, este o datorie imperioasă, să formăm în viitorii soți doctori ai moralei creștine. Dacă voim ca familiile noastre să realizeze idealul iubirii în sfințenia, fecunditatea și indisolubilitatea unirilor matrimoniale, dacă voim expansiunea vieții fizice și a spiritului catolic în sânul căminelor noastre, să încercăm, prin toate mijloacele, să ajungem la obținerea acestei formări serioase, prin adevăratele principii, a tinerilor la castitatea conjugală: aceasta va fi bucuria existenței lor și cinstea casei lor.

Când trebuie inițiat?

În ce moment trebuie întreprinsă această educație a viitorului soț? Ca întotdeauna, când este vorba de a răspunde la întrebări de această natură, se găsesc mulți partizani ai lui „cât mai târziu cu putință".

Gândiți-vă numai! Oare aceste taine intime trebuie să-l tulbure pe tânăr cu mai mulți ani, poate, înainte ca el să fie nevoit să pătrundă în ele? Să-l lăsăm să-și ducă liniștit viața de băiat. Va fi întotdeauna destul de devreme să-l prevenim.

Această atitudine față de instruirea pentru căsătorie pare că trebuie condamnată. Ea prezintă, într-adevăr, cele mai grave neajunsuri. Dimpotrivă, nu trebuie să ne temem a da gândurilor sănătoase o formare timpurie, pentru ca convingerile semănate într-un pământ încă nou să aibă timp să prindă rădăcini adânci și să crească viguros.

Dacă tânărul aruncat în viața liberă nu poartă în adâncul său principii foarte bine întemeiate, alții se vor însărcina să i le dea. Se crede oare că, în fața tinerilor, în școli, în ateliere, în birouri sau în timpul răgazurilor pe care le lasă muncile câmpului, teoriile despre căsătorie nu sunt expuse de profesori improvizați, dintre care cei mai cumpliți sunt adesea oameni căsătoriți?

Ce va face tânărul foarte avertizat, să presupunem, asupra datoriilor sale personale, dar cu totul lipsit de vederi asupra obligațiilor matrimoniale, în fața ideilor curente ale plăcerii pentru plăcere și ale sterilității calculate? Pledoariile pe care le va auzi îi vor repugna mai întâi sentimentului său creștin; va simți o oarecare cursă sub aceste cuvinte seducătoare. Dar, cum nimeni nu va veni să le contrazică, părinții și maeștrii săi păstrând asupra acestui subiect cea mai profundă tăcere, ușor

luată drept aprobare, el va crede că poate admite, în siguranța conștiinței, aceste doctrine, vai, prea răspândite.

Quand, într-o bună zi, cu câteva săptămâni poate înainte de căsătorie, dacă nu chiar în ajunul ei, se va veni să se atragă în mod solemn atenția viitorului soț asupra adevărului, în ce chip îl va primi el? Acest adevăr va fi contrar visului pe care a fost lăsat să și-l clădească; în mod firesc, va opune sfaturilor înțelepciunii toate răspunsurile pe care le dă un om lipsit de argumente și luat pe nepregătite:

„Voi vedea mai târziu... Această constrângere este bună pentru bătrâni... Deocamdată să ne ținem de ceea ce pare a fi uzanța primită."

Și pe acest provizoriu, care va avea toate șansele să devină definitiv, va începe unirea matrimonială.

Dacă, dimpotrivă, încă de la începutul vieții libere, tânărul ar fi fost instruit cu blândețe și treptat, dacă i s-ar fi făcut să înțeleagă adevăratul sens al existenței conjugale, convingerile s-ar fi format foarte ușor. Adevărul, prezentându-se atunci, ar fi fost primit cu bucurie, asemenea unei vizitatoare plăcute, împodobită cu farmecuri poate austere, dar atrăgătoare.

Astăzi însă, când eroarea ocupă locul și îl păstrează cu tărie, având drept ajutor și slujnică desfătarea, sărmanul Adevăr, care bate la podul mobil al fortăreței, nu mai este o prietenă, ci o

asediatoare. El vine să-i alunge pe ocupanții care se agață de pozițiile lor cu disperare.

Se văd asemenea crize lăuntrice extraordinar de chinuitoare, născute din întârzierea adusă educației matrimoniale. Unii tineri, puși în fața obligațiilor lor în ajunul căsătoriei, tremură înaintea unor dificultăți nebănuite. Le trebuie tot spiritul lor creștin și toată energia caracterului lor pentru a privi cu seriozitate și sfințenie conduita pe care vor trebui să o urmeze.

Dar nu întotdeauna, vai, lupta dintre adevăr și eroare se încheie în favoarea datoriei. În general, se poate spune că tinerii inițiați în principiile lumii înainte de a fi fost inițiați în cele ale moralei duc uniuni conjugale șchioape înaintea conștiinței și înaintea lui Dumnezeu.

Pare, așadar, de cel mai mare folos să nu ne lăsăm luați înainte de camarazi, de cărți sau de ziare. Trebuie să formăm în tânărul care intră în viața liberă nu numai creștinul, lucrătorul cinstit, serios și așezat, ci și, mai ales, viitorul soț.

Cine trebuie să inițieze?

Odată lămurită astfel problema momentului, se ridică îndată o altă întrebare: cine trebuie să facă această instruire a tânărului?

Profesorii cei mai potriviți pentru a preda știința virtuții conjugale sunt părinții. Ei au, într-adevăr, autoritatea pe care o dau vârsta și experiența. Trăind ei înșiși în legăturile sacre

ale căsătoriei și fiind instruiți asupra obligațiilor care revin persoanelor angajate în această stare sfântă, au, pe deasupra, un interes primordial de a vedea familia lor prosperând în slujirea lui Dumnezeu.

Ei sunt cei mai indicați pentru a-i introduce pe propriii lor copii în tainele poruncii: „Creșteți și vă înmulțiți", care, de la începutul lumii, a rămas legea omenirii.

Se știe însă, pentru că s-a constatat de nenumărate ori, că profesorii desemnați de Dumnezeu pentru acest rol refuză adesea să și-l îndeplinească. Îi costă atât de mult să abordeze aceste subiecte în fața fiilor lor, încât preferă să nu vorbească niciodată despre ele. Această abținere are mai multe cauze.

Mai întâi, există tați și mame care, din nefericire, nu au primit niciodată principii foarte clare asupra castității conjugale, deoarece propriii lor părinți au păstrat față de ei aceeași atitudine atât de regretabilă a tăcerii. Cum vor putea acești mari ignoranți să învețe ceea ce ei înșiși abia cunosc?

Alții, cunoscând foarte bine adevărurile mântuitoare ale vieții matrimoniale, nu le-au pus în practică. Purtând pe conștiință povara unui întreg trecut de eroare voită, nu se simt înzestrați cu harul și autoritatea necesare pentru a predica ceea ce nu au avut curajul să practice. Omul roșește să se prezinte drept un fals doctor, a cărui deviză este: „Faceți ceea ce spun, nu faceți ceea ce fac."

Unora și altora trebuie să li se afirme că este datoria lor să lucreze, în ciuda repulsiei pe care o simt, la modelarea sufletului fiilor lor încă de la intrarea acestora în viața liberă.

Pentru cei dintâi, ignoranți în privința principiilor morale ale unirii conjugale, este o ocazie unică de a se instrui și de a opri în familia lor această tradiție nechibzuită și funestă a mutismului temător.

Pentru cei din urmă, aceia care au slăbit, este ceasul oferit providențial pentru o schimbare de conduită. Nimic nu este mai vrednic de dispreț decât un doctor ipocrit. Dar nimic nu este mai frumos decât a reveni la datorie pentru a dobândi dreptul de a o predica.

Totuși, chiar fiind perfect dispuși față de preceptele conjugale și luminați asupra naturii lor, mulți părinți se dau înapoi încă înaintea formării fiului lor, deoarece nu știu cum să înceapă această lucrare. Când este vorba să ridice acest văl, sunt cuprinși de o teamă care îi face să tremure.

Nu sunt ei, în această împrejurare, victimele unei iluzii?

Li se oferă, totuși, toate înlesnirile pentru a face să se nască, încet și pe nesimțite, convingerile în spiritul copiilor lor. Ei nu mai au de temut primele uimiri ale unui suflet naiv care ignoră încă problemele vieții.

Tinerii care stau înaintea lor au luat deja contact cu viața și mâine vor pleca departe. Ei au fost inițiați în tainele curăției

personale și știu foarte bine ce este căsătoria, scopul ei și natura ei intimă. Nu mai au, așadar, nimic de învățat cu privire la partea materială și omenească a instituției matrimoniale. Dar, dimpotrivă, le rămâne încă totul de cunoscut despre partea morală.

Ceea ce este îngăduit și ceea ce este interzis, motivele profunde care guvernează aceste îngăduințe și aceste interdicții, iată ceea ce trebuie să li se facă să înțeleagă limpede și să pătrundă cu blândețe.

Or, mii de împrejurări se oferă tatălui și mamei pentru a insufla fiilor lor sentimentele care vor trebui să anime într-o zi inima lor de soți creștini.

În cursul convorbirilor, nu lipsesc prilejurile de a aduce observații asupra datoriilor soților, asupra avantajelor familiilor numeroase și asupra necesității de a le înmulți.

Evenimentele însele oferă cele mai bune lecții practice: cu ocazia unei căsătorii, a unui divorț, a unei uniuni libere, a unui fapt edificator sau scandalos care ocupă cronica zilei, un tată îi poate explica fiului său care sunt cauzele intime și ascunse ce aduc într-un cămin nefericirea prin sterilitate și fericirea prin fecunditate.

Cel mai adesea, chiar conduita copilului, înclinațiile sale, iubirea sa de plăcere, vor oferi părinților ocazia cea mai firească de a-i explica dinainte și într-o intimitate care permite

precizările necesare, viitoarele sale sarcini și obligația în care se află de a se pregăti pentru ele.

A nu găsi mijlocul de a crea în tânăr hotărârile pe care trebuie să le aducă la altarul nunții sale este semnul unei mari neglijențe, al unei prea mari timidități sau al unei evidente rele voințe.

Să nu vină deci tații să se scuze și să spună: „Nu puteam" sau „Nu am știut". După cum i-au transmis fiului lor viața, tot astfel este o datorie pentru ei să-i transmită și principiile călăuzitoare ale acestei vieți.

Totuși, se poate întâmpla ca un tânăr să nu aibă părinți sau ca părinții săi, neavertizați ori cu încăpățânare muți, să nu se gândească a-i vorbi despre viitorul căminului. Atunci cine trebuie să se ocupe de instruirea, în vederea căsătoriei, a acestui părăsit? Evident, preotul său. Ca odinioară pentru inițierea în primele taine ale curăției, preotul poate juca și aici un rol considerabil atunci când este vorba de a introduce un suflet în sanctuarul adevărurilor matrimoniale.

Ba chiar este de dorit ca orice viitor soț să completeze, prin învățătura sacerdotală, avertismentele familiale. Preotul va adăuga explicațiilor date acasă nota teologică; el singur este capabil să-i arate tânărului adevăratul pentru ce al legilor conjugale, el singur cunoaște în profunzime rațiunile dumnezeiești, filosofice, esențiale, ale datoriilor austere care

strâng omenirea chiar în ceasurile în care ea se crede cea mai liberă.

Cu excepția câtorva familii rare, în care tatăl se bucură de o cultură religioasă excepțională, sfaturile părinților trebuie dublate de cele ale preotului. Tânărul, în cursul vieții sale libere, să nu se teamă deci să meargă la îndrumătorul în care și-a pus încrederea; să-i deschidă cu franchețe simțămintele pe care sfaturile părintești le-au trezit în adâncul sufletului său și, în cursul unor convorbiri, adevărate focare de lumină, să-și lumineze inteligența încălzindu-și inima. Astfel, prin colaborarea tuturor, se va fi format sufletul atât de prețios al unui adevărat soț creștin.

Curăția juvenilă, chezășie a castității conjugale

Aceste idei care trebuie insuflate, în cursul vieții libere, în spiritul tânărului, care sunt ele?

Principiile din care va decurge moralitatea conjugală și asupra cărora în lume se fac atâtea erori trebuie expuse limpede, pentru ca viitorul soț să nu poată avea nici o îndoială asupra conținutului și întinderii lor.

Prima convingere care este necesar să pătrundă în el este aceasta: „Mijlocul de a se pregăti să devină un bun soț este de a rămâne curat în toată tinerețea sa." Această propoziție este diametral opusă celei care circulă în general și pare să

guverneze opinia: „Un bun soț este acela care s-a distrat mult.” Cine nu vede eroarea?

Pe lângă bolile rușinoase pe care riscă să le introducă în căminul său, băiatul nestatornic, care și-a făcut de cap, este oare întotdeauna capabil să-și schimbe deodată, chiar în seara nunții, vechile deprinderi de viață? Este o mare iluzie, care va fi probabil urmată de amare dezamăgiri, aceea care constă în a sconta pe o convertire subită prin efectul contractului.

Un tânăr care a cunoscut desfrâul, care a practicat iubiri ușoare și fără ziua de mâine, care a căutat desfătări variate și violente fără a socoti enormitatea păcatului, se va metamorfoza oare chiar astăzi în soț cast, discret, răbdător, jertfit, respectuos față de soția sa?... Se va mulțumi oare cu bucuriile liniștite ale căminului pașnic care își pune speranța în familia viitoare?... Va consimți el la această gravă constrângere a paternității, de care a fugit întotdeauna?

Se vor cita anumiți tineri care, după un timp de dezmăț, au trăit ca soți model. Dar aceasta este mai degrabă excepția. Lumea ar voi pe nedrept să vadă aici imensa generalitate. Ea nu reflectează la tirania primilor stăpâni pe care i-am slujit. Trecutul, s-a spus, poartă în sine viitorul: conduita soțului va reproduce în general moravurile celibatarului. Afară numai dacă nu are o voință de fier și ajutorul unor haruri particulare, pe care Dumnezeu le acordă unora, soțul are toate șansele să continue așa cum a început: talerele balanței libertății sale vor

rămâne încărcate cu aceleași greutăți, iar acul balanței va lua aceeași înclinație prin obișnuință.

Dimpotrivă, acela care își va fi pregătit intrarea în existența conjugală printr-o austeră continență și care nu va fi cunoscut în viața sa liberă nici o desfătare nesănătoasă, va înflori în această nouă stare, fiindcă va găsi în ea toate satisfacțiile pe care le poate dori și pe care are dreptul să le aștepte. Obișnuit cu jertfa, nimic nu-l va costa pentru a păstra castitatea în căsătorie, el care o păstra bine în celibat.

Ah! Desigur, nu toți tinerii care rămăseseră desăvârșit curați până la logodnă au fost soți fără reproș. Lumea aduce cu un surâs batjocoritor sufletelor virtuoase exemplul acestor slăbiciuni și ar voi să tragă din ele o concluzie defavorabilă rezervei juvenile. Dar și aici opinia publică se înșală, voind să vadă generalitatea acolo unde nu sunt decât rare excepții. Să mărturisim că soțul care este mândru de un trecut fără pată îi prezintă soției sale maximum de garanții de onoare și fidelitate.

Cât de mult trebuie să se teamă de surprize sărmanele tinere fete care, lăsându-se impresionate de judecățile mondene, nu se înspăimântă să se căsătorească cu un tânăr a cărui reputație este compromisă. Ele cred cu naivitate că farmecele lor vor fi de ajuns pentru a-l face să uite femeile pe care le-a iubit mai înainte... Și dacă ar ajunge să și le amintească?...

Dar de ce nu repetă părinții, atât fiicelor, cât și fiilor lor, acest mare adevăr moral: că puritatea încercată prin ani îndelungați este singura garanție a purității viitoare. Este de dorit ca în familiile care se respectă să se pătrundă în sfârșit adânc de această prețioasă convingere. Un medic creștin exprima într-o zi această reflecție, pe care este greu să nu o apreciezi: „Dacă tinerele fete ar refuza în mod invariabil mâna tinerilor a căror purtare lasă de dorit, câți băieți ușuratici s-ar întoarce îndată la datorie!" Părinților le revine să lucreze, prin instruirea asupra căsătoriei, condusă cu inteligență pe lângă copiii lor, la realizarea acestei dorințe.

Datoria conjugală

Această instruire trebuie să se atașeze în mod deosebit de stabilirea unui alt principiu, cel mai important dintre toate în această materie, fiindcă el exprimă scopul primordial al instituției conjugale: „Căsătoria a fost întemeiată de Dumnezeu mai întâi pentru a procura dăinuirea neamului omenesc prin procrearea copiilor."

Aceasta este ideea esențială a întregii formări a soțului. În jurul ei trebuie acumulate cele mai multe argumente și trezite cele mai solide convingeri, mai întâi pentru că acest adevăr este astăzi atacat de o întreagă societate egoistă și dedată plăcerii, apoi pentru că patima, care voiește să-și ofere plăceri fără osteneală, ar avea mare interes să-l nimicească.

Va trebui deci, prin toate mijloacele care se prezintă, de la învățătura intimă dată în îndrumare până la conversații, lecturi, aprecieri ale evenimentelor, considerații religioase, patriotice, economice, să se aducă spiritul viitorului soț la această convingere: că scopul primitiv și de neocolit al căsătoriei este de a face să înflorească viața în cămin.

Tinerii drepți și bine crescuți înțeleg repede această rațiune esențială a căsătoriei. Ei au voința ca, în viitor, să-și împlinească datoria și să accepte cu bucurie sarcinile paternității. Dar nu este suficient să li se arate aceasta în bloc; trebuie, de asemenea, asupra unui subiect atât de grav, să nu li se cruțe precizările.

Este mai întâi cu totul necesar să i se repete tânărului că, în uzul căsătoriei, ca și în toate celelalte acte ale vieții, există interdicția absolută de a căuta plăcerea pentru ea însăși, adică excluzând legătura ei providențială. Orice plăcere voit despărțită de scopul la care trebuie să contribuie este o plăcere nelegitimă. Dacă bunul Dumnezeu îngăduie, ba chiar binecuvântează desfătarea ori de câte ori ea se află în rolul ei de stimulent pentru dobândirea unei finalități importante, El blestemă plăcerea care, disprețuind această finalitate, voiește să se exercite pentru ea însăși.

Căsătoriei trebuie să i se aplice aceste principii fundamentale. Va fi îngăduit, în actul generator sau în pregătirea lui, să se dorească și să se primească plăcere prin ochi, prin atingere, prin gesturi afectuoase, însă cu această condiție expresă: ca

acest act să se încheie întotdeauna în mod desăvârșit după regula așezată de Dumnezeu, adică fără ca soții să fi căutat, prin vreo stratagemă oarecare, să împiedice conceperea.

„Deoarece actul căsătoriei", spune Papa Pius al XI-lea, „este, prin însăși natura sa, destinat generării copiilor, cei care, împlinindu-l, se străduiesc în mod deliberat să-i răpească forța și eficacitatea, acționează împotriva naturii: ei fac un lucru rușinos și necinstit prin el însuși."

Este cazul să repetăm aici aceste grave cuvinte ale sfântului Francisc de Sales: „În adevăr, legătura nupțială... uneori... aduce moartea prin păcat de moarte, cum se întâmplă atunci când ordinea stabilită pentru nașterea copiilor este violată sau pervertită; în acest caz, după cum cineva se abate mai mult sau mai puțin de la această ordine, păcatele se dovedesc mai mult sau mai puțin execrabile, dar întotdeauna de moarte..."

Aceia care, „viciind actul naturii... doresc să satisfacă voluptatea fără nici o sarcină", se coboară prin păcatul lor mai jos decât fiara, care, cel puțin, își urmează legea generatoare. „De aceea nu trebuie să ne mirăm văzând Sfintele Scripturi atestând că Maiestatea Divină detestă în cel mai înalt grad această fărădelege abominabilă și că uneori a pedepsit-o cu moartea, precum amintește sfântul Augustin: «Chiar și cu femeia legitimă, actul conjugal devine ilicit și rușinos de îndată ce conceperea copilului este evitată. Aceasta făcea Onan, fiul lui Iuda, pentru care Dumnezeu l-a dat morții.»"

Dacă, în revărsarea iubirii lor legitime, soții pot uza de o facultate care, în lungii ani de așteptare, fusese cu curaj redusă la nelucrare, ei nu au dreptul, cedând egoismului, să-i acapareze uzul numai pentru ei înșiși: trebuie să aibă întotdeauna prezentă în minte o a treia parte primitoare, copilul, către care actul lor este rânduit.

De altfel, tinerii în fața cărora aceste idei vor fi fost dezvoltate cu elocvență vor fi înțeles repede că acest gând perpetuu al copilului va face toată nobleța și toată măreția bucuriilor matrimoniale. Căci, pe cât este de hidos să-ți procuri desfătări, în ele însele vulgare, pentru satisfacția personală, pe atât este de nobil să le cauți în vederea asigurării fericirii altuia.

Spiritul și inima, care, ele, nu simt aproape nici o satisfacție dintr-o impresie pur fiziologică, ar fi excluse din intimitatea conjugală dacă nu ar veni să se amestece în ea prin viziunea copilului. Copilul este datoria, este viitorul, bucuria, este munca, neliniștea, solicitările prevăzute și voite; dintr-odată, este jertfa cu toată măreția ei venind să înalțe iubirea și dându-i, asemenea sării pentru alimente, savoarea.

Această datorie nu admite excepție

Această idee a copilului este atât de mult pivotul întregului exercițiu al drepturilor conjugale, încât își imprimă influența asupra uzului căsătoriei chiar și atunci când acesta tinde către scopul său secundar, care este „de a ocroti virtutea soților și de a favoriza afecțiunea lor mutuală”.

Acest scop secundar este de o imensă importanță. Trebuie, într-adevăr, ca viteazul creștin care a luptat toată tinerețea sa pentru a străbate oceanul furtunilor să găsească în unirea nupțială portul unde să guste, în sfârșit, pacea. I s-a făgăduit atât de mult că, dacă rămâne cast în anii celibatului său, va dobândi o răsplată, încât nu poate fi dezamăgit.

Iată de ce, pe lângă necesitatea de a prelungi neamul omenesc și de a-l propaga, căsătoria se îngrijește în același timp de această altă necesitate: aceea de a procura omului potolirea înclinațiilor sale, dându-i îngăduința de a le satisface. De aceea, chiar dacă vârsta sau împrejurări accidentale le răpesc speranța de a procrea ființe iubite, soții își vor procura în chip legitim, în exercitarea facultăților lor generatoare, liniștirea revendicărilor adesea imperioase ale naturii.

Dar căsătoria, dobândind acest scop secundar, nu poate uita legile impuse de Dumnezeu actului care, fiind la originea vieții omenești, trebuie să fie prin natura sa apt să o procreeze.

De aceea obligațiile sunt identice pentru toți soții, chiar și pentru aceia care au certitudinea că împlinesc un act care nu va fi procreator, de pildă pentru că femeia așteaptă deja un copil sau pentru că a trecut de vârsta fecundității. „Orice uz al căsătoriei, oricare ar fi el, în exercitarea căruia actul este, prin artificiul oamenilor, lipsit de puterea sa naturală de a procrea viața, jignește legea lui Dumnezeu și legea naturală. Cei care vor fi săvârșit ceva de acest fel s-au întinat cu o vină gravă."

Să-l ascultăm încă pe sfântul Francisc de Sales, care exprimă într-un limbaj atât de delicat aceste mari adevăruri: „Procrearea copiilor este primul și principalul scop al căsătoriei. Nu ne putem abate în chip liber de la ordinea pe care ea o cere, chiar dacă această procreare nu ar putea fi atunci efectuată, precum se întâmplă când sterilitatea sau sarcina deja survenită împiedică producerea și generarea; căci în aceste împrejurări, legătura trupească rămâne dreaptă și sfântă, cu condiția ca regulile generației să fie urmate, nici un accident neputând prejudicia legea pe care scopul căsătoriei a impus-o."

Soții nu au deci niciodată puterea, în nici o împrejurare, „de a vicia actul naturii", după admirabila expresie a lui Pius al XI-lea: dacă nu voiesc sarcinile, să se abțină; dacă nu mai au consecințe de prevăzut, cine îi împiedică să-și facă datoria? Aceste adevăruri se rezumă foarte bine în această formulă, care este regula soților creștini: ori bine, ori nimic.

Această persistență a obligațiilor rânduite de Dumnezeu se înțelege. Dacă este în ordine ca virtutea soților să fie garantată prin uzul căsătoriei împotriva solicitărilor rele, ea nu poate fi salvată, trebuie s-o recunoaștem, predând unirea nupțială desfrâului. Nu se poate niciodată da frâu liber căutării plăcerii și arunca ființa rațională în dezmăț. Aceasta ar fi sfârșitul moralității conjugale.

Acest dezmăț, pe deasupra, ar avea drept rezultat distrugerea însăși a instituției matrimoniale, împiedicând-o să-și atingă,

ori de câte ori este posibil, prima finalitate, care este căutarea copilului. Într-adevăr, dacă, după un anumit timp, părinții, împlinindu-și cu loialitate datoria de a procura viața unor ființe mici și încântătoare, ar putea să se elibereze de preceptele inviolabile, dezlegându-se de orice constrângere fără a comite vreo vină, nu se vede de ce alții nu s-ar elibera de ele pe tot parcursul vieții lor conjugale, sub pretextul că ceea ce este îngăduit unora nu poate fi interzis altora.

Se vede la ce consecințe dezastruoase pentru familie și societate ar duce asemenea licențe.

Legea naturală și ordinea divină, care îi cuprind pe soți în ziua intrării lor în sfânta stare a căsătoriei, nu vor înceta niciodată să-și exercite asupra lor stăpânirea. Un drept le-a fost dat, drept pe care îl pot exercita întotdeauna, dar numai în limitele și după regulile pe care Dumnezeu le-a determinat.

Dacă, în exercitarea legitimă a facultății generatoare, omul suferă această constrângere relativ ușoară, se poate oare plânge? Nu își găsește el, aici ca pretutindeni, măreția și demnitatea în practica, oricât de puțin exigentă ar fi ea, a jertfei?

Se poate practica abstinența

Dacă soților le este întotdeauna îngăduit să-și exercite drepturile mutuale, în schimb ei au libertatea de a renunța la ele și de a practica, în unirea matrimonială, continența.

Această frumoasă virtute ispitește adesea sufletele generoase. Dar cu câtă prudență trebuie să se înconjoare soții înainte de a-și impune privațiunile pe care ea le comportă!

Sfântul Pavel a exprimat, în termenii unei înțelepciuni inspirate, sfaturile pe care le vor urma oamenii căsătoriți dacă voiesc să evite a se avânta cu temeritate pe o cale prea dificilă: „Nu vă refuzați unul altuia această datorie, decât de comun acord și pentru un timp, ca să vă îndeletniciți cu rugăciunea; apoi trăiți împreună ca mai înainte, ca nu cumva diavolul să se folosească de înclinațiile voastre rele pentru a vă ispiti."

„De comun acord." Buna înțelegere este regula perpetuă a intimității matrimoniale. Aici concursul voințelor trebuie să fie cu atât mai unanim cu cât este vorba de mortificare și cu cât dreptatea cere fiecărui soț să nu meargă împotriva dorințelor drepte ale celuilalt.

„Satisfacția legitimă a soților în sfânta căsătorie este numită de sfântul Pavel datorie; dar datorie atât de mare, încât el nu voiește ca una dintre părți să se poată scuti de ea fără consimțământul liber al celeilalte, nici măcar pentru exercițiile devoțiunii... cu atât mai puțin deci pentru pretenții capricioase de virtute sau din mânie și dispreț!..."

Soțul trebuie să se asigure că acordul de abstinență al soției sale este dat cu adevărat în mod liber, căci adesea se poate întâmpla ca timiditatea, teama de a nu displăcea, puțină frică de a încălca o dorință exprimată, să împiedice femeia să ceară

exercitarea unei datorii a cărei împlinire îi poate fi necesară atât fizic, cât și moral.

„Pentru un timp." Amânările prea prelungite ar fi primejdioase. „Omul nu este nici înger, nici fiară, iar cine voiește să facă pe îngerul ajunge să facă pe fiara." Soții să se păzească deci să se expună stâncii ispitelor cumplite, persistând din orgoliu sau din alte motive într-o perfecțiune mai presus de puterile lor.

„Ca să vă puteți îndeletnici cu rugăciunea." Semnalând acest scop abstinenței generoase, sfântul Pavel voiește să sugereze că meritul trebuie să aibă drept motiv slujirea lui Dumnezeu. În vremurile de credință, soții căutau să facă să coincidă abstinențele lor cu perioadele de pocăință, precum Postul Mare și Adventul, sau cu perioadele de sărbătoare și rugăciune, precum marile octave ale Paștelui, Rusaliilor și Crăciunului, amintindu-și, după observația sfântului Toma de Aquino, că „concupiscența trupească îl face pe om mai puțin apt pentru lucrurile spirituale."

Dar, pe lângă aceste motive pur supranaturale

Dar, pe lângă aceste motive pur supranaturale, se pot supranaturaliza și rațiuni de abstinență pur omenești: ele vor fi sfințite din clipa în care se acceptă creștinește austeritățile pe care le prilejuiesc. De pildă, unii soți pot fi determinați să facă din grija pentru sănătatea lor sau din dorința de a proporționa numărul copiilor cu resursele de care dispune familia o

adevărată virtute. Unii se străduiesc, în măsura în care curajul le îngăduie, să prelungească pe cât posibil viața lor separată după nașteri și să nu reia viața în doi decât după un timp suficient pentru a lăsa mamei o odihnă adevărată și pentru a permite, printr-o distanțare normală a venirii copiilor, creșterea lor cu mai multă liniște și cu o grijă mai atentă.

În orice caz, nici o restricție a natalității nu este îngăduită în căsătorie, în afară de aceea care se întemeiază pe practica curajoasă a continenței.

Practică curajoasă, într-adevăr, căci ea cere jertfe. Prea mulți își închipuie pe nedrept că, pentru a practica abstinențe penibile în viața conjugală, este de ajuns să o dorească; însă trebuie încă să-și însoțească voința de acte pozitive, precum separarea efectivă, evitarea oricărei priviri, atingeri, gândiri sau convorbiri care ar putea trezi dorințele pe care vor să le țină adormite. Numai cu acest preț pot soții reuși să practice o continență mai îndelungată.

De aceea sfaturile de prudență pe care Apostolul le dă celor care ar căuta să transforme în celibat unirea lor nupțială se adresează foarte marii majorități, căci rari sunt aceia ale căror „înclinații rele nu i-ar oferi diavolului prilej de a-i ispiti". Dar, dacă regula comună se adresează mulțimii muritorilor, se poate totuși întâmpla ca suflete alese, nemulțumindu-se cu jertfe temporare, să aibă curajul de a accepta în căsătorie, prin consimțământ mutual și pe deplin liber, rigorile castității perfecte. Pe aceștia, sfântul Pavel, departe de a-i blama, îi

încurajează. Imediat după sfaturile de moderație formulate pentru uzul majorității creștinilor, el se grăbește să adauge pentru cei mai viteji: „Vă spun aceasta prin îngăduință, nu prin poruncă."

Cu alte cuvinte: „Invitându-vă să îndulciți rigorile penitențelor voastre, mă gândeam la slăbiciunea voastră, dar fără nici o intenție de a obliga caracterele energice să-și restrângă renunțările."

Sprijiniți pe acest cuvânt, câți Sfinți și câte Sfinte nu au practicat, în unirea conjugală, fecioria integrală! Pentru a nu cita decât un singur exemplu dintre mii, se relatează că ducele Bretaniei, Petru al II-lea, declară pe patul de moarte că o lasă pe iubita sa soție, Fericita Françoise d'Amboise, fecioară, așa cum o primise.

Acești eroici soți urmau exemplul familiei ideale pe care Biserica o propune tuturor ca model, aceea a lui Iosif și a Mariei. Preasfânta Maică a lui Dumnezeu îl iubea pe sfântul său soț cu o intimitate a inimii cu atât mai mare cu cât era mai îndepărtată de voluptățile pământești.

Dar aici, ca întotdeauna: „Cine are urechi de auzit să audă." Puțini soți înțeleg rațiunile austere ale acestei continențe totale; de altfel, este în ordinea lucrurilor ca acești privilegiați să constituie o minoritate infimă. Celorlalți trebuie să le fie de ajuns jertfele trecătoare pe care, în îngăduința sa, sfântul Pavel le sugerează mulțimii celor căsătoriți.

Respectul față de soție

Jertfele pe care le comportă viața matrimonială vor fi ușurate de un sentiment foarte dulce, inspirat de însăși iubirea, sentiment care îi va face plăcute soțului delicatețea și moderația: acesta va fi respectul față de soția sa.

Niciodată nu se va sădi îndeajuns de adânc în sufletul tânărului căruia în curând i se va dărui o tânără foarte castă și foarte nobil crescută această impresie de imens respect pe care trebuie să o aibă pentru această părtașă a existenței sale. Să învețe să o considere colaboratoarea sa într-o operă măreață, aceea a familiei, și să vadă în ea un mădular al lui Isus Hristos, un suflet infinit de prețios.

Bărbatul care nu poartă în spiritul său această noțiune supranaturalizată a soției o va privi inevitabil ca pe o sclavă dată pentru satisfacerea instinctelor sale. Dimpotrivă, soțul pătruns de înalta valoare morală a soției sale curate și pioase, departe de a-i pretinde complăceri umilitoare și nedemne de o creștină, o va trata, pentru că el însuși este curat, nu ca pe o slujnică, ci ca pe o tovarășă foarte vrednică de cele mai mari considerații. Astfel își va atrage binecuvântările lui Dumnezeu.

Pentru a întipări acest sentiment al respectului conjugal în sufletul tânărului, va fi bine să i se amintească învățătura precisă pe care Sfânta Scriptură o dă în această privință.

Îngerul Rafael, care îl însoțise și îl călăuzise pe Tobie în lunga sa călătorie, îi spuse, odată ajuns la destinație:

„Este aici un om numit Raguel, care este dintre rudele și din seminția ta. El are o fiică numită Sara, care este unică... Toată averea lui trebuie să-ți revină și trebuie să iei de soție pe această tânără. Cere-o deci de la tatăl ei și el ți-o va da de soție."

Tobie îi răspunse:

„Am auzit că ea a avut deja șapte soți și că toți au murit; și mi s-a spus de asemenea că un demon i-a ucis. Mă tem deci să nu mi se întâmple și mie același lucru și ca, fiind fiu unic, să nu pricinuiesc tatălui și mamei mele o întristare capabilă să le ducă bătrânețea până la mormânt."

Îngerul Rafael îi răspunse:

„Ascultă-mă și îți voi spune asupra cui are demonul putere. Atunci când oameni se angajează în căsătorie în așa fel încât îl izgonesc pe Dumnezeu din inima și din mintea lor și nu se gândesc decât să-și satisfacă patima, asemenea cailor și catârilor lipsiți de rațiune, demonul are putere asupra lor. Dar tu, după ce te vei fi căsătorit cu această tânără, intrând în odaie, trăiește cu ea în continență timp de trei zile și nu te gândi la altceva decât să te rogi lui Dumnezeu împreună cu ea. În aceeași noapte pune pe foc ficatul peștelui și el va alunga demonul. În a doua noapte te vei face vrednic prin virtutea ta

să ai parte de făgăduințele sfinților patriarhi; în a treia noapte vei primi binecuvântarea lui Dumnezeu, pentru ca din voi să se nască copii într-o sănătate desăvârșită. După ce va fi trecut a treia noapte, o vei lua pe această tânără în frica Domnului și în dorința de a avea copii mai degrabă decât din mișcare de patimă, pentru ca să ai parte de binecuvântarea lui Dumnezeu, având copii din neamul lui Avraam."

„Împins de frica lui Dumnezeu și de dorința de a avea copii, mai degrabă decât de patimă!" Iată formula, dictată de Dumnezeu Însuși, care cârmuiește viața intimă a soților.

Ca, încă de la începutul vieții conjugale, soțul, folosindu-se de delicatețea pe care îngerul Rafael o recomanda lui Tobie, să respecte ezitările copilei curate, să știe să aștepte momentul potrivit și să nu caute să forțeze un suflet surprins de o asemenea noutate. Procedând astfel, soțul va atrage asupra unirii sale ajutorul Celui Atotputernic.

Aceia care au înțeles sensul acestor sfaturi divine și le-au apreciat valoarea au descoperit secretul fericirii. Dacă soțul știe să aducă în raporturile intime ale vieții farmecul moderației, acest respect față de ființa slabă, care este o calitate atât de creștină și atât de nobilă, îndată soția se va deschide precum o floare, pentru că sufletul ei se află în încredere. Tânărul va fi procurat căminului său pacea, armonia inimilor și colaborarea desăvârșită în sarcina zilnică, asigurând soției sale rolul și autoritatea pe care trebuie să le posede.

Fidelitatea conjugală

Acest respect profund față de soție, izvor al atâtor binefaceri deja, va face dulce pentru soț virtutea fidelității.

Fidelitatea conjugală

Dacă atât de mulți nefericiți găsesc prea austere obligațiile fidelității desăvârșite și inviolabile impuse de căsătorie, aceasta se datorează faptului că au înțeles insuficient rațiunile ei de ordin superior.

De aceea își închipuie aproape că au dreptul să meargă să caute în altă parte satisfacții de care pot fi uneori lipsiți în cămin. Lumea, întotdeauna binevoitoare față de asemenea slăbiciuni, nu va găsi aproape nimic de reproșat.

Triste prejudecăți! Tânărul instruit cum se cuvine cu privire la datoriile sacre care i se impun din ziua căsătoriei sale și profund respectuos față de aceea care i s-a dăruit în întregime nu-și va îngădui niciodată una dintre aceste abateri al căror urât exemplu i-l oferă atâția oameni căsătoriți. Nici un pretext nu i se va părea vreodată suficient pentru a părăsi credința jurată, a-L ofensa grav pe bunul Dumnezeu, a compromite poate onoarea copiilor și a-și răpi prin conduita sa rea dreptul de a predica virtutea.

Trebuie recunoscut că această fidelitate desăvârșită este practicată de tinerii creștini care intră în căsătorie cu un spirit

luminat și cu convingeri solid întemeiate. Ei nu se lasă pradă ispitelor și știu să accepte cu bucurie jertfele și privațiunile inerente oricărei vieți matrimoniale.

Dar pentru unii ispita poate deveni apăsătoare: atunci când, din cauza unei stări rele a sănătății soției, încercarea care se prezintă în cămin pare să dureze multă vreme sau chiar amenință să se prelungească la nesfârșit.

Lumeștii nu vor întârzia să-l mângâie pe soțul întristat, sfătuindu-l la o conduită pe care opinia publică nu o va condamna, cu condiția să fie discretă. Dar Dumnezeu blestemă asemenea atentate împotriva unirii indisolubile. Soțul trebuie să-și amintească, în acest ceas crud, toate motivele care militau odinioară în favoarea continenței sale juvenile, curajoase și perseverente. Aceste motive le cunoștea bine, le punea în practică; în momentele mai dificile îl făcea pe directorul său spiritual să i le repete.

Astăzi aceste motive subzistă întregi. Mai mult încă, ele sunt puternic întărite de legătura căsătoriei survenită între timp. Odinioară, orice cădere a celibatarului ar fi fost un păcat împotriva curăției; astăzi, orice infidelitate a soțului, pe lângă vina gravă împotriva curăției, este și o vină împotriva dreptății. Nu se calcă în picioare un contract aprobat și binecuvântat solemn de Dumnezeu pentru totdeauna. Aceasta ar însemna să aduni asupra capului tău torente de blesteme.

Ce trebuie deci să facă, în acest moment de ispită, soțul dezorientat? Să reia cu stăruință practicile tinereții sale, pe care poate a avut greșeala de a le uita prea mult: spovada, împărtășania, rugăciunea stăruitoare, colaborarea la operele bune, apostolatul, o regulă de viață serioasă, relații constante cu directorul său spiritual... Mijloacele de a accepta încercarea, de a persevera în harul lui Dumnezeu și chiar de a iubi amărăciunea jertfei nu lipsesc... Dar trebuie să ai curajul de a le folosi!

Fericiți cei care au știut să înțeleagă, în aceste ceasuri atât de grele, binefacerea adversității! De obicei, tinerii astfel loviți la începuturile vieții lor conjugale urmează două direcții diferite: o parte se îndreaptă spre consolarea plăcerilor ușoare și coboară în derivă cursul existenței; cealaltă, cu eroism, se întoarce către pietate și virtute; aceasta adună merite și se sfințește; aceea urcă pe culmi pe care nu și le-ar fi închipuit niciodată altădată.

Jertfe compensate

Se poate privi cu încredere viitorul a doi tineri care urcă treptele sanctuarului după o instruire matrimonială condusă cu delicatețe. De aceea părinții să nu ezite să-și pregătească în mod curajos copiii pentru această stare de soți.

Poate că unii părinți formulează aici o obiecție. Ei spun:

„Dacă îi instruim pe fiii noștri cu atâtea precizări asupra austerităților vieții conjugale, îi vom dezgusta de căsătorie. Nu este mai bine să le lăsăm iluziile să alerge?”

Nu, de o mie de ori nu! Dacă iluziile ar putea dura întotdeauna și ar legăna lin existența căminului fără nici un prejudiciu pentru nimeni, ar fi o greșeală să le risipim. Dar, de vreme ce într-o zi ele trebuie să dispară înaintea Adevărului precum umbrele nopții înaintea aurorei, nu este oare mai bine să fie alungate cât mai devreme?

Și dacă, din nenorocire, nu ar dispărea? Dacă, rezistând strălucirii Adevărului, s-ar încăpățâna să întunece spiritul, asemenea ceților pe care soarele nu reușește să le risipească? Nu ar fi aceasta spre cea mai mare pagubă a acelor ființe nevinovate care sunt soția și copiii?

S-a văzut, din păcate, această nenorocire producându-se și de câte ori! Câți iluzionați nepocăiți, câți orbi care nu vor consimți niciodată să vadă, câți oameni robiți de obiceiuri vinovate prin lanțul automatismului nu întâlnim în mulțimea celor căsătoriți!

Originea erorilor lor, a acestor sterilități voit căutate, a acestor complicități impuse nefericitei soții, trebuie căutată aproape întotdeauna în ignoranța care învăluia începuturile vieții conjugale. Obiceiul este luat, naiv, e drept; dar totul este terminat pentru totdeauna, el rămâne de neșters.

Pentru a evita asemenea primejdii grave, este mai bine să nu ne temem să deschidem ochii tânărului și să-l avertizăm asupra jertfelor viitoare. Sfântul Pavel nu se temea să-i înspăimânte pe credincioși atunci când afirma că „soții sunt meniți să sufere necazuri grele ale trupului".

Și apoi, de ce să exagerăm puterea deziluziilor? Atracția atât de vie care poartă ființa omenească spre iubire va ști bine să-i facă să accepte perspectiva jertfelor. Nimic nu costă unei inimi pătimașe în chip sfânt. În general, nu tabloul obligațiilor sale îl va descuraja pe viitorul soț. Dimpotrivă, odată cu dificultatea va crește și ardoarea lui de a birui.

Rezultatul Instrucțiunii asupra căsătoriei va fi acela de a fi transformat în suflete virile suflete care ar fi rămas lașe și adormite dacă viața conjugală, în loc să li se înfățișeze împodobită cu câțiva spini, le-ar fi părut alcătuită numai din flori.

De altfel, tânărul instruit în chip creștinesc va fi înțeles repede că austeritățile impuse de castitatea matrimonială sunt larg compensate, foarte larg chiar. Fericirea reciprocă, bucuria căminului, iubirea pentru copii, sprijinul în încercare, cele mai delicate satisfacții ale sentimentului: atâtea farmecuri care îndulcesc practica virtuții.

De obicei, aceste compensații îi vor satisface pe deplin pe tinerii care, privind creștinește viața de soți, o găsesc plină de suavități superioare chiar și celor pe care și le-ar fi imaginat

dinainte. Ei trăiesc, în unirea lor, înconjurați de o familie încântătoare, o existență care poate fi numită, atât cât este îngăduit aici jos, fericită.

Totuși, unii, calculând dinainte jertfele vieții matrimoniale, nu socotesc că avantajele ei răspund idealului lor de fericire: li se par prea puțin răsplătite. Acestor inimi nobile li se oferă o altă cale: să aleagă un fel de renunțări mai bogat răsplătite. Plata soților li se pare prea modestă? Să ceară răsplata acelora cărora Stăpânul le-a spus: „Încă din lumea aceasta veți primi însutit!"

Viața sacerdotală sau religioasă oferă bucuriile sale incomparabile acelora pe care atracțiile căsătoriei nu au fost în stare să-i seducă.

Ar fi pentru autorul acestor rânduri o foarte mare bucurie dacă, încercând să facă, cu strigăte de adorare emoționată față de Creator, elogiul Căsătoriei Creștine, ar fi contribuit, fără să o caute, la aruncarea la picioarele lui Hristos a câtorva tineri de elită, hotărându-i să practice, în preoție sau în viața religioasă, castitatea desăvârșită și perpetuă.

CAPITOLUL III - ALEGEREA LOGODNICEI

Dacă vrea să petreacă în căsătorie ani fericiți și să fie credincios marilor datorii pe care a învățat să le practice, este necesar, ca o condiție primordială, ca tânărul să fi știut să o aleagă pe aceea care va avea onoarea de a-i împărtăși viața.

Pentru a încheia opera de învățătură și de îndrumare întreprinsă în acest volum, este necesar să se stabilească principiile pe care trebuie să se întemeieze această „alegere a logodnicei".

Iluziile inimii

Se spune că mariajul este o loterie. Acest cuvânt este uneori adevărat, pentru motivul că adesea nu se pune mai multă grijă în alegerea soției decât în alegerea numărului care are șanse să câștige marele premiu.

Câți oameni își iau soție la întâmplare! Au vorbit, au călătorit, au dansat împreună, ea a sedus, și aceasta este de ajuns.

Căsătoriile din stațiunile balneare, de pe litoral, din pelerinaje, sunt nenumărate. Unele dintre ele sunt profund serioase și fericite. Providența pregătește tot felul de întâlniri. Dar câte dintre aceste uniri sunt șchioape și nepotrivite.

Aceasta se datorează în general faptului că, după primele întâlniri, nu s-a căutat cunoașterea, informarea asupra trecutului, antecedentelor familiale, virtuții, caracterului și calităților logodnicei. Inima plecase deja: tânărul iubea. Iubise înainte de a fi judecat; iubirea întuneca spiritul și refuza orice cercetare: de aici a venit toată nenorocirea.

Trebuie deci să-i convingem pe tineri cu privire la alegerea logodnicei de acest prim principiu:

„Să nu laşi inima să se ataşeze înainte ca raţiunea să fi vorbit."

În aceste simple cuvinte se ascund o întreagă știință și, de asemenea, o întreagă serie de eforturi și jertfe a căror necesitate inevitabilă trebuie învățată viitorului soț, dacă vrea să pună de partea sa maximum de șanse de fericire.

„Să nu lași inima să se atașeze." Cine cunoaște natura omenească știe câte precauții perseverente cere punerea în practică a acestui simplu precept. De câte ori nu se aude repetată această deviză:

„Mor acolo unde mă atașez."

La tânărul care luptă în Viața Liberă și care, confruntat cu ispitele neîncetate, le biruiește, se naște și crește un sentiment dureros de izolare. Inima simte un gol imens care poartă în sine o teribilă putere de aspirație. Această inimă ar vrea să atragă către sine simpatiile și iubirea de care are atât de mare nevoie pentru a-și popula singurătatea. Cu cât se păstrează mai curată și cu cât își ridică mai sus concepția despre virtute, cu atât suspină mai nerăbdătoare după ajutorul pe care Dumnezeu i-l va oferi pentru a o susține.

Se vede astfel la ce iluzii sunt expuși tinerii în această trecere dificilă care precedă căsătoria. Inima îi poate înșela în chip înfricoșător. Va fi suficient ca o tânără să se fi întâlnit în calea lor în împrejurări care vor fi ușor socotite providențiale pentru ca pasiunea să izbucnească asemenea unei lovituri de trăsnet.

Nimic nu dovedește valoarea acestei nou-venite, nimic nu justifică încă încrederea pusă în ea, nimic nu atestă că este aceea care răspunde caracterului, situației și aspirațiilor tânărului; dar un singur lucru înlocuiește totul: nevoia de a iubi, care a găsit un obiect asupra căruia să se îndrepte.

Uneori, unirea celor două inimi s-a săvârșit altfel, în împrejurări al căror pericol trebuie semnalat, căci este actual și cumplit.

Cunoașterea s-a făcut ca urmare a frecventării aceluiași birou sau atelier. Astăzi, obicei deplorabil, patronii, chiar și dintre

cei mai buni, au așezat la aceleași mese de lucru tineri și tinere fete. Intrați într-o bancă, de pildă, și dintr-o singură privire, dacă sunteți cât de puțin psiholog, veți aprecia până la ce punct un tânăr care voiește totuși să rămână cinstit este amenințat să contracteze o unire nefericită.

Alături de băieți uneori foarte distinși, care au făcut studii și aparțin unui anumit mediu, se văd dactilografe printre care se află câteva persoane de educație desăvârșită, amestecate cu multe altele mai puțin serioase. Se poate judeca spiritul acestei majorități după toaletele în care aceste domnișoare se îmbracă... Se bănuiește că, în această societate amestecată, nu fetele bune și liniștite, modeste ca niște călugărițe și rezervate ca niște mame de familie, vor atrage privirea. Ele sunt declarate adormite, fără nimic atrăgător. Celelalte, dimpotrivă, nu vor întârzia să placă tinerilor lor camarazi, fiindcă nu ezită să-i înconjoare cu cele mai provocatoare atenții.

Fericit tânărul, dacă norocul vrea ca, în acest mediu eteroclit, să descopere logodnica de care are nevoie! Dar norocul este zburdalnic și nu slujește bine decât foarte rari prieteni!

Și dacă tânăra fată nu este ceea ce ar trebui să fie, ce se va întâmpla? Ceea ce s-a experimentat de o sută de ori: toate informațiile, toate cercetările, dovezile, discursurile cu documente de sprijin, vor veni să se sfărâme de poarta unei inimi închise înțelepciunii prin iubire.

Se spune: „Pântecele flămând nu are urechi.” Se poate crede că inima iubitoare are încă și mai puține. S-au văzut mame plângând în hohote înaintea fiilor lor, tați rugându-i săptămâni întregi, preoți conjurându-i pe tineri să nu alerge spre o nefericire cunoscută și prevăzută... Rareori se are bucuria de a constata că aceste încercări au reușit.

Iubirea are un dublu efect care condamnă la eșec aceste intervenții prudente. Mai întâi, ea face „să vadă totul frumos în cea frumoasă”, căci „în obiectul iubit totul îi devine vrednic de iubire”. De aceea nu va crede nimic din faptele care i se vor invoca împotriva ființei pe care o îndrăgește. Apoi iubirea îl face bănuitor; el își spune cu ușurință că, dacă se voiește împiedicarea satisfacerii sale, este pentru că este invidiat, și astfel ține cu atât mai mult să nu-și lase prada.

Iată cum, atunci când inima a plecat înaintea rațiunii, rațiunea nu mai poate deveni stăpână pe inimă.

Paza inimii

De cele mai multe ori, nefericiții astfel antrenați nebunește sunt cei dintâi surprinși de lovitura căreia îi sunt victime. Ei declară, cu cea mai bună credință din lume, că nu se așteptau nicidecum. Ei atribuie capriciilor iubirii aventura care li se întâmplă și se declară pe deplin nevinovați. Este o pură iluzie.

Tunetul nu izbucnește într-un cer fără ca, poate în chip nevăzut, dar totuși foarte real, atmosfera să se fi încărcat de

electricitate. La fel este și cu loviturile morale de trăsnet. Tensiunea inimilor a crescut în tăcere, treptat, înainte de a se descoperi zgomotos.

Pentru a folosi termenii întrebuințați foarte just de știința medicală, iubirea prezintă mai întâi o perioadă de incubație. Pentru un anumit timp își pregătește izbucnirea. Din ziua în care microbul a invadat organismul până în clipa în care febra se declară, se produce o lucrare lentă, prilejuind vagi stări de rău; tot astfel, din ziua în care iubirea se manifestă, aproape inconștientă la început, până la ceasul în care un foc arzător aprinde inima, are loc o transformare surdă, însoțită de stări puțin precise, dar ușor de diagnosticat; ele poartă, într-adevăr, o caracteristică foarte specială de melancolie; creează ceea ce s-ar putea numi o tristețe generalizată și indefinibilă, care invadează sufletul și îl scoate din așezarea sa normală.

De pildă, un anumit tânăr a mers la bal... Sfântul Francisc de Sales are mare dreptate să spună că „balurile sunt ca ciupercile: cele mai bune nu valorează nimic." A doua zi este prost dispus, nimic nu-i place, este visător, leneș, puțin politicos cu părinții săi. La ce se gândește? El însuși nu știe. Nu știe ce regretă și ce dorește, deși cu siguranță regretă sau dorește ceva. Această mohorâtă atonie morală va dura până în ziua în care, în noi reuniuni mondene, întâlnind aceleași persoane, tânărul se va deschide; va avea câteva elanuri de reală expansiune; melancolia sa se va risipi momentan, pentru a reapărea, vai, de îndată ce se va întoarce acasă.

Această stare inexplicabilă de plictiseală perpetuă, de dezechilibru interior, va dăinui săptămâni sau chiar luni. Incubația iubirii poate fi foarte scurtă sau foarte lungă; ea depinde de caractere, de întâlniri și de o mie de împrejurări imprevizibile.

Tânărul, puțin psiholog, nu va ști în general să găsească leacul acestei suferințe. Dimpotrivă, iluzia îl va face să ia, pentru a-și vindeca lâncezeala, mijlocul cel mai potrivit pentru a o agrava. Deoarece simte o liniștire trecătoare numai în frecventarea care are secretul de a-l înveseli, o va căuta, deși singurul medicament eficace ar fi fuga.

Într-o zi, un prilej face să izbucnească lovitura de trăsnet. Electricitatea acumulată se schimbă într-un fulger care aprinde incendiul; incubația virusului se descoperă printr-o criză cumplită: s-a sfârșit, inimile sunt sudate, ca două bucăți de metal sub ardoarea intensă a arzătorului.

Aceasta este psihologia atâtor nebunii de nevindecat!

Tinerii care citesc aceste rânduri să tragă din ele această concluzie mântuitoare: de la apariția simptomelor de incubație, foarte limpezi pentru tinerii avertizați, trebuie căutat leacul. Acest leac poate fi dublu.

Dacă tânăra fată pare să aibă șanse de a-i aduce fericirea, tânărul, înainte de a-și angaja inima, să se informeze cu

înțelepciune și să-i pună pe părinții săi să-i întrebe pe cei care o cunosc: poate că și-a descoperit logodnica!

Dar dacă tânăra fată — acesta este cazul cel mai frecvent în aceste relații de bal, de tenis, de plajă, de masă comună și, de asemenea, de școală, de muncă sau de birou — nu are calitățile cerute pentru a asigura viitorul căminului visat, repede, tânărul să rupă! Să fugă de această frecventare! Căci, dacă ar lăsa microbul să se dezvolte, ar fi doborât de el.

Unirile nepotrivite

Și dacă iubirea mistuie această inimă? Și dacă atracția, din lipsă de precauții sau de avertismente, a devenit irezistibilă? Atunci va începe pentru tânăr o lungă serie de încercări, în care va intra poate cu voie bună, dar din care, în orice caz, nu va ieși decât foarte trist. Căci va veni o zi în care rațiunea disprețuită își va relua drepturile și îl va face să sufere crunt.

Insistența fiului care cere permisiunea de a se căsători îi va pune pe părinți într-o situație cumplită. Cum, în general, ei văd limpede și sunt siguri că această unire va fi nefericită, se vor retranșa, pe bună dreptate, în spatele unui refuz formal. Alteori, în ciuda repulsiei lor profunde, înțelepciunea creștină le va porunci să se resemneze. Dar fie că încăpățânatul a obținut permisiunea paternă, fie că, folosindu-se de formalitățile legale, a trecut peste ea, el aleargă riscul cumplit de a-și fi pregătit un cămin trist.

Căci, dacă prin primirea Căsătoriei contul este reglat înaintea lui Dumnezeu, el nu este reglat înaintea lumii. Sacramentul nu atinge nici dispozițiile interioare ale soților, nici caracterul lor, nici educația lor, nici situația lor socială. Între aceste două ființe atât de disparate, care tocmai au fost legate una de alta printr-o legătură de nefrânt, se va stabili oare fuziunea sufletelor, condiție indispensabilă a fericirii? Experiența arată că, în orice caz, ea va fi dificilă.

Iată un adevăr care îi uimește întotdeauna pe tineri. Ei vă răspund: „Dar dacă ne iubim?..." Pătrunși de această convingere că pasiunea înlocuiește totul, ei nu văd nici un inconvenient în a risca orice căsătorie, cu condiția să fie iubire în ea.

Eroare cumplită, ale cărei victime sunt prea multe inimi nobile. Ah! Sărmani copii, iubirea, iubirea! Pentru voi este un cuvânt magic, o viziune copleșitoare, un izvor de entuziasm delirant! Da, este într-adevăr aceasta... numai că iubirea este asemenea celorlalte idei frumoase pe care le concepem: pentru a le trăi, trebuie să le scoatem din mintea noastră și să le întrupăm în ființe concrete, unde întotdeauna se ofilesc întrucâtva.

Ceea ce va întreține flacăra afecțiunii vor fi miile de nimicuri ale vieții zilnice; ea își va găsi hrana în toate detaliile existenței: în educație, în buna-cuviință, în relațiile familiale, ca și în condițiile fizice de frumusețe, sănătate, avere și în calitățile superioare de inteligență și de devotament. Pentru ca

iubirea reală să trăiască și să persevereze, trebuie să găsească în cămin fiecare lucru la locul său, de la virtute până la oala de pe foc.

Deosebirea condițiilor, izvor de ciocniri

Acest ansamblu armonios este, din nefericire, contrazis în cele mai multe dintre aceste căsătorii așa-zise din pură iubire, care flatează atât de mult orgoliul tânărului. Dacă această unire are loc între logodnici de condiții foarte diferite, încercarea poate deveni cumplită.

Să se reflecteze la situația unui fiu de familie bună, instruit, delicat, care a voit cu orice preț să ia de soție o tânără fată ieșită dintr-un mediu cu totul inferior celui al său. Ce viitor își pregătește!

Până în dimineața ceremoniei nupțiale, își iubea logodnica pentru ea însăși, nimic altceva în lume, și era mândru de aceasta. Dar deja la întoarcerea de la biserică simte trecând un mic fior peste entuziasmul său. Asistența era săracă; numai părinții erau prezenți. Ai săi îi făceau cinste; dar cei ai soției lui?... Poate erau oameni cumsecade, fără maniere, dar respectabili; atunci nu exista pentru el decât o rană de amor propriu: o femeie din popor are demnitate atunci când posedă o inimă creștină.

Dar dacă familia tinerei femei era dintre cele mai vulgare?... părinți necununați... poate divorțați?... tatăl logodnicei,

cumnații, oameni prost crescuți, purtându-se urât în timpul scurtei liturghii...

Soțul se aștepta la această jertfă, acceptată dinainte. Se consola gândindu-se că pe acești indivizi nu îi va mai vedea niciodată. Dar cineva pe care trebuie să o revadă este aceea care poartă acum numele său și îi este soție pentru totdeauna. Știe ea să scrie corect? Să vorbească franceza? Să coasă? Să gătească? Să rânduiască o casă? Are câteva idei în politică, în religie, în economie domestică? Are acea delicatețe a sentimentelor și a purtărilor pe care numai buna educație o dă?

Câte iritări perpetue vor izvorî din această lipsă de formare dintâi, din această absență a principiilor esențiale fericirii! Nu ea este cea care se neliniștește pentru aceste detalii: ea a visat să fie „Doamnă", și este; nu va fi pentru nimic.

Dezamăgirile intime, încetul cu încetul, rod iubirea, care, subțiindu-se, lasă acum să treacă razele pe care le intercepta atunci când forma între cei doi viitori soți un ecran gros. Soțul vede în femeia sa o mie de defecte pe care nu le zărise în prietenă. Visul său este un castel șubred, pe care o simplă lovitură de deget îl poate de acum răsturna.

Nu îl vor da oare relațiile sociale? Pe el îl invită, pe soția lui rareori. El își vede familia, căci părinții săi și-au înțeles datoria și o primesc pe nora lor; dar, de o parte și de alta, în ciuda bunei voințe, există jenă și se despart cu ușurare. Situația este intolerabilă... Ce se va întâmpla?

Uneori, tânărul soț, atât din amor propriu, cât și din principii religioase, își mușcă frâul în tăcere. Nu se plânge niciodată și se supune destinului. Nu trebuie oare să accepți ceea ce nu mai poți evita? Unirea sa, deși nu îi aduce mângâiere, va deveni probabil, prin obișnuință, acceptabilă, mai ales din ziua în care va apărea copilul. Această mică ființă va face să fie iertate dizgrațiile mamei sale, de care este pe deplin nevinovată. Va atrage asupra sa, din partea bunicilor, o afecțiune fără restricții și numeroase binefaceri. Fără să bănuiască rolul de pacificator pe care îl joacă, dragul micuț va îmblânzi încetul cu încetul inimile: el va fi fost agentul de legătură.

Cu excepția unor rare cazuri întâlnite la femei de elită, se constată că tinerele fete care nu aveau credința înainte de căsătorie, chiar dacă după aceea revin la practica religioasă, nu sunt capabile să dea copiilor lor decât o nuanță de creștinism. Această coloratură ușoară, insuficientă deja la începutul căminului, este neputincioasă să ocrotească sufletul fiilor și al fiicelor atunci când sună ceasurile de criză. Ar fi trebuit ca acești copii să fi fost frământați din viață creștină! Când, în momentele cumplite, ei cedează ispitei, părinții plâng... Dar este târziu.

De aceea pare înțelept să se spună din nou tinerilor care se pregătesc de căsătorie: dacă trebuie, în mod rațional, „să treceți peste ceva”, nu sacrificați niciodată Religia!

Să se ferească de intelectuale

În lumea noastră bizară, tânărul, atât de expus să se afle în fața unei necredincioase, poate alerga încă un alt pericol foarte modern: acela de a se simți îndrăgostit de o avocată, de o doctoriță, de o ingineră. Această tânără savantă este poate fermecătoare, bine crescută, creștină, capabilă prin calitățile sale personale să facă fericit un soț. De aceea, în societatea actuală, îndrăgostită de feminism, se va socoti firesc ca o inimă bine născută, plină de ideal, să se căsătorească cu această discipolă a lui Hipocrate, această rivală a lui Cujas, această imitatoare a lui Pasteur sau a lui Lavoisier.

Tânărul însă nu tranșează chestiunea atât de repede ca opinia publică. El are un sentiment de teamă instinctivă în fața acestor intelectuale, cu un caracter adesea atât de mândru și disprețuitor. Fără să-și explice prea bine de ce, se teme să se unească cu ele și este avid să audă un sfat luminat asupra acestui subiect. Este necesar să i se dea o bază de apreciere destul de exactă asupra acestei situații stranii.

Ce dorește tânărul căsătorindu-se? O soție care să fie o mamă devotată, o însoțitoare credincioasă. O va găsi oare, de pildă, în această tânără doctoriță? Da, dacă, din ziua intrării sale în cămin, ea părăsește exercitarea medicinei. Nu, dacă, deschizând un cabinet de consultații și căutând clientelă, își exercită profesiunea.

Să se examineze, într-adevăr, situația acestui nefericit soț. Să presupunem că el este, la rândul său, comerciant sau industriaș. Foarte ocupat toată ziua, se întoarce seara acasă istovit: ce interior va găsi? De ce blândețe, atenții, mici îngrijiri va fi înconjurat? Femeia este ea însăși copleșită de oboseală prin muncă; poate trebuie să alerge după cină sau noaptea la bolnavi... nimeni nu supraveghează servitorii, nu conduce lucrul, nu poruncește mesele. De altfel, o intelectuală, fie ea doctoriță sau avocată, nu va socoti oare aceste griji josnice ca fiind mult sub ea?

Se poate întreba cineva dacă fericirea va apărea vreodată în acest cămin, care este mai degrabă o asociere între doi oameni de afaceri decât o adevărată căsătorie. Momeala câștigului va înlocui afecțiunea reciprocă și va forma curând singura legătură capabilă să-i mai unească pe acești doi oameni.

Se va spune că este o satiră! Nu, este tragedie, și tragedie cumplită. Cum va consimți o femeie acaparată de o situație plină de responsabilități exterioare, cu totul absorbită de interesul clienților săi, prinsă de dimineața până seara și de seara până dimineața într-o suprasolicitare de la care crede că are datoria să nu se sustragă, să aibă copii? Probabil îi va avea în groază. Este accident sau rea voință? Căsniciile de această natură despre care se poate auzi sunt aproape sterile. Dacă, pentru a ceda stăruințelor soțului ei, doctorița consimte să devină mamă, cine va avea timpul, răbdarea și priceperea de a se înjuga la această sarcină de fiecare clipă care este educația?

Femeia să rămână deci în rolul măreț pentru care a fost creată. Partea ei este deja sublimă. Forțându-și talentul, nu ar izbuti decât să se schimonosească. Ea este alcătuită moral, intelectual și trupește pentru a fi mamă. De aici decurge demnitatea ei. Nu există în lume funcție socială mai mare. Nimic să nu o smulgă din această misiune, atât de importantă pentru o țară precum aceea a guvernanților care pregătesc pacea sau războiul, precum aceea a savanților, a poeților, a comercianților sau a industriașilor; căci, dacă mamele s-ar sustrage datoriei lor, nici o stare socială nu ar putea supraviețui, fiindcă ele sunt însărcinate să asigure recrutarea națională și să modeleze sufletul Patriei.

Trebuie ca logodnica să aibă iubirea maternității

Tânărul să aibă deci grija de a lua o femeie care are drept ideal să devină mamă. Aceasta va însemna, în fond, să-și asigure condiția esențială a fericirii, de vreme ce copilul este legătura naturală care unește inimile și asigură între soți indisolubilitatea afecțiunilor.

De aceea nu li se poate recomanda îndeajuns tinerilor care aleg o logodnică să se informeze asupra ideilor tinerei fete în această privință delicată. Astăzi, atâtea sofisme străbat lumea, încât pătrund adesea până la urechile și chiar până la sufletul acestor viitoare soții. Există domnișoare care, fără nici un spirit critic și fără înțelepciune, și-au făurit principii. La ce dezamăgiri cumplite ar alerga soțul, doritor să întemeieze o

familie și să se înconjoare de o întreagă adunare drăgălașă și veselă de copii, dacă s-ar izbi de voința unei femei hotărâte în erorile ei!

Iată de ce trebuie sfătuit tânărul să nu se aventureze fără să se fi informat asupra dispozițiilor materne ale viitoarei sale soții.

Experiența a arătat că această precauție este înțeleaptă. Unii tineri au fost determinați să abandoneze o partidă totuși strălucită în alte privințe, fiindcă, în cursul unei conversații, tânăra fată declarase, pe acel ton sec și fără replică foarte propriu acestei vârste și acestui sex, că are groază de copii.

Uneori, dimpotrivă, se constată cu o bucurie intensă că o alta, după expresia primită, „îi adoră". Adesea, ea își dă deja dovezile de viitoare mamă ajutând la creșterea fraților și surorilor mai mici și arată de pe acum ce tandrețe și ce devotament va ști să reverse într-o zi asupra copiilor ei. Îndată tânărul care o aude vorbind pe această tânără fată sau o vede la lucru se simte atras către ea, fiindcă își dă seama că ea înțelege sensul iubirii.

Căci nu este de ajuns, pentru a crea fericirea în căsătorie, ca tânărul să fie pătruns de adevărata noțiune a iubirii sfințitoare, fecunde, indisolubile; trebuie ca și soția sa să fie convinsă de ea; sau cel puțin, dacă educația ei nu este încă deplină, să fie de o natură care să se lase convinsă. Altfel, nici o bucurie adevărată nu este cu putință.

Dacă este util să se armonizeze situațiile, averile, familiile, este indispensabil să se armonizeze inimile. Aceasta explică de ce alegerea logodnicei este de o asemenea importanță pentru tânăr.

Adevărul de Veacuri este o editură dedicată publicării textelor doctrinare catolice provenite din Magisteriu și din tradiția preconciliară. Oferă lucrări recunoscute, cu respectarea surselor și a sensului original al textelor. Activitatea sa urmărește claritatea, fidelitatea și transmiterea învățăturii.

adevaruldeveacuri.ro